

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Ústav dějin křesťanského umění

Jozef Gumenický

Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Tomáš Petráček PhD. ThD.

Praha 2012

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 22. března 2012

Jozef Gumenický

Bibliografická citace

Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR [rukopis] : Diplomová práce / Jozef Gumenický ; vedoucí práce: PhDr. Tomáš Petráček Ph.D. ThD.. -- Praha, 2012. -- 177 s.

Anotace

Diplomová práce je pokusem o zpracování životopisu 11. českobudějovického biskupa Mons. ThDr. Antonína Lišky CSsR (1924 – 2003). Reflektuje jeho životní etapy na pozadí osudů katolické církve v Československu v druhé polovině 20. století. Představuje především jeho rodinné zázemí na jihočeském venkově, formaci v řádu redemptoristů před druhou světovou válkou a během ní, studium teologie v poválečném období, tajné kněžské svěcení v době nastupující komunistické totality, možnost veřejného kněžského působení v době tzv. normalizace, činnost v tzv. podzemní církvi, spolupráci na českém ekumenickém překladu Bible, jmenování světícím biskupem pražským v roce 1988 a působení na čele českobudějovické diecéze v letech 1991 – 2002. Práce vychází z dostupných archivních písemných pramenů, dobového tisku a osobních svědectví příbuzných a spolupracovníků biskupa Lišky.

Klíčová slova

Antonín Liška, biskup, redemptorista, životopis, katolická církev, českobudějovická diecéze, 20. století

Abstract

The master thesis deals with the biography of Mons. ThDr. Antonin Liska CSsR (1924 – 2003), the 11th bishop of České Budějovice. It reflects different stages of his life seen on the background of the changing situation of the Catholic Church in Czechoslovakia in the second half of the 20th century. The thesis presents mainly bishop Liška's family background in the South Bohemian countryside, his religious formation in the Redemptorist order before and during the Second World War, his theology studies in the after-war years, his secret ordination during the time of the rising totalitarian communist regime, his public ministry during the so called "normalisation"

period, his activities in the underground church, his involvement in the Czech ecumenical translation of the Bible, his appointment as the auxiliary bishop of Prague in 1988 and his ministry as the head of the Diocese of České Budějovice from 1991 to 2002. The thesis is primarily based on written archive sources and personal testimonies given by relatives and collaborators of bishop Liška.

Keywords

Antonín Liška, bishop, Redemptorist, biography, Catholic Church, Diocese of České Budějovice, 20th century

Počet znaků (včetně mezer): 302 210

Poděkování

Diplomová práce by nebyla mohla vzniknout bez vstřícnosti a pomoci mnoha lidí, kteří vyjádřili souhlas se zkoumáním životních osudů Mons. Antonína Lišky. Na prvním místě bych chtěl poděkovat především jeho příbuzným, kteří projevovali ochotu a vstřícnost během celé doby vzniku práce. Zvláště děkuji Mgr. Martině Vintrové, IC.D., OV, Ludmile Zemkové a Magdaleně Zemkové, neteřím pana biskupa. Za povolení k bádání v archivních fondech Biskupství českobudějovického děkuji Mons. Jiřímu Paďouroví OFM Cap., nástupci biskupa Lišky na českobudějovické biskupské katedře. Přístup do Řádového archivu redemptoristů mi laskavě umožnil bývalý provinciál redemptoristů P. Stanislav Příbyl CSsR, který mi zároveň poskytl velice cenné osobní svědectví. Za cennou odbornou pomoc a konzultace děkuji P. Danielu Atanázovi Mandzákovi CSsR z michalovské viceprovincie redemptoristů. P. Anton Verbovský CSsR a další redemptoristé z řeholní komunity na Svaté Hoře mi vycházeli vstříc především v době studia písemné pozůstalosti Mons. Lišky, uložené v tamějším archivu. Rád bych vyslovil poděkování Mons. Václavu Kulhánkovi, kancléři Biskupství českobudějovického, Mgr. Josefu Faktorovi z Archivu Arcibiskupství pražského a Mgr. Petru Rendekovi z Ústavu pro studium totalitních režimů za pomoc při vyhledávání a interpretaci archivních pramenů. Také děkuji všem, kteří byli ochotni přispět osobní vzpomínkou na osobnost a životní osudy Mons. Lišky nebo mi jakýmkoli jiným způsobem byli nápomocni při psaní diplomové práce.

Na závěr si dovoluji vyslovit poděkování především vedoucímu diplomové práce PhDr. Tomáši Petráčkovi PhD. ThD. za souhlas s tématem a odborným vedením a za jeho cenné rady a připomínky.

Obsah

Úvod.....	9
1 Rodinný pôvod a detský život Antonína Lišky	13
1.1 Kořeny rodiny Lišků v Ofgolderhaid a Bohumilicích.....	13
1.2 Rodinné zázemí	14
1.3 Základní studia	16
2 Řeholní formace u redemptoristů.....	19
2.1 Dějiny řádu redemptoristů v Čechách	19
2.2 Studium v Libějovicích a v Písku.....	20
2.3 Noviciát v Českých Budějovicích	23
2.4 Dokončení gymnaziálních studií a maturita.....	24
2.5 Studium teologie v Obořišti	25
2.6 Pokračování studia na Bohoslovecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze.....	27
3 Tajné kněžské svěcení.....	30
3.1 Postavení církve v Československu po roce 1948.....	30
3.2 Akce K.....	33
3.3 Likvidace pražského kláštera redemptoristů	33
3.4 Internace v Králíkách	34
3.5 Pomocné technické prapory	36
3.6 Antonín Liška u PTP	37
3.7 Kněžské svěcení	40
4 Tajný kněz a řeholník v civilu.....	43
4.1 Návrat do Bohumilic	43
4.2 Pokus o zařazení do veřejné duchovní správy v období tzv. Pražského jara ..45	
4.2.1 Život církve v období tzv. Pražského jara.....	45
4.2.2 Snahy o kněžské působení v českobudějovické diecézi	46
4.2.3 Možnost působení v řeckokatolické církvi na východním Slovensku	47
4.3 Dokončení teologických studií.....	51
4.3.1 Návrat na bohosloveckou fakultu.....	51

4.3.2	Licenciát teologie	52
4.3.3	Doktorát z biblických věd	54
5	Působení v duchovní správě v období tzv. normalizace	58
5.1	Postavení církve v období normalizace.....	58
5.2	Nové snahy o nástup do duchovní správy	59
5.3	Správce farnosti Poříčí nad Sázavou	62
5.3.1	Činnost v metropolitním a interdiecézním soudu	67
5.4	Kontakt se spolubratry redemptoristy	71
5.5	Práce na českém ekumenickém překladu Bible	76
5.6	Kanovník Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze.....	80
5.7	Činnost v tzv. skryté církvi.....	82
5.8	Pod dohledem Státní bezpečnosti.....	85
5.8.1	Vyšetřování v souvislosti s Akcí REDE (Redis)	86
5.8.2	Prověřování činnosti P. Antonína Lišky v Poříčí nad Sázavou	87
5.8.3	Prověřování na počátku roku 1988	90
6	Pomocný biskup pražské arcidiecéze.....	91
6.1	Jednání o jmenování nových biskupů v Československu	91
6.2	Zveřejnění biskupské nominace	94
6.3	Biskupské svěcení	96
6.4	Spolupracovník kardinála Františka Tomáška	99
6.4.1	Předseda Komise pro Desetiletí duchovní obnovy národa	100
6.4.2	Příprava svatořečení Anežky České.....	101
6.4.3	Období tzv. Sametové revoluce	103
6.4.4	Práce v době svobody.....	104
7	Jedenáctý biskup českobudějovický	107
7.1	Vznik českobudějovické diecéze a její sídelní biskupové.....	107
7.2	Vedení diecéze v druhé polovině 20. století.....	108
7.2.1	Působení biskupa Miloslava Vlka v Českých Budějovicích.....	109
7.3	Jmenování biskupem v Českých Budějovicích.....	110
7.4	Kanonické převzetí diecéze	113

7.5 Biskupské působení.....	115
7.5.1 Spolupráce s generálními vikáři.....	115
7.5.2 Jednota s diecézním presbyteriem.....	118
7.5.3 Spolupráce s laiky	120
7.5.4 Koordinace diecézních aktivit.....	121
7.6 Podání abdikace a jmenování pomocného biskupa – koadjutora.....	126
8 Emeritní biskup	130
8.1 Přijetí abdikace	130
8.2 Poslední měsíce života	132
8.3 Pohřeb biskupa Antonína Lišky	134
Závěr	137
Seznam použitých zkratk.....	140
Seznam použitých pramenů a literatury.....	141
Přílohy	152

Úvod

Pokus o zpracování životních osudů významné osobnosti národa, církve či regionu může představovat přínos pro poznání nejenom samotné osobnosti, ale i historie, společenského a kulturního profilu území a doby, ve které žila a působila. Pokud se jedná o představitele církevního života, je možno skrze jeho osobnost více poznat i část života samotné církve v daném časovém a geografickém rozmezí.

Tyto myšlenky byly pro mne hlavním motivačním krokem při zamýšlení se nad tématem diplomové práce. Nepocházím z České republiky, ale připravuji se na budoucí působení na území jižních Čech ve službě českobudějovické diecéze, proto jsem hledal způsob, jak více poznat dějiny i současnost partikulární církve, do které chci v budoucnosti patřit. Z tohoto důvodu jsem chtěl v diplomové práci zaměřit pozornost na oblast historie českobudějovické diecéze. Po uvažování a konzultacích jsem se rozhodl pro pokus o zpracování životních osudů 11. českobudějovického sídelního biskupa Mons. Antonína Lišky CSsR (1924 – 2003). Od jeho působení na českobudějovické biskupské katedře sice uplynulo jenom krátké období, a proto tento záměr může skrývat mnoho úskalí, na druhé straně však krátký časový odstup poskytuje možnost osobních svědectví lidí, kteří byli v jednotlivých životních etapách biskupu Liškovi nablízku. Mons. Lišku jsem sice osobně nepoznal, ale vzpomínám si na krátkou televizní zprávu o jeho pohřbu, kterou jsem zaregistroval v jeden říjnový podvečer roku 2003. Tehdy jsem netušil, že zpráva o úmrtí biskupa českobudějovického zůstane v mé paměti tak hluboce zapsána a že se jednou budu pokoušet přiblížit jeho jednotlivé životní etapy na pozadí pohnutých osudů české katolické církve druhé poloviny 20. století.

Osobnost Mons. Antonína Lišky zatím přibližuje jenom několik stručných životopisů, obsahujících základní životopisné údaje¹ a krátký filmový dokument.² Tato

---

¹ Srov. např. *Životopis Antonína Lišky*. In: <http://www.bcb.cz/Dieceze/Biskupove>. (27.02.2012).

² *Biskup Antonín – život v lásce (život Antonína Lišky, českobudějovického biskupa)*. In: <http://www.tv-mis.cz/titul.php?id=200>. (27.02.2012).

práce tak představuje jeden z prvních pokusů o komplexnější pohled na život 11. českobudějovického biskupa.

Život Mons. Antonína Lišky přibližují v osmi chronologicky řazených kapitolách, přičemž při některých důležitých obdobích stručně představují i osudy katolické církve v Čechách, které měly přímý či nepřímý vliv i na Liškovy životní osudy. První kapitola pojednává o jeho rodinném původu a dětství v rodných Bohumilicích. Gymnaziální studia, začátek řeholní formace v řádu redemptoristů a studium teologie přibližuje druhá kapitola. Blížící se kněžské svěcení přerušila násilná likvidace řeholního života v Československu v roce 1950. Osudy Antonína Lišky v této těžké době – soustředění v tzv. internačním klášteře, pobyt v pomocných technických praporech a tajné kněžské svěcení jsou představeny v další kapitole. Čtvrtá kapitola zachytává především období Liškova opětovného pobytu v rodných Bohumilicích, civilní zaměstnání a hledání možností zařazení do duchovní správy na konci šedesátých let 20. století. Zároveň přibližuje završení jeho teologických studií doktorátem z biblických věd. Sedmnáct let veřejného kněžského působení na území pražské arcidiecéze zachycuje nejrozsáhlejší pátá kapitola. Přibližuje spravování farnosti Poříčí nad Sázavou, činnost v Metropolitním a Interdiecézním soudu, jmenování kanovníkem Metropolitní kapituly u sv. Víta, Liškovu spolupráci na českém ekumenickém překladu Bible i práci v tzv. skryté církvi. Součástí této kapitoly je pohled na vztah P. Antonína Lišky k spolubratrům redemptoristům a pokus o zodpovězení otázky, zda byl nebo nebyl v jistém období jejich oficiálním představeným. Kapitulu uzavírá pohled na archivní dokumenty Státní bezpečnosti, která se o P. Lišku intenzívně zajímala především ve třech etapách jeho života. Šestá kapitola popisuje jmenování Mons. Antonína Lišky pomocným pražským biskupem a jeho činnost po boku kardinála Františka Tomáška na konci osmdesátých let 20. století, v době zhroucení komunistické diktatury v Československu a opětovného budování demokratických struktur ve společnosti. Jmenování 11. biskupem českobudějovickým přineslo Mons. Liškovi především odpovědnost za práci na obnově místní církve zdecimované totalitními režimy 20. století. Jeho biskupskou činnost na jihu Čech v několika tématických náhledech

představuje předposlední, sedmá kapitola. Závěrečná kapitola přibližuje období emeritury Mons. Lišky a závěrečné dny jeho života.

Jak již bylo dříve uvedeno, zpracování životních osudů osobnosti z nedávné minulosti může skrývat mnoho úskalí, především při pokusu o interpretaci některých kroků či rozhodnutí daného člověka. Větší časový odstup může někdy vnést do bádání více objektivitu. Z tohoto důvodu se v práci snažím na minimum omezit hodnotící či zevšeobecňující charakteristiky Mons. Lišky, i když se jim úplně nedá vyhnout. Krátký časový odstup na druhou stranu přináší velkou výhodu především při získávání osobních svědectví lidí, kteří Mons. Lišku osobně znali a doprovázeli ho v jeho životních etapách. Z tohoto důvodu jsem přikládal velkou důležitost rozhovorům s lidmi, kteří mohli poskytnout svůj pohled na Liškovy životní osudy. Metoda „oral history“ tak spolu se zkoumáním písemných pramenů pomohla sestavit chronologický přehled jeho života.

Při vyhledávání písemných pramenů jsem měl především možnost prozkoumat osobní písemnou pozůstalost Mons. Antonína Lišky, která je uložena v Archivu pražské provincie redemptoristů na Svaté Hoře u Příbrami. Archivní fond skrývá především množství osobní korespondence, fotografií, diářů, písemných příprav z teologických studií i přípravy na dizertační práci z biblické teologie. Nachází se v něm i samotný rukopis dizertace. Součástí fondu je pečlivě uspořádaná sbírka homilií a promluv jak z kněžského, tak i biskupského působení. Množství dalších osobních písemností mi laskavě poskytly především neteře Mons. Lišky Mgr. Martina Vintrová, IC.D., OV, Ludmila Zemková a Magdaléna Zemková. Biskupův synovec P. Pavel Liška mi dal k dispozici audionahrávku rozhovoru s Mons. Liškou, pořízenou neznámým autorem v roce 2001. Měl jsem možnost obeznámit se s osobními složkami Antonína Lišky v Archivu Arcibiskupství pražského i v Archivu Biskupství českobudějovického, kde jsem našel především přesná data a záznamy o ustanovení do funkcí ve službách místních církví a též různé jmenovací dekryty. Nepodařilo se mi však nikde dohledat bulu, kterou papež Jan Pavel II. jmenoval Mons. Lišku biskupem českobudějovickým. K dispozici byl jenom její překlad. Pro zkoumání období Liškovy řeholní formace jsem bádával ve fondu Řádový archiv redemptoristů, uloženém v Národním archivu, ale

bohužel jsem v něm nenašel žádné personálie z období gymnaziálních a teologických studií. Studium fondu jsem nicméně získal větší přehled o životě pražské provincie redemptoristů v první polovině 20. století. Podrobný přehled o doktorském studiu mi bylo umožněno získat prostudováním studijní složky Antonína Lišky uložené ve fondu Doktorské studium ve spisovně Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Velice si vážím možnost prostudovat pracovní materiály českého ekumenického překladu Bible, které jsou archivovány na Katedře Nového zákona na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy a které mi s komentářem i osobní vzpomínkou zpřístupnil prof. ThDr. Petr Pokorný, DrSc. Mohl jsem tak přímo vidět náročnou a pečlivou práci, kterou odvedli čeští biblisté v době absence počítačů, kopírovacích zařízení či jiných technických vymožeností, bez kterých si dnes již prakticky neumíme vědeckou práci představit. V Archivu bezpečnostních složek jsem měl možnost prostudovat složku, vedenou Státní bezpečností na Antonína Lišku v osmdesátých letech 20. století. Další materiály však, bohužel, nebyly již k dispozici. Spis založený za účelem prověřování osoby Antonína Lišky v roce 1988 byl spolu se stovkami dalších zničen v prosinci 1989 na pokyn tehdejšího vedení Státní bezpečnosti.

Ústní a písemné prameny z archivních fondů doplňují články z novin a časopisů, které zachycují především důležité životní mezníky z doby biskupského působení Mons. Lišky v Praze a v Českých Budějovicích. Několik informací jsem přebral i z internetových zdrojů a literatury uvedené v závěru práce. Zmínit bych chtěl ještě několik dopisů z korespondence mezi Antonínem Liškou a P. Jánom (Ivanom) Mastiliakom, CSsR, uveřejněných v monografii Daniela Atanáza Mandzáka o P. Mastiliakovi, které dokumentují úvahy Antonína Lišky o možnosti působení v řeckokatolické církvi na východním Slovensku. Citace z dopisů jsem kvůli srozumitelnosti mírně stylisticky upravil. Originální znění je možné najít ve zmíněné monografii.³

---

³ Srov. MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Známy neznámy. Život a dielo redemptoristu Jána Ivana Mastiliaka (1911 – 1989)*. Michalovce : Redemptoristi, Vydavateľstvo Misionár, 2009, 431 s.

1 Rodinný původ a dětství Antonína Lišky

1.1 Kořeny rodiny Lišků v Ogfolderhaid a Bohumilicích

Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR, 11. biskup českobudějovický, pocházel z obce Bohumilice v okrese Prachatice v Jihočeském kraji. Kořeny rodiny Lišků však sahají do malé vesnice Ogfolderhaid, česky Jablonec, která se nacházela mezi Českým Krumlovem a Prachaticemi. Obec v současnosti již neexistuje. V roce 1949 se stala součástí vojenského újezdu Boletice. Stávající domy i farní kostel Nalezení sv. Kříže z r. 1789 byl zbořen a na místě byla vybudována tanková střelnice.⁴ Známy obyvateli této obce byla rodina Dichtlů, která dala církvi několik řeholních sester a šest kněží. Nejznámější z nich je matka Marie Aloisie od Srdce Ježíšova. V roce 1846 přešla z Prahy do Innsbrucku a založila zde klášter karmelitek. Umřela v roce 1891. P. Hermann Dichtl, nejstarší bratr Matky Aloisie, byl osobním přítelem sv. Jana Nepomuka Neumanna.⁵ Poslední z kněží, Josef Dichtl, umřel v roce 1986. Z obce Ogfolderhaid se rodina Lišků, z které také pochází několik řeholních sester a kněží, v devatenáctém století přestěhovala do obce Bohumilice.

Bohumilice jsou malá obec ležící v údolí řeky Volyňky v podhůří Šumavy v nadmořské výšce 656 m.⁶ V polovině 13. století byl v Bohumilicích postaven první kostel, který patřil mezi nejstarší kostely tzv. Prácheňského kraje. Přestavěn byl po roce 1663, v roce 1815 vyhořel a v letech 1817 – 1818 byl znovu postaven, přičemž ze starého kostela byla použita pouze severní část zdi se starým portálem z roku 1250.⁷ Ve 20. století kostel Nejsvětější Trojice prošel několika úpravami, na kterých se podílel i Antonín Liška. Plebánie – farnost v Bohumilicích je písemně doložená již v první polovině 14. století. V roce 1352 k ní bylo přičleněno město Vimperk. V roce 1359 farnost Bohumilice s filiálním kostelem ve Vimperku odváděla v rámci tzv. papežských

---

⁴ *Farnost Jablonec*. In: <http://www.bcb.cz/Katalog/Farnosti/Farnost/JABLONEC>. (04.11.2011).

⁵ Srov. LIŠKA, Pavel: *Svatý Jan Nepomuk Neumann*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2011, 20-21.

⁶ *Statistický lexikon obcí ČSSR 1974*. Praha : Federální statistický úřad, 1976.

⁷ Srov. SOUKUP, Emil: *Představují se: Bohumilice*. In: *Setkání* 6 (1991) 110-112.

desátků 21 grošů. Na faru jmenovali faráře i čeští králové Karel IV. a Václav IV. Od roku 1359 do 28. října 1966 ve farnosti působilo 39 farářů.⁸ Součástí Bohumilic je i zámek Skalice s areálem anglického parku. Zámek byl postupně ve vlastnictví několika šlechtických rodů, ve dvacátém století byl odkoupen do soukromých rukou a později znárodněn. Dnes je opět v soukromé správě a je postupně obnovován.⁹ Počet obyvatel Bohumilic postupně klesá a v jich současnosti v obci žije přibližně 320.¹⁰

1.2 Rodinné zázemí

Antonín Liška se narodil 17. září 1924 v Bohumilicích. S příchodem na svět mu pomáhala porodní asistentka Marie Černá ze Čkyně. Následujícího dne, 18. září, byl v bohumilickém farním kostele Nejsvětější Trojice pokřtěn místním farářem Josefem Matoušem a přijal jméno Antonín Václav. Kmotrou se mu stala babička Anna Lišková.¹¹

Otec Antonína Lišky František se narodil v roce 1892 rodičům Františkovi a Anně, rozené Kavalírkové, z Dolan.¹² Jako zemědělec vlastnil pět hektarů zemědělské půdy. Živil se však i jako řeznický mistr – toto povolání se v rodině předávalo již po několik generací.¹³ Řeznictví však nemohlo být hlavním zdrojem obživy pro rodinu, protože v malé obci byli tři řezníci. Otec se proto věnoval především rodinnému hospodářství.¹⁴ Zemřel v roce 1957 ve věku 65 let. Matka Marie, dcera Josefa Staňka, chalupníka

---

⁸ Tamtéž.

⁹ Srov. *Obec Bohumilice*. In: <http://www.bohumilice.cz/index.php?page=historie>. (04.11.2011).

¹⁰ K 1. prosinci 1974 žilo v Bohumilicích 389 lidí, k 1. lednu 2005 již jenom 322 obyvatel.

Srov. *Statistický lexikon obcí ČSSR 1974*.

Statistický lexikon obcí České republiky. Praha : Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2005.

Obec Bohumilice. In: <http://www.bohumilice.cz/index.php?page=historie>. (04.11.2011).

¹¹ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Rodný a křestní list Antonína Lišky*. Kromě babičky Anny Liškové by mohlo jít i o Antonínovu tetu Annu – otcovu sestru. Podle Antonínovy rodné sestry Ludmily – řeholní sestry Martiny – však byla kmotrou malého Antonína spíše jeho babička. Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou dne 18. ledna 2012*.

¹² Srov. tamtéž.

¹³ Srov. *Na návštěvě u P. Stanislava Lišky CSsR, rodáka z Bohumilic, žijícího v Kanadě*. In: Sv. Jan Prachatický, vikariátní měsíčník regionu sv. Jana Neumanna 1 (2010/2011) 6-8.

¹⁴ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012* a Osobní archiv P. Pavla Lišky: *Rozhovor s biskupem ThDr. Antonínem Liškou z roku 2001*.

z Bohumilic a Františky rozené Filipové ze Sudslavic, se narodila v roce 1897.¹⁵ František a Anna přijali dne 3. června 1919 v bohumilickém kostele svátost manželství.¹⁶

Antonín pocházel z početné rodiny. Tři sourozenci – Anna, Jaromír a Františka zemřeli v útlém dětství.¹⁷ Bratr František se narodil v roce 1922, bratr Stanislav v roce 1933. Sestra Marie, narozená v roce 1926, a sestra Ludmila, narozená v roce 1930, se staly řeholními sestrami v Kongregaci Školských sester de Notre Dame. Sestra Anna, provdaná Vintrová, se narodila v roce 1936.¹⁸ Kromě dvou sester a Antonína se pro duchovní povolání rozhodl také bratr Stanislav. Ten měl původně převzít rodinnou živnost – řeznictví, protože starší bratři studovali a připravovali se na duchovní povolání. Po komunistickém převratu však došlo k zániku rodinné živnosti, protože její místo převzal masný průmysl a Stanislav zůstal bez práce. Mohl odjet za prací buď na Ostravsko do dolů nebo na státní statek na Šumavě. Rozhodl se pro Šumavu a od roku 1951 pracoval jako traktorista ve Vlčích Jámách nedaleko Strážného na Šumavě. Tuto situaci využil a v roce 1952, jako osmnáctiletý, emigroval z Československa. Prošel několika sběrnými utečeneckými tábory v Německu, z nichž se posléze dostal do Norimberka, kde čekal na víza do Kanady. V roce 1953 se odstěhoval do Kanady, kde již od roku 1912 žil otcův bratr, který mu poslal pozvání, a začal pracovat na strýcově farmě. V roce 1956 začal řeholní formaci v Kongregaci Nejsvětějšího Vykupitele – redemptoristů a po dlouhých letech studií byl dne 25. května 1970, ve třiceti sedmi letech, v Edmontonu vysvěcen na kněze.¹⁹

Matka Marie, matka dvou synů – kněží, nemohla být přítomna ani na jednom kněžském svěcení svých potomků. Nejstarší syn František, jenž jako první odešel na studia do redemptoristického gymnázia, se knězem nestal a založil si rodinu, která také dala církvi kněze. Antonín přijal kněžské svěcení v přísném utajení. Třetího kněžského svěcení v rodině – vnuka Pavla Lišky, který byl vysvěcen 30. června 1985 – se již

---

¹⁵ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Rodný a křestní list Antonína Lišky*.

¹⁶ *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.*

¹⁷ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou dne 18. ledna 2012.*

¹⁸ Srov. Archiv Arcibiskupství pražského (AAP), osobní složka Antonína Lišky: *Životopis Antonína Lišky ze dne 12. 1. 1971.*

¹⁹ Srov. *Na návštěvě u P. Stanislava Lišky CSsR, rodáka z Bohumilic, žijícího v Kanadě, 6-8.*

nedožila – umřela 9. listopadu 1984 na faře v Poříčí nad Sázavou, kde působil její syn Antonín. Třináct let mu pomáhala vést domácnost. Mohla však zažít radost ze setkání se synem Stanislavem, kterému se v roce 1970, krátce po kněžském svěcení, podařilo poprvé přijet z Kanady na návštěvu domů. I když již začínalo období tzv. normalizace, mohl ještě v bohumilickém kostele sloužit mši svatou. Jeho bratr Antonín však tuto možnost neměl, protože mu nebyl udělen státní souhlas. Když se jí v té době její setřenice zeptala, jestli je pyšná na to, že se Slávek, jak P. Stanislava familiárně přezdívali, vrátil jako kněz, odpověděla jí: „*Já nejsem pyšná, ale Pán Ježíš přece řekl: Ne vy jste si mě vyvolili, ale já jsem si vyvolil vás, nejsem pyšná, ale jsem vděčná Pánu Bohu, že si právě naše děti vyvolil.*“ Podobně odpověděla i místnímu knězi: „*Kdyby ho tam prezidentem udělali, bychom neměli takovou radost, jako že se nám vrátil jako kněz.*“ Bylo jí jenom líto, že se té chvíle nedožil tatínek. Ten se však před smrtí dočkal alespoň dopisu od Stanislava, že vstupuje do kláštera k redemptoristům. Matka byla smířena i s tím, že Stanislav se musí vrátit zpět do Kanady, uvědomovala si, že jeho kněžské poslání má být realizováno tam, kde studoval, protože tam byl rovněž nedostatek kněží.²⁰ V té době již nebyla nejmladší a nebylo jisté, zda se synovi Stanislavovi podaří opět vrátit do krajiny obepjaté železnou oponou.²¹

Tato malá sonda do rodinného zázemí života otce Antonína Lišky svědčí o živé a hluboké křesťanské víře jeho rodičů, která formovala Antonínovo dětství i celý následující život. Silným poutem, které sjednocovalo celou rodinu, byla především každodenní společná modlitba. Výstižně to vyslovila jedna z vnuček Františka a Marie Liškových: „*V naší rodině se s Pánem vždy počítalo.*“²²

1.3 Základní studia

Ve školním roce 1930/1931 začal Antonín – Toník, jak se mu doma říkalo – navštěvovat smíšenou obecnou školu v rodných Bohumilicích. Již během základního

---

²⁰ Srov. Rodinný archiv rodiny Lišků: *Deník paní Marie Liškové, matky biskupa Antonína Lišky.*

²¹ O zajímavých životních osudech P. Stanislava Lišky CSsR. je možné se dočíst také v rozhovoru: *Do toho potoka nelezu, raději se nechám zastřelit.* In: Svatá Hora 6 (2006) 4-10.

²² Srov. *Rodina otce Antonína.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 4.

studia se projevilo jeho nadání, o čem svědčí především jeho vysvědčení – většinou dostával samé jedničky, jenom občas se ve vysvědčení objevila dvojka z kreslení. Nepovinně se začal učit němčinu. Do školy docházel pravidelně, vynechal jenom málo vyučovacích hodin. Docházku do bohumilické školy ukončil 28. června 1935²³ a v příštím školním roce začal navštěvovat smíšenou měšťanskou školu v nedalekém Vimperku, kde studoval s výborným prospěchem další tři roky. Do Vimperka chodil denně pěšky, jenom v zimních měsících mu rodiče mohli zaplatit cestu vlakem.²⁴ Kromě povinných předmětů pokračoval v studiu nepovinného německého jazyka.²⁵ 22. června 1938 bylo Antonínu Liškovi vydáno propouštěcí osvědčení z měšťanské školy, protože splnil povinnou školní docházku.²⁶ V dalším roce však ještě pokračoval v jednoročním učebním kurzu při vimperské měšťanské škole. Jelikož však po Mnichovském diktátu došlo k záboru Vimperka do území tzv. Sudetenland a po rozpadu Česko-Slovenska v březnu 1939 ke vzniku Protektorátu Čechy a Morava, navštěvoval tento kurz ve Čkyni. Kromě povinných předmětů, mezi které již patřil i německý jazyk, studoval jako nepovinné předměty těsnopis a psaní na stroji, což během pozdějších studií a v dalším zaměstnání mohl naplno využít.²⁷

Antonínovo studijní nadání bylo zřejmé již během studia na obecné škole v Bohumilicích a pak ve Vimperku. Podle svědectví rodné sestry Ludmily – řeholní sestry Martiny – byl ze všech sourozenců nejchytřejší a občas to připomínali i jeho učitelé a nešetřili pochvalou. Kromě chození do školy však Antonín musel pomáhat doma při hospodářství. Pokud zbyl nějaký volný čas, četl knihy. V rodině vzbuzovalo obavy jeho zdraví – byl hubený a hodně kašlal – avšak později tyto zdravotní obtíže ustaly.²⁸ Antonín již jako malý kluk začal v bohumilickém kostele ministrovat. Při

---

²³ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Školní zprávy o Antonínovi Liškovi z let 1930/1931 – 1934/1935.*

²⁴ Srov. *Mozaika ze vzpomínek.* In: Setkání – Aktuality 5 (1991) 1.

²⁵ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Vysvědčení z Měšťanské školy ve Vimperku ze školního roku 1935/1936.*

²⁶ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Propouštěcí osvědčení z Měšťanské školy ve Vimperku.*

²⁷ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Vysvědčení z Jednoročního učebního kursu při měšťanské škole ve Vimperku, sídlo ve Čkyni, školní rok 1938/1939.*

²⁸ Srov. *Pohled z domova (Ze vzpomínek sestry Martiny).* In: Setkání 5 (1994) 9.

ministrantské službě se tak poprvé dostal do kontaktu s latinským jazykem, ve kterém později dokázal aktivně komunikovat.²⁹

---

²⁹ Srov. *Mozaika ze vzpomínek*. In: *Setkání – Aktuality* 5 (1991) 1.

2 Řeholní formace u redemptoristů

2.1 Dějiny řádu redemptoristů v Čechách

Kongregaci Nejsvětějšího Vykupitele, lidově nazývanou redemptoristé, založil v roce 1732 sv. Alfons Maria Liguori ve Scala u Amalfi v Itálii. V roce 1749 dostala schválení od papeže Benedikta XIV., ale v prvních desetiletích své existence musela vzdorovat četným pokusům o zrušení. Mezi první neitalské členy kongregace patří sv. Klement Maria Hofbauer z Tasovic u Znojma³⁰. Členové kongregace se řídí řeholí, která je syntézou stanov od svého zakladatele a konstitucí generálních kapitul. Činnost redemptoristů je zaměřena především na konání lidových misí, exercicií pro široké vrstvy obyvatelstva, výpomoc v duchovní správě, ale i vědeckou práci v teologických oborech.³¹

Do zemí habsburské monarchie byli redemptoristé uvedeni roku 1820 sv. Klementem Maria Hofbauerem. Do založené vídeňské provincie patřily i nejstarší domy redemptoristů v Čechách, které v roce 1901 vytvořili samostatnou pražskou provincii. První redemptoristé se v Praze objevili již v roce 1856 a od roku 1869 působili v klášteře u kostela sv. Kajetána v Praze na Malé Straně, který se stal sídlem provinciála.³² Do pražské provincie byly později začleněny i dvě slovenské viceprovincie – bratislavská a michalovská. Kongregace redemptoristů byla v době před nástupem komunistického režimu největším řeholním společenstvím

---

³⁰ Sv. Klement Maria Hofbauer – Dvořák žil v letech 1751 – 1820. Jako redemptorista působil především ve Varšavě a Vídni. Svatořečen byl v roce 1909. Je hlavním patronem Vídne.

Srov. PÍŤHA, Petr: *Čechy a jejich svatí*. Praha : Comdes, 1999, 142-162.

³¹ JIRÁSKO, Luděk: *Církevní řády a kongregace v zemích českých*. Praha : Klášter premonstrátů na Strahově, 1991, 85-86.

³² Srov. *Catalogus C.SS.R. 1948*. Romae : Typ Cuggiani, 1948, 670.

v Československu.³³ Její členové působili v desítkách klášterů a řeholních domů na území celého státu.³⁴

2.2 Studium v Libějovicích a v Písku

Dne 23. srpna 1939 Antonín Liška odešel do juvenátu Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele – redemptoristů v Libějovicích u Netolic³⁵ a v školním roce 1939/1940 začal studium na zdejším redemptoristickém soukromém gymnáziu.

Netolický juvenát redemptoristů – Kolegium Nalezení Svatého Kříže – začalo svoji činnost již 13. srpna 1924 a kanonicky bylo založeno 7. října téhož roku.³⁶ Pro potřeby juvenátu a gymnázia zakoupili redemptoristé zámek šlechtické rodiny Schwarzenberků z Hluboké u Českých Budějovic s přilehlým parkem o rozloze cca 44 ha. V letech 1938 – 1939 byl vedle zámku postaven nový dům spolu s kostelem. Dům sloužil hlavně profesorům a kostel byl přístupný veřejnosti, především věřícím z obce Libějovice a okolí.³⁷ Výuka na gymnáziu poprvé začala 1. září 1924.³⁸ Hlavním posláním juvenátu a gymnázia byla výchova mladých mužů, u kterých byla oprávněná naděje, že v budoucnu vstoupí do řádu redemptoristů.³⁹ Gymnázium mělo šest tříd, které navštěvovalo přibližně 100 studentů. Protože nemělo statut veřejné školy, studenti vykonávali závěrečné zkoušky na Arcibiskupském gymnáziu v Praze – Bubenci, které vedli jezuité.⁴⁰ Libějovickou komunitu redemptoristů tvořilo několik kněží a bratří, ředitelem gymnázia byl P. Josef Vítek CSsR a direktorem juvenátu P. František Novák

---

³³ Srov. Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami (ARSH), f. Antonín Liška: *Odpovědi biskupa Antonína Lišky na písemné otázky při příležitosti 75 let*. Nedatováno.

³⁴ Jako příklad uvádím několik významných míst působení redemptoristů: Praha, Červenka, Svatá Hora u Příbrami, Obořiště, České Budějovice, Brno, Moravská Ostrava, Frýdek, Stará Boleslav, Karlovy Vary, Svitavy, Tasovice, Filipov, Libějovice, Králíky.

Srov. *Catalogus C.SS.R. 1948*. Romae : Typ Cuggiani, 1948, 670 n.

³⁵ Srov. Rodinný archiv rodiny Lišků: *Deník paní Marie Liškové, matky biskupa Antonína Lišky*.

³⁶ *Catalogus C.SS.R. 1948*. Romae : Typ Cuggiani, 1948, 677.

³⁷ Srov. *Historie provincie – 3. kapitola*. In: <http://cssr.cz/cz/page/148>. (08.11.2011).

³⁸ Srov. Národní archiv (NA), f. Řádový archiv redemptoristé (Redemptoristé), K 36. Stanovy, školská nařízení – Libějovice: *Dotazník z 10. 7. 1948*.

³⁹ Srov. tamtéž, *Stanovy juvenátu pražské provincie redemptoristů*.

⁴⁰ Srov. *Historie provincie – 3. kapitola*. In: <http://cssr.cz/cz/page/148>. (08.11.2011).

CSsR.⁴¹ Třídními učiteli Antonína Lišky byli P. Ignác Miklík CSsR, který byl zároveň učitelem češtiny, řečtiny a latiny a později P. Bohumil Jedovnický CSsR, který vyučoval dějepis, zeměpis a tělesnou výchovu.⁴²

Podnětem pro Antonínův příchod do redemptoristického juvenátu byl příklad staršího bratra Františka, který v Libějovicích studoval od roku 1937.⁴³ Byl to první impulz k budoucímu kněžskému povolání, který se během studia v Libějovicích rozvinul až k Antonínovu rozhodnutí vstoupit do redemptoristického řádu.⁴⁴ Protože Antonín již měl ukončenou měšťanskou školu, postoupil přímo do terciie. Nedělalo mu žádné potíže rychle doplnit chybějící vědomosti z nižších ročníků klasického gymnázia a zanedlouho mohl pomáhat i spolužákům, kteří měli potíže s matematikou, fyzikou nebo chemií. Přestože začala druhá světová válka, mohli studenti ze začátku nerušeně studovat a byli ušetřeni různých obtíží válečných let.⁴⁵ V tercii Antonín začal studovat druhý cizí jazyk – latinu a později i řečtinu. Pravidelně dosahoval výborných výsledků ze všech předmětů.⁴⁶ S rodiči a sourozenci byl v pravidelném písemném kontaktu, protože domů jezdili spolu s bratrem Františkem již jen na prázdniny, přičemž s sebou přinášeli různé náboženské brožurky, které byly ke prospěchu celé rodiny. Sestra Martina vzpomíná, že si na dveře pokoje dávali ceduli s nápisem Klauzura, aby nebyli rušeni od mladších sourozenců.⁴⁷ Bratr František však studium v Libějovicích nedokončil a počátkem roku 1941 se vrátil domů do Bohumilic.⁴⁸ Později založil vlastní rodinu.⁴⁹

---

⁴¹ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Výroční vysvědčení z roku 1939/1940*.

⁴² Srov. *Catalogus C.SS.R. 1948*, 678.

⁴³ *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou dne 18. ledna 2012*.

⁴⁴ Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *Odovědi biskupa Antonína Lišky na písemné otázky při příležitosti 75 let*. Nedatováno.

⁴⁵ Srov. *Mozaika ze vzpomínek*. In: *Setkání – Aktuality 5* (1991) 1.

Náznaky různých obtíží možno najít v dopisech, které posílali rodiče Antonínovi do Libějovic. Rodiče byli vděční, že Antonín může i v této těžké době studovat a snažili se mu zabezpečit vše potřebné ke studiu i pobytu v juvenátu.

Srov. Rodinný archiv rodiny Lišků: *Osobní korespondence Antonína Lišky*.

⁴⁶ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Výroční vysvědčení z roku 1939/1940 a Jahreszeugnis – výroční vysvědčení z roku 1941/1942*.

⁴⁷ Srov. *Pohled z domova (Ze vzpomínek sestry Marty)*. In: *Setkání 5* (1994) 9.

⁴⁸ Srov. Rodinný archiv rodiny Lišků: *Deník paní Marie Liškové, matky biskupa Antonína Lišky*.

⁴⁹ Srov. *Rozhovor autora s P. Pavlem Liškou dne 1. prosince 2011*.

Během pobytu v libějovickém juvenátě Antonín přijal i svátost biřmování. O radu a pomoc s výběrem biřmovacího kmotra požádal své rodiče. V odpovědi mu otec František napsal: „... *Co se týče kmotrovství při svatém biřmování, popros Vele důstojného P. ředitele o radu, kterého ze spolužáků bys mohl požádati o tuto službu. Jistě Ti otcovsky poradí. Peníze na cestu pro sebe i kmotra vyběř si z účtu, opět Ti jej doplním. Strýček Šenkýřů nemohl by přijeti a komu jinému bychom zde mohli říkati? Kdyby strýček z Prahy byl blíže a měl dovolenou, jistě by Ti rád posloužil. A bude-li Tvým kmotrem hodný starší spolužák, který bude, dá-li Pán Bůh jednou Tvým řeholním spolubratrem, budete se navzájem v duchovním životě povzbuzovati lépe, nežli byste se mohli s kmotrem laikem. Budem v neděli v duchu s Tebou přítomni a modliti se za Tebe v našem kostelíčku, aby se stal z Tebe skutečně statečný voják Kristův...*“⁵⁰

Studium a pobyt v Libějovicích musel Antonín Liška spolu s ostatními studenty ukončit koncem školního roku 1941/1942, protože Ministerstvo školství a národní osvěty Protektorátu Čechy a Morava výnosem č. 53.923/42-II/1 ze dne 25. května 1942 juvenát a gymnázium ke konci školního roku zrušilo. Jako důvod pro zrušení gymnázia byla uváděna skutečnost, že „*soukromé gymnasium redemptoristů v Libějovicích u Vodňan jest pokládati za přírodní školu arcib. gymnasia v Praze, poněvadž žáci po absolvování VI. třídy soukromého gymnasia byli přijímáni do VIII. třídy arcib. gymnasia v Praze. Jelikož arcib. gymnasium bylo výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 2. ledna 1942 č. 164.922 /4111/ zrušeno, nemá jmenovaná přírodní škola oprávnění. Kromě toho nemůže býti dovoleno další trvání školy z důvodů vyučovacích a hygienických.*“⁵¹ Studentům gymnázia však bylo povoleno pokračovat ve studiu na jiných veřejných gymnáziích.⁵² Důvod ukončení studia – zrušení školy – byl studentům

---

⁵⁰ Srov. Rodiný archiv rodiny Lišků: Osobní korespondence Antonína Lišky: *Dopis pana Františka Lišky ze dne 21. května 1941.*

Jestli přijal Antonín svátost biřmování následující neděli nebo v jiném termínu, nebylo možné zatím přesněji zjistit. V křestní matrice z Bohumilic se totiž žádný záznam o Antonínově biřmování nenachází. Také zatím nebylo možné zjistit, kdo Antonína biřmoval a kdo se stal jeho biřmovacím kmotrem. Z otcova dopisu možno také usuzovat, že biřmování nemuselo být uděleno v Libějovicích, ale na jiném místě.

⁵¹ NA, f. Redemptoristé, K 36. Stanovy, školská nařízení – Libějovice:

Soukromé gymnazium redemptoristů (tř. I.-VI.) v Libějovicích u Vodňan. Zrušení.

⁵² Tamtéž.

uveden i ve výročním vysvědčení.⁵³ ⁵⁴ I když Antonín musel ukončit studium v Libějovicích předčasně již po absolvování kvinty, roky strávené na tomto místě v něm zanechaly hluboké stopy a patřily k nejhezčím v jeho životě. Do tohoto kraje se i později rád vracel, především na blízké mariánské poutní místo Lomeček, které mohli studenti vídat z oken a které patřilo k nejčastějším místem jejich vycházek.⁵⁵

Po odchodu z Libějovic Antonín absolvoval ve školním roce 1942/1943 šestou třídu gymnázia na Reálném gymnáziu s českým jazykem vyučovacím v Písku, opět s výborným prospěchem.⁵⁶ Do Písku dojížděl každý den ze vzdálených rodných Bohumilic. Z tohoto důvodu mu ve škole odpouštěli účast na první vyučovací hodině.⁵⁷

2.3 Noviciát v Českých Budějovicích

Po absolvování sexty Antonín přerušil na jeden rok gymnaziální studium. Rozhodl se totiž vstoupit k redemptoristům. Na podzim roku 1943 pak začal řeholní formaci v noviciátu v Českých Budějovicích. Redemptoristé zde působili od roku 1885, kdy dostali do užívání bývalý klášter piaristů, původně postavený dominikány.⁵⁸ Klášter byl postaven vedle nejstaršího českobudějovického kostela Panny Marie. Klášter byl dlouhou dobu sídlem noviciátu a kněží odtud vyjížděli na misie, exercicie a duchovní obnovy po celé oblasti jižních Čech.⁵⁹

Rozhodnutí provinciála redemptoristů o přijetí do noviciátu poslal Antonínu Liškovi magistr noviců P. Josef Pavliš CSsR. Kromě praktických pokynů týkajících se nástupu do noviciátu mu v dopisu napsal: „*Už skládáš do kufru a bolestně se loučíš? Přijed s veselou myslí. Veselého dárce miluje Bůh.*“⁶⁰ V první den noviciátu Antonín spolu

⁵³ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Jahreszeugnis – výroční vysvědčení z roku 1941/1942.*

⁵⁴ Juvenát a gymnázium byly znovu obnoveny v r. 1945 a opětovně zrušeny zásahem komunistického režimu v roce 1948. Po roku 1950 byly budovy přeměněny na kasárna pro vojáky pohraniční stráže a park byl silně znehodnocen vojenskými stavbami. Srov. *Historie provincie – 3. kapitola.* In: <http://cssr.cz/cz/page/148>. (08.11.2011).

⁵⁵ Srov. *Co nemůžeme čekat.* In: *Setkání 5* (1991) 82.

⁵⁶ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Halbjahrszeugnis – Pololetní vysvědčení z roku 1942/1943.*

⁵⁷ *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou dne 18. ledna 2012.*

⁵⁸ *Catalogus C.SS.R. 1948*, 670.

⁵⁹ Srov. *Historie provincie – 1. kapitola.* In: <http://cssr.cz/cz/page/146>. (08.11.2011).

⁶⁰ Rodinný archiv rodiny Lišků: *Osobní korespondence Antonína Lišky.*

s ostatními čtrnácti spolubratry novici absolvoval tzv. obláčku – přijetí řeholního roucha. Spolu s Antonínem vstupovali do noviciátu P. Jaroslav Saller, P. Karel Bříza – později známý varhaník a skladatel, P. Václav Vávra, P. Ignác Coufal a jiní. Noviciát redemptoristů byl velmi přísný, protože měl adepty řeholního života připravit na náročný život misionáře. V modlitbě strávili novici téměř osm hodin denně. Velký důraz ve formaci byl kladen na ctnost pokory. Byl to čas intenzivní modlitby a oběti.⁶¹ Dne 15. srpna 1944 Antonín Liška ve věku necelých dvaceti let složil na dobu tří let dočasné sliby a stal se redemptoristou – členem Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele.⁶²

2.4 Dokončení gymnaziálních studií a maturita

Po skončení noviciátu v Českých Budějovicích mladý redemptorista Antonín Liška prožil jeden rok v komunitě redemptoristů ve Staré Boleslavi. Tam soukromě studoval sedmý ročník gymnázia.⁶³ Protože se blížil konec války a mnoho mužů z Protektorátu Čechy a Morava bylo nasazených na práci ve Třetí říši, hrozilo toto reálné nebezpečí i mladým řeholníkům. Díky vedoucímu pracovního úřadu v Brandýse nad Labem, který je prohlásil za bohoslovce, k jejich nasazení nedošlo a ve Staré Boleslavi se dočkali konce války.⁶⁴ Oktávu – poslední rok gymnázia – absolvoval Antonín již v Jiráskově státním gymnáziu v Praze 2 – opět s nejlepší známkou ze všech předmětů.⁶⁵ Na tomto gymnáziu Antonín Liška dne 29. května 1946 složil písemnou i ústní zkoušku z dospělosti – maturitu a byl uznán „*dospělým s vyznamenáním, aby mohl býti zapsán jako řádný posluchač na universitě.*“ Ústní zkoušku absolvoval z českého jazyka,

---

⁶¹ Srov. SALLER, Jaroslav: *Boží dobrodruh. Hrst vzpomínek P. Jaroslava Sallera, CSsR.* Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1999, 10-11.

⁶² VANĚK, Břetislav: *Vzpomínky na otce biskupa ThDr. Antonína Lišku – redemptoristu.* In: *Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.*

⁶³ Srov. Spisovna Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (SKTF), f. Doktorandské studium, č. 52 (studijní složka Antonína Lišky): *Životopis ze dne 29. května 1949.*

⁶⁴ Srov. *Mozaika ze vzpomínek.* Setkání – Aktuality 5 (1991) 1.

⁶⁵ Osobní archiv Martyiny Vintrové: *Výroční vysvědčení z roku 1945/1946.*

řeckého jazyka, vlastivědy a matematiky.⁶⁶ Zkouška však probíhala v náhradních budovách, protože samotné gymnázium bylo v únoru 1945 zasaženo bombardováním.⁶⁷

2.5 Studium teologie v Obořišti

Po složení maturitní zkoušky Antonín pokračoval v řeholní formaci a začal přípravu na kněžské povolání. Pro přípravu svých kněží pražská provincie redemptoristů zřídila vlastní teologický ústav – *Kolegium sv. Josefa, snoubence blahoslavené Panny Marie*, které mělo své sídlo v Obořišti v okrese Příbram. Tamější bývalý klášter paulánů převzali redemptoristé do své správy v roce 1902, rok po založení samostatné pražské provincie.⁶⁸ Klášter po nutných stavebních úpravách sloužil pro potřeby vzdělávání budoucích řádových kněží až do roku 1950, kdy byla činnost všech klášterů v Československu zastavena komunistickým režimem.⁶⁹

Rektorem řeholního domu a studentátu redemptoristů v Obořišti byl v době studií Antonína Lišky P. Jan Nepomucký Haderka. Vyučováním byli pověřeni P. PhDr. Ladislav Daňha, P. ThDr. Stanislav K. Špůrek, P. ICDr. Ján Chryzostom Jaroš, P. František Xaverský Panuška, P. ThDr. Ján (Ivan) Chryzostom Mastiliak⁷⁰, P. Josef Miklík⁷¹ a P. Václav Holakovský.⁷²

Antonín absolvoval v teologickém ústavu v Obořišti v letech 1946 – 1948 první čtyři semestry, během kterých studoval především filosoficko-dogmatické a biblické předměty. V rámci biblického kurzu rozšířil svoje jazykové znalosti o hebrejštinu a staroslověnštinu. Kromě přednášek navštěvoval i různé semináře a z hlavních předmětů vypracoval seminární práci. V rámci studia Starého zákona dne 26. března 1947 odevzdal rozsáhlou ručně psanou disputaci s názvem *Služebníkem Božím, o kterém*

⁶⁶ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Vysvědčení dospělosti ze dne 29. května 1946.*

⁶⁷ *Mozaika ze vzpomínek.* In: Setkání – Aktuality 5 (1991) 1.

⁶⁸ Srov. *Catalogus C.SS.R. 1948*, 674.

⁶⁹ Srov. *Historie provincie – 2. kapitola.* In: <http://cssr.cz/cz/page/147>. (08.11.2011).

⁷⁰ P. Ján (Ivan) Mastiliak (1911 – 1989) byl redemptoristou řeckokatolického ritu, pocházel z východního Slovenska. S P. Liškou byl až do své smrti v pravidelném písemném kontaktu.

⁷¹ P. Josefa Miklíka (1895 – 1966) v roce 1948 vystřídal na katedře bibliistiky P. Jarolím Adámek (1915 – 1969), se kterým P. Liška později úzce spolupracoval.

⁷² *Catalogus C.SS.R. 1948*, 674.

*mluví tolikrát prorok Izaiáš, je slíbený Vykupitel.*⁷³ V Obořišti se stále více projevovaly jeho studijní schopnosti – každou zkoušku absolvoval s výsledkem eminenter – výborně.⁷⁴ Vynikal především v klasických jazycích. Projevilo se i jeho nadání k veršování – skládal různá vtipná blahopřání. Jednomu profesorovi blahopřál ve starořeckých hexametrech, za což sklidil u spolubratrů velký obdiv. Psal i texty k duchovním skladbám, přeložil i německou píseň ke svaté Anně.⁷⁵ I když brzy získal pověst nadaného studenta, ve své povaze zůstal skromný, tichý a přitom kamarádský. Nestyděl se za svůj venkovský původ, spíše byl na něj hrdý.⁷⁶ Antonín si velmi cenil své spolubratry profesory, kteří podle jeho pozdějších vzpomínek vynikali učeností, láskou ke Kongregaci redemptoristů a kněžskému dorostu, láskou k vědě, ale především láskou k Nejsvětějšímu Vykupiteli a lidem, jimž Kristus přinesl spásu, kterou pak měli šířit. Představeným studentů byl P. Holakovský, který vynikal zvláště hloubkou poznání a vřelostí bratrské lásky. Studenty vedl moudře s laskavostí Krista – Dobrého Pastýře. O své studenty se nepřestal zajímat ani v pozdější době likvidace řeholního života. Měl velkou zásluhu i na tom, že Antonín se svými spolužáky z ročníku mohl přijmout tajně kněžské svěcení a jako jeden z mála bratří o jejich svěcení věděl. Podle Antonína to byla vedle modliteb a obětí dalších profesorů, vychovatelů, spolubratrů a představených – P. Jaroše, P. Adámka, P. Vysloužila a zvláště P. Mastiliaka – především zásluha P. Holakovského, že mladí spolubratři byli vždycky jedna rodina, že drželi pospolu, pomáhali si a byli si opravdu bratřími.⁷⁷

---

⁷³ ARSH, f. Antonín Liška: *Služebníkem Božím, o kterém mluví tolikrát prorok Izaiáš, je slíbený Vykupitel. Disputace z Písma sv. 26. 3. 1947.* Rukopis.

⁷⁴ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Vysvědčení o vykonaném studiu ze dne 28. září 1948.*

⁷⁵ Srov. *Mozaika ze vzpomínek. Setkání – Aktuality*, 5 (1991) 1.

⁷⁶ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Vzpomínky P. Jana Zemánka v dopise paní Martině Vintrové, neteři Antonína Lišky, ze dne 31. července 2006.*

⁷⁷ Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *Promluva českobudějovického biskupa Antonína Lišky CSsR při pohřbu P. Václava Holakovského na Svaté Hoře.*

2.6 Pokračování studia na Bohoslovecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze

Díky Antonínovu studijnímu nadání jeho představení rozhodli, že další semestry teologických studií absolvuje v Praze na Bohoslovecké fakultě Univerzity Karlovy, aby v budoucnosti mohl pokračovat v doktorském studiu biblistiky a jednou působit jako učitel biblických předmětů.⁷⁸ Do budoucna se uvažovalo o možnosti jeho studia na Jeruzalémské biblické škole.⁷⁹

Na pražské bohoslovecké fakultě studovali bohoslovci pražské arcidiecéze a také tam byli posíláni nadaní studenti z diecézních a řeholních seminářů Čech a Moravy. Fakulta sídlila v budově Arcibiskupského semináře, kterou nechal postavit v letech 1925 – 1927 pražský arcibiskup František Kordač.⁸⁰ Během druhé světové války byla budova zabrána nacistickými úřady a svému původnímu účelu byla navracena až v roce 1946.

Aby mohl Antonín začít studium na bohoslovecké fakultě, vystavil mu Místní národní výbor v Obořišti dne 9. července 1948 Osvědčení o státní a národní spolehlivosti, které dosvědčovalo, že proti němu dosud nebyly z politického hlediska žádné námitky.⁸¹ 27. září MNV v Obořišti potvrdil, že proti vstupu Antonína Lišky na Bohosloveckou fakultu Karlovy univerzity v Praze nemá žádné politické ani jiné námitky.⁸²

Studium na Bohoslovecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze Antonín Liška začal v akademickém roce 1948 – 1949. Žádost o přijetí za řádného posluchače třetího ročníku bohoslovecké fakulty podal dne 29. září 1949. K žádosti připojil vysvědčení o vykonaném studiu, doporučení rektora Teologického ústavu v Obořišti P. Jana Haderky, který potvrdil, že se na fakultu hlásí ze studijních důvodů a na přání představených⁸³ a

---

⁷⁸ Díky permanentnímu studiu Antonín Liška nenastoupil na výkon vojenské služby, pro kterou byl odveden již v roce 1946. Ze studijních důvodů mu odvodní komise udělila odklad.

Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Odvodní průkaz*.

⁷⁹ Srov. Rozhovor autora s panem Pavlem Konzulem ze dne 7. prosince 2009.

⁸⁰ Srov. *Nový kněžský seminář v Praze*. In: *Časopis katolického duchovenstva* 9 (1927) 625-638.

Nový kněžský seminář v Praze. In: *Časopis katolického duchovenstva* 10 (1927) 804-810.

⁸¹ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Osvědčení o státní a národní spolehlivosti ze dne 9. července 1948*.

⁸² SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Potvrzení ze dne 27. září 1948*.

⁸³ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Doporučení P. Jana Haderky CSsR ze dne 29. září 1948*.

potvrzení provinciála redemptoristů P. Františka Suchomela, že filozoficko-teologické studium redemptoristů v Obořišti bylo upraveno podle konstituce *Deus scientiarum Dominus* ze 24. května 1931 a svým zřízením jí úplně vyhovuje.⁸⁴ Přihlášku k předběžnému zápisu na bohosloveckou fakultu Antonín vyplnil následujícího dne, 30. září 1948. V odůvodnění, proč chce studovat na fakultě, uvedl podstatní důvod – *aby se stal knězem*.⁸⁵ Na fakultu byl Antonín zapsán dne 12. října 1948.⁸⁶ Imatrikulován byl dne 15. února 1949.⁸⁷ Profesorský sbor dne 13. listopadu 1948 jednomyslně uznal jeho žádost o uznání a započtení čtyř semestrů teologického studia v Obořišti s podmínkou, že si studia ze Starého zákona doplní dvěma semestrálními hodinami.⁸⁸ Díky tomuto rozhodnutí Antonín mohl na fakultě začít studium ve třetím ročníku podle studijního řádu. Pokračoval ve studiu dogmatických, biblických, právních, morálních i spirituálních předmětů. Na fakultě v době jeho studia působili známí profesori – dogmatik Dr. František Mikula, biblista Dr. Jan Merell, církevní historik Dr. Jaroslav Kadlec, profesor Josef Šíma, Dr. Josef Cibulka, Dr. Jan Vyskočil. U profesora Václava Bognera absolvoval několik semestrů jazykových kurzů arabštiny a aramejštiny a u profesora Merella několik semestrů vyššího kurzu biblické řečtiny – tyto předměty svědčí o jeho postupném směřování k dalšímu studiu biblistiky.⁸⁹ Základní univerzitní biblické studium ukončil vykonáním státní zkoušky dne 17. června 1949 – s výsledkem výborným (*approbatus per vota unanimita cum applausu*). Předsedou zkušební komise byl děkan bohoslovecké fakulty Dr. Jaroslav Beneš.⁹⁰

V době pražského studia Antonín bydlel v redemptoristickém klášteře u kostela sv. Kajetána v Thunovské ulici na Malé Straně. Bývalý klášter řádu theatinů, zrušený v roce 1783, po různých změnách majitelů dostali redemptoristé do správy v roce

---

⁸⁴ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Potvrzení P. Františka Suchomela CSsR ze dne 29. září 1948.*

⁸⁵ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Přihláška k předběžnému zápisu ze dne 30. září 1948.*

⁸⁶ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Seznam přednášek (Index lectionum) Antonína Lišky.*

⁸⁷ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Protokol o studiu a zkouškách, 1.*

⁸⁸ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Liška Antonín CSsR – uznání studia. 17. 11. 1948.*

⁸⁹ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Seznam přednášek (Index lectionum) Antonína Lišky.*

⁹⁰ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Vysvědčení o státní zkoušce ze dne 17. června 1949.*

1869.⁹¹ V roce 1901 se klášter stal sídlem pražské provincie. Provinciálem, představeným celé provincie, byl v roce 1948 P. František Suchomel CSsR.⁹²

Na prázdniny se Antonín vracel do Obořiště. Měl delší prázdniny než spolubratři v Obořišti, a mohl tedy navštěvovat i jejich přednášky. Protože již mohl porovnávat studium v Obořišti i v Praze, vnímal, že v redemptoristickém učilišti byl jiný vztah studentů a přednášejících, protože byli zároveň spolubratřimi. Na přednáškách mohli studenti klást otázky.⁹³ Antonínovi se někdy zdálo, že učiliště v Obořišti mělo v některých oblastech lepší úroveň než pražská fakulta. Nešlo ani tak o odbornost, ale lépe a důkladněji se tam podával obsah studia a jemu se lépe studovalo.⁹⁴ O prázdninách v roce 1949 navštívil i poutní místo Stará Boleslav, které stále spravovali redemptoristé a 2. července se tam zapsal do Růžencového bratrstva při kostele Panny Marie.⁹⁵

30. září 1949 se Antonín zapsal do čtvrtého ročníku teologických studií na bohoslovecké fakultě. Absolvoval zimní semestr, ale letní již nemohl dokončit z důvodu probíhající Akce K – likvidace klášterů a internace řeholníků, která se uskutečnila v dubnu 1950. Plány na úspěšné ukončení teologického studia a zahájení doktorandského studia biblistiky byly zmařeny. Z nucené internace v Králíkách Antonín spolu se svým řeholním spolubratrem Antonínem Pragerem poslal dne 11. června 1950 žádost na děkanství bohoslovecké fakulty, aby jim byly odložené předepsané semestrální zkoušky na pozdější dobu, *kteřou však zatím nelze blíže určit. Oba se totiž nutně zdržují mimo Prahu.* Odklad zkoušek jim profesorský sbor povolil dne 15. června 1950.⁹⁶ Antonín se na bohosloveckou fakultu vrátil až v roce 1968.

---

⁹¹ Srov. *Praha – sv. Kajetán*. In: <http://cssr.cz/cz/page/134>. (10.11.2011).

⁹² Srov. *Catalogus C.SS.R. 1948*, 670.

⁹³ Srov. VANĚK, Břetislav: *Vzpomínky na otce biskupa ThDr. Antonína Lišku – redemptoristu*. In: *Setkání – Aktuality*, 19-20 (2003) 2.

⁹⁴ *S Antonínem Liškem o všem možném...* In: *Setkání – Aktuality*. Příloha, 19-20 (2003) 4.

⁹⁵ ARSH, f. Antonín Liška. *Doklad o přijetí a zapsání do růžencového bratrstva*.

⁹⁶ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Žádost Antonína Pragera a Antonína Lišky o odklad zkoušek ze dne 11. června 1950*.

3 Tajné kněžské svěcení

3.1 Postavení církve v Československu po roce 1948

Po převzetí vládní moci Komunistickou stranou Československa dne 25. února 1948 začalo pro katolickou církev v Československu období, v kterém byla vystavena mnoha zkouškám a utrpením a ve kterém byla její činnost omezována pronásledováním ze strany vládnoucí politické moci. Komunisté považovali církev za jednoho z největších nepřátel jejich režimu, proto uvažovali nad možností její postupné likvidace. Otevřený konflikt mezi totalitním státem a církví, resp. církvemi se stal brzy nevyhnutelným.

Církevní představitelé měli zájem o jednání se státem, aby církev měla i v nových podmínkách možnost svobodného působení. Byli přitom ochotní taktizovat a dělat částečné ústupky, ale za žádnou cenu se nechtěli s novým režimem svazovat, a to ani veřejným projevem loajality. Jednání mezi představiteli státu a církve trvala po převratu více než rok. Definitivně skončila po odhalení odposlouchávacího zařízení během zasedání biskupské konference v Dolním Smokovci v březnu 1949.⁹⁷

Po neúspěšných jednáních začal stát vůči církvi postupovat otevřeně nepřátelsky. Dne 25. dubna 1949 Ústřední výbor KSČ na svém zasedání v Karlových Varech vyhlásil program boje proti církvi a založil církevní komisi ÚV KSČ, tzv. církevní šestku, která se měla scházet každý týden a řídit boj proti církvi.⁹⁸ Jednou z prvních snah „církevní šestky“ byl pokus o vytvoření „národní církve“, nezávislé na papeži a o izolaci věřících a kněží od svých biskupů. Tento program s názvem „Katolická akce“ – pro tuto aktivitu komunisté záměrně zneužili název hnutí, které v církvi úspěšně

---

⁹⁷ Mezitím docházelo k různým proticírkevním represáliím. Stát zastavil vydávání většiny katolických periodik, do redakcí nasadil státní zmocněnce. Došlo k zatčení a prvním procesům s mnoha kněžími i laiky. Administrativními opatřeními se likvidoval církevní majetek, úplně bylo zrušeno církevní školství a zastavena spolková činnost, omezila se činnost řeholních řádů.

Srov. KAPLAN, Karel: *Stát a církev v Československu 1948 – 1953*. Praha; Brno : USD AV ČR; DOPLNĚK, 1993, 23-72.

⁹⁸ „Církevní šestka“ svým složením představovala reprezentativní vrcholový orgán, protože jejími členy byli zástupcové vedení KSČ a ministři. Měla šest členů (A. Čepička, V. Clementis, Z. Fierlinger, J. Hendrych, V. Kopecký a V. Široký, později i Z. Nejedlý). Tato komise měla velké pravomoci a sehrávala iniciativní úlohu při formování a uskutečňování proticírkevní politiky.

PEŠEK, Jan, BARNOVSKÝ, Michal: *Štátna moc a cirkev na Slovensku 1948-1953*. Bratislava : VEDA, 1997, 104.

působilo již několik desítek let – však skončil neúspěchem. Narazil na tvrdý odpor biskupů a Vatikánu, který tzv. Katolickou akcí 20. června 1949 oficiálně zakázal a exkomunikoval všechny, kteří by se v ní jakkoliv angažovali. Důsledkem uskutečňování „Katolické akce“ však byly občanské nepokoje především ve vesnicích a městech na Slovensku, které mnohdy skončily zatýkáním desítek kněží i laiků.⁹⁹

Po tomto neúspěchu se aktivita komunistického státu zaměřila na stupňování administrativního tlaku na církve a její mocenské podřízení státním orgánům. Různá administrativní opatření našla svůj vrchol v přijetí tzv. církevních zákonů dne 14. října 1949.¹⁰⁰ Na jejich základě se státu podařilo založit Státní úřad pro věci církevní, který měl dispoziční právo k řízení a dozoru nad veškerým církevním životem. O ustanovení duchovních do církevních funkcí nově rozhodoval státní orgán, přičemž biskupové mohli dávat státním orgánům jenom návrhy k jmenování. Podmínkou výkonu funkce duchovního byl tzv. státní souhlas, který mohl být kdykoliv zrušen, čehož stát aktivně využíval během celého období komunistického režimu. Nové zákony sice proklamovaly, že duchovní jsou zaměstnanci církví, fakticky se však dostali do postavení státních úředníků. Jejich existenční závislost na státu se stala téměř absolutní. Duchovním byla nařízena povinnost složit slib věrnosti státu, který však nerespektoval povinnosti duchovních vůči církvi. Po zestátnění církevního majetku stát oficiálně převzal patronátní závazky nad kostely a farami, ale své závazky plnil jenom v omezené míře, což mělo za následek devastaci mnoha vzácných uměleckých a kulturních památek.¹⁰¹

V jednotlivých krajích a okresech vznikla církevní oddělení s církevními tajemníky, kteří představovali rozhodující státní autoritu v církevních záležitostech v rámci své územní kompetence.¹⁰²

---

⁹⁹ Srov. PEŠEK, Jan: „*Katolícka akcia*“ na Slovensku v roku 1949. In: Historický časopis 1 (1996) 47-63. Průběh „Katolické akce“ podrobně zaznamenávají prakticky všechny dostupné monografie věnující se vztahu státu a církve v daném období.

¹⁰⁰ Jedná se o zákon č. 217/1949 Zb. o zřízení Státního úřadu pro věci církevní a zákon č. 218/1949 Zb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností.

¹⁰¹ Srov. PEŠEK, Jan, BARNOVSKÝ, Michal: *Štátna moc a cirkev na Slovensku 1948 – 1953*, 101.

¹⁰² Tamtéž.

Realizaci „církevních zákonů“ doprovázely další zásahy proti katolické církvi. Během let 1949 – 1950 byli na každý biskupský úřad dosazeni státní zmocněnci, kteří izolovali diecézní biskupy od svých věřících, kněží i od kontaktů se Svatým stolcem.¹⁰³

V dubnu 1950 Československo de facto přerušilo diplomatické styky se Svatým stolcem.¹⁰⁴ V noci z 13. na 14. dubna 1950 byly pod názvem Akce K zlikvidovány mužské řehole v Československu. Podobný osud stihl ve dnech 29. – 31. srpna 1950 (Akce R) ženské řeholní komunity.¹⁰⁵ V dubnu 1950 se v rámci Akce P uskutečnila nelegální likvidace řeckokatolické církve nuceným „návratem“ k pravoslaví.¹⁰⁶ V červnu 1950 došlo k likvidaci diecézních seminářů (řeholní učiliště již byla zlikvidována v rámci Akce K) a vyučování diecézních bohoslovců v Čechách a na Moravě bylo soustředěno do státem reformované Bohoslovecké fakulty v Praze, která byla v roce 1953 vyloučena ze svazku Univerzity Karlovy a přestěhována do Litoměřic.¹⁰⁷

Již od roku 1950 probíhaly politické soudní procesy s představiteli řádů a katolické církevní hierarchie, ale i s kněžími a laiky. V prvním „monstrprocesu“ s představiteli řádů byli odsouzeni na dlouhá léta vězení i redemptoristé Ján (Ivan) Mastiliak a Jan Blesík.¹⁰⁸ Kromě velkého monstrprocesu se od února 1948 do likvidace mužských klášterů v dubnu 1950 uskutečnilo ještě několik dalších vyšetřování a soudních procesů proti redemptoristům.¹⁰⁹

Na začátku padesátých let gradoval kvůli celému komplexu různých proticírkevních opatření mocenskopolitický zápas, kterého výsledkem byla církev ochromena a zatlačena do defenzivy.¹¹⁰

---

¹⁰³ VNUK, František: *Vládní zmocněnci na biskupských úřadech v letech 1949 – 1951*. Martin : Matica slovenská, 1999, 9.

¹⁰⁴ Srov. PEŠEK, Jan, BARNOVSKÝ, Michal: *Štátna moc a cirkvi na Slovensku 1948 – 1953*, 201.

¹⁰⁵ Srov. tamtéž, 161-175.

¹⁰⁶ Srov. LETZ, Róbert: *Postavenie gréckokatolíckej cirkvi v Česko-Slovensku v rokoch 1945 – 1968*. In: *Historický časopis* 2 (1996) 262-280.

¹⁰⁷ Srov. PEŠEK, Jan, BARNOVSKÝ, Michal: *Štátna moc a cirkvi na Slovensku 1948 – 1953*, 182-188.

¹⁰⁸ Srov. VAŠKO, Václav: *Přehled a charakteristika církevních procesů padesátých let*. In: *Kol.: Církevní procesy padesátých let*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 16-17.

¹⁰⁹ Srov. MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Akcia „REDE“ – prenasledovanie redemptoristov v rokoch 1961 – 1962*. In: JAKUBČIN, Pavol (ed.): *Likvidácia reholí a ich život v ilegálite v rokoch 1950 – 1989. Zborník z vedeckej konferencie Bratislava 5. – 6. mája 2010*. Bratislava : ÚPN, 2010, 81.

¹¹⁰ PEŠEK, Jan: *„Katolícka akcia“ na Slovensku v roku 1949*, 63.

3.2 Akce K

V noci z 13. na 14. dubna 1950 se uskutečnila první etapa Akce K. Na všech místech republiky se odehrál přibližně stejný scénář: Kolem půlnoci ozbrojení příslušníci SNB, StB a oddílů Lidových milicí obsadili klášterní budovy, probudili spící řeholníky, přinutili je obléknout se a sbalit si nejnnutnější věci. Zmocněnci Státního úřadu pro věci církevní, kteří byli do klášterů dosazeni již několik týdnů předtím, řeholníkům oznámili, že jejich budovu zabírá stát a že se budou moci nadále věnovat duchovní činnosti v jiných kláštorech. Členové sedmi nejpočetnějších řádů v Československu byli během této noci převezeni s ozbrojeným doprovodem do tzv. centralizačních klášterů (v Čechách šlo o kláštery Bohosudov, Osek, Hejnice, Broumov, Králíky).¹¹¹ Řádové školy byly zrušeny, jejich studenti byli po skončení školního roku odesláni domů. Internace postihla i řádové bohoslovce a novice. Druhá etapa Akce K proběhla ve dnech 27. – 28. dubna a týkala se zbylých 18 řeholí.¹¹²

V rámci Akce K bylo v českých zemích internováno 1164 řeholníků v centralizačních kláštorech a 76 řeholníků – především řádových představených – v internačním klášteře v Želivě.¹¹³

3.3 Likvidace pražského kláštera redemptoristů

V dubnu 1950 byl Antonín Liška členem komunity redemptoristů v pražském klášteře v Thunovské ulici na Malé Straně, odkud pravidelně docházel na přednášky na bohoslovecké fakultě v Praze – Dejvicích. Do kláštera v Thunovské ulici byl Státním úřadem pro věci církevní dosazen zmocněnec Josef Schneider z Hradce u Opavy. Ten měl za úkol zmapovat situaci v klášteře, provést soupis obyvatel a připravit místní

---

¹¹¹ CHAROUZ, Jindřich Zdeněk: *Šest hrdinských let. Internační tábor Želiv 1950 – 1956*. Želiv : Opatství Želiv, 2008, 5.

¹¹² Internace nepostihla řád Milosrdných bratří, kteří především pečovali o nemocné v nemocnicích. Řád byl totiž pronásledován již během nacistické okupace a komunistická moc nechtěla, aby jejich konání vůči řádu bylo srovnáváno s konáním nacistů.

Srov. VLČEK, Vojtěch: *Procesy s řeholníky v 50. letech a v první polovině 60. let*. In: Kol.: *Církevní procesy padesátých let*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 121-122.

¹¹³ Srov. tamtéž.

podmínky pro realizaci Akce K. V pražském klášteře bydlelo v době likvidace řeholníků 28 osob. P. Jan Blesík byl už před časem uvězněn. K internaci v želivském klášteře byl určen P. Emanuel Mysliveček, který spravoval klášterní kostel. Do kláštera v Králíkách mělo být „centralizováno“ 20 redemptoristů včetně Antonína Lišky, povolení dočasně zůstat v klášteře měli dostat jenom těžce nemocní a upoutání na lůžko. P. Františka Suchomela, provinciála, z neznámých důvodů neurčili k internaci v Želivě, kde byli soustředěni představení jednotlivých řádů, ale byl také zařazen k internovaným v Králíkách. Pět civilních obyvatel – zaměstnanců kláštera – si mělo co nejdříve složit své věci a odejít. V klášteře mohli dočasně zůstat jenom nájemníci, manželé František a Marie Brendlovi. Duchovní správu v uvolněném klášterním kostele měl excurrento převzít P. Josef Semrád z Prahy.¹¹⁴

Samotná likvidace kláštera proběhla v noci z 13. na 14. dubna 1950. Řeholníci byli podle předem připraveného scénáře odvedeni do přistaveného autobusu a za doprovodu policie deportováni z kláštera.

3.4 Internace v Králíkách

Většina mladých redemptoristů z českých zemí byla 14. dubna 1950 přivezena do největšího redemptoristického kláštera v pohraničí na Hoře Matky Boží v Králíkách v Orlických horách.¹¹⁵ Na jednom místě se tak ocitlo přibližně 250 redemptoristů, včetně noviců. Jejich pobyt v koncentračním klášteře probíhal pod dozorem policejních jednotek, které měly na všech stranách kolem kláštera postavené i strážné věže. Jakýkoliv kontakt s příbuznými a s veřejností byl zpočátku řeholníkům zakázán.¹¹⁶ Protože jim byl také zakázán dosavadní způsob řeholního života – především organizované studium řeholníkům ve formaci. Většinu času kromě duchovního

---

¹¹⁴ Srov. ARSH, f. Antonín Liška, *Kopie dokumentu o internaci řeholníků z Redemptoristického kláštera v Thunovské ulici v Praze.*

¹¹⁵ Redemptoristé v Králíkách sídlili již od roku 1883. Protože Hora Matky Boží leží v pohraničí, byli nejčastějšími poutníky i duchovními správci většinou Němci. Po roce 1945, kdy museli Němci toto území opustit, nahradili německé redemptoristy redemptoristé čeští.

Srov. *Historie provincie – 1. kapitola.* In: <http://cssr.cz/cz/page/146>. (17.12.2012).

¹¹⁶ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Vzpomínky P. Jana Zemánka v dopise paní Martině Vintrové, neteři Antonína Lišky, ze dne 31. července 2006.*

programu jim vyplňovala práce na polích, v lese, nebo různá manuální práce – pletení košíků apod.¹¹⁷ I když to byla náročná situace s nepříznivým výhledem do budoucnosti, dokázali si řeholníci i v těchto podmínkách zachovat smysl pro řeholní život a v jistém smyslu i pro humor. P. Jaroslav Saller, spolubratr Antonína Lišky z noviciátu a později ze studentátu v Obořišti, vzpomíná na toto období jako na jedno z nejkrásnějších v jeho životě. Řeholníci žili podle jeho slov jako jedna velká rodina. Spolu s nimi byl soustředěn i jejich provinciál P. František Suchomel, kterého neodvezli do Želivi. Řeholníci měli slušnou stravu a nikdo neměl hlad – o jídlo se jim starali spolubratři kuchaři. Když se však příbuzní, známí a různí lidé dověděli, že řeholníci byli umístěni do koncentračních klášterů, posílali jim potraviny všeho druhu a to nejlepší, co mohli dát, jako byli mnozí zvyklí v nedávné minulosti posílat do německých koncentračních táborů. Na králíckou poštu docházela denně spousta balíků ze všech částí republiky. Nejdříve bylo nařízeno balíky vracet. Potraviny však rychle začínaly podléhat zkáze a poštovní úřad protestoval proti takovému plýtvání, proto velitel tábora nařídil, aby byly všechny balíky denně doručovány do kláštera. Balíků bylo tolik, že každý den musel jet z kláštera dolů do města žebříňák s koňmi. Jídla bylo velké množství, proto provinciál nařídil, aby se na chodbu v přízemí kláštera umístily stoly a regály a všechny přebytky, které nebudou spotřebovány majiteli, byly dány na toto místo k veřejnému použití. Co kdo potřeboval, to si vzal – čokoládu, uherské salámy, špek, ovoce, šunku, láhve vína – jednoduše všechno, co bylo řeholníkům posíláno z domova. Provinciál dovolil i policistům, aby si brali, na co mají chuť. Neodpustil si však přitom poznámku adresovanou přímo veliteli tábora, že řeholníci jsou již s komunismem dále – a to hodně dříve než sami komunisté – protože nedostávají to, co si „zaslouží“, ale to, co „potřebují“. Strážníci se nakonec s řeholníky sblížili až natolik, že spolu s nimi hráli i volejbal a fotbal, což se však nelíbilo veliteli tábora. Informace o způsobu života v Králíkách se pravděpodobně rozšířily i mimo klášter, protože do kláštera byl propašován vzkaz od jezuitů soustředěných v Bohosudově, že se pohoršují, jak redemptoristé s policajty kolaborují...¹¹⁸

---

¹¹⁷ Srov. *Mozaika ze vzpomínek*. In: Setkání – Aktuality 5 (1991) 1.

¹¹⁸ Srov. SALLER, Jaroslav: *Boží dobrodruh. Hrst vzpomínek P. Jaroslava Sallera, CSsR*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1999, 16-17.

Po čtyřech měsících života v koncentračním klášteře byla asi 60 – 70 mladým redemptoristům připravujícím se ke kněžství nabídnuta možnost studia na pražské bohoslovecké fakultě a v pražském semináři, které však již spravovali lidé dosazení komunistickým režimem. Tuto možnost řeholníci odmítli. Na začátku září dostali všichni redemptoristé mladší 35 let povolávací rozkaz, podle kterého měli nastoupit na vojenskou službu u pomocných technických praporů v Komárně na jižním Slovensku.¹¹⁹

3.5 Pomocné technické prapory

Součástí represí komunistického režimu vůči politicky nespolehlivým osobám se stalo vytvoření zvláštních vojenských jednotek – pomocných technických praporů. Jejich smyslem bylo izolovat do nich zařazené vojáky základní služby i v záloze, ale i osoby z různých důvodů zbavené branné povinnosti a využít je k pracovní činnosti pro armádu a národní hospodářství. Vytvořený systém umožňoval zbavit tyto osoby práv ostatních příslušníků armády, držet je v činné službě po libovolnou dobu a současně se pokusit o jejich „převýchovu“ dobovými prostředky komunistické agitace, především však prací, která se stala formou trestu.¹²⁰ Do táborů měli být povoláváni kolaboranti s německým nacistickým režimem, kriminálníci, osoby vyhýbající se práci, továrníci a podnikatelé s více než deseti zaměstnanci, příbuzní emigrantů a jiné politicky nespolehlivé osoby. K nim komunistický režim zařazoval i kněze, bohoslovce a řeholníky. Příslušníci těchto útvarů – „pétépáci“ – nedostávali k výcviku zbraně, ale jejich úkolem byla práce v dolech, hutích či ve stavebnictví. Stavěli byty pro armádu, letiště či městská sídliště. Od ostatních vojáků se odlišovali černými nárameníky, proto dostali přezdívku „černí baroni“.¹²¹

---

¹¹⁹ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Vzpomínky P. Jana Zemánka v dopise paní Martině Vintrové, neteři Antonína Lišky, ze dne 31. července 2006.*

¹²⁰ Srov. BÍLEK, Jiří; KAPLAN, Karel: *Pomocné technické prapory 1950 – 1954. Vznik, vývoj, organizace a činnost; Tábory nucené práce v Československu v letech 1948 – 1954.* Praha : Ústav pro soudobé dějiny ČAV, 1992, 7.

¹²¹ VAŠKO, Václav: *Dům na skále. 2, Církev bojující, 1950 – květen 1960.* Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007, 240-241.

První pomocné technické prapory oficiálně vznikly dne 1. září 1950.¹²² Dne 4. září 1950 bylo rozhodnuto k PTP přednostně zařadit duchovní, řeholníky a bohoslovce, kteří „nemají kladný postoj k republice a jejímu lidově demokratickému zřízení a mají býti politickým školením a manuální prací převychováni“.¹²³ K nástupu byli povoláváni od 5. září 1950 a u PTP byly pro ně vytvořené zvláštní záložní roty, jimž se říkalo „farářské“ či „kněžské“.¹²⁴ Byly součástí mnoha pracovních táborů na celém území Československa.

Existence pomocných technických praporů oficiálně skončila v roce 1954, kdy byly reorganizovány na vojenské pracovní jednotky, které dostaly pojmenování technické prapory. Většina „pétépáků“ odsloužila v táborech více než 24 měsíců základní vojenské služby stanovených branným zákonem, někteří byli na vojně bezmála čtyři roky.¹²⁵

3.6 Antonín Liška u PTP

Dne 5. září 1950 redemptorista Antonín Liška narukoval s přibližně šedesáti spolubratry k Pomocným technickým praporům v Komárně. Kromě redemptoristů tento úděl postihl množství bohoslovců z nejrůznějších řádů, diecézních seminářů, ale i studentů různých oborů, kteří nebyli důvěryhodní pro komunistickou vládnoucí moc. Hlavním velitelem komárenské posádky byl major Josef Žížala, původním povoláním řezník, který podle svědectví Jaroslava Sallera vynikal hulvátským chováním, zvláště však velikým řevem.¹²⁶ Prapor PTP sídlil ve velké komárenské pevnosti, kterou pro

---

¹²² První PTP vznikly reorganizací čtyř silničních praporů, zřízených československou armádou již v roce 1948, ve kterých byli soustředěni politicky nespolehliví branci. PTP byly děleny na lehké a těžké. Lehké byly určeny pro stavební práce ve státním hospodářství, těžké byly určeny především pro práci v povrchových i hlubinných dolech.

Srov. BÍLEK, Jiří: *Pomocné technické prapory. O jedné z forem zneužití armády k politické perzekuci*. Praha : Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2002, 44-49.

¹²³ BÍLEK, Jiří; KAPLAN, Karel: *Pomocné technické prapory 1950 – 1954. Vznik, vývoj, organizace a činnost; Tábory nucené práce v Československu v letech 1948 – 1954*, 16.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Srov. BÍLEK, Jiří: *Pomocné technické prapory. O jedné z forem zneužití armády k politické perzekuci*, 55.

¹²⁶ Srov. SALLER, Jaroslav: *Boží dobrodruh. Hrst vzpomínek P. Jaroslava Sallera, CSsR*, 18. Sallerovu charakteristiku majora Žížaly, přezdívaného Velký Pepa, potvrzují i jiní jeho podřízení.

císařskou armádu nechala postavit císařovna Marie Terezie. Přísný režim nedovolil řeholníkům ani účastnit se nedělní mše svaté. Celé osazenstvo bylo rozděleno do rot po sto padesáti členech a ty byly později převeleny na různá místa v celém Československu, kde měly vykonávat různé práce.

Rota, do které byl zařazen Antonín Liška se spolubratry, byla vlakem přepravena na střední Slovensko do Hájník u Sliache. Jejím úkolem bylo vykonávání stavebních prací na letišti Tri duby, které se nacházelo mezi Banskou Bystricí a Zvolenem. Letiště bylo v dezolátním stavu. Úkolem roty pak bylo dát ho do pořádku a opravit přístupovou cestu k němu. Vojáci – pětépáci – byli zprvu ubytováni v kinosálu v obci Hájníky ve velmi stísněných podmínkách. Všichni se stali zaměstnanci stavební firmy Stavindustria. Firemní zedníci a řemeslníci plně záviseli na jejich práci, protože firma postrádala pomocné dělníky. Jedním z prvních stavebních úkolů bylo postavení nových kasáren, do kterých se vojáci později mohli přestěhovat. Mnoho studentů teologie se tak během několika let requalifikovalo na odborníky ve stavebních činnostech, což později dokázali využít ve svých civilních zaměstnáních i v duchovní správě. V nově vybudovaných kasárnách se však několikrát přemnožily štěnice a kvůli dezinfekci vojáci dostali povinnou dovolenou, kterou mnozí využili na cestování po Slovensku.

Řeholníci převelení do Hájník ihned po svém příchodu požádali velitele, aby jim umožnil účast na nedělních bohoslužbách. Tzv. političtí pracovníci, politrucci, to původně nechtěli umožnit, proto v kasárnách hned v první neděli večer začala generální stávká. Tu nedokázaly odvrátit ani přivolané posily tzv. instruktorů z Komárna a jiných rot. Protože v pondělí nenastoupil do práce ani jediný voják a zaměstnanci Stavindustrie vyhrožovali vedení kasáren, že si budou účtovat ztráty způsobené stávkou vojáků, došlo k vyjednávání, na jehož konci dostali vojáci písemné potvrzení z ministerstva obrany, že každou neděli mohou dvě hodiny strávit v kostele na bohoslužbách.¹²⁷ Obyvatelé Hájník se tak díky bohoslužbám dozvěděli, kdo tvoří

Srov. BÍLEK, Jiří: *Pomocné technické prapory. O jedné z forem zneužití armády k politické perzekuci*, 61-62.

¹²⁷ Podle dopisu, který Antonín Liška zaslal svým rodičům z Hájník, se řeholníci poprvé dostali do kostela na bohoslužby na svátek sv. Václava, teda 28. září 1950.

Srov. Rodinný archiv rodiny Lišků: *Dopis paní Marie Liškové dceři Marii – řeholní sestře Klemencii ze dne 24. září 1950.*

osazenstvo místní roty a snažili se různým způsobem vycházet řeholníkům vstříc.¹²⁸ Kromě místních obyvatel však s řeholníky velmi sympatizoval i jejich přímý nadřízený – velitel roty kapitán Jozef Mikovič.¹²⁹ Byl věřící katolík a považoval si za čest, že může velet rotě řeholníků. Na jeho podnět začali řeholníci v rámci svých možností s tajným studiem teologie, které kvůli likvidaci řádů museli ukončit. Aby instruktoři a politrucci nedělali řeholníkům – vojákům – překážky, velitel roty jim nařídil povinné vycházky, což v jejich uvažování mohlo vyznívat jako velké privilegium, kterého se jiným nedostávalo. Díky soustředění desítek bratří z různých řádů si mladí řeholníci postupně doplňovali zbývající předměty a zkoušky, aby mohli v budoucnu hledat možnosti tajného svěcení na kněze.

Antonín Liška prožil v Komárně a později v Hájníkách skoro čtyři roky. Podle slov spolubratrů i jako stavební dělník pracoval svým rozvážným způsobem – ani pomalu, ani rychle, ale vytrvale. Odnesl si odtud cenné zkušenosti z oblasti stavebních profesí, které bohatě uplatnil, když později začal působit jako administrátor farnosti v Poříčí nad Sázavou.¹³⁰ Byl velmi houževnatý a po těžké denní práci se ve volném čase věnoval kromě jiných předmětů i studiu francouzštiny.¹³¹ Se svými příbuznými udržoval pravidelný písemný kontakt, plný povzbuzujících slov pro všechny členy rodiny. Bratru Františkovi a jeho snoubence Janě však někdy naznačil i své vnitřní zápasy: „*Vede se mi stále stejně – dobře, když to nechce být lepší, a každý den mám znovu a znovu dost práce, abych se se vším řádně vyrovnal a vytloukl z takového života nějaké trvalé hodnoty. Někdy mě to hrozně ubíjí. ... Večer hledívám na Hron a Tatry na obzoru a vzpomínám na naše hory. ...*“¹³² V jednom z dopisů se podělil i o své nové životní zkušenosti: „*Já tady na vojně jsem získal dvě zkušenosti – mimo jiných. Jedna je radostná – že bych si totiž dokázal na kterémkoliv místě a oboru vydělat vše, co potřebuji. Druhá mě ovšem příliš nepotěšila, totiž že v dělnickém životě je dost těžké*

¹²⁸ Srov. SALLER, Jaroslav: *Boží dobrodruh. Hrst vzpomínek P. Jaroslava Sallera, ČSsR*, 20-21.

¹²⁹ Na Jozefa Mikoviče vzpomínají v dobrém i jiní „pétépáci“. Někteří s ním a později i s jeho rodinou udržovali kontakty i po odchodu do civilu. Srov. BÍLEK, Jiří: *Pomocné technické prapory. O jedné z forem zneužití armády k politické perzekuci*, 63.

¹³⁰ Srov. *Mozaika ze vzpomínek*. In: Setkání – Aktuality 5 (1991) 1.

¹³¹ VANĚK, Břetislav: *Vzpomínky na otce biskupa ThDr. Antonína Lišku – redemptoristu*. In: Setkání – Aktuality, 19-20 (2003) 2.

¹³² Rodinný archiv rodiny Lišků: *Dopis Antonína Lišky z Hájník budoucí švagrové Janě ze dne 25. května 1953*.

*zachovat si ideální výši, jakou bych si přál a o kterou se mám snažit. Ale nakonec i to je dobré – vede to ke skromnosti – a potom právě v boji se sílí. Těším se na civil – chtěl bych se dostat do nějaké velké továrny, abych poznal pravé dělnické prostředí, jeho otázky, potřeby, obtíže i krásy – to vše mi jistě jen prospěje.*¹³³ Po propuštění do civilu Antonín pracoval v dělnických profesích více než sedmnáct let života.

3.7 Kněžské svěcení

V roce 1951 se redemptoristům, kteří měli v čase internace před ukončením svých teologických studií, vyskytla možnost přijetí tajného kněžského svěcení. Jednotlivě je navštívila spojka – jezuitský kněz P. Jan Formánek, SJ – a předal jim informace o možnosti tajného svěcení.¹³⁴ Jeden z bratří, který měl jet do Prahy na lékařské vyšetření, dostal za úkol opatřit od představeného redemptoristů, který byl v té době soustředěn v severních Čechách, povolení ke svěcení, tzv. dimisiorálky. S pomocí rotného písaře bratří postupně dostali možnost krátké dovolené¹³⁵ a ve dnech od 8. do 22. září 1951 v kapli Školských sester de Notre Dame v Ústavu pro hluchoněmé v Praze – Krči¹³⁶ postupně přijali kněžské svěcení z rukou pražského pomocného biskupa Mons. Kajetána Matouška¹³⁷. Antonín Liška také využil tuto možnost, odjel do Prahy a spolu s P.

---

¹³³ Rodinný archiv rodiny Lišků: *Dopis Antonína Lišky švagrové Janě zaslaný z Hájníků dne 25. května 1952.*

¹³⁴ VACEK, Josef: *60. výročí kněžského svěcení P. Břetislava Vaňka CSsR.* In: <http://svata-hora.cz/cz/article/1536/60-vyroci-knezskeho-sveceni-p-bretislava-vanka-css>. (03.03.2012).

¹³⁵ Srov. *Mozaika ze vzpomínek.* In: *Setkání – Aktuality* 5 (1991) 1.

¹³⁶ Kaple v Ústavu školských sester již v současnosti neexistuje, po nuceném odstěhování Školských sester byl totiž objekt přestavěn a presbytář kaple zbourán. V současnosti celý areál bývalého ústavu opět spravují Školské sestry de Notre Dame a žije v něm i Antonínova rodná sestra Ludmila – řeholní sestra Martina.

Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou dne 18. ledna 2012.*

¹³⁷ ThDr. Kajetán Matoušek (1910 – 1994) byl v době, kdy komunistická vláda v Československu stupňovala pronásledování katolické církve a postupně začalo docházet k persekuci jejích představitelů, bez státního souhlasu dne 29. srpna 1949 jmenován světícím biskupem pražským a titulárním biskupem serigenským. Biskupské svěcení přijal z rukou světitele biskupa Antonína Eltschknera v kostele sv. Ignáce v Praze dne 17. září 1949. Internace a vězení, jimiž režim pronásledoval mnohé představitelé církve, se Kajetánu Matouškovi vyhnuly. Téměř celý život (více než 40 let) působil jako farář v kostele sv. Vojtěcha na Novém Městě pražském. Těšil se velké přízni arcibiskupa a pozdějšího kardinála Josefa Berana, kterého měl podle tzv. mexických fakult v případě arcibiskupova zatčení nahradit ve funkci. Tajně vysvětil mnoho kněží. V době tzv. Pražského jara se mohl jako jediný z tajně či neveřejně svěcených biskupů ujmout svého úřadu. Jeho oficiální biskupská činnost však trvala jen krátce. Byla

Václavem Vávrou¹³⁸ dne 22. září 1951 podle tehdejšího ritu přijal podjáhenské, jáhenské i kněžské svěcení. Novosvěcenci¹³⁹ byli biskupem světitelem zavázáni k přísnému zachovávání mlčení o svém svěcení.¹⁴⁰ Podrobnosti o slavení Antonínovy primiční mše svaté i prožívání kněžského života v době pobytu u pomocných technických praporů proto asi navždy zůstanou neznámé. Většina příbuzných a řeholních spolubratrů P. Antonína Lišky se o jeho kněžském svěcení dozvěděla až koncem šedesátých let¹⁴¹, i když maminka a sestra Martina byly o jeho svěcení informovány již dříve.¹⁴²

Dne 31. prosince 1953 byl P. Antonín Liška propuštěn z výkonu služby u pomocných technických praporů a odešel do civilu.¹⁴³ Řeholní způsob života v klášteřích v Československu byl v té době úplně zlikvidován, proto již před propuštěním do civilu zvažoval možnosti svého dalšího působení. Koncem pobytu v PTP napsal o svých úvahách bratru Františkovi: „... *Nejsem ještě zcela rozhodnut, mám-li být doma nebo v Praze. Doma by to bylo dobré s bydlením, stravováním, o které bych se nemusel starat, přes léto bych trochu pomohl a v zimě bych měl zase klid na své věci. Praha mě zase láká neomezenou možností všestranného vzdělání (univerzitní knihovna, jazykové kurzy atd.). Záleží také na tom, zda si budu moci vybrat. ... znovu*

---

přerušena událostmi po vpádu sovětských vojsk do Československa v srpnu 1968. Biskup Matoušek nadále působil ve svatovojtěšské farnosti. Vykonávat činnost biskupa mu bylo opět umožněno až 19. května 1988 a dne 11. června 1988 se stal spolusvětitelem biskupa Antonína Lišky a Jana Lebedy v katedrále sv. Víta v Praze. Na funkci světícího biskupa rezignoval 5. června 1992.

Srov. PÍŠTORA, Aleš: *Vzpomínka na biskupa Kajetána Matouška*. In: <http://tisk.cirkev.cz/z-domova/100917-vzpominka-na-biskupa-kajetana-matouska/>. (12.11.2011).

¹³⁸ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Vzpomínky P. Jana Zemánka v dopise paní Martině Vintrové, neteři Antonína Lišky, ze dne 31. července 2006*.

¹³⁹ Do skupiny tajně vysvěcených redemptoristů vysvěcených v září 1951 patřil také P. Jaroslav Saller, P. Karel Bříza a P. Břetislav Vaněk.

Srov. VACEK, Josef: *60. výročí kněžského svěcení P. Břetislava Vaňka CSsR*.

¹⁴⁰ Srov. SALLER, Jaroslav: *Boží dobrodruh. Hrst vzpomínek P. Jaroslava Sallera, CSsR*, 24-25.

¹⁴¹ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Vzpomínky P. Jana Zemánka v dopise paní Martině Vintrové, neteři Antonína Lišky, ze dne 31. července 2006*.

¹⁴² Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012*.

¹⁴³ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Potvrzení vojenské správy pro žadatele o mimosoudní rehabilitaci ze dne 30. května 2001*.

Branná povinnost pro Antonína Lišku definitivně skončila dne 31. prosince 1984. Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Propouštěcí list od Československé lidové armády ze dne 31. prosince 1984*.

*opakuji, nejsem ještě v zásadě rozhodnut.*¹⁴⁴ Antonín se nakonec rozhodl vrátit do rodných Bohumilic a hledat civilní zaměstnání ve svém rodném kraji.

---

¹⁴⁴ Rodinný archiv rodiny Lišků: *Dopis Antonína Lišky bratru Františkovi*. Nedatováno.

4 Tajný kněz a řeholník v civilu

4.1 Návrat do Bohumilic

Po propuštění z pomocných technických praporů prožil P. Antonín Liška v rodných Bohumilicích další, sedmáct let dlouhou etapu svého života. Návrat po dlouhých letech studií a řeholního života a po třech letech prožitých u pomocných technických praporů byl radikální změnou. Byl však na ni vnitřně připraven. O svém tajně přijatém kněžském svěcení nemohl informovat ani své nejbližší příbuzné. Spolu s rodiči žila v domácnosti i Antonínova sestra Ludmila, která kvůli likvidaci řeholí musela začátkem padesátých let ukončit řeholní formaci u Školských sester de Notre Dame a k řeholnímu životu se mohla vrátit až v roce 1968.¹⁴⁵ Otec František onemocněl, a Antonín tedy při oficiálním zaměstnání převzal starost o domácí hospodářství. Vykonával všechny zemědělské práce – oral, sel, sekal trávu, pěstoval včely. Otec umřel v roce 1957.¹⁴⁶ Koncem padesátých let byly nepočetné pozemky rodiny Lišků převedeny do správy místního jednotného zemědělského družstva.¹⁴⁷

P. Antonínovi se podařilo zaměstnat nejdříve v Okresním svazu spotřebitelských družstev ve Volyni, později v Okresním průmyslovém kombinátu ve Vimperku a od roku 1958 pracoval v národním podniku KOH-I-NOOR HARDTMUTH, který měl pobočku v Bohumilicích. Prošel různými pracovními pozicemi – byl skladníkem, mistrem galvanizovny, technologem-normovačem a později výrobním dispečerem. Během těchto let zastával různé odborářské a veřejné funkce v rodné obci – v letech 1958 – 1970 byl členem a pokladníkem Závodního výboru ROH, od roku 1962 se stal poslancem Místního národního výboru v Bohumilicích, v letech 1965 – 1967 byl členem rady MNV a od roku 1967 byl pokladníkem a účetním MNV.¹⁴⁸ Kromě

---

¹⁴⁵ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012*. Její starší sestra Marie – vstoupila do stejného řádu již v roce 1948 a přijala jméno Klemencie.

¹⁴⁶ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Životopis Antonína Lišky ze dne 12. 1. 1971*.

¹⁴⁷ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012*.

¹⁴⁸ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Životopis Antonína Lišky ze dne 12. 1. 1971*. Tímto „dělnickým“ životopisem Antonín zapůsobil především na okresního církevního tajemníka v Benešově, který byl jeho dosavadní „kariérou“ nadšen.

povinností v zaměstnání i v domácím hospodářství v letech 1960 – 1965 dálkově vystudoval Střední průmyslovou školu pro pracující v Českých Budějovicích, obor strojírenská technologie.¹⁴⁹ 10. června 1965 složil s vyznamenáním druhou maturitní zkoušku. Maturitními předměty byly stroje a výrobní konstrukce. Součástí maturitní zkoušky byla odborná práce na téma *Vypracování výkresové dokumentace pro nástroj na zhotovení otvorů se zahloubením pro závěsy*. Z dalších předmětů byl osvobozen na základě předcházející maturitní zkoušky na Jirsíkově gymnáziu v Praze v roce 1946.¹⁵⁰

Ve volném čase doučoval, mnoho četl i překládal. Aktivně se účastnil dění ve farnosti. V roce 1966 se podařilo uskutečnit rekonstrukci místního kostela Nejsvětější Trojice. Kostel byl ve velice špatném stavu. Dlouholetý správce farnosti, děkan Josef Matouš, byl nemocen, a teprve novému správci farnosti P. Janu Krejsovi se díky velkému elánu a různým známostem podařilo v krátké době, v září a říjnu 1966, dát kostel do pořádku. Nad sakristií byl pořízen nový krov, střecha nad presbytářem byla nově pokryta eternitem, nad lodí byly oplechovány okraje střechy, podobně i věžičky a velká věž, která byla opatřena novými okny se žaluziemi, byly pořízeny nové žlaby, opravena byla fasáda kostela a věž byla osazena novým křížem. Při všech pracích ve velkém počtu obětavě pomáhali místní občané, kteří opravě věnovali všechny volný čas. Jedním z nich byl i P. Antonín Liška. Do bání věže Antonín osobně vložil pamětní listinu s textem, který vytvořil místní varhaník Jan Staněk a Antonín krasopisně opsál.¹⁵¹

Protože P. Liška nepřestal udržovat kontakty se spolubratry redemptoristy, byl v roce 1961 vyšetřován Státní bezpečností v souvislosti s procesem proti redemptoristům, tzv. Akcí REDE (resp. Redis)¹⁵², ve kterém bylo zatčeno a odsouzeno mnoho redemptoristů v celém Československu.¹⁵³ Antonín reálně počítal s možností zatčení, věděl, že i

---

Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.*

¹⁴⁹ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Vysvědčení na odchodnou ze dne 29. června 1963.*

¹⁵⁰ Srov. Osobní archiv Martiny Vintrové: *Vysvědčení o maturitní zkoušce ze dne 10. června 1965.*

¹⁵¹ Srov. SOUKUP, Emil: *Představují se: Bohumilice*. Setkání 6 (1991) 110-112.

¹⁵² Podrobný přehled o procesu proti redemptoristům je možno najít v studii MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Akcia „REDE“ – prenasledovanie redemptoristov v rokoch 1961 – 1962*. In: JAKUBČIN, Pavol (ed.): *Likvidácia reholí a ich život v ilegálite v rokoch 1950 – 1989*. Zborník z vedeckej konferencie Bratislava 5. – 6. mája 2010. Bratislava : ÚPN, 2010, 81-98.

¹⁵³ Srov. JANÁČ, Roman: *Život a dílo P. ThDr. Bibl.Lic. Jarolíma Adámka, CSsR (1915-1969)*. Vyšlo vlastním nákladem. 2008, 63.

v rodné obci je sledován, souzen však nakonec nebyl. Někdy v tomto období se o jeho kněžském svěcení nicméně dověděla jeho maminka a sestra Ludmila. Informoval je o něm P. Václav Vávra, který byl tajně vysvěcen spolu s Antonínem a často ho v Bohumilicích navštěvoval. Proto Antonín v pozdějším období kromě účasti na bohoslužbách v bohumilickém kostele sloužil mše svaté i doma. Sloužil je v civilu a maminka se sestrou byly na nich také přítomny.¹⁵⁴ Ostatní příbuzní se o jeho kněžském svěcení dověděli až koncem šedesátých let. V době pobytu v Bohumilicích prožil spolu s rodinou mnoho krásného i těžkého. Čím byl starší, tím více se stával středem celé rodiny, byl všem rádcem, oporou a pomocí.¹⁵⁵

4.2 Pokus o zařazení do veřejné duchovní správy v období tzv. Pražského jara

4.2.1 Život církve v období tzv. Pražského jara

V šedesátých letech 20. století začalo v Československu pomalé uvolňování komunistického systému stalinského typu, které vyústilo v roce 1968 do nadějných společenských změn charakterizovaných heslem „*socialismus s lidskou tváří*“. Období „Pražského jara“ (leden – srpen 1968) přineslo naději i na změny ve vztahu státu vůči církvi.

Během šedesátých let byli propuštěni po dlouhých letech vězení mnozí političtí vězni, mezi nimi i mnozí katoličtí kněží, biskupové nebo laici. V roce 1965 po nuceném odchodu pražského arcibiskupa Josefa Berana do Říma, kde se stal kardinálem, se administrování pražské arcidiecéze ujal biskup František Tomášek, tajně vysvěcený na biskupa již v roce 1949.¹⁵⁶ V roce 1968 státní moc některým biskupům umožnila po

---

Podrobněji se vyšetřováním Státní bezpečností zabývám v kapitole 5.8.1.

¹⁵⁴ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.*

¹⁵⁵ Srov. *Pohled z domova (Ze vzpomínek sestry Marty)*. In: *Setkání* 5 (1994) 9.

¹⁵⁶ Srov. VODIČKOVÁ, Stanislava: *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*. Brno; Praha : Centrum pro studium demokracie a kultury; Ústav pro studium totalitních režimů, 2009, 288 n.

dlouhých letech internace opět se ujmout vedení svých diecézí.¹⁵⁷ Zaniklo Mírové hnutí katolického duchovenstva, politická organizace tzv. vlasteneckých kněží, a vzniklo Dílo koncilní obnovy, jehož členové se snažili obnovit církevní život v duchu závěrů Druhého vatikánského koncilu.¹⁵⁸ Mnoho kněží se mohlo vrátit nebo poprvé nastoupit do veřejné duchovní správy. Bohoslovecká fakulta v Litoměřicích byla obsazena některými dosud pronásledovanými a vězněnými teology a mohla otevřít svou pobočku v Olomouci.¹⁵⁹ Došlo k rehabilitaci mnoha nespravedlivě vězněných občanů. Státní moc vzala na vědomí, že násilná likvidace řeholních řádů v roce 1950 byla nelegální a řehole právně nadále existují, protože nikdy nebyly zrušeny, a řeholníci mohou v mezích zákona obnovit řeholní život.¹⁶⁰ Podobně byla prohlášena nelegálnost likvidace řeckokatolické církve v roce 1950 a byl umožněn proces opětovného obnovení řeckokatolických církevních struktur.¹⁶¹

Období „Pražského jara“ bylo však násilně ukončeno okupací Československa armádami států Varšavské smlouvy. Nadějně změny uskutečňované v tomto krátkém období politického uvolnění proto nemohly mít trvalejší charakter a po začátku tzv. normalizace byly utlumeny. Církevní politika státu opět začala mít represivní charakter.

4.2.2 Snahy o kněžské působení v českobudějovické diecézi

P. Antonín Liška oficiálně zveřejnil svoje kněžské svěcení až v období tzv. Pražského jara v roce 1968. Období politického uvolnění bylo totiž vhodnou příležitostí začít veřejně působit v duchovní správě. P. Antonín se především rozhodl oficiálně dokončit studia na bohoslovecké fakultě. Kromě toho se snažil získat místo v duchovní správě v rodné českobudějovické diecézi. Velice byl této myšlence nakloněn

---

¹⁵⁷ Do Litoměřické diecéze se mohl vrátit biskup Štěpán Trochta, do Českých Budějovic biskup Josef Hlouch, do Brna biskup Karel Skoupý. Státní souhlas pro působení ve vlastní královéhradecké diecézi však nebyl udělen biskupovi Karlu Otčenáškoví.

Srov. BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jiří: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007, 90.

¹⁵⁸ Tamtéž, 45.

¹⁵⁹ Srov. NOVOTNÝ, Vojtěch: *Katolická teologická fakulta 1939 – 1990. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Praha : Nakladatelství Karolinum, 2007, 197-266.

¹⁶⁰ Srov. VAŇÁČ, Martin: *Křesťanské církve v českých zemích v 60. letech (1960 – 1968)*. In: *Getsemány 10* (2001) 231.

¹⁶¹ BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jiří: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, 47-48.

českobudějovický biskup Mons. prof. ThDr. Josef Hlouch¹⁶², který měl radost i z jeho pozdějšího licenciátu a povzbuzoval ho, aby zůstal věrný své rodné diecézi.¹⁶³ Působení v českobudějovické diecézi však nebylo možné kvůli nesouhlasu krajského církevního tajemníka Leo Drozdka, který prohlásil, že Liška nedostane ani poslední šumavskou faru.¹⁶⁴ K jeho zamítavému stanovisku přispěl pravděpodobně i negativní posudek z MNV v Bohumilicích a skutečnost, že měl v emigraci bratra Stanislava, který v Kanadě také vstoupil k redemptoristům.¹⁶⁵

4.2.3 Možnost působení v řeckokatolické církvi na východním Slovensku

V letech 1968 – 1969 se P. Antonínu Liškovi nabízela ještě jiná možnost oficiálního působení, kterou reálně zvažoval – působení v řeckokatolické církvi na východním Slovensku. Tuto možnost mu pravděpodobně zprostředkoval provinciál redemptoristů P. František Suchomel.¹⁶⁶

Řeckokatolická církev v letech 1950 – 1968 zakusila období velkého utrpení a martyria a prožila pokus o přímou likvidaci ze strany komunistického režimu. Oběťmi krutého pronásledování se kromě desítek kněží a věřících stali především prešovský řeckokatolický biskup Pavel Peter Gojdič OSBM a jeho pomocný biskup Vasil Hopko. V leopoldovském vězení kromě biskupa Gojdiče zahynul také otec Metoděj Dominik

---

¹⁶² Mons. Prof. ThDr. Josef Hlouch (1902 – 1972) byl biskupem českobudějovickým od roku 1947. V letech 1950 – 1963 však byl nezákonně internován a až do roku 1968 nemohl vykonávat biskupskou službu v diecézi. Umožněno mu to bylo až v období tzv. Pražského jara. Jeho nemocné srdce však dlouho nevydrželo zvyšující se nátlak představitelů státní správy, jmenovitě krajského církevního tajemníka, a biskup Hlouch dne 10. června 1972 zemřel.

Srov. WEIS, Martin: *Svědectví dokumentů (Katolická církev v archívních materiálech jihočeských archivů let 1949 – 1976)*. České Budějovice : Nakladatelství Jih, 2009, 57-58.

¹⁶³ Osobní archiv Marty Vintrové: *Dopis Mons. Josefa Hloucha P. Antonínovi Liškovi ze dne 15. května 1971*.

¹⁶⁴ *Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011*. O tom, že Antonín Liška se pokoušel oficiálně působit v českobudějovické diecézi, může svědčit i výpis z rejstříku trestů z 15. července 1970, který zaslal na Biskupskou konzistoř v Českých Budějovicích a který mu byl 3. června 1971 vrácen. Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Výpis z rejstříku trestů a Dopis Antonínovi Liškovi z Biskupské konzistoře v Českých Budějovicích ze dne 3. června 1971*.

¹⁶⁵ Srov. DEMEL, Zdeněk: *Pod dohledem církevních tajemníků. Omezování činnosti katolické církve v Československu 1945 – 1989 na příkladu jihočeského regionu*. Praha : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, 307.

¹⁶⁶ Srov. *List Jána Mastiliaka Antonínu Liškovi ze dne 25. září 1968*. In: MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Známy neznámy. Život a dielo redemptoristu Jána Ivana Mastiliaka (1911 – 1989)*. Michalovce : Redemptoristi, Vydavateľstvo Misionár, 2009, 223-224.

Trčka, který jako český redemptorista přijal řeckokatolický ritus, ve dvacátých letech dvacátého století odešel na misie na východní Slovensko a horlivě působil v jím založených redemptoristických klášteřích v Michalovcích a ve Stropkově.¹⁶⁷

V roce 1968 byla činnost řeckokatolické církve oficiálně obnovena a ukázala se naléhavá potřeba opětovného budování oficiálních struktur církve. Důležité místo v náročné revitalizaci církve znamenaly pokusy o obnovení řeckokatolického diecézního semináře v Prešově. Z tohoto důvodu P. Antonína Lišku kontaktoval jeho někdejší profesor z Obořiště, P. ThDr. Ján Mastiliak CSsR. Ze zachovalé korespondence se můžeme domnívat, že P. Antonín možnost působení na východním Slovensku bral vážně a zjišťoval, za jakých podmínek by toto působení bylo reálné.

25. září 1968 P. Mastiliak napsal Antonínovi dopis, který mu doručil P. Ján Jaroš CSsR. V něm uvádí: „*Z řeckokatolického biskupského úřadu mne včera vyzvali, abych podal jména pro plánovanou řeckokatolickou fakultu v Prešově pro biblikum Nový zákon (a morálku). Pl.R.P. místo nemocného o. Jarolíma navrhl Vás. ... Zhánějí [sic] se prostory. Na Starý zákon stavějí zdejšího Dr. Jenčíka. – Nový zákon je důležitější pro život kněžský i křesťanský! Jediněčná příležitost unijní – dávný ideál pražské provincie! A řeckokatolická církev v ČSSR je nyní největší a hlavní představitel grekokatolicizmu v Evropě – a ve světě vůbec. Historicky důležitý! (Jedinou možnou námitku, ne však pravděpodobnou – možno očekávat v Bratislavě ze strany místa narození, zda nebudou žádat v rámci federace profesory narozené na Slovensku) ... Tak, drahý Otče, zaměřte se na 1. únor 1969. O. Jaroš mi psal, že do té doby budete mít doktorát pod střechem... Biritualismus není podmínkou. (Ale časem byl by snad vítaný.)“*

Do listu ještě P. Ján Jaroš dopsal: „*Že budeš mít do 1. února 1969 doktorát pod střechem, to jsem mu nikdy nepsal. Jaroš.*“¹⁶⁸

---

¹⁶⁷ Biskup Pavel Peter Gojdič (1888 – 1960) umřel jako mučedník ve vězení v Leopoldově 17. července 1960, v den svých 72. narozenin. O. Metoděj Dominik Trčka (1886 – 1959), protoihumen řeckokatolických redemptoristů, také umřel v leopoldovské věznici. Dne 4. listopadu 2001 byli oba mučedníci papežem Janem Pavlem II. v Římě prohlášeni za blahoslavené. Biskup Vasil Hopko umřel ve věku 62 let v roce 1976 v Prešově. Za blahoslaveného byl prohlášen spolu s mučednicí řeholní sestrou Zdenkou Schellingovou bl. Janem Pavlem II. v Bratislavě dne 14. září 2003.

¹⁶⁸ MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Známý neznámý. Život a dílo redemptoristu Jána Ivana Mastiliaka (1911 – 1989)*, 223-224.

Následujícího dne P. Ján Mastiliak poslal dopis P. Jánovi Murínovi na Řeckokatolický biskupský úřad. V něm podrobně rozebíral plány na organizační strukturu fakulty i její personální obsazení. P. Lišku navrhoval jako vyučujícího předmětů Nový zákon a řecký jazyk.¹⁶⁹

Ještě před doručením prvního dopisu však P. Antonín Liška poslal dopis P. Mastiliakovi, ve kterém položil několik dotazů ohledně možného působení. P. Mastiliak hned 29. září 1969 odepsal: „... *Především děkuji za Vaše modlitby a vzpomínky při nejsvětější oběti. Divil jsem se nejednou ve svém životě nevyčerpatelnému milosrdenství Páně – a ono to byly šlechetné duše, pro jejichž modlitby Pán plýtvat svým milosrdenstvím. Mezi ně patříte i Vy. Díky! ... Ohledně obřadu a zřeknutí se latinského obřadu nemusíte mít obavy. Zdejší stanovisko je: Biritualismus je vítaný, ale není podmínkou. (Tedy tím méně jednoznačný exkluzivní přestup obřadový). Ohledně délky studia věru prostudujte si zákon a poraďte se i s právníkem, abyste využil všech možných úlev. Naši (Gr.kat. biskupský úřad) by Vás na ministerstvo přihlásili jako doktoranda. Troufal by ste si i přednášet od plánovaného 1. února 1969 Nový zákon i dodělávat studia za účelem doktorátu? Já se domnívám, že by to šlo (i kdyby se trochu doktorát oddálil). Přednáškami snad by Vás zásobil o. Jarolím¹⁷⁰ ... Byt pro začátek máte zajištěný...“¹⁷¹*

Antonín mezitím dálkově obnovil studium na bohoslovecké fakultě, která byla z Prahy přeložena do Litoměřic. Po jisté době poslal přes P. Mastiliaka přihlášku na asistenturu na prešovské bohoslovecké fakultě. Přihlášku P. Mastiliak podal na Řeckokatolický biskupský úřad. V dopise z 10. prosince 1968 mu napsal: „...*Ale, drahý Otče, kdyby snad k mému velkému politování Vaše asistentura neprošla (federace?), nebyl byste ochoten připojit se k nám přesto jako biritualista v nejbližším čase a tak podpořit unijní základnu v tísnivých dobách vinice Páně na Východě? Budete vítán velmi – půda je žíznivá zde!*“ Zároveň ho ve stejném dopise informoval o podání žádosti na pověření kultury o obnovu michalovské řeckokatolické viceprovincie

---

¹⁶⁹ *Tamtéž*, 224-227.

¹⁷⁰ P. Jarolím Adámek CSsR, biblista.

¹⁷¹ MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Známý neznámý. Život a dielo redemptoristu Jána Ivana Mastiliaka (1911 – 1989)*, 227-228.

redemptoristů a o povolení přijímat řeholní dorost.¹⁷² 21. prosince 1968 P. Mastiliak napsal krátkou zprávu, ve které objasňoval aktuální situaci: „*Drahý otče Antoníne! Čekáme nové vedení řeckokatolické církve. Vaše účast se vyjasní. Zachovejte, prosím, obětavou ochotu pomoci ohrožené (existenčně) vinici Páně. Pán Bůh zaplat’.*“¹⁷³ V následujícím roce, 18. dubna 1969, P. Mastiliak svému někdejšímu studentu a spolubratru Antonínu Liškovi napsal: „*Nyní se otvírají – po jmenování Ordinaria pro řeck. Církev – možnosti pro Vás uplatnit se v pomoci plánovaného a očekávaného a přepotřebného studia fakultního pro řeckokatolíky. V každém případě Vaše pomoc tu na Východě ve východním obřadě (jako biritualisty) bude dalekosáhlého významu před historickou Církví i před věčným Bohem. Počítáme s ní v naději a nechceme již vzdáti se této naděje, když Vaše obětavost a velkodušnost o. provinciála se nabídly tímto způsobem pomoci putující Církvi na Východě ... (V každém případě – i kdyby ne na fakultě). Naše obtíže (řeckokatolické církve) jsou enormní, jak pro vnitřní těžkosti, tak pro vnější nepřejícníky. Ale doufáme v Boží milosrdenství a ochranu Nejsv. Panny a sv. Josefa a svatých ochránců v nebi – a v pomoc dobrých a obětavých lidí na zemi (mezi nimi i od Vás). Modlete se s námi, prosím...*“¹⁷⁴

P. Antonín Liška nakonec zamýšlené působení na východním Slovensku nerealizoval. Důvody zatím nebylo možné přesněji objasnit. Jedním z důvodů mohlo být neukončené studium teologie na Bohoslovecké fakultě v Litoměřicích. Hlavní příčinu je však pravděpodobně nutné hledat ve vývoji řeckokatolické církve na Slovensku. Okupace Československa armádami Varšavské smlouvy v srpnu 1968 a politický vývoj nastupujícího období tzv. normalizace zmařily snahy řeckokatolické církve o obnovu jejího působení a opětovné budování oficiálních struktur církve. K opětovnému zákazu činnosti církve sice již nedošlo, ale její restrukturalizace byla zastavena na dalších 20 let. Státní moc nedovolila jmenovat ordináře řeckokatolické církve P. Jana Hirku prešovským sídelním biskupem, nepodařilo se obnovit řeckokatolickou bohosloveckou fakultu a seminář v Prešově a také nedošlo

---

¹⁷² Srov. tamtéž, 236.

¹⁷³ ARSH, f. Antonín Liška: *List Jána Mastiliaka Antonínu Liškovi ze dne 21. prosince 1968.*

¹⁷⁴ ARSH, f. Antonín Liška: *List Jána Mastiliaka Antonínu Liškovi ze dne 18. dubna 1969.*

MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Známy neznámy. Život a dielo redemptoristu Jána Ivana Mastiliaka (1911 – 1989)*, 248.

k oficiálnímu obnovení řeckokatolické viceprovincie redemptoristů v Michalovcích. P. Antonín Liška však i nadále zůstal alespoň v písemném kontaktu s P. Jánom Mastiliakom i s dalšími spolubratry redemptoristy řeckokatolického obřadu.

4.3 Dokončení teologických studií

4.3.1 Návrat na bohosloveckou fakultu

26. září 1968 P. Antonín Liška podal na děkanát Bohoslovecké fakulty v Litoměřicích žádost o pokračování ve studiu na fakultě, které musel nedobrovolně ukončit uprostřed osmého semestru v dubnu 1950 v důsledku zásahu komunistické moci proti řeholním společnostem. Ve studiu chtěl pokračovat při zaměstnání¹⁷⁵ až po dosažení akademického titulu. O možnosti studia osobně jednal s děkanem fakulty prof. Dr. Janem Merellem již 16. srpna 1968.¹⁷⁶ 26. října 1968 mu byla z fakulty odeslaná pozvánka k přijímacímu pohovoru.¹⁷⁷

13. listopadu 1968 si P. Antonín zapsal zbývající studijní předměty z teologie a podruhé začal studium na fakultě. Jeho vyučujícími byli Dr. Antonín Salajka, Dr. Karel Sahan, Dr. Jaroslav Michal, Dr. Jaroslav Kouřil, P. Josef Poul. U Dr. Oto Mádra studoval předmět Aktuální otázky morální.¹⁷⁸ Vypracoval referáty o svátosti pokání a kazuistické metodě v morálce. Referát o svátosti biřmování hodnotil Antonínu Liškovi Dr. Josef Zvěřina.

Provinciální představený redemptoristů P. František Suchomel a bývalý profesor z teologického ústavu v Obořišti Dr. Jan Jaroš dne 30. listopadu 1968 pro fakultu písemně potvrdili, že P. Antonín Liška v době internace v Králíkách dokončil čtvrtý ročník teologie s řádnou výukou všech profesorů z Obořiště a látku pátého ročníku nastudoval soukromě.¹⁷⁹

---

¹⁷⁵ V té době Antonín pracoval jako technik v závodu Koh-i-noor v Bohumilicích. Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Dotazník pro posluchače ŘKCMBF*.

¹⁷⁶ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Žádost o pokračování ve studiu ze dne 26. září 1968*.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Protokol o studiu a zkouškách*, 14.

¹⁷⁹ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Potvrzení o studii ze dne 30. listopadu 1968*.

Dne 13. května 1969 P. Antonín Liška složil státní zkoušku z církevních dějin a církevního práva s prospěchem výborným (per vota unanimia cum applausu). Předsedou zkušební komise byl děkan fakulty prof. Dr. Jan Merell, zkoušejícími členy komise prof. Dr. Václav Bartůněk a prof. Dr. Jaroslav Michal. Státní zkoušku z praktické morálky vykonal dne 12. listopadu 1969 s prospěchem approbatus per vota unanimia. Předsedou byl opět děkan fakulty, zkoušejícími Dr. Karel Sahan, Dr. Oto Mádr a Dr. Josef Zvěřina.

Po složení státnic se P. Antonín Liška zapsal do šestého ročníku teologických studií, který absolvoval v akademickém roce 1969/1970. Kromě jiných předmětů si zapsal dvousemestrální kurz Nauka o posmrtném životě ve Starém zákoně, který měl přednášet jeho řádový spolubratr a osobní přítel Dr. Jarolím Adámek.¹⁸⁰ Ten však předčasně zemřel 18. prosince 1969, v den, kdy měl poprvé přednášet litoměřickým studentům teologie.¹⁸¹

4.3.2 Licenciát teologie

V akademickém roce 1969/1970 P. Antonín plánoval složit čtvrtou státní zkoušku z veškerého bohosloví. Přihlásil se v letním termínu roku 1970 a požádal, aby mu jako písemná práce, předepsaná k této zkoušce, byla uznána seminární práce ze Starého zákona *Rozbor 16. žalmu*, kterou v roce 1949 odevzdal ve starozákonním semináři u profesora Hegera.¹⁸² Protože však ještě neměl složené všechny zbývající zkoušky, nebylo mu vyhověno.¹⁸³ Žádost opakoval v podzimním termínu roku 1970.¹⁸⁴ Státnice se měla konat dne 17. listopadu 1970 v Litoměřicích. Děkan fakulty ustanovil za předsedu státnicové komise prof. Dr. Jaroslava Michala a za zkoušející Dr. Josefa Kubalíka, Dr. Františka Panušku a Dr. Antonína Salajku. 11. listopadu však děkan fakulty P. Antonínu Liškovi oznámil, že před složením zkoušky bude nutné zjistit, zda má podle indexu splněny všechny zkoušky ze čtvrtého a pátého ročníku. Na základě

---

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ JANÁČ, Roman: *Život a dílo P. ThDr. Bibl.Lic. Jarolíma Adámka, CSsR (1915-1969)*, 58-59.

¹⁸² Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Příhláška ke státní zkoušce ze dne 20. dubna 1970.*

¹⁸³ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Odpověď na žádost ze dne 30. dubna 1970.*

¹⁸⁴ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Příhláška ke státní zkoušce ze dne 22. října 1970.*

toho by bylo rozhodnuto, zda ke státní zkoušce bude připuštěn. Ohledně žádosti o uznání seminární práce ze Starého zákona jako předepsané licenciátní práce by bylo rozhodnuto až po jejím předložení.¹⁸⁵ 17. listopadu 1970 Dr. Antonín Salajka zjistil, že podle indexu chybí Antonínu Liškovi druhá část zkoušky ze speciální morální teologie a zkoušky z katechetiky a pedagogiky. Zkoušku z morálky udělal hned téhož dne u profesora Panušky. Katechetiku a pedagogiku si však musel dodatečně zapsat, proto se státní zkouška nemohla konat. Vůči předložení seminární práce z biblistiky jako licenciátní práce Dr. Salajka nic neměl, ale nechal to na posouzení kolegům vyučujícím biblistiku.¹⁸⁶

Souhlas, resp. nesouhlas s předložením licenciátní práce z biblistiky se nepodařilo přímo písemně doložit. Dne 25. března 1971 však P. Antonín Liška předložil fakultě novou písemnou práci s názvem *Společenství v duchovních věcech* a žádal, aby mu byla uznána jako práce k licenciátu.¹⁸⁷ Licenciátní práce pojednává o ekumenickém pohledu na společenství v duchovních věcech. Nejdříve objasňuje základní pojmy tohoto společenství mezi křesťany různých denominací, jeho vznik, společné modlitby, spoluužívání posvátných míst i kultové společenství. V první části práce představuje postoj církve k tomuto společenství před Druhým vatikánským koncilem a uvádí příslušné zákonodárství v souvislosti s udělováním svátostí křtu, Eucharistie, pokání, pomazání nemocných a pojednává o problematice smíšených manželství. Pohled na stejnou problematiku po Druhém vatikánském koncilu představuje druhá část práce, přičemž vychází z reflexe příslušných koncilních dokumentů.¹⁸⁸

Spolu s předložením licenciátní práce P. Antonín Liška oznámil, že zkoušku z pedagogiky a katechetiky již složil¹⁸⁹, a požádal tedy o kontrolu studijního indexu a protokolu, aby mohl skládat zkoušku z veškerého bohosloví v letním termínu. 31. března 1971 děkan fakulty potvrdil, že všechny chybějící zkoušky ze čtvrtého a pátého

---

¹⁸⁵ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Dopis děkana fakulty ze dne 11. listopadu 1970.*

¹⁸⁶ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Sdělení prof. Salajky děkanu fakulty ze dne 17. listopadu 1970.* Rukopis.

¹⁸⁷ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Předložení písemné práce ze dne 25. března 1971.*

¹⁸⁸ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: LIŠKA, A.: *Společenství v duchovních věcech.* Licenciátní práce. Rukopis.

¹⁸⁹ Zkoušku z pedagogiky Antonín Liška složil 25. března 1971, ale zkoušku z katechetiky podle indexu a protokolu o studiu a zkouškách měl složit až 2. dubna 1971 u Dr. Josefa Nováka.

Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Protokol o studiu a zkouškách*, s. 12.

ročníku má již vykonané a licenciátní práci předal k posouzení Dr. Salajkovi.¹⁹⁰ Dne 2. dubna 1971 děkan prof. Dr. Jan Merell dosvědčil svým podpisem do indexu i do Protokolu o studiu a zkouškách, že P. Antonín Liška řádně absolvoval teologická studia podle platných předpisů.¹⁹¹

Dr. Antonín Salajka vypracoval posudek dne 16. dubna 1971. Licenciátní práci ohodnotil jako časovou a k dosažení licenciátu jako velmi dobrou.¹⁹²

Dne 11. května 1971 P. Antonín Liška vykonal čtvrtou státní zkoušku z veškerého bohosloví s prospěchem per vota unanimia cum applausu a po vykonaném vyznání víry byl prohlášen licenciátem bohosloví. Předsedou zkušební komise byl děkan prof. Jan Merell, zkoušejícími profesory Dr. Josef Kubalík, Dr. Antonín Salajka a Dr. František Panuška.¹⁹³ Oznámení o vykonání státní zkoušky a licenciátu poslal děkan fakulty i na Biskupský ordinariát v Českých Budějovicích.¹⁹⁴ Českobudějovický biskup Mons. Josef Hlouch již 15. května zaslal ThLic. Antonínu Liškovi blahopřání, ve kterém kromě jiného napsal: „*Radujeme se upřímně z tohoto úspěchu, upřímně Vám blahopřejeme a zároveň prosíme, abyste nezapomínal a věrným zůstal své rodné diecési, která Vás potřebuje víc než kterákoliv jiná. Pozdravujeme Vás a žehnáme k brzkému doktorátu.*“¹⁹⁵

4.3.3 Doktorát z biblických věd

Po dokončení licenciátu mohl P. Antonín Liška konečně pomýšlet na zakončení studií doktorátem z teologie. Protože však nastoupil do duchovní správy v pražské arcidiecézi, nepokračoval v doktorském studiu hned po obhájení licenciátní práce. Promýšlel však téma dizertace, kterou chtěl dělat v oboru biblických věd, jak to

---

¹⁹⁰ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *List č. 279/70-71 Posouzení licenciátní práce ze dne 31. března 1971.*

¹⁹¹ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Protokol o studiu a zkouškách*, s. 12.

¹⁹² SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Posudek licenciátní práce P. Antonína Lišky Společenství v duchovních věcech.*

¹⁹³ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Protokol o studiu a zkouškách*, s. 16.

¹⁹⁴ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Státní zkouška z veškerého bohosloví – oznámení. 12. května 1971.*

¹⁹⁵ Osobní archiv Martiny Vintrové: *Dopis Mons. Josefa Hloucha P. Antonínovi Liškovi ze dne 15. května 1971.*

původně uvažovali jeho představení ještě v době bohosloveckého studia v Obořišti a v Praze. Ke zvolení tématu ho přivedl děkan bohoslovecké fakulty prof. Dr. Jan Merell. V dopise z 30. května 1973 mu napsal:

„*Carissime,*

Stále se vracím k oné myšlence, kterou jsem Vám již jednou nadhodil: Zmrtvýchvstání Kristovo v dnešní exegesi.

V cizině bylo o věci v poslední době psáno velmi mnoho – sotva přinesete něco nového, ale u nás nic neexistuje, takže důkladný rozbor této základní otázky víry by nebyl bez užitku. Literatura je velmi bohatá (pokoncilní a fakulní knihovna) a rád Vám posloužím ze své celkem bohaté knihovny vlastní.

Přemýšlejte o věci. Téma je blízké i Vašemu zájmu o dogmatiku.“¹⁹⁶

Po zvážení okolností a po konzultacích s děkanem prof. Merellem se P. Antonín Liška pro toto téma rozhodl a 25. dubna 1974 podal na Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Litoměřicích žádost o schválení tématu práce k doktorátu teologie s názvem *Zmrtvýchvstání v moderní exegesi*.¹⁹⁷ Fakulní rada téma dizertační práce schválila na svém zasedání dne 26. června 1974.¹⁹⁸

Po náročném období studia problematiky především z pramenů německé a francouzské provenience, z kterých P. Antonín Liška excerpoval velké množství poznámek k práci, byla v poměrně krátké době jednoho roku práce dokončena.¹⁹⁹ V ní se na 126 stranách zabývá problematikou Kristova zmrtvýchvstání v kontextu soudobé teologie, především biblistiky. V první části práce pojednává o dvou základních schématech biblické zvěsti o zmrtvýchvstání, a to o zmrtvýchvstání jako vzkříšení a o zmrtvýchvstání jako vyvýšení Kristově. Druhá část předkládá stanoviska soudobých exegetů ke svědectvím o zmrtvýchvstání, kde primární místo zaujímá očitě svědectví apoštola Pavla v Lukášově podání, dále svědectví prvotní církve v 15. kapitole Prvního

---

¹⁹⁶ ARSH, f. Antonín Liška: *Dopis prof. Jana Merella Antonínovi Liškovi ze dne 30. května 1973.*

¹⁹⁷ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Žádost o schválení témy práce k doktorátu teologie.* 25. dubna 1974.

¹⁹⁸ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Odpověď k žádosti č. 205/73-74 ze dne 1. července 1974.*

¹⁹⁹ V osobní pozůstalosti Antonína Lišky se nacházejí stovky excerptů – psaných rukou nebo na stroji – k tématu dizertační práce. Buď jsou to doslovné citace ve francouzském a německém jazyce, nebo jde o jeho vlastní překlady. Jsou svědectvím skutečně náročné práce, při které využil své velké jazykové znalosti. Srov. ARSH, f. Antonín Liška.

listu Korint'anům a svědectví evangelií. Třetí část pojednává o některých soudobých problémech souvisejících s tematikou zmrtvýchvstání. Antonín Liška prezentuje názor, že při hodnocení povahy události zmrtvýchvstání je vhodnější užívat označení „skutečná událost“ než „historická událost“, protože podle pozitivistického pojetí dějin se za historické považují jen ty události, které jsou vysvětlitelné přirozeným způsobem. Zaujímá však kritický postoj k názorům Rudolfa Bultmanna a Willi Marxsena, podle nichž není zmrtvýchvstání ani historickou, ani skutečnou událostí. Závěr práce v jedenácti bodech shrnuje celou pojednávanou problematiku.²⁰⁰

Napsanou dizertační práci ve čtyřech exemplářích P. Liška zaslal na fakultu již v dubnu 1975. K jejímu posouzení byli určeni Dr. František Kotalík, Dr. Josef Kubalík, Dr. Jan Merell a Dr. Václav Wolf. Po zhodnocení práce posuzující profesori dne 6. června 1975 schválili dizertační práci P. Antonína Lišky s prospěchem „prospěl – bene“²⁰¹ a prostřednictvím děkana prof. Dr. Ladislava Pokorného pozvali kandidáta k závěrečnému rigorózu.²⁰²

Rigorózum – zkouška z oboru schválené dizertační práce a její obhajoba se uskutečnila na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Litoměřicích dne 17. června 1975. Zkoušejícími byli prof. Dr. Jan Merell, prof. Dr. František Kotalík a prof. Dr. Josef Kubalík. Antonín Liška složil rigorózum s prospěchem výborným.²⁰³ Datum slavnostní promoce bylo určeno na 24. června 1975.

Před promoci P. Antonín Liška dne 20. června 1975 složil předepsané vyznání víry – *Professio Fidei* – do rukou biskupa – apoštolského administrátora pražského arcibiskupství Dr. Františka Tomáška.²⁰⁴

Dne 24. června 1975 byl ThLic. Antonín Liška promován a prohlášen „doktorem veškerého bohosloví“ a byl mu vydán doktorský diplom. Promotorem byl prof. Dr. Jan Merell.²⁰⁵ Na promoci byl děkanem fakulty Dr. Ladislavem Pokorným pozván i

---

²⁰⁰ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *WOLF, Václav: Posouzení dizertace Lic. Antonína Lišky.*

²⁰¹ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Posouzení Dizertační práce ThLic. Antonína Lišky ze dne 6. června 1975.*

²⁰² SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Rigorosum – pozvánka ze dne 6. června 1975.*

²⁰³ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Protokol o studiu a zkouškách*, s. 18.

²⁰⁴ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Přísaha před promoci – oznámení ze dne 20. června 1975.*

²⁰⁵ Srov. SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Protokol o studiu a zkouškách*, s. 18.

českobudějovický kapitulní vikář P. Josef Kavale, ale pro zasedání Teologické komise při Sboru ordinářů se nemohl promoce účastnit. V poděkování za pozvání však popřál novému doktoru teologie ze srdce, aby jej nikdy neopouštěla pomoc Ducha svatého.²⁰⁶

ThDr. Antonín Liška se biblistice nemohl vědecky věnovat delší dobu. Své znalosti a schopnosti využil především jako člen překladatelské komise při spolupráci na českém ekumenickém překladu Bible. Později byla jeho činnost kvůli potřebám pražské arcidiecéze nasměrována na oblast církevního práva.

Dizertaci *Zmrtvýchvstání v moderní exegezi* bylo možné publikovat až po pádu komunistického režimu. Vydavatelem práce bylo Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství pražském. Podle ředitele Pastoračního střediska P. Aleše Opatrného byla dizertace i v době vydání v roce 2001 – 26 let od svého vzniku – „*doposud nejobsáhlejším pojednáním o centrální biblické pravdě křesťanské víry v českém jazyce z dvacátého i jednadvacátého století, které zachycuje zřejmě nejbohatší a nejplodnější teologickou diskusi tohoto tématu, která proběhla na přelomu šedesátých a sedmdesátých let.*“^{207 208}

---

²⁰⁶ SKTF, f. Doktorandské studium, č. 52: *Odpověď na pozvání k promoci ze dne 19. června 1975.*

²⁰⁷ LIŠKA, Antonín: *Zmrtvýchvstání v moderní exegezi*. Praha : Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství pražském, 2001, 3.

²⁰⁸ V hodnocení dizertace se P. Antonín Liška setkal i s negativními ohlasy. P. Karlu Pilíkovi se prý práce zdála příliš poplatná protestantské teologii. Obavy sdílel i P. Jan Mastiliak – měl obavu, aby práce, zejména názory moderních exegetů bez kritického zhodnocení nezaváděly nezkušené a opatrné čtenáře. P. Liškovi kromě pozitivního hodnocení napsal, že by ji nerad dával číst jiným kněžím, zvláště v pastoraci, pokud nejsou přímo studijní typy. Navzdory obavám však Mastiliaka těšilo, že z práce prozařuje Liškova nedotčená osobní zbožnost. Přání P. Antonína Lišky, aby práce mohla posloužit i jiným spolubratrům, se tedy naplnilo a bez obav mohlo naplnit až po jejím oficiálním vydání.

Srov. MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Známý neznámý. Život a dílo redemptoristu Jána Ivana Mastiliaka (1911 – 1989)*, 356-358.

5 Působení v duchovní správě v období tzv. normalizace

5.1 Postavení církve v období normalizace

Vpád armád pěti států Varšavské smlouvy na území Československa v srpnu 1968 zastavil nadějný obrodný proces vládnoucího komunistického režimu. Během několika měsíců se život začal vracet k předchozímu stavu – začala „normalizace“. Následky politického vývoje opět zasáhly i život církve. Během krátkého období „Pražského jara“ se nepodařilo obsadit uprázdněné biskupské stolce a biskupové, kteří se mohli nedávno ujmout svých diecézí, byli opět vystaveni silnému tlaku ze strany církevních tajemníků, kteří neomezeně kontrolovali veškerý církevní život v diecézích. Došlo k zániku Díla koncilní obnovy. ÚV KSČ aktivně podpořil vznik nové „mírové organizace katolického duchovenstva“, která pod názvem „Sdružení katolického duchovenstva Pacem in terris“ začala svoji činnost v roce 1971.²⁰⁹

V souvislosti s vatikánskou „Ostpolitik“ – snahou o dohodu Svatého Stolce s komunistickými státy i za cenu různých ústupků – československý režim souhlasil v roce 1973 s vysvěcením čtyř nových biskupů, z nichž dva patřili k čelným představitelům hnutí Pacem in terris. Politika ústupků katolické církve skončila zvolením krakovského kardinála Karla Wojtyly papežem Janem Pavlem II. Dne 8. března 1982 vydal Svatý Stolec dekret *Quidam episcopi*, kterým zakázal angažování kněží v hnutích sledujících politické cíle, byť by se tvářila, že podporují obecné lidské hodnoty – mír, sociální pokrok, humanitu. K definitivnímu zániku hnutí Pacem in terris však došlo až v prosinci 1989.²¹⁰

Státní moc opět začala s perzekucí řeholního života. Dne 14. června 1971 stát odmítl právní existenci řádů a řeholních kongregací. Neznamenalo to zrušení řádů, ale jejich opětovné totální podřízení, tedy faktický návrat na počátek padesátých let, ovšem již

---

²⁰⁹ BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jiří: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, 132.

²¹⁰ Srov. tamtéž, 137-145.

bez internací a věznění. Řeholníci byli opět donuceni prožívat své řeholní zasvěcení v ilegalitě.²¹¹

Státní bezpečnost projevovala i nadále snahu o kontrolu veškerého církevního života. Snažila se vybudovat síť svých spolupracovníků i z církevních kruhů. Pod jejím neustálým dohledem byli biskupové, aktivní kněží, bohoslovci i laici.²¹²

Ateizace společnosti a marxisticko-leninský světonázor zasahoval všechny složky veřejného života, především však výchovně-vzdělávací sféru.

K oživení církevního života došlo až v polovině osmdesátých let, především v souvislosti s jubilejními oslavami tisícího výročí úmrtí sv. Metoděje. Jubilejní velehradská pouť v roce 1985 byla velkým povzbuzením pro utiskovanou církev a ukázala, že navzdory desetiletí trvajícím útlaku je církev v Československu stále vitální a dokáže aktivně přispět svým dílem v zápase o získání práv, která totalitní stát upíral svým občanům.²¹³ Živým symbolem církve usilující o svobodu a garanci obecných lidských práv pro všechny občany Československa se stal pražský arcibiskup František kardinál Tomášek.²¹⁴

5.2 Nové snahy o nástup do duchovní správy

I když nastupující období tzv. normalizace znamenalo zhoršení podmínek pro působení církví ve společnosti a začínala nová vlna proticírkevních represí, P. Antonín Liška nadále hledal možnosti veřejného působení v kněžské službě. V únoru 1969 požádal svého zaměstnavatele, KOH-I-NOOR, n. p., pobočku Bohumilice, aby si našel za něho náhradu, protože plánuje nastoupit do duchovní správy. Náhradník, kterého měl Antonín Liška uvést do pracovní pozice, byl do zaměstnání přijat až 1. dubna 1970. Po jeho zaškolení byl P. Liška od 1. ledna 1971 k dispozici a mohl nastoupit do duchovní

---

²¹¹ Srov. tamtéž, 190.

²¹² Z četné literatury k tomuto tématu uvádím jenom krátkou studii PLACHÝ, Jiří: *Průnik Stb do struktur římskokatolické církve. Možnosti a limity historického poznání*. In: Salve. Revue pro teologii a duchovní život 1 (2011) 53-69.

²¹³ Srov.. HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi*. Praha : Zvon, 1994, 104-109.

²¹⁴ Srov. tamtéž, 126-135.

správy.²¹⁵ Kvůli nesouhlasu českobudějovického krajského církevního tajemníka Leo Drozdka mu však nebylo umožněno působení v českobudějovické diecézi.²¹⁶ Zaměstnal se proto jako brigádník v podniku Armabeton v Horažďovicích a při práci hledal možnosti kněžského působení mimo území jižních Čech. Vstříc mu vyšel administrátor pražské arcidiecéze biskup František Tomášek. Bezprostřední podnět k ucházení se o službu v pražské arcidiecézi však P. Liškovi dal P. Jan Machač, který působil jako personální referent na pražském arcibiskupství.²¹⁷ Informoval ho o uprázdnění farnosti v Poříčí nad Sázavou a povzbudil ho, aby se pokusil o přijetí do arcidiecéze.²¹⁸

V Praze právě nebyl krajský církevní tajemník a jeho zástupce udělil státní souhlas tomu, koho z arcibiskupství právě žádali. Tuto situaci biskup František Tomášek využil a dne 3. května 1971 požádal Středočeský krajský národní výbor v Praze, odbor kultury, o udělení státního souhlasu pro P. Antonína Lišku. 10. května zastupující vedoucí odboru kultury SKNV Michl oznámil, že podle §17 vládního nařízení č. 219 Zb. dávají státní souhlas P. Antonínu Liškovi, aby mohl být jmenován administrátorem v Poříčí nad Sázavou a excurrento administrátorem ve Vranově, okres Benešov. Termín nástupu si měl dohodnout s okresním církevním tajemníkem v Benešově, kde měl současně složit slib věrnosti státu.²¹⁹ Tuto skutečnost Apoštolská administratura v Praze ihned oznámila dosavadnímu zaměstnavateli P. Lišky – Armabetonu Horažďovice, aby byl k 15. květnu 1971 uvolněn z pracovního poměru.²²⁰ Zároveň rozhodnutí SKNV oznámila církevnímu oddělení ONV v Benešově. Dne 15. května 1971 byl P. Antonín Liška dekrety č. 1648/71 a č. 1649/71 oficiálně ustanoven administrátorem v Poříčí nad Sázavou a excurrento administrátorem ve Vranově.²²¹ Okresní církevní tajemník v Benešově dal 1. června 1971 příkaz pro účtárnu finančního odboru ONV v Benešově,

---

²¹⁵ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Životopis ze dne 12. ledna 1971.*

²¹⁶ DEMEL, Zdeněk: *Pod dohledem církevních tajemníků. Omezování činnosti katolické církve v Československu 1945 – 1989 na příkladu jihočeského regionu*, 307.

²¹⁷ Mons. Jan Machač (1915 – 2009) byl knězem pražské arcidiecéze. Jako personální referent na pražském arcibiskupství působil v letech 1969 – 1971. Od roku 1971 do roku 2002 byl správcem farnosti sv. Matěje v Praze – Dejvicích.

Srov. *Zemřel Mons. Jan Machač*. In: <http://www.apha.cz/zemrel-mons-jan-machac/>. (22.02.2012).

²¹⁸ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.*

²¹⁹ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *List SKNV Praha – odbor kultury č. 463/1 – 553/1 – 71.*

²²⁰ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *List Apoštolské administratury v Praze č. 1640/71.*

²²¹ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *P. Liška Antonín – ustanovení v Poříčí n. Sáz.*

aby od data ustanovení administrátorem byl P. Antonínu Liškovi vyplácen příslušný plat.²²²

Biskup František Tomášek dne 12. května 1971 napsal P. Liškovi dopis, ve kterém ho informoval o ustanovení administrátorem v Poříčí nad Sázavou a srdečně ho vítal do řad kněží pražské arcidiecéze. Podrobnosti o předání farnosti měl dohodnout s benešovským vikářem P. Františkem Velíškem a se svým předchůdcem P. Stanislavem Hoškem. V dopisu mu blíže naznačil situaci farnosti, do které nastupuje:

„... Sdělte nám, kdy jste nastoupil. Doporučujeme, abyste v neděli 16. května konal již bohoslužby ve farnostech Vám svěřených. Pokud to bude možno, uveďte Vás tam P. Jan Machač, personální referent, který tam dojížděl na nedělní bohoslužby. Jinak se s důvěrou obraťte na dp. vikáře, který Vám ochotně a rád ve všem poradí.

Jak jste byl již informován, jsou v Poříčí nemalé problémy s bydlením, ale doufáme, že i to se vyřeší.

Místní farníci si dobrého a obětavého kněze velmi váží, s velikou radostí a láskou Vás přijmou a budou Vám jistě nápomocni. Obětavým a nezištným pomocníkem Vám bude tamní kostelník pan Josef Doležal, který Vám bude i velmi prospěšný při opravách kostelů. Snažte se, pokud to bude možno, co nejdříve dát v Poříčí v kostele okna a zavést elektriku. Vše, co tam budete podnikat, musíte činit se schválením památkového úřadu.

Jděte na první místo. Nebojte se počátečních překážek. S pomocí Boží a v důvěře v Pannu Marii, kterou tento měsíc obzvláště uctíváme, jistě vše překonáte a zvládnete. Vděčnost a láska tamního lidu Vám bude velikou posilou.

Budu rád, když mě častěji navštívíte a budete informovat o Vaší práci a Vašich těžkostech a radostech. Vyprošuji Vám hodně milostí, Boží ochrany a požehnání, trpělivosti, prozíravosti a zdraví, abyste požehnaně pracoval v našem krásném Posázaví.

Vyříd'te pozdrav Vaší mamince, která se jistě bude za Vás nyní ještě více modlit a i ta oběť, kterou budete muset přinést, že budete od ní tak vzdálen, Vám přinese požehnání.

Žehná Vám, Vašim drahým i celé farnosti

ThDr. František Tomášek, biskup – apoštolský administrátor. „²²³

---

²²² AAP, osobní složka Antonína Lišky: *List ONV v Benešově č. 461-A-10-71.*

5.3 Správce farnosti Poříčí nad Sázavou

Obec Poříčí nad Sázavou se nachází v údolí řeky Sázavy, asi 40 km východně od Prahy a 7 km severně od Benešova. Vznikla spojením městečka Poříčí a blízkých osad. Její starou historii dokládají dva dochované románské kostely, které patří ke klenotům umění raného středověku v Čechách – kostel sv. Petra a Pavla a farní kostel sv. Havla.²²⁴ První písemná zmínka o Poříčí je z roku 1351 – dokládá existenci farnosti – plebánie.²²⁵ V období husitských válek byla obec kvůli brodu přes řeku Sázavu místem střetů různých nepřátelských vojsk. Farnost, která kvůli pohnutým dobám zanikla, byla obnovena v roce 1660.²²⁶ Do farnosti Poříčí nad Sázavou územně patří několik dalších obcí a kostelů, především kostel Nanebevzetí Panny Marie v Soběhrdech a kostel sv. Klimenta na Hradišti ve Lštění. Historicky hodnotný kostel sv. Václava se nachází i ve farnosti Vranov u Benešova, kterou P. Liška také dostal do správy.²²⁷

Podle doporučení biskupa Františka Tomáška P. Antonín Liška začal svoje oficiální kněžské působení jako farní administrátor v Poříčí nad Sázavou v neděli 16. května 1971. Do úřadu ho uvedl a farnosti představil P. Jan Machač, který v době vakance po přeložení P. Stanislava Hoška dojížděl do farnosti na nedělní bohoslužby. P. Machač měl ranní mši svatou, při které již P. Liška zpovídal. Odpoledne slavil mši svatou ve farním kostele sv. Havla již nový administrátor.²²⁸

Územní obvod farností Poříčí a Vranov zahrnoval více obcí v okrese Benešov. Správce farností proto musel v neděli sloužit více mší svatých – v Poříčí, Vranově, a střídavě v Soběhrdech a Hradišti. Ve všední dny P. Liška sloužil mši svatou střídavě

---

²²³ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *List č. 1648/1971 z 12. května 1971: Ustanovení v duchovní správě.*

²²⁴ Srov. *Poříčí nad Sázavou*. In: http://www.farnostporici.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=54. (27.11.2011).

²²⁵ *Katalog pražské arcidiecéze*. Praha : Arcibiskupství pražské, 2004, 188.

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ Srov. *Kostely a kaple farnosti*. In: http://www.farnostporici.cz/index.php?option=com_content&view=category&id=44&Itemid=61. (27.11.2011).

²²⁸ *Rozhovor autora s trvalým jáhnem panem Jaroslavem Sosnovcem dne 11. října 2011.*

v některém z kostelů jeho farností. V měsíci květnu spolu s farníky pravidelně konal májové pobožnosti.

Farnost Poříčí v době působení P. Lišky nemohla využívat farní budovu, protože byla pronajatá.²²⁹ P. Liška se proto nastěhoval do malého a skromného bytu, který farnosti poskytla obec v budově, kterou využívala jako zdravotní středisko.²³⁰ V bytě však nebyla zavedena voda, nebyla tam koupelna ani toaleta. Pro vodu musel s dalšími nájemníky domu chodit ke vzdálené studni.²³¹ Již od počátku svého působení přizval k sobě svoji maminku Marii, která mu obětavě vedla domácnost. V Poříčí prožila se synem Antonínem posledních třináct let života.²³² Umřela u svého syna – kněze dne 9. listopadu 1984 ve věku 87 let. Dne 15. listopadu 1984 po mši svaté v kostele sv. Havla byla její tělesná schránka převezena do rodných Bohumilic a po mši svaté a pohřebních obřadech uložena do rodinného hrobu v očekávání slavného vzkříšení.²³³ Ještě za mamčinu života a zejména po její smrti bratra pravidelně navštěvovala jeho rodná sestra Ludmila – řeholní sestra Martina, která byla zaměstnána v Ústavu sociální péče v nedalekém Tloskově a také mu pomáhala s vedením domácnosti.²³⁴

Kromě duchovenské činnosti P. Antonín věnoval velkou část svého času opravám kostelů a kaplí. Dovedl k tomu využít své zručnosti a dovedností, které získal v době pobytu u pomocných technických praporů. K financování náročných oprav využíval i příjem farnosti z pronájmu budovy fary.²³⁵ V roce 1971 nechal při rekonstrukci farního kostela sv. Havla restaurovat původní románský portál kostela, který byl objeven v roce

---

²²⁹ Podle záznamů Státní bezpečnosti byl objekt fary pronajat Spotřebnímu družstvu Jednota a sloužil jako skladovací prostory. P. Liška se snažil problémy s ubytováním řešit hlavně koncem svého působení v Poříčí nad Sázavou. V blízkosti farního kostela se mu nakonec podařilo zakoupit malý rodinný dům, který měl v budoucnosti sloužit jako fara. Do toho nového domu se však již nepřestěhoval, protože byl přeložen na nové působiště v Praze.

Srov. Archiv Bezpečnostních složek (ABS), f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *ThDr. Antonín Liška – charakteristika. 27. prosince 1986.*

Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012

²³⁰ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.*

²³¹ Srov. VANĚK, Břetislav: *Vzpomínky na otce biskupa ThDr. Antonína Lišku – redemptoristu*. In: *Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.*

²³² Ještě před synem Antonínem odešla z domova dcera Ludmila, která v roce 1968 opět vstoupila do řehole Školských sester de Notre Dame, kde přijala jméno sestra Martina. Maminka se poté přestěhovala do Poříčí nad Sázavou, během letních měsíců se však vracela do rodného domu v Bohumilicích.

²³³ Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *Parte paní Marie Liškové.*

²³⁴ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.*

²³⁵ Tamtéž.

1948.²³⁶ Velkou pozornost věnoval kostelu sv. Klimenta na Hradišti ve Lštění. V roce 1970 do kostela udeřil kulový blesk a značně poškodil střechu a věž. Pod vedením P. Lišky byla proto v letech 1972 – 1973 provedena generální oprava kostela. 18. srpna 1974 kostel znovu poničilo velké krupobití, poškozena byla především vnější omítka. Při opravě poškozené omítky byl odkryt starý gotický portál z pískovcových kvádrů na levé vnější straně kostela. Díky úsilí správce farnosti se podařilo vzácný portál zachovat.²³⁷ P. Liška ochotně dovedl pomoci při opravách i v sousedních farnostech. Jistá příchozí návštěva ho nezastihla doma v Poříčí, ale v sousední farnosti, kde v montérkách v plném pracovním nasazení opravoval staršímu kolegovi spadlou zídku u kostela.²³⁸

P. Antonín často navštěvoval své spolubratry a také návštěvy rád přijímal. Nejenom pracovní povinnosti, ale i kněžská kolegialita a přátelství ho vázaly k benešovskému vikáři P. Františku Velíškovi, P. PhDr. Janu Evangelistu Urbanovi z Nespek nebo P. Janu Baxantovi z Bystřice u Benešova. P. Velíšek se snažil vycházet P. Liškovi vstříc a co nejméně ho zatěžovat. Jednou se ho P. Liška zeptal, zda by nebylo možné, aby několik dobrých kněží z vikariátu „ovládlo“ organizaci Pacem in terris, aby v ní ztratili vliv kolaboranti s komunistickým režimem. Vikář Velíšek mu na to řekl, že tato organizace je tak špatná, že by to nebylo možné.²³⁹ Mezi spolubratry byl P. Liška velmi oblíben a respektován zejména kvůli svému vzdělání – do farnosti nastoupil již jako licenciát teologie, během působení v Poříčí dokončil doktorské studium a byl promován doktorem teologie v oboru biblických věd.

V duchovní oblasti se snažil o poctivou kněžskou službu. Všechny promluvy – kázání při bohoslužbách, při vysluhování svátosti manželství nebo na pohřbech si připravoval písemně – rukou nebo později na stroji.²⁴⁰ Promluvy měl pečlivě označené a

---

²³⁶ *Farní kostel sv. Havla v Poříčí nad Sázavou.*

In: http://www.farnostporici.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=55:farni-kostel-sv-havla-v-poi-nad-sazavou&catid=44:kostely-a-kaple-leici-na-uzemi-farnosti&Itemid=61. (27.11.2011).

²³⁷ *Kostel sv. Klementa na Hradišti ve Lštění.*

In: http://www.farnostporici.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=57:kostel-sv-klementa-na-hraditi-ve-lt-ni&catid=44:kostely-a-kaple-leici-na-uzemi-farnosti&Itemid=61. (27.11.2011).

²³⁸ Srov. *Mozaika ze vzpomínek*. In: Setkání – Aktuality 5 (1991) 1.

²³⁹ Srov. DEMEL, Zdenek: *Pod dohledem církevních tajemníků. Omezování činnosti katolické církve v Československu 1945 – 1989 na příkladu jihočeského regionu*, 308.

²⁴⁰ Stovky kázání jsou pečlivě uloženy a rozříděny v osobní pozůstalosti Antonína Lišky.

tematicky uspořádané. Záleželo mu na slavení liturgie, dokázal ocenit kvalitní liturgickou hudbu. Ze Spolkové republiky Německo se mu v spolupráci s farníky podařilo do kostela v Poříčí pořídit elektrický kompresor pro varhany.²⁴¹ Úzce spolupracoval s místním varhaníkem panem Jiřím Pilátem, který i v době totality dokázal založit a dlouhá léta vést kvalitní chrámový sbor u kostela sv. Havla.²⁴² Přátelství P. Lišky s panem Pilátem a jeho rodinou přetrvalo i po odchodu z poříčské farnosti a v kontaktu zůstali i v době biskupského působení v Praze a v Českých Budějovicích.²⁴³

Při své kněžské činnosti musel P. Liška, podobně jako všichni kněží v Československu, počítat s neustálou kontrolou ze strany státní moci, kterou vykonávali tzv. církevní tajemníci. V době jeho působení v Poříčí nad Sázavou se na ONV v Benešově vystřídali čtyři církevní tajemníci, kteří měli na starosti dozor nad veškerým působením církví v okrese. V liturgických záležitostech však žádný z nich P. Liškovi nepůsobil překážky. V postní době mu povolili zvát ke zpovídání sousední kněze. V rámci tiché dohody s církevním tajemníkem Měchurou, kterou si udržel i za působení dalších tajemníků, mohl i za kněze ze sousedních farností vykonávat poslední rozloučení v krematoriu. Krajský církevní tajemník však P. Liškovi nedovolil v roce 1973 pozvat na triduum kazatele a zpovědníka z Prahy s odůvodněním, že je mladý a musí na to stačit sám. Na Liškovu námitku, že je třeba, aby věřící měli možnost zpovídat se i u jiného zpovědníka, církevní tajemník odpověděl, že může být přeložen a

---

²⁴¹ Pořízení elektrického kompresoru pro varhany v kostele v Poříčí neušlo pozornosti Státní bezpečnosti, která pečlivě zjišťovala, kdo pořízení kompresoru ze západního Německa zařídil. Toto šetření bylo jedním z důvodů založení nového vyšetřovacího spisu Státní bezpečnosti na P. Antonína Lišku. Spis prověřované osoby dostal krycí jméno Tom a byl zaveden dne 23. ledna 1980. Uložen byl až 28. prosince 1986.

Srov. ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV.

²⁴² Pan Jiří Pilát (1921 – 2007) působil jako varhaník v kostele sv. Havla v Poříčí nad Sázavou úctyhodných 62 let. S jeho souborem často účinkovali profesionální umělci z předních českých hudebních těles včetně hudebního skladatele F. X. Thuriho, Lumíra Hrmý, člena souboru národního orchestru, trumpetisty filharmonie Miroslava Keymara. S Havelským sborem v Poříčí objel chrámy celých Čech a Moravy. Pověstné byly jeho každoroční půlnoční mše Jana Jakuba Ryby. Provedl ji celkem padesátkrát. Jeho dům v Poříčí se stal místem setkávání a nesčetných hudebních zkoušek.

Srov. ROULE, Tomáš: *Ohlédnutí za Jiřím Pilátem*.

In: http://www.farnostporici.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=49:ohljednuti-za-jirim-pilatem&catid=43:vyznamne-osobnosti&Itemid=63. (23.11.2011).

²⁴³ Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *Pozvání pana Jiřího Piláta na rodinný oběd ze dne 27. března 1991*.

věřící budou mít kněze jiného. Podobně krajský církevní tajemník nepovolil, aby jedno dítě z farnosti pokřtil rodinný přítel P. Jiří Reinsberg. Okresní tajemník jednou P. Liškovi oznámil, že dostal z farnosti udání, že koná mimořádné májové pobožnosti. Tajemník však udání odmítl s odůvodněním, že v kostele si farář může dělat, co chce. Situaci P. Liškovi schválně vylíčil tak, aby zjistil, kdo ho udal. Jednou mu řekl, že musí počítat s tím, že při kázání ho vždycky někdo sleduje. Věrní farníci P. Lišku upozorňovali na lidi, kteří najednou začali chodit do kostela a bedlivě naslouchali kázání.²⁴⁴ Ve své duchovní aktivitě však P. Liška nepolevoval.

26. dubna 1973 benešovský vikář P. František Velíšek vykonal ve farnostech spravovaných P. Liškou vizitaci a její výsledky zaslal na pražské arcibiskupství. Odpovědí na kladné hodnocení z vizitace byl pochvalný dekret, který P. Antonín Liška dostal od pražského administrátora biskupa Františka Tomáška.²⁴⁵ P. Liška biskupu Tomáškovi odpověděl 10. prosince 1973 děkovným dopisem:

„Nejdůstojnější otče biskupe! S opravdovým dojetím jsem přijal Váš pochvalný dekret. Vaše otcovská dobrota a laskavost mě naplňují hlubokou vděčností. Budou pro mne povzbuzením, abych se snažil ještě více, co mé síly stačí, pracovat ve svých farnostech pro slávu Boží, spásu duší i pro krásu Božího domu. Svou vděčnost k Vám mohu projevit jen denní upřímnou vzpomínkou při nejsvětější oběti a stálou synovskou oddaností.“²⁴⁶

V roce 1974 P. Antonín Liška oslavil padesáté narozeniny. Kromě gratulantů z řad příbuzných, farníků, spolubratrů redemptoristů i diecézních kněží poslal P. Liškovi upřímnou gratulaci i biskup František Tomášek.²⁴⁷ Důvěra pražského apoštolského administrátora vůči P. Antonínu Liškovi během let jeho působení v pražské arcidiecézi

---

²⁴⁴ Srov. *Osobně sepsané výpovědi biskupa Antonína Lišky na otázky dotazníku*. In: DEMEL, Zdenek: *Pod dohledem církevních tajemníků. Omezování činnosti katolické církve v Československu 1945 – 1989 na příkladu jihočeského regionu*, 307-308.

²⁴⁵ Pochvalný dekret č. 1853/73 se však pro tuto práci nepodařilo dohledat ani v osobní pozůstalosti Antonína Lišky, ani v Archivu Arcibiskupství pražského K dispozici je jenom doprovázející dopis generálního vikáře pražské arcidiecéze P. ThDr. Františka Vaňka.

Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dopis generálního vikáře pražské apoštolské administratury č. 1853/73 ze dne 26. listopadu 1973*.

²⁴⁶ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Poděkování z 10. prosince 1973*.

²⁴⁷ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dopis č. 3070/70 – Blahopřání biskupa Dr. Františka Tomáška P. Antonínovi Liškovi ze dne 11. září 1974*.

vzrůstala. Dne 1. září 1975 – několik měsíců po doktorské promoci – byl P. ThDr. Antonín Liška jmenován farářem farnosti Poříčí nad Sázavou.²⁴⁸

5.3.1 Činnost v metropolitním a interdiecézním soudu

Dva dny po jmenování farářem P. Liška dostal nový jmenovací dekret, který pro čerstvého doktora teologie přinesl potřebu rozšiřovat svoje odborné znalosti nejenom v oblasti biblických věd, ale i v oblasti kanonického práva. V dekretu biskup Tomášek napsal:

„Carissime,

Mnozíci se případy přednášené zdejšímu metropolitnímu soudu pražské arcidiecéze nutně vyžadují doplnění a rozmnožení těch, kteří spravedlnosti a právu mají posloužit. Proto jsem se rozhodl jmenovat Vás, milý spolubratře, prosynodálním soudcem ad quinquennium.

Před výkonem tohoto nového poslání Vašeho a činností, k nimž Vás v plné důvěře povoláváme, složíte do mých rukou přísahu (can. 1621 §1).

Kéž Vám Pán dopřeje svou milost a sílu, abyste zdárně přispíval k plnění i těchto povinností Církve – Matky, vždy s vědomím odpovědnosti, poctivosti, nezaujatosti, bez přijímání osob a s pomnutím všeho, co by jakýmkoli způsobem mohlo ohrozit nebo poškodit výsostný úkon spravedlivého soudu. K tomu Vám žehnám...“²⁴⁹

P. Liška se tímto jmenováním stal soudcem Metropolitního soudu pražské arcidiecéze²⁵⁰ a v roce 1984²⁵¹ se stal oficiálem (předsedou) Interdiecézního soudu pro

---

²⁴⁸ AAP, osobní složka Antonína Lišky: Dekret č. 2620/75 – Jmenování ThDr. Antonína Lišky farářem. Z latiny přeložil Mgr. Tomáš Matějčec Ph.D.

²⁴⁹ AAP, osobní složka Antonína Lišky: Dekret č. 2812/75 – jmenování ThDr. Antonína Lišky prosynodálním soudcem.

²⁵⁰ Jmenování P. Lišku soudcem metropolitního soudu kardinálovi pravděpodobně navrhnul spolubratr P. Jan Jaroš, který přednášel církevní právo na fakultě v Litoměřicích a od roku 1970 působil jako poradce při sestavování nového Kodexu kanonického práva v Římě.

Srov. *Rozhovor autora s P. Stanislavem Příbylem CSsR ze dne 31. října 2011.*

²⁵¹ Přesný datum jmenování se mi nepodařilo dohledat, údaj čerpám jenom ze záznamů Státní bezpečnosti.

Srov. *Záznam z pohovoru s farářem ŘKC Dr. Antonínem Liškou, prověřovaném ve spise PO TOM, č. sv. 32483. 16. července 1984.*

české diecéze.²⁵² Z titulu své funkce téměř pravidelně každé pondělí a úterý jezdil do Prahy, kde vyřizoval poštu a jiné záležitosti týkající se činnosti soudu. Každý třetí týden se konalo zasedání soudců, pocházejících z jednotlivých českých diecézí, které koordinoval.²⁵³ V právnickém oboru, který nebyl jeho původní doménou, brzy vynikal dobrými znalostmi a velmi často poskytoval kněžím rady v různých církevněprávních záležitostech.²⁵⁴ Na starosti měl především kauzy související s nulitou manželských svazků. Také se snažil pomoci urovnávat zkomplikované životní situace těch, kteří neměli možnost přistupovat ke svátostem.²⁵⁵ O jeho přístupu v manželskoprávních otázkách může svědčit i událost z let jeho pozdějšího působení v Praze:

„Na pražské arcibiskupství přišla jednou časně ráno jedna stará paní z Košic, že by chtěla k panu kardinálovi. Když jsem se jí zeptal, o co jde, řekla, že chce pro svou dceru církevní rozvod. Odpověděl jsem jí, že to pan kardinál nedělá, na to že má svoje lidi, a zavolal jsem otci Liškovi. Zeptal jsem se ho, zda má čas, a vysvětlil mu, oč jde. Řekl, že sice čas nemá, ale abych tu starou paní za ním poslal. Trvalo dlouho, než se od něj vrátila a při odchodu mi řekla: „Moc Vám děkuju. Ten důstojný pán mně celou dobu vykládal o nerozlučitelnosti manželství, až mě přesvědčil, a až přijedu domů, tak ten rozvod dceři rozmluvím.“²⁵⁶

V roce 1977 se P. Antonínu Liškovi podařilo získat povolení na vycestování do zahraničí. Spolu s delegací několika kněží se zúčastnil v Římě svatořečení sv. Jana Nepomuka Neumanna, redemptoristu a spolurodáka z jižních Čech.²⁵⁷ Na pouti do

---

²⁵² Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Žádost č. 232/87 – státní souhlas pro kanonikát u sv. Víta.*

²⁵³ Srov. ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *Záznam o provedeném zpravodajském pohovoru s ThDr. Liškou, farářem ŘKC. Dne 28. ledna 1986.*

²⁵⁴ Srov. VANĚK, Břetislav: *Vzpomínky na otce biskupa ThDr. Antonína Lišku – redemptoristu.* In: *Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.* Podobné svědectví o pomoci v církevněprávních otázkách poskytl i Mons. Jiří Paďour.

Srov. Rozhovor autora s Mons. Jiřím Paďourem OFMCap. ze dne 28. října 2011.

²⁵⁵ Srov. *Homilie mons. Jana Graubnera na pohřbu Mons. Antonína Lišky.* In: *Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.*

²⁵⁶ *Mozaika ze vzpomínek.* In: *Setkání – Aktuality 5 (1991) 1.*

²⁵⁷ Sv. Jan Nepomuk Neumann (1811 – 1860) se narodil v Prachaticích v jižních Čechách. Po bohosloveckých studiích v Českých Budějovicích a v Praze nebyl vysvěcen na kněze z důvodu nadbytku kněží v českobudějovické diecézi. Odjel proto jako misionář do Spojených států amerických, kde byl vysvěcen na kněze. Později vstoupil do Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele – redemptoristů a jako misionář v oblasti Niagarských vodopádů se snažil udržet a upevnit víru katolických přistěhovalců z Evropy. V roce 1852 se stal čtvrtým biskupem ve Philadelphii. Za osm let svého působení založil téměř

Říma se poprvé setkal i se svým pozdějším nástupcem na biskupském stolci v Českých Budějovicích – P. Jiřím Paďourem, který v té době také oficiálně působil v pražské arcidiecézi.²⁵⁸ Podařilo se mu setkat i se svým rodným bratrem Stanislavem, který jako redemptorista působící v Kanadě také přijel na svatořečení.²⁵⁹

V roce 1981 k množství povinností P. Lišky přibýlo pověření *excurrendo* administrovat farnost Kozmice u Benešova. V červnu 1981 odešel z Kozmic do Prahy farář P. Dr. Antonín Vaněk, a Arcibiskupství pražské tedy požádalo krajského tajemníka pro věci církevní o státní souhlas pro P. Lišku, aby mohl administrovat také tuto farnost. Zároveň požádalo o rozšíření státního souhlasu pro P. Františka Štětinu, faráře v Postupicích, který by P. Liškovi pomáhal s bohoslužbami v obcích Ostředek a Teplýšovice, patřícími do kozmické farnosti.²⁶⁰ Státní souhlas byl udělen 24. července 1981²⁶¹, a tak od 1. srpna 1981 byl P. Liška pověřen administrováním kozmické farnosti.²⁶² Kozmice navštěvoval každou neděli a středu, kdy slavil pro místní společenství mši svatou.²⁶³ Pověření pro Kozmice trvalo do 31. července 1982, protože 1. srpna 1982 byl jmenován nový administrátor v Kozmicích P. Jan Lukeš, dosavadní kaplan v Benešově.²⁶⁴ 11. prosince 1984 však pražský arcibiskup opět pověřil P. Lišku dočasnou administraturou kozmické farnosti v spolupráci s P. Štětinou.²⁶⁵ Pověření trvalo až do konce působení P. Lišky v Poříčí nad Sázavou.²⁶⁶

---

sto škol a přes 80 kostelů, reformoval kněžský seminář a velmi podporoval i jiné řády, které tam tehdy působily. 5. ledna 1860 ve věku nedožitých 49 let se na ulici zhroutil a zemřel. Jako první americký světec byl papežem Pavlem VI. svatořečen v Římě dne 19. června 1977.

Srov. LIŠKA, Pavel: *Svatý Jan Nepomuk Neumann*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2011, 127 s.

²⁵⁸ Srov. *Rozhovor autora s Mons. Jiřím Paďourem OFM Cap. ze dne 28. října 2011*.

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dopis č. 1091/81 – Rozšíření státního souhlasu*.

²⁶¹ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dopis č. 166/81 TPVC – Rozšíření státního souhlasu k výkonu duchovenské činnosti*.

²⁶² AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret č. 1488/82 – Ustanovení a jurisdikce*.

²⁶³ Srov. *Rozhovor autora s trvalým jáhnem panem Jaroslavem Sosnovcem dne 11. října 2011*.

²⁶⁴ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret č. 1334/82 – Zrušení dosavadní administratury v Kozmicích*.

²⁶⁵ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret č. 2582/84 – Dočasná administratura v Kozmicích*.

²⁶⁶ Pověření administrovat farnost Kozmice bylo zrušeno až 20. srpna 1989.

Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dekrety č. 1576/86 a č. 1996/89*.

17. září 1984 se P. ThDr. Antonín Liška dožil šedesáti let života. Jako při padesátinách, i při tomto jubileu mu pražský arcibiskup kardinál František Tomášek poslal písemnou gratulaci, ve které se zamýšlel nad životní cestou P. Antonína:

„ Milý spolubratře!

Šedesát let, které si připomínáte v kraji sv. Prokopa v Poříčí nad Sázavou, kde již třináct let blahodárně působíte, je příležitostí zadívat se na kněžskou orbu, kterou poctivě a horlivě konáte od svého vysvěcení na kněze před třiatřiceti lety. Vaše kněžská orba má počáteční několikaletý charakter vpravdě svatoprokopský po stránce Vašeho zemědělského i továrního působení. V něm jste dosáhl úspěchu i ocenění ve vlídném přístupu k našemu lidu ve funkci odborářské i veřejné, dokonce jako člen a poslanec MNV ve svém rodišti, které nese pochvalné jméno Bohumilice, což lze vykládat i o Vašich rodových kořenech jakožto Bohu milých, když daly církvi i vlasti kněze. Především ve Vašem duchovním vývoji nelze nevidět jako tajemné zázemí zjev spolurodáka Vašeho prachatického kraje sv. Jana Nepomuka Neumanna, který Vás patrně sblížil s Kongregací Nejsvětějšího Vykupitele jako i nedávno zesnulého ing. Jana Schustra, rovněž spolurodáka prachatického kraje. I Vaše kněžská brázda cítila do hloubky ve smyslu studia teologického a řeholní askeze spojené s misijním přístupem zvláště k lidovým vrstvám, takže jste se stal důstojným představitelem synů sv. Alfonse v nejmladší jejich generaci u nás. Nelze opominout obětavou práci, kterou vykonáváte při našem církevním soudu, hodnotné příspěvky při benešovských vikariátních poradách i osobní často manuální spolupráci při obnovách Božích příbytků, které jsou svěřeny Vaší ochraně. Za to vše Vám upřímně děkuji a z plna srdce Vám a všem Vaším farníkům udílím své biskupské požehnání.²⁶⁷

P. Antonín Liška působil jako farář v Poříčí nad Sázavou a administrátor excurrendo farnosti Vranov u Benešova do 1987. Poté se odstěhoval do Prahy, kde byl pověřen novými úkoly ve službách arcidiecéze.

---

²⁶⁷ AAP, osobí složka Antonína Lišky: *Dopis Františka kard. Tomáška P. ThDr. Antonínu Liškovi ze dne 14. září 1984.*

5.4 Kontakt se spolubratry redemptoristy

Zásah komunistické moci proti řeholím v noci z 13. na 14. dubna 1950 znamenal konec veřejné činnosti mužských řeholních komunit v celém Československu. Mnozí řeholníci byli umístěni v soustředovacích nebo internačních kláštorech, z kterých po mnoha měsících či letech buď byli propuštěni do civilního života, nebo se zařadili do oficiální duchovní správy. Mladí řeholníci byli povoláni k pomocným technickým praporům, kde většinou strávili několik let až do zániku PTP na konci roku 1953. Mnozí byli tajně vysvěceni na kněze a i po propuštění do civilu se snažili žít v duchu řeholní spirituality svých řádů.

P. Antonín Liška prožil osmnáct let ve svém rodišti, kde vykonával různá civilní povolání. Na konci šedesátých let se pokusil o zařazení do oficiální duchovní správy, což se mu nakonec podařilo v pražské arcidiecézi. I když působil v civilních zaměstnáních a později v diecézní duchovní správě, stále se považoval především za řeholníka – redemptoristu. Proto se snažil o udržování kontaktů se svými spolubratry – jak spolužáky z bohosloveckých let, tak se svými představenými.

V letech 1961 – 1962 proběhl v Československu velký soudní proces s redemptoristy – tzv. Akce REDE (resp. Redis). V rámci procesu bylo odsouzených 50 redemptoristů z pražské provincie a dvou slovenských viceprovincií na téměř 260 let vězení.²⁶⁸ V souvislosti s procesem byl vyšetřován i P. Antonín Liška, který počítal i s možností zatčení. Souzen nakonec nebyl, ale přibližně v té době jeho spolubratr P. Václav Vávra informoval Antonínovu maminku a sestru o jeho kněžském svěcení.²⁶⁹ Většina spolubratrů a rodiny se však o jeho kněžství dověděla až v roce 1968.²⁷⁰

P. Liška udržoval pravidelné kontakty především s P. ThDr. Bibl.Lic. Jarolímem Adámkem CSsR, který po návratu ze studií v Římě v roce 1948 začal přednášet biblické předměty v redemptoristickém teologickém ústavu v Obořišti²⁷¹ a stal se uznávaným

---

²⁶⁸ Srov. MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Akcia „REDE“ – prenasledovanie redemptoristov v rokoch 1961 – 1962*, 81-98.

²⁶⁹ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.*

²⁷⁰ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Vzpomínky P. Jana Zemánka v dopise paní Martině Vintrové, neteři Antonína Lišky, ze dne 31. července 2006.*

²⁷¹ JANÁČ, Roman: *Život a dílo P. ThDr. Bibl.Lic. Jarolíma Adámka, CSsR (1915-1969)*, 26.

bibliistou. Komunistický převrat zmařil i jeho akademickou práci. Kromě internace v koncentračním klášteře v Želivě byl v roce 1961 v rámci tzv. Akce REDE odsouzen na čtyři roky odnětí svobody a propadnutí veškerého majetku. Z vězení byl s podlomeným zdravím předčasně propuštěn 9. července 1964.²⁷² Přátelství P. Adámka s P. Liškou bylo založeno především na společném zájmu o bibliistiku, které se Antonín Liška na přání svých řeholních představených původně chtěl věnovat. Z korespondence mezi P. Adámkem a P. Liškou se zachovalo asi čtrnáct dopisů. Ve všech se nachází i zmínka o biblické či teologické literatuře.²⁷³ P. Jarolím Adánek byl v roce 1967 pověřen biskupem Františkem Tomáškem, apoštolským administrátorem pražské arcidiecéze, aby zastupoval katolickou církev v ekumenické komisi, která pracovala na překladu Starého zákona. Postupně navazoval kontakty s různými bibliisty křesťanských denominací a rozvíjel ekumenické snahy.²⁷⁴ Měl začít přednášet na bohoslovecké fakultě v Litoměřicích, ale jeho plány překazila těžká nemoc a předčasná smrt.

P. Antonína Lišku, který v šedesátých letech stále žil v rodných Bohumilicích, P. Adánek pravidelně zásoboval různými odbornými knihami z oblasti biblické teologie. Po roce 1968 ho povzbuzoval k obnovení studia na fakultě:

*„Byl bych rád, kdybys omezil své práce a věnoval se hlavně doktorátu. Věř mi, že bys jako odborník mohl udělat mnoho a mnoho pro Krista Pána a duše. A opravdových odborníků máme u nás jako šafránu. Vědění všude pokračuje, nejen světské, ale i teologické. Pán tě volá ústy představených do předních řad.“*²⁷⁵

Největším svědectvím jejich upřímného přátelství je závěť předčasně zesnulého P. Adámka, který umřel 18. prosince 1969 ve věku 54 let. V poslední větě své závěti odkázal svoje knihy spolubratru Antonínu Liškovi.²⁷⁶ Kromě jeho knih P. Liška převzal později i práci v ekumenické překladatelské komisi.

Dlouholetá spolupráce vázala P. Lišku i s P. Janem Jarošem CSsR. P. Jaroš vystudoval právo na universitě v Římě a po roce 1945 začal vyučovat církevní právo v Obořišti, kde působil až do roku 1950. V roce 1961 byl v souvislosti s procesem proti

---

²⁷² Srov. tamtéž, 32-44.

²⁷³ Srov. tamtéž, 63.

²⁷⁴ Srov. tamtéž, 53-56.

²⁷⁵ Tamtéž, 63.

²⁷⁶ Srov. tamtéž, 70.

redemptoristům také krátce vězněn a po propuštění se vrátil do svého rodného města České Budějovice. Po smrti provinciála redemptoristů P. Františka Suchomela²⁷⁷ se stal novým provinciálem.²⁷⁸ S velkou starostlivostí navštěvoval spolubratry po celém Československu. V roce 1970 mu československá vláda udělila povolení, aby mohl působit jako poradce při sestavování nového Kodexu kanonického práva v Římě. Zároveň přednášel právo na fakultě v Litoměřicích. Zemřel v březnu 1985 v Českých Budějovicích, kde je i pohřben.²⁷⁹ Dr. Jaroš v době své nemoci a staroby pověřil P. Antonína Lišku, aby mu pomáhal v péči o spolubratry. Po jeho smrti P. Liška v této péči pokračoval, i když neměl žádné oficiální písemné pověření. Státní mocí byl však podezírán, že působí jako tajný provinciál. Vzhledem k tomu, že pražský arcibiskup kardinál František Tomášek ho v roce 1987 chtěl jmenovat kanovníkem Metropolitní kapituly u sv. Víta, navštívil ho v Poříčí nad Sázavou dne 8. května 1987 pracovník Sekretariátu pro věci církevní při Ministerstvu kultury ČSSR. Státní souhlas se jmenováním však už byl udělen 21. dubna a jmenování provedl kardinál Tomášek 1. května, takže církevní tajemník již mohl jenom akceptovat danou situaci.²⁸⁰ Pravděpodobně mezi nimi došlo k rozhovoru i o pověření P. Lišky v rámci řehole redemptoristů. P. Liška však nebyl provinciálem. V té době totiž zastával toto pověření P. František Huryna.²⁸¹ Po rozhovoru nicméně považoval za nutné doplnit svoje výpovědi, a dne 11. května 1987 tedy poslal na Sekretariát pro věci církevní dopis, ve kterém vysvětloval svoje postavení v rámci řádu:

„K jednání v pátek 8. května v Poříčí nad Sázavou potřebuji za nutné doplnit:

Dr. Jaroš, provinciální představený, mě pověřil, když už byl stár a nemocen, abych mu pomáhal v péči o spolubratry. Po jeho smrti jsem v tom pokračoval, ne jen z piety k zesnulému, a ne jen z bratrského vztahu, ale též proto, že jsem to považoval za svou povinnost vzhledem ke zmíněnému pověření.

Nyní jsem tuto situaci po Vaší návštěvě znovu promyslel podle řehole a zvykového práva v kongregaci, abych si ujasnil otázku autority.

---

²⁷⁷ P. František Suchomel CSsR umřel 10. ledna 1972.

²⁷⁸ Srov. *Historie provincie – 2. kapitola*. In: <http://cssr.cz/cz/page/147>. (27.11.2011).

²⁷⁹ Srov. *Historie provincie – 6. kapitola*. In: <http://cssr.cz/cz/page/151>. (27.11.2011).

²⁸⁰ Srov. *Rozhovor autora s panem Pavlem Konzalem ze dne 7. prosince 2009*.

²⁸¹ Srov. *Rozhovor autora s P. Stanislavem Příbylem CSsR ze dne 31. října 2011*.

Pokud představený neměl oficiálně ustanoveného zástupce a sám pro jednotlivé případy nikoho výslovně neurčil, potom jej při nepřítomnosti v nutných a neodkladných případech zastupoval další člen v pořadí vstupu do kongregace. Musel se snažit jednat v intencích představeného a jemu se potom zodpovídal.

Dr. Jaroš mi neřekl, že mě ustanovuje za svého zástupce nebo nástupce.

Ve smyslu uvedených zásad mám za to, že autorita, kterou mám vůči spolubratřím, není jen čistě morální, nýbrž na základě onoho pověření aspoň pro nezbytné případy je zástupnou pravomocí ve shora uvedeném smyslu.

Tato zástupná pravomoc se netýká – jako ostatně ani pravomoc představeného – zevnějších vztahů – tj. pastorační a správy farnosti. V tom podléhá každý kněz v duchovní správě jedině autoritě Ordináře.

Nedotýká se ani občanských vztahů a postojů. Každý řeholník je před státními zákony svobodným a osobně odpovědným občanem.

Pravomoc se dotýká jen vnitřního života členů po stránce náboženské v duchu řádové spirituality a zvláště slibu chudoby. Za nynější formy života si může každý opatřit bez zvláštního povolení všechno, co potřebuje k životu a k práci, ale ne věci mimořádné a nákladné. Na ty potřebuje dovolení. Věci přepychové a zbytečné nemohou být ani dovoleny.

Protože při jednání bylo zřejmé, že otázky pravomoci považujete za podstatně důležité, pokládám toto vysvětlení za nutné.“

V závěru dopisu P. Liška rukou dopsal:

„Tímto prohlašuji, že nejsem provinciálním představeným ani jiným.“²⁸²

P. Liška měl mezi svými řádovými spolubratry velkou autoritu. Když se dostal do duchovní správy, stal se díky svým biblickým znalostem i svému pozdějšímu zaměření na kanonické právo vyhledávaným rádcem především v oboru morálky a práva. Mnozí bratři v pastorační se na něj obraceli s různými komplikovanými otázkami a on jim rád pomohl s řešením náročných kauz. Spolubratři ho navštěvovali v době jeho působení

---

²⁸² ARSH, f. Antonín Liška: *Dopis na Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR ze dne 11. května 1987.*

v Poříčí nad Sázavou i v Praze na Hradčanech, kde působil jako kanovník a soudce Metropolitního a Interdiecézního soudu. Vždy bratry nebojácně přijal a z každé návštěvy měl upřímnou radost.²⁸³ V rámci možnosti nabídl i občerstvení, které povětšinou připravovala jeho rodná sestra – řeholní sestra Martina, která mu v Praze vedla domácnost. Účastnil se také řeholních setkání při příležitosti oslav svátku nebo narozenin, či při úmrtí některých redemptoristů. Pravidelně udržoval písemné kontakty i se spolubratry redemptoristy ze Slovenska. Jeho jmenování pomocným biskupem pražským v roce 1988 vyvolalo mezi spolubratry velkou radost a překvapení a P. Liška dostal od nich množství srdečných blahopřání.²⁸⁴

Po znovuoobnovení činnosti řádu se již jako biskup aktivně účastnil provinciálních kapitul v redemptoristickém klášteře na Svaté Hoře u Příbrami, doprovázel řeholní bohoslovce, světil je na jáhny a kněze, pořádal poutě na Svatou Horu a vedl i duchovní cvičení pro své spolubratry. O svém jmenování biskupem českobudějovickým se dověděl na pouti k hrobu svého rodáka sv. Jana Nepomuka Neumanna – redemptoristu a biskupa ve Philadelphii v USA.²⁸⁵ Z vděčnosti za biskupské vyvolení vyvinul velké úsilí o obnovu klášterního kostela Obětování Panny Marie v Českých Budějovicích, kde prožil noviciát a složil první řádové sliby.²⁸⁶ Svoji příslušnost k redemptoristům projevil i v poslední vůli, ve které vyjádřil přání být pohřben v redemptoristickém hrobě na hřbitově sv. Otýlie v Českých Budějovicích, vzdáleném několik metrů od hrobky českobudějovických biskupů. Tato vůle byla naplněna – byl pohřben pod centrálním křížem redemptoristické hrobky, na místě, kde spočívají ostatky jeho velkého přítele a spolubratra P. Jana Jaroše. Podle svědectví spolubratra P. Břetislava Vaňka „*zůstal věrným synem sv. Alfonsa, i jako biskup žil jako pravý redemptorista.*“²⁸⁷

---

²⁸³ Srov. Osobní archiv Marty Vintrové: *Vzpomínky P. Jana Zemánka v dopise paní Martině Vintrové, neteři Antonína Lišky, ze dne 31. července 2006.*

²⁸⁴ V osobní pozůstalosti biskupa Lišky se nachází množství gratulací od spolubratřích. Velmi pěknou gratulaci a vzpomínku na den svěcení mu poslal spolubratr P. Josef Hanžl, který v té době působil jako farář ve farnosti Chvojnov v českobudějovické diecézi.

Srov. ARSH, f. Antonín Liška.

²⁸⁵ Srov. HERMAN, Daniel: *Duhový most*. In: *Setkání* 6 (1991) 113-114.

²⁸⁶ Srov. *Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011.*

²⁸⁷ Srov. VANĚK, Břetislav: *Vzpomínky na otce biskupa ThDr. Antonína Lišku – redemptoristu*. In: *Setkání – Aktuality* 19-20 (2003) 2.

5.5 Práce na českém ekumenickém překladu Bible

Zakončení teologických studií doktorátem z biblických věd na Římskokatolické bohoslovecké fakultě v Litoměřicích v roce 1975 P. Antonínu Liškovi neotevřelo cestu k akademické činnosti, jak v době jeho bohosloveckých studií plánovali řeholní představení. Nadále působil jako farář v Poříčí nad Sázavou. Své odborné znalosti a především výbornou znalost biblických jazyků však mohl brzy použít při jednom z největších ekumenických počinů v novodobých českých dějinách – při tvorbě českého ekumenického překladu Bible.

Počátky této práce sahají do roku 1961, kdy prof. ThDr. Miloš Bič z Komenského bohoslovecké fakulty shromáždil skupinu překladatelů pro Starý zákon²⁸⁸ a prof. Josef B. Souček vytvořil novozákonní překladatelskou skupinu.²⁸⁹ Obě skupiny pracovaly zpočátku v rámci Komenského bohoslovecké fakulty za podpory českobratrsko-evangelické církve. Později převzalo starost o hmotnou podporu projektu Biblické dílo při Ekumenické radě církví, které zabezpečovalo studijní texty a překladatelskou literaturu ze zahraničí a hradilo překladatelům cestovní náklady a stravné.²⁹⁰ V téže době i v jiných českých církvích dospěli někteří jejich teologové k tomu, že nemají vhodný soudobý překlad a připojili se k probíhajícímu překladatelskému projektu. Vznikla tak ekumenická překladatelská komise, v níž bylo zastoupeno šest církví.²⁹¹

Katoličtí biblisté začali na překladu spolupracovat v roce 1966. Starozákonní skupina měla postupně sedm katolických členů, novozákonní skupina čtyři členy. Alespoň jeden z katolických překladatelů měl k tomu i úřední pověření.²⁹²

---

²⁸⁸ Srov. BIČ, Miloš: *K novému ekumenickému překladu bible*. In: Duchovní pastýř. Měsíčník katolického duchovenstva 4 (1983) 54.

²⁸⁹ Prof. ThDr. Josef B. Souček vedl novozákonní překladatelskou skupinu v letech 1961 – 1972, po jeho smrti vedení skupiny převzal prof. ThDr. Jindřich Mánek. Srov. *Nový zákon s výkladovými poznámkami. Český ekumenický překlad*. Praha : Česká biblická společnost, 1991, 5-6.

²⁹⁰ LIŠKA, Antonín: *Ekumenický překlad bible*. In: Zpravodaj Sdružení katolických duchovních Pacem in terris ČSR 4 (1986) 23.

²⁹¹ SOUŠEK, Zdeněk: *Proč jsme začali nový překlad Bible a co nám překládání dalo*. In: <http://www.dumbible.cz/web/cs/informace/clanky/clanek/proc-jsme-zacali-novy-preklad-bible-a-co-nam-prekladani-dalo->. (29.11.2011).

²⁹² LIŠKA, Antonín: *Ekumenický překlad bible*. In: Zpravodaj Sdružení katolických duchovních Pacem in terris ČSR 4 (1986) 23.

V novozákonní překladatelské skupině pracoval již od roku 1967 spolubratr P. Lišky – P. Jarolím Adámek CSsR. Ten byl oficiálně pověřen biskupem Františkem Tomáškem, pražským apoštolským administrátorem, aby zastupoval katolickou církev v této komisi. P. Adámek však předčasně zemřel v roce 1969. Již před ním ve skupině pracoval katolík Dr. Jan Sokol, který se snažil přizvat do komise prof. Merella, co se mu však nepovedlo. Kromě otce Adámka zastupoval katolickou církev Dr. Václav Žilinský a nakonec – od roku 1976 i P. ThDr. Antonín Liška.²⁹³ Pro práci na překladu ho doporučil ThDr. Jaroslav Stolař, který bydlel v blízkosti Poříčí nad Sázavou a měl možnost se s P. Liškou osobně seznámit.²⁹⁴

Každý z překladatelů dostal přidělenou určitou část textu a vypracoval překlad. Jeho práci posoudili dva koreferenti a navrhli podle potřeby úpravy a změny. Na společné schůzi potom text probírali a upravovali všichni členové skupiny. Cílem bylo vypracovat překlad, který by věrně tlumočil Boží slovo soudobou ušlechtilou češtinou. Proto v každé skupině pracoval i odborník pro český jazyk.

Novozákonní text je výsledkem čtyř postupných čtení v celé skupině. Členové komise se pravidelně scházeli přibližně jednou za dva týdny buď na farách v blízkosti Prahy, nebo na prázdninových týdenních pobytech v Jánských Lázních. Na tato zasedání pravidelně jezdil ze své farnosti v Poříčí nad Sázavou i P. Antonín Liška. Byl zodpovědný za překlad Prvního listu Korint'anům. Podobně jako všichni členové komise, i on musel vypracovat pracovní překlad a strojově ho přepsat pro všechny členy komise, které pak na zasedání s koreferenty a ostatními členy komise upravovali do konečné podoby. Originály z těchto pracovních zasedání důsledně archivoval ThDr. Jaroslav Stolař.²⁹⁵

---

²⁹³ Srov. JANÁČ, Roman: *Život a dílo P. ThDr. Bibl.Lic. Jarolíma Adámka, CSsR (1915-1969)*, 53.

²⁹⁴ Srov. *Rozhovor autora s prof. Petrem Pokorným ze dne 18. listopadu 2009*.

²⁹⁵ Písemné materiály novozákonní skupiny zpravoval a archivoval tajemník skupiny ThDr. Jaroslav Stolař. Prakticky celý ekumenický překlad Nového zákona spolu s různou agendou ohledně pracovních setkání, autorských práv či pozdějších honorářů je archivován v kabinetu č. 410 na katedře Nového zákona Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Každý překlad knih Nového zákona je napsán strojem na průklepovém papíru, v záhlaví je uveden autor překladu a na přilepených okrajových papírech jsou připojené poznámky k překladu, datum, kdy se konala komentovaná četba překladu, kdo se jí zúčastnil, resp. kdo se omluvil z účasti na zasedání. Nechybí tam však ani humorné poznámky. Pro ilustraci uvádím jen jednu: „*Máme veliký útlum: Stolař: Musíme koupit rum! Liška: Ne, to se útlum zvětší, myslivce nebo koňak! Sázava: Koupíme to a dáme do psacích potřeb, protože budeme říkat – ta píše!*“

Práce na překladu a výkladu osobně sblížovala členy komise. Umožňovala jim vzájemně se obohacovat rozličnými přístupy i konfesionálními odlišnostmi, ale také stírala určité vedlejší konfesionální předsudky. Členové komise se snažili o zásadu jednomyslnosti, proto pracovali na jednotlivých termínech, pojetích, výkladech a formulacích tak dlouho, až došli k společnému, nebo alespoň k co nejširšímu konsenzu.²⁹⁶ Každý z překladatelů se však musel někdy zřít výrazu nebo obratu, který pokládal osobně za lepší a smířit se s tím, co se mu nelíbilo.²⁹⁷

První vydání ekumenického překladu Bible vyšlo v roce 1979 – v roce čtyřistaletého jubilea od vydání Kralické Bible.²⁹⁸ Z katolického hlediska však překlad nebyl úplný – ve vydání nebyly publikovány deuterokanonické knihy Starého zákona, protože jejich překlad nebyl v době vydání dokončen. K Novému zákonu také nebyly připojeny úvody a alespoň nejstručnější poznámky. Ekumenická rada církví v ČSSR při příležitosti jubilea Kralické Bible a prvního vydání ekumenického překladu uspořádala dne 13. prosince 1979 ekumenickou konferenci spojenou s vyznamenáním překladatelů zlatou medailí a pamětním exemplářem Bible. Za zesnulého biblistu ThDr. Jarolíma Adámka CSsR ocenění symbolicky převzal kardinál František Tomášek, který byl na oslavách přítomen.²⁹⁹

V roce 1980 P. Antonín Liška napsal krátký článek o novém ekumenickém překladu Bible pro Cyrilometodějský kalendář, který vydávala Česká katolická charita. Článek měl být zařazen až v kalendáři na rok 1982. V článku nabídl čtenářům základní informace o ekumenickém překladu a jeho vzniku, o metodě práce a o perspektivách do dalších let. Značnou část věnoval historickému přehledu českých překladů Bible, protože to považoval za potřebné pro dokreslení celkového obrazu a zařazení ekumenického překladu do kontextu českých překladů.³⁰⁰

Srov. Katedra Nového zákona EBF UK v Praze: *Dokumenty překladatelské skupiny Nového zákona*. Rukopisy.

²⁹⁶ SOUŠEK, Zdeněk: *Proč jsme začali nový překlad Bible a co nám překládání dalo*. In: <http://www.dumbible.cz/web/cs/informace/clanky/clanek/proc-jsme-zacali-novy-preklad-bible-a-co-nam-prekladani-dalo->. (29.11.2011).

²⁹⁷ LIŠKA, Antonín: *Ekumenický překlad bible*. In: Zpravodaj Sdružení katolických duchovních Pacem in terris ČSR 4 (1986) 23.

²⁹⁸ LIŠKA, Antonín: *Ekumenický překlad bible*. In: Cyrilometodějský kalendář (1982) 52.

²⁹⁹ Tamtéž, 55.

³⁰⁰ Srov. tamtéž, 52.

V průběhu práce na překladu Nového zákona se ukázalo jako potřebné, aby komise společně vypracovala i ekumenické úvody k celku Nového zákona i k jednotlivým knihám a výkladové poznámky. Proto již v roce 1979 skupina pod předsednictvím prof. ThDr. Petra Pokorného, CSc. a tajemníka ThDr. Jaroslava Stolaře začala práci na komentovaném vydání Nového zákona. Připravila výkladovou část, důkladně prohlédla nový překlad a přepracovala vysvětlující poznámky (hesla).³⁰¹ P. Antonín Liška dostal na starosti vypracovat komentář k Matoušovu evangeliu a k Prvnímu listu Korint'ánům. Zároveň jako referent korigoval práci svých kolegů na komentářích k Evangeliiím podle Marka, Lukáše a Jana, k Druhému listu Korint'ánům, Listu sv. Jakuba, Prvnímu a Druhému listu Petrovu a Judovu listu. Zároveň vypracoval obecný úvod k tzv. katolickým listům a několik vysvětlujících poznámek.³⁰² Práce na komentovaném překladu Nového zákona skončila v roce 1985, první vydání vydala Česká biblická společnost v roce 1991.³⁰³

Kompletní vydání Bible i s deuterokanonickými knihami vyšlo až v roce 1985 v České katolické charitě.³⁰⁴ K tomuto vydání napsal předmluvu pražský arcibiskup kardinál František Tomášek. Koncept předmluvy již v říjnu 1982 kardinálovi připravil P. Liška.³⁰⁵ Kromě předmluvy však kardinál Tomášek svou autoritou napomohl k překlenutí rozpaků nad tím, že z tehdy nepřekročitelných technických překážek musely být deuterokanonické knihy zařazeny až na konec starozákonní části místo toho, aby byly tam, kde je má latinský překlad Bible – Vulgáta. V překladu chyběly i

---

Článek napsal na základě prosby vedoucího vydavatelství Dr. Václava Vaška, který ho o to požádal dopisem ze dne 11. března 1980. P. Liška článek zaslal až 23. července 1980. Ve vysvětlujícím dopise se omlouval za zpoždění, které bylo způsobeno tím, že musel dva měsíce téměř denně pracovat na opravě jedné věže kostela nacházejícího se na území jím spravovaných farností.

Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *Korespondence s Vydavatelstvím české katolické charity*.

³⁰¹ Srov. *Nový zákon s výkladovými poznámkami. Český ekumenický překlad*, 6.

³⁰² Srov. Katedra Nového zákona EBF UK v Praze: *Dokumenty překladatelské skupiny Nového zákona: Rozdělení prací na komentovaném vydání Nového zákona*.

P. Liška zpracoval např. heslo Církev. Viz příloha XVI.

³⁰³ *Nový zákon s výkladovými poznámkami. Český ekumenický překlad*. Praha : Česká biblická společnost, 1991, 519 s.

³⁰⁴ *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad*. Praha : Česká katolická charita, 1985, 1007 s. (SZ), 283 s. (NZ).

³⁰⁵ Kardinál Tomášek na zasláný koncept odpověděl P. Liškovi dne 16. října 1982 a slíbil mu zvláštní duchovní vzpomínku v Bazilice sv. Petra v Římě, kam měl odcestovat v listopadu téhož roku.

Srov.. ARSH, f. Antonín Liška: *Korespondence o předmluvě ke katolickému vydání ekumenického překladu Bible*.

výkladové poznámky. Kardinál byl přesvědčen, že je lepší mít toto vydání, které nemohlo být rozsáhlejší, než nemít nic.³⁰⁶

Práce na českém ekumenickém překladu Bible se stala nejrozsáhlejším ekumenickým a biblickým projektem ve druhé polovině 20. století v Čechách. Podílelo se na něm několik desítek odborníků křesťanských církví různých tradic. Překlad byl velmi rychle rozšířen do společenství všech křesťanských denominací. V letech 1998 – 2000 byl text překladu znovu upraven zástupci překladatelských komisí.³⁰⁷ I na začátku 21. století byl nejpoužívanějším překladem Bible do českého jazyka.

5.6 Kanovník Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze

Působení P. Antonína Lišky v pražské arcidiecézi již od roku 1975 překračovalo hranice jeho farností. Byl ustanoven soudcem Metropolitního soudu, ve kterém měl na starosti zejména problematiku manželského práva, a po jisté době se stal oficiálem – předsedou Interdiecézního soudu. P. Liška s ostatními soudci tak mnohdy musel rozhodovat i kauzy zasílané z jiných diecézí. Kvůli rozsahu práce jezdil každý týden do Prahy, což bylo pro kněze v pastoraci velmi náročné. Kardinál Tomášek proto hledal možnosti, jakým způsobem uskutečnit přeložení vzorného a pracovitého kněze do Prahy, aniž by tomu bránila státní moc reprezentovaná krajským církevním tajemníkem. Rozhodl se povýšit P. Lišku na sídelního kanovníka Metropolitní kapituly u sv. Víta, což by znamenalo právo přestěhovat se do Prahy a rezidovat v některém z kanovnických bytů na Hradčanském náměstí – v těsné blízkosti Arcibiskupského paláce. Dne 4. února 1987 poslal na Sekretariát pro věci církevní Národního výboru hlavního města Prahy žádost o státní souhlas pro jmenování P. ThDr. Antonína Lišky kanovníkem. V žádosti pravdivě uvedl důvody tohoto jmenování:

„Jmenovaný musí týdně dojíždět na konzistoř k řízení výslechů v četných manželských záležitostech a k vyřizování záležitostí posílaných do Prahy z českých

---

³⁰⁶ OPATRŇY, Aleš: *Kardinál Tomášek a pokoncilní proměna pražské arcidiecéze*. Praha : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 59.

³⁰⁷ Srov. *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih)*. 12. vydání (3. opravené vydání). Praha : Česká biblická společnost, 2006, tisk.

diecézí. Jeho přítomnost v Praze je nezbytná pro osobní dosažení i pro jeho rostoucí věk. Jmenovaný v okruhu svých několika farností benešovského vikariátu požívá důvěry věřících pro svou ušlechtilou lidovou a tichou dělnou povahu, ve které se stará též o církevní objekty svých farností, jichž administrace při jeho pražských povinnostech vyžaduje značné vypětí. V Praze by zároveň vypomáhal v duchovní správě.³⁰⁸

Dne 21. dubna 1987 byl P. Antonínu Liškovi udělen státní souhlas s účinností od 1. června téhož roku. 20. května 1987 měl do rukou krajského církevního tajemníka složit slib věrnosti Československé socialistické republice.³⁰⁹

Na základě státního souhlasu pražský arcibiskup kardinál František Tomášek dne 1. května 1987 doplnil Metropolitní kapitolu u sv. Víta o nové kanovníky a rozdělil jejich kompetence. Proboštem Metropolitní kapituly se stal generální vikář arcidiecéze P. Jan Lebeda, arcijáhmem kapituly kancléř arcidiecéze P. Miroslav Vlček, scholastikem kapituly P. Václav Kořínek; kanovníky se stali P. Antonín Liška³¹⁰ a P. Karel Riant.

Opisy jmenovacího dekretu, adresovaného děkanovi Metropolitní kapituly prof. ThDr. Františku Kotalíkovi, byly zaslány všem nově jmenovaným kanovníkům, aby „přímluvou sv. Víta a všech patronů české země horlivě pracovali k dobru Božího lidu naší pražské arcidiecéze.“³¹¹

1. června 1987 bylo pražskému církevnímu tajemníkovi zasláno oznámení o uskutečněném jmenování, které téhož dne nabylo účinnosti. Současně byly podané žádosti o státní souhlas, aby P. Liška mohl dočasně administrovat farnosti Únětice, Nebušice a Roztoky u Prahy.³¹² Po udělení státního souhlasu byl P. Liška ke dni 1. červenci 1987 jmenován dočasným administrátorem uvedených farností.³¹³ Pověření službou faráře v Poříčí nad Sázavou a administrátora excurrento ve Vranově zaniklo

---

³⁰⁸ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dopis pražského arcibiskupa č. 232/87 – Státní souhlas pro kanonikát u sv. Víta.*

³⁰⁹ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dopis č. CIR 31/87 – ThDr. Antonín Liška – státní souhlas.*

³¹⁰ P. Liška však ještě před jmenováním vyslovil pochybnost, jestli jako řeholník může přijmout kanonikát při pražské katedrále. Telefonicky se proto spojil s rakouským představeným redemptoristů ve Vídni, aby ho požádal o konzultaci. Ten mu prý na jeho pochybnosti odpověděl: „Kardinál Tomášek může všechno!“

Srov. *Rozhovor autora s panem Pavlem Konzalem ze dne 7. prosince 2009.*

³¹¹ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret č. 782/87 o jmenování metropolitních kanovníků.*

³¹² Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dopisy č. 755/87 a 1501/87.*

³¹³ Jejich administrátorem byl do 30. června 1989. Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Přehled dekretů.*

dne 14. července 1987. P. Liška se přestěhoval do Prahy, kde mu byl přidělen kanovnícký byt na Hradčanském náměstí. Jeho rodné sestře – sestře Martině z Kongregace Školských sester de Notre Dame bylo umožněno, aby se přestěhovala k bratrovi a mohla mu vést domácnost. Pro farnost Poříčí byl jmenován nový administrátor P. Jaroslav Lízner.³¹⁴

Jmenování kanovníkem Metropolitní kapituly u sv. Víta umožnilo P. Antonínu Liškovi působit přímo v centru arcidiecéze. Pokračoval ve své činnosti u Interdiecézního soudu a zároveň spravoval farnosti na západním okraji Prahy, kam dojížděl svým autem značky Trabant, který si z nutných důvodů pořídil ještě v Poříčí nad Sázavou a kterým jezdil i po svém jmenování biskupem. I tam se snažil o opravu jím spravovaných kostelů, a především ve spolupráci s ministerstvem kultury zajišťoval náročnou opravu národní kulturní památky – historického kostelíka sv. Klimenta na Levém Hradci v Roztokách u Prahy.³¹⁵ Díky přesídlení na Hradčanské náměstí se P. Liška stal jedním z nejbližších spolupracovníků kardinála Františka Tomáška. Ten ho dne 14. ledna 1988 jmenoval členem Kněžské rady pražské arcidiecéze.³¹⁶

5.7 Činnost v tzv. skryté církvi

P. Antonín Liška si jako tajně vysvěcený kněz, který dlouhou dobu nemohl veřejně vykonávat kněžskou službu, dobře uvědomoval, že mnoho kněží i laiků riskuje svoji svobodu službou v tzv. skryté církvi. Nemožnost veřejného působení řeholních řádů, omezování svobodného studia teologie, klesající počet kněží, pronásledování pro víru na pracovištích či školách vedlo v době totality k vzniku více skupin křesťanů, kteří se v různé formě utajení snažili o budování křesťanských společenství a o teologické vzdělávání kněží i laiků. P. Liška, který byl v pravidelném kontaktu se svými spolubratry redemptoristy rozptýlenými po celém Československu, byl osloven, aby jako odborník na biblické vědy pomohl se vzděláváním v rámci tzv. pražské obce.

---

³¹⁴ Srov. *Rozhovor s trvalým jáhnem panem Jaroslavem Sosnovcem ze dne 11. října 2011.*

³¹⁵ Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *List Ministerstva kultury č. Kult.755/88/Bu ze dne 6. dubna 1988: Roztoky II – Žalov, kostel sv. Klimenta.*

³¹⁶ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Jmenování členem kněžské rady.*

Pražská obec, resp. skupina měla své kořeny u aktivního kněze a salesiána Václava Komárka, který na počátku sedmdesátých let přišel o státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti a pracoval jako umývač oken. Ze zdravotních důvodů se později z činnosti společenství stáhl. Kolem něj však mezitím vznikl okruh lidí, kteří vytvořili intenzivně pracující komunitu. Ta se časem rozrostla do počtu přibližně padesáti osob. Skupina měla pravidelná setkávání. Její členové – muži i ženy – se věnovali studiu a modlitbě. Vzdělávání skupiny zabezpečovaly především vůdčí osobnosti z jejího středu – zejména Jan Konzal a Pavel Hradilek.³¹⁷ Ti byli v kontaktu s dalšími osobnostmi pražského církevního života, které se věnovaly pedagogické činnosti v různých podzemních okruzích – Josefem Zvěřinou, Oto Mádrem, Dominikem Dukou OP, Václavem Dvořákem či Miloslavem Vlkem a s jejich pomocí organizovali teologické studium svých členů formou bytových seminářů.³¹⁸

K navázání kontaktu mezi P. Liškou a pražskou obcí došlo prostřednictvím Jana Konzala a Pavla Hradilka. Jan Konzal se s P. Liškou znal ještě z doby studií na redemptoristickém gymnáziu v Libějovicích, kde Konzal studoval i se svým bratrem Pavlem.³¹⁹ Později se však jejich cesty rozešly. Když P. Liška spravoval farnost Poříčí nad Sázavou, Jan Konzal mu přišel pomoci s elektroinstalací na kostele, který byl vážně poškozen zásahem kulového blesku.³²⁰ Konzal v té době již byl jedním z hlavních představitelů tzv. pražské obce. V roce 1978 jej navštívil spolu s Pavlem Hradilkem s nabídkou vyučovat v pražské obci Nový zákon. Hradilek o tom setkání zaznamenal: *„Zde jsme začali poznávat styl Antonínova jednání, kterému jsme zprvu nerozuměli, ale který získal naše uznání. Asi třicet minut jsme mu vykládali, oč nám jde. Antonín*

---

³¹⁷ Srov. LIŠKA, Ondřej: *Církev v podzemí a společenství Koinótés*. Brno : SURSUM, 1999, 110.

³¹⁸ Po roce 1989 vyšlo najevo, že pražská skupina byla napojena na okruh tajného biskupa Fridolína Zahradníka a historicky také na tajného biskupa Felixe Davidka. Tato genealogie byla překvapením i pro členy komunity. Fridolín Zahradník v pražské skupině udělil několik jáhenských svěcení a jednu z vůdčích osobností společenství – ženatého muže Jana Konzala vysvětil v roce 1982 na biskupa.

Srov. LIŠKA, Ondřej: *Církev v podzemí a společenství Koinótés*, 110.

³¹⁹ Pan Pavel Konzal se stal po roce 1989 jedním z nejbližších spolupracovníků biskupa Antonína Lišky a v době jeho biskupského působení v Praze mu dělal osobního sekretáře. Po jmenování biskupa Lišky českobudějovickým biskupem se však již do Českých Budějovic nepřestěhoval a zůstal pracovat na Arcibiskupství pražském.

Srov. *Rozhovor autora s panem Pavlem Konzalem ze dne 7. prosince 2009.*

³²⁰ Pravděpodobně šlo o kostel sv. Klementa na Hradišti ve Lštění, do kterého udeřil kulový blesk v roce 1970.

zdanlivě nereagoval, mlčel, ale přitom pozorně naslouchal. Když jsme přestali mluvit, mlčel dál a po chvíli prohlásil: „No jo, je potřeba dělat něco pro církev.“³²¹

Na základě tohoto rozhovoru začala spolupráce P. Lišky na neveřejném studiu teologie. Protože pravidelně jezdil do Prahy kvůli práci v metropolitním soudu a v novozákonní ekumenické překladatelské komisi, spojil tyto pražské aktivity s večerním neveřejným přednášením v různých pražských bytech. Šest let přednášel a zkoušel kompletní kurz biblické teologie ve třech pražských skupinách posluchačů.³²² Pro tyto účely vypracoval vlastní skripta, ve kterých čerpal z materiálů zesnulého spolubratra – biblisty Jarolíma Adámka, ze zahraničních pramenů i z vlastních zdrojů. Skripta obsahovaly jak obecný, tak zvláštní úvod k Novému zákonu a exegeze vybraných textů.³²³

Složení posluchačů tvořili různí lidé, svobodní, ženatí, manželské páry. P. Liška nevnímal toto studium jako přípravu ke kněžství. O tom se ve skupinách nikdy nemluvalo. Vzdělávání v teologii vnímal jako přípravu laiků, aby dokázali ve víře dobře vychovávat a vzdělávat své děti, případně mladou generaci. Chtěl, aby posluchači získali znalosti v jeho oboru na úrovni katechety.³²⁴

Když byl jmenován kanovníkem Metropolitní kapituly a přestěhoval se do Prahy, v pražské obci již nepřednášel. Se známými kolegy se však nepřestal setkávat. Pavlu Hradilkovi, který ho jednou navštívil na faře v Úněticích u Prahy, kterou již jako kanovník *excurrento* administroval, sdělil, že měl obavy, aby si přátelé nemysleli, že se stal kanovníkem kvůli spolupráci s vládnoucím režimem.³²⁵

Po listopadovém převratu v roce 1989 došlo k postupnému začleňování různých skupin tzv. skryté církve do oficiálních církevních struktur. Antonín Liška jako pomocný pražský biskup, generální vikář pražské arcidiecéze a po abdikaci pražského arcibiskupa kardinála Františka Tomáška jako administrátor arcidiecéze, se z pověření

---

³²¹ HRADILEK, Pavel: *Antonín Liška v Českých Budějovicích*. In: Getsemany 012 (1991). In: <http://www.getsemany.cz/node/1382>. (1.12.2011).

³²² KONZAL, Jan: *Studium teologie v době totality*. In: Getsemany 5 (84) (1998) 94.

³²³ Srov. HRADILEK, Pavel: *Antonín Liška v Českých Budějovicích*.

³²⁴ KŘIŠŤAN, Alois: *S Antonínem Liškou o všem možném...* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 4.

³²⁵ Srov. HRADILEK, Pavel: *Antonín Liška v Českých Budějovicích*.

Česko-slovenské biskupské konference přímo podílel na tomto náročném procesu.³²⁶ Prostřednictvím Jana Konzala oslovil představitele tzv. skryté církve, aby zveřejnili informace o svém působení v době komunistické totality. S mnoha tajně ordinovanými biskupy a kněžími vedl rozhovory a zapisoval protokoly, které byly později zaslány Kongregaci pro nauku víry.³²⁷ Snažil se, aby tyto úřední rozhovory probíhaly v atmosféře vzájemné důvěry a přátelství.³²⁸ Protože mnoho podzemních skupin pracovalo v naprostém utajení, až po zveřejnění jejich činnosti postupně vycházela najevo propletená síť vztahů mezi skupinami či jednotlivými osobami. Objevily se vážné komplikace a nejasnosti zejména v otázce postavení ženatých kněží a biskupů z okruhu působnosti tajného biskupa Felixe Davídka. Rozhodnutí římské kongregace o způsobu začleňování těchto služebníků do veřejného církevního působení – tzv. *Normae*, forma jeho publikace i narůstající nedůvěra však způsobily mnoho negativních ohlasů a proces etablování představitelů podzemní církve nebyl dodnes úplně vyřešen.

5.8 Pod dohledem Státní bezpečnosti

Téma spolupráce církve, resp. církevních představitelů s komunistickou Státní bezpečností se ve větší či menší intenzitě objevuje celé období po zániku komunistického režimu v roce 1989. Zpřístupnění archivů Státní bezpečnosti Archivem bezpečnostních složek a Ústavem pro studium totalitních režimů dává svobodné možnosti bádání i v této velice citlivé a mnohdy bolestné oblasti. Jakékoliv hodnocení informací o kontaktech jednotlivých občanů s příslušníky tajné policie je však potřebné velice pečlivě zvažovat a v interpretaci se vyvarovat unáhlených závěrů.

Pro objektivnost zkoumání života P. Antonína Lišky je nutné se dotknout i zájmu orgánů Státní bezpečnosti o jeho osobu. P. Liška jako řeholník, bývalý „pétépák“, tajný kněz a pracovník „ve výrobě“, později kněz ve veřejné duchovní správě a nakonec

---

³²⁶³²⁶ Srov. *Rozhovor autora s kardinálem Miloslavem Vlkem ze dne 9. prosince 2011.*

³²⁷ Srov. KONZAL, Jan: *Nabízejí se ultimáta.* In: *Církevní dějiny.* CDK 4 (2009) 85-86.

³²⁸ Srov. HRADILEK, Pavel: *Antonín Liška: biblista, učitel, pastýř.* In: *Getsemany* 11 (2003) 290-291.

kandidát na biskupa a pomocný biskup nemohl totiž v době komunistického režimu uniknout pohledu tajné Státní bezpečnosti.

Na základě zkoumání archivních pramenů je možné rozlišit tři období zvýšeného zájmu Státní bezpečnosti o osobu P. Antonína Lišky – na přelomu padesátých a šedesátých let v souvislosti s přípravou organizovaného zákroku proti členům řehole redemptoristů (Akce REDE, resp. Redis), v období působení P. Lišky v Poříčí nad Sázavou (osmdesátá léta) a v období působení v Praze (konec osmdesátých let).

5.8.1 Vyšetřování v souvislosti s Akcí REDE (Redis)

P. Antonín Liška byl v objektivu Státní bezpečnosti již krátce po svém návratu z výkonu služby u pomocných technických praporů. Již 4. září 1956 1. zvláštní oddělení Krajské správy Ministerstva vnitra v Českých Budějovicích zavedlo operativní skupinový svazek s krycím jménem Redis.³²⁹ Druhý skupinový spis se stejným krycím názvem byl založen dne 23. ledna 1961 a k němu byl přiřčen spis předcházející.³³⁰ Z toho samého období pocházejí signální³³¹ a pozorovací³³² svazek a s krycími názvy Student, vedené o Antonínu Liškovi Okresním oddělením Ministerstva vnitra v Prachaticích.

V skupinových svazcích byli rozpracováváni redemptoristé žijící na území jižních Čech – Václav Zeman, Jan Jaroš, Ignác Miklík, Antonín Prager, Alois Daňha, Antonín Žižkovský, František Troup a Antonín Liška. Sledování a vyšetřování Státní bezpečnosti posloužilo k provedení celostátní vyšetřovací akce zaměřené proti redemptoristům, k tzv. Akci REDE (Redis). Antonín Liška byl několikrát vyslýchán a počítal i s možností zatčení.³³³ Souzen však nakonec nebyl a z oblasti jižních Čech byli

---

³²⁹ Jedná se o skupinový svazek s krycím jménem Redis, registrační číslo 4878, a. č. 820.

³³⁰ Podle archivních protokolů byl registrován 13. července 1961 2. oddělením III. odboru S-StB České Budějovice, registrační číslo 4878. Archivován byl dne 30. října 1961 pod archivním číslem 820.

³³¹ Signální svazek s krycím názvem Student, registrační číslo 4175, byl zaveden dne 15. března 1960 O-StB Prachatice. 13. července 1961 byl předán na III. Odbor S-StB České Budějovice k převedení na skupinový svazek Redis, registrační číslo 4878.

³³² O-StB Prachatice obnovilo 6. února 1962 rozpracování Antonína Lišky v pozorovacím svazku Student, reg. číslo 5078. Pozorování bylo 14. září 1963 ukončeno, svazek zrušen, vrácen do BL 10/2410 MV. Svazek nebyl k dohledání v ABS.

³³³ Srov. *Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.*

ve dnech 12. – 13. prosince 1961 za prožívání řeholního zasvěcení odsouzení P. Jan Jaroš (13 let odnětí svobody), P. Antonín Prager (12 let), P. Ignác Miklák (8 let), P. Václav Zeman (4 roky) a P. Alois Daňha (3 roky). V únoru 1962 jim nejvyšší soud snížil tresty.³³⁴

5.8.2 Prověřování činnosti P. Antonína Lišky v Poříčí nad Sázavou

Z období působení P. Antonína Lišky v Poříčí nad Sázavou pochází spis s krycím názvem Tom, zavedený 23. ledna 1980.³³⁵ Antonín Liška je v spisu uváděn jako prověřovaná osoba.

Návrh na založení spisu byl podán dne 10. ledna 1980 referentem pracoviště Státní bezpečnosti při OS-SNB v Benešově.³³⁶ Cílem prověrky mělo být prověření jeho činnosti a styků v místě bydliště, charakter, zájmy, záliby a poměr k socialistickému zřízení. Dále bylo potřebné prověřit jeho kontakty na pražské umělce, zejména ve vztahu k jejich účinkování na bohoslužbách v Poříčí nad Sázavou. StB zároveň chtěla ověřit, jakou cestou získal přídatné vzduchové zařízení do varhan západoněmecké výroby.³³⁷

Spis byl zaregistrován 23. ledna 1980. Do složky však byly přiřazeny již i zprávy z druhé poloviny sedmdesátých let, pojednávající o P. Liškovi v jiných spisech.³³⁸ Příslušníci StB Benešov získávali informace od několika agentů, pohybujících se v okruhu působení P. Lišky.³³⁹ Na základě jejich informací zachytili předběžnou charakteristiku jeho osoby, rodinného zázemí, přehled o civilních zaměstnáních, o

---

³³⁴ Srov. MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Akcia „REDE“ – prenasledovanie redemptoristov v rokoch 1961 – 1962*, 81-98.

³³⁵ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: Spis prověřované osoby Tom zavedlo O-StB Benešov, byl registrován dne 23. ledna 1980 pod registračním číslem 32483.

³³⁶ Na spisu prověřované osoby s krycím názvem „TOM“, č. 32483 pracovali pprap. Jiří Soudný, kpt. Josef Velíšek, pprap. Zdeněk Bělohávek, kpt. Bohumil Fiala a mjr. JUDr. Vladimír Horký.

³³⁷ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *Návrh na založení spisu PO. 10. ledna 1980.*

³³⁸ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *Koncert v Poříčí nad Sázavou. 6. února 1976.*

Dr. Antonín Liška, duchovní z Poříčí nad Sázavou – zpráva. Příbram 10. dubna 1979.

³³⁹ Jedná se např. o agenta s krycím jménem „Jiří“ č. svazku 16765, agenta s krycím jménem „Černý“, č. svazku 18149 a agenta s krycím jménem „Jiří“, č. svazku 24898.

nejčastějších kontaktech mezi kněžími a farníky i informace o působení v ekumenické překladatelské komisi.

Dne 24. září 1982 pověřený příslušník StB P. Lišku poprvé navštívil v Poříčí nad Sázavou za účelem rozhovoru. Liška byl podle jeho záznamů „v jednání otevřený, choval se velmi klidně, uznával, že je nutno provést ochranu s tím, že on sám by se k nějaké protispolečenské činnosti nepropůjčil“.³⁴⁰ Další návštěvy StB v Poříčí nad Sázavou proběhly 19. ledna 1983, 21. června 1984, 31. ledna 1985. V rozhovorech si příslušník StB ověřil skoro všechny informace, které již měl o P. Liškovi zjištěné – o jeho životě, kontaktech s farníky i náplni jeho práce. Liška také otevřeně řekl, jak se mu podařilo z Německé spolkové republiky zabezpečit přídavné vzduchové zařízení k varhanám. StB však mimo jeho vědomí pořizovala informace i o plánovaném pobytu jeho bratra Stanislava, redemptoristy působícího v Kanadě, v Československu u příležitosti kněžské primice jejich synovce.³⁴¹ Dostala podrobné informace i o průběhu pohřbu maminky P. Lišky, která zemřela na faře v Poříčí v roce 1984.³⁴²

StB si jako úkoly týkající se osoby P. Lišky stanovila nadále kontrolovat jeho styky, získat přehled o pěveckém sboru působícím při bohoslužbách v Poříčí a „pokračovat v nuceném styku s objektem a jeho postupném připoutávání.“³⁴³

Další „návštěvy“ StB se uskutečnily 12. prosince 1985 a 28. ledna 1986. P. Liška sice mluvil o svém působení v Poříčí i o činnosti na metropolitním soudu v Praze, informoval také o svých úvahách o stavbě nové fary, protože stále bydlel v nevyhovujícím podnájmu, projevil však neochotu se nadále stýkat s příslušníky StB: „Uvedl, ... že nemá do budoucna zájem se s org. StB nějak častěji scházet. Uvedl, že by získal určitý pocit o tom, že je informátorem Bezpečnosti a že o toto skutečně nemá zájem a že toto dělat nebude, neboť by se zpronevěřil důvěře lidí kolem sebe. Sdělil, že

---

³⁴⁰ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: Záznam o provedeném zpravodajském pohovoru ze dne 24. 9. 1982.

³⁴¹ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: Záznam. 25. června 1985.

³⁴² ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: Dr. Liška Antonín – administr. Poříčí n. Sáz. – pohřeb matky. 16. ledna 1985.

³⁴³ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: Vyhodnocení plnění úkolů stanovených ve spise PO, kr. název TOM, č. sv. 32483. 10. června 1985.

*přijme org. StB kdykoliv, pokud toto nenaruší jeho program, ale představuje si toto asi tak 1x až 2x do roka což považuje za dostačující.*³⁴⁴

Odmítavý postoj P. Antonína Lišky se projevil při následujícím pohovoru dne 6. srpna 1986. P. Liška sice příslušníka StB přijal v kanceláři, projevil však údiv nad jeho návštěvou. *„Neměl zájem o jakýkoliv rozhovor. Omezil se pouze na odpovědi, které nijak nerozvíjel“.*³⁴⁵

Podobný průběh měl i nucený pohovor dne 18. září 1986. P. Liška projevil údiv a sdělil, že návštěvy orgánů StB se mu zdají být příliš časté. Návštěvě nesdělil nic nového.³⁴⁶

3. prosince 1986 StB v Benešově vyhodnotila své úkoly v souvislosti s prověřováním osoby P. Antonína Lišky a konstatovala, že *„ke stykům s orgány Bezpečnosti je zdrženlivý, odmítá jakoukoliv pravidelnost ve stycích, nebo samostatně podávat informace“.*³⁴⁷ StB proto navrhla jeho spis do konce roku 1986 uložit. V odůvodnění mimo jiné příslušník StB napsal: *„Pokud se týká styku s orgány StB, choval se zdrženlivě a dával najevo, že nemá zájem o jakoukoliv spolupráci. Dal najevo, že nechce být kompromitován a že je bezmezně oddán církvi. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo získat objekt rozpracovaný ve svazku „TOM“ pro plnění úkolů StB charakteru, navrhuji uložit spis do archivu MV na dobu 10 ti let.“*³⁴⁸

Spis prověřované osoby s krycím názvem TOM byl archivován 28. prosince 1986.

---

³⁴⁴ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *Záznam o provedeném zpravodajském pohovoru s ThDr. Liškou, farářem RKC. 28. ledna 1986.*

³⁴⁵ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *Záznam o zpravodajském pohovoru s římskokatolickým duchovním – akce TOM. 6. srpna 1986.*

³⁴⁶ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *Záznam o zpravodajském pohovoru s římskokatolickým duchovním – akce TOM. 18. září 1986.*

³⁴⁷ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *Plnění úkolů stanovených ve spise PO Tom č. sv. 32483 – II. pololetí. 3. prosince 1986.*

³⁴⁸ ABS, f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV: *Návrh na uložení svazku prověřování osoby „TOM“ č. 32483. 8. prosince 1986.*

5.8.3 Prověřování na počátku roku 1988

Poslední osobní spis, o kterém vydává svědectví Archiv bezpečnostních složek, je spis s krycím názvem Soudce, zaveden na P. Antonína Lišku dne 3. ledna 1988.³⁴⁹ Antonín Liška je opět evidován jako prověřovaná osoba. Je velmi pravděpodobné, že spis souvisel s procesem prověřování kandidátů na post pomocných biskupů pro pražskou arcidiecézi, protože v lednu 1988 se obnovily jednání státu se Svatým Stolcem o jmenování nových biskupů v Československu. Podle Jaroslava Cuhry se Státní bezpečnost v předchozím období jednoznačně vyslovovala proti možné kandidatuře Antonína Lišky. Zda to však byla StB, která zeslabila své výhrady vůči jeho osobě, nebo zda československá delegace, která nakonec souhlasila s biskupskou nominací Antonína Lišky, jednala po dohodě s politickými místy podle vlastního uvážení, není zřejmé.³⁵⁰ Spis s krycím názvem Soudce, který by mohl vnést více světla do zkoumaného období, byl totiž dne 6. prosince 1989, těsně před zrušením Státní bezpečnosti, zničen.³⁵¹

Poslední zprávy Státní bezpečnosti monitorující činnost biskupa Antonína Lišky se vyskytují v Denních situačních zprávách StB z listopadu a prosince 1989.³⁵²

---

³⁴⁹ Spis s krycím názvem Soudce, registrační číslo 34941 byl registrován dne 3. ledna 1988 1.odd. 5. odb. X. S-SNB. Podle výsledků vyhledávání v archívních pomůckách (<http://www.abscr.cz/cs/vyhledavani-archivni-pomucky>) však byl spis zaveden již 5. listopadu 1987.

³⁵⁰ Srov. CUHRA, Jaroslav: *Československo-vatikánská jednání 1968 – 1989*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001, 197.

³⁵¹ Zničen byl na 1. odd. 9. odb. II S-SNB dne 6. prosince 1989.

³⁵² Srov. BENDA, Patrik (ed.): *Securitas imperii. 6/1. Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989*. Praha : Themis, 2000, 154 a 376.

6 Pomocný biskup pražské arcidiecéze

6.1 Jednání o jmenování nových biskupů v Československu

Když se v roce 1988 po dlouhé odmlce obnovila jednání mezi Svatým Stolicem a Československou socialistickou republikou, byla opět nastolena otázka jmenování nových biskupů pro československé diecéze.³⁵³ V Čechách totiž zůstal jediným státem uznaným biskupem pražský arcibiskup kardinál František Tomášek, který se s přibývajícím věkem stával výrazným domácím i mezinárodním symbolem útlaku církve v komunistickém státě. V dalších pěti českých diecézích byl stav sedisvakance. Situace na Slovensku byla podobná. Obě strany byly nuceny respektovat skutečnost, že právo na jmenování biskupů si vyhrazuje Svatý Stolec, ale československá vláda, v souladu s platnými právními předpisy, uděluje státní souhlas k výkonu jejich činnosti.³⁵⁴ Vatikánské delegace přítomné na jednáních se státem byly pevně rozhodnuté nesouhlasit se žádným kandidátem na biskupský stolec, který by nespĺňoval přísná kanonická kritéria pro vykonávání biskupské služby. Naopak, samy navrhovaly na jednotlivé biskupské stolce kandidáty, které považovaly za vhodné, i když si byly vědomy toho, že pro státní moc nemusí být tyto osoby přijatelné.³⁵⁵

V lednu 1988 delegace jednaly především o možnosti jmenování nových sídelních biskupů pro arcidiecéze Olomouc, Trnavu a pomocných biskupů pro pražskou arcidiecézi. V té době českoslovenští zástupci poprvé souhlasili s možnou kandidaturou státem dosud odmítaného kandidáta – pražského kanovníka ThDr. Antonína Lišky.³⁵⁶

---

³⁵³ Obnovená jednání mezi Československem a Svatým Stolicem probíhaly od roku 1984, nepřinesly však žádné výsledky. K prvnímu výraznému posunu došlo až v roce 1988. Srov. SUK, Jiří – CUHRA, Jaroslav – KOUDELKA, František: *Chronologie zániku komunistického režimu v Československu 1985 – 1990. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR*. 1999, 33. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1999, 34.

³⁵⁴ Srov. *K jednání čs. státní delegace ve Vatikáně*. In: *Katolické noviny* 19 (1988) 1.

³⁵⁵ Za pontifikátu Jana Pavla II. skončila tzv. Ostpolitik – období ústupků církve vůči představitelům politické moci v tzv. Východním bloku, které měly za následek i jmenování státem preferovaných kandidátů, kteří však nespĺňovali všechna církevní kritéria pro biskupskou službu.

³⁵⁶ Do té doby byla kandidatura P. Antonína Lišky na biskupskou nominaci pro komunistickou vládu nepřijatelná. Nebyl členem SKD Pacem in terris, byl řeholníkem a byl podezírán, že je tajným provinciálem kongregace redemptoristů. Státní bezpečnost již 3. ledna 1988 obnovila „prověřování“

Ten měl být spolu s pražským generálním vikářem P. Janem Lebedou jmenován pomocným biskupem pro arcibiskupa kardinála Františka Tomáška v Praze.³⁵⁷ Protože však vatikánská delegace, zastoupena arcibiskupem Mons. Franceskem Colasuonnem a Mons. Janem Bukovským odmítala návrh na obsazení olomoucké arcidiecéze kandidátem Františkem Vymětalem, který byl v té době předsedou Sdružení katolických duchovních *Pacem in terris*, zdálo se, že k dohodě nedojde. Československá vláda nakonec akceptovala odložení jednání o obsazení Olomouce a souhlasila se jmenováním biskupů pro Prahu s podmínkou odchodu kardinála Tomáška do důchodu.³⁵⁸ Vatikánská delegace návrh nepřijala s tvrzením, že rozhodnout o takovém vážném kroku může jedině papež.³⁵⁹ Další setkání delegace mělo proběhnout v únoru 1988 v Římě, neuskutečnilo se však a delegace spolu rokovaly až v dubnu 1988.

Mezitím však vývoj ovlivnilo několik zásadních událostí. Dne 6. března 1988 se v rámci roku blahoslavené Anežky v katedrále sv. Víta uskutečnila velká pouť k blahoslavené Anežce České, ke které vyzval samotný kardinál Tomášek. Pout' byla součástí tzv. Desetiletí duchovní obnovy a konala se v atmosféře připravovaného Anežčina svatořečení. Byla jasným dokladem oživení církevního života v českých zemích. Po bohoslužbě se i navzdory různým opatřením ze strany státu uskutečnilo krátké shromáždění věřících před Arcibiskupským palácem, spojené s provoláváním pozdravů kardinálovi a hesel za skutečnou náboženskou svobodu. Druhou událostí byl tzv. Bratislavský velký pátek dne 25. března 1988. Při pokojném modlitebním

---

Antonína Lišky v SPO (spise prověřované osoby), přestože se v předchozím období jednoznačně vyslovovala proti jeho možné kandidatuře. Zda to však byla StB, která zeslabila své výhrady, nebo zda delegace jednala po dohodě s politickými místy podle vlastního uvážení (což nemusí být zcela vyloučené), není zřejmé.

CUHRA, Jaroslav: *Československo-vatikánská jednání 1968 – 1989*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001, 197.

³⁵⁷ Srov. tamtéž, 196.

³⁵⁸ Tento návrh byl ze strany státu vrcholně účelový – chtěl zastavit vzrůstající mezinárodní prestiž v té době již devětaosmdesátiletého kardinála Tomáška, o které svědčily i diplomatické návštěvy v jeho rezidenci v roce 1988 – H. Kohla, R. Dumase, J. Whiteheada, F. Mitterranda a jiných západních státníků. V této souvislosti je potřebné upozornit na Státně-bezpečnostní zprávu projednanou předsednictvím ÚV KSČ 29. ledna 1988 s ohledem na československo-vatikánská jednání. Zpráva označila kandidaturu Antonína Lišky „po hlubokém prověřování“ za přijatelnou, přestože nebyl nikdy členem SKD PIT. Vyplyvala by však z toho „nezbytnost velmi soustavně“ s ním pracovat – zpráva s ním počítala jako s kandidátem na arcibiskupskou funkci po odchodu kardinála Tomáška do důchodu.

Srov. CUHRA, Jaroslav: *Československo-vatikánská jednání 1968 – 1989*, 198-199.

³⁵⁹ Srov. tamtéž, 197.

shromáždění za obsazení všech biskupských stolců na Slovensku a v Čechách a za náboženskou a občanskou svobodu byli účastníci shromáždění na Hviezdoslavově náměstí v Bratislavě rozehnáni brutálním zásahem policie, včetně nasazení vodních děl a najíždění automobilů do lidí. Tato událost ukázala celému světu, jak to s náboženskou svobodou v Československu skutečně vypadá.³⁶⁰ První měsíce roku 1988 zároveň probíhaly i ve znamení velké podpisové akce, kterou inicioval moravský katolík Augustin Navrátil. Petice obsahovala návrhy věřících na řešení náboženské situace v Československu a vyzývala na ukončení diskriminace nábožensky angažovaných občanů. Za tuto občanskou iniciativu se veřejně a rozhodně postavil i kardinál Tomášek.³⁶¹

V této atmosféře proběhla ve dnech 11. – 15. dubna 1988³⁶² v Římě obnovená jednání pověřených delegací. Delegace československé vlády s vedoucím Ing. Vladimírem Janků, DrSc. – náměstkem ministra kultury a ředitelem Sekretariátu vlády ČSSR pro věci církevní – podle předem připraveného plánu po dlouhých obstrukcích v závěru jednání ustoupila a udělila předběžný státní souhlas k jmenování dvou pomocných biskupů pro Prahu a biskupa – apoštolského administrátora pro Trnavu. Mělo to být „gesto dobré vůle“, které mělo implikovat připravenost Vatikánu k podobnému jednání v budoucnosti.³⁶³

Předsednictvo ÚV KSČ dne 22. dubna 1988 odsouhlasilo navržený kompromis, dohodnutý na jednáních v Římě. Dohoda měla umožnit státu „získat čas, tak aby bylo možno rozvinout připravované akce na posílení vztahů mezi státem a domácí církví a izolaci nelegálních struktur.“³⁶⁴ Dne 18. května 1988 dohodu o jmenování biskupů formálně odsouhlasily obě národní vlády a byla o ní informována veřejnost.³⁶⁵

---

³⁶⁰ Průběh „Bratislavského velkého pátku je podrobně zachycen např. v HLINKA, Anton: *Sila slabých a slabost silných*. Zagreb : Logos, 1989, 323-332.

³⁶¹ Srov. HLINKA, Anton: *Sila slabých a slabost silných*, 315-321.

³⁶² Jaroslav Cuhra uvádí datum 12. – 14. dubna 1988. Srov. CUHRA, Jaroslav: *Československo-vatikánská jednání 1968 – 1989*, 201.

³⁶³ CUHRA, Jaroslav: *Československo-vatikánská jednání 1968 – 1989*, 202-203.

³⁶⁴ Tamtéž, 203.

³⁶⁵ Srov. *Noví biskupové ČSSR*. In: *Katolické noviny* 22 (1988) 1.

6.2 Zveřejnění biskupské nominace

Již předtím však v prvních májových dnech přicestovala do Československa vatikánská delegace, aby domluvila základní rámec plánovaných biskupských svěcení – kromě jiného složení vatikánské delegace, kterou měl vést arcibiskup Colasuonno, účast biskupů ze sousedních zemí, včetně Rakouska a Německé spolkové republiky.

Arcibiskup František Colasuonno navštívil navržené kandidáty na biskupské svěcení. P. Antonín Liška se ho při tomto osobním setkání zeptal, zda je možné navrhované jmenování odmítnout. Colasuonno mu odpověděl, že možné to je, ale že se to Svatému otci nedělá. Poté P. Liška vyslovil osobní souhlas se jmenováním.³⁶⁶ Věděl dobře, že jmenování biskupem není jenom osobní poctou, ale především velkou odpovědností v službě církevnímu společenství v totalitním režimu omezujícím jeho působení. Jmenování pomocným biskupem znamenalo strany Svatého otce také potřebnou pomoc staříckému kardinálu Tomáškoví v jeho postojích a zápasech ze.³⁶⁷

Dne 19. května 1988 papež Jan Pavel II. jmenoval ThDr. Antonína Lišku CSsR a ThDr. Jana Lebedu pomocnými biskupy v Praze a Jana Sokola biskupem – apoštolským administrátorem v Trnavě.³⁶⁸ Protože každý biskup musí být formálně přiřazen k některé diecézi, bývá pomocným biskupům tradičně udělován titul již zaniklých diecézí z různých míst světa. Biskupu Liškovi bylo papežskou jmenovací bulou přiděleno jako titulární biskupství zaniklé starobylé biskupství Vergi ve Španělsku.³⁶⁹

---

³⁶⁶ Srov. FENCL, Jindřich: *Uvěřil jsem lásce, kterou má Bůh k nám: sborník k sedmdesátinám plzeňského biskupa Mons. Františka Radkovského*. Plzeň : Biskupství plzeňské, 2009, 73.

³⁶⁷ Přijetím biskupské nominace se však P. Liška vystavil nebezpečí, že jeho okolí bude chápat souhlas státu s jeho biskupským svěcením jako odměnu za spolupráci s komunistickým režimem. Panu Pavlu Hradilkovi, aktivnímu v tzv. skryté církvi, svoji obavu také osobně řekl. Když se biskupa Lišky po letech přímo ptali, jestli byl pro komunistický režim kompromisní či přijatelnou osobou, přímo odpověděl: „*Přijatelnost. Snad jo, já jsem tedy konflikty se státní správou nebo s církevními úřady neměl, ani nebylo třeba nějaké konflikty při tom, co jsem dělal, mít. Akorát jsem byl takovou osobou trochu podezřelou, že jsem byl řeholník a trochu jsem jednou zastával úřad představeného, o čemž se úřady nějakým způsobem přece jenom dověděly. Takže vlastně ze strany státu byla jediná otázka: zda jsem provinciálem, a já jsem mohl s klidným svědomím říci, že ne, protože už to byl někdo jiný.*“

KŘIŠŤAN, Alois: *S Antonínem Liškou o všem možném...* In: *Setkání – Aktuality*, 19-20 (2003) příloha 4.

³⁶⁸ BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jiří: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007, 102.

³⁶⁹ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Kopie jmenovací buly*. Z latiny přeložil Mgr. Tomáš Matějec, Ph.D. Viz příloha XVIII.

Prakticky hned po zveřejnění jmenování byl nově jmenovaný biskup Antonín Liška zaplaven množstvím gratulací od příbuzných, známých i spolubratří redemptoristů. Již 21. května 1988 poslal biskupu Liškovi gratulaci generální představený redemptoristů P. Juan Manuel Lasso de la Vega y Miranda, s kterým byl biskup Liška již delší dobu v písemném kontaktu:

„Drahý Mons. Liško,

s velkou radostí jsem přijal zprávu, že jsi byl papežem povolán sloužit církvi v Praze jako biskup. Svým jménem i jménem všech našich přátel ti posílám naše nejvřelejší blahopřání a velmi upřímný příslib modlitby. Jsme moc rádi a přejeme ti vše dobré v Pánu, který nás stále volá, abychom mu různými službami sloužili. Uspořádali jsme velkou slavnost a především jsme Bohu nabídli náš život za tebe a za tuto novou službu, kterou on od tebe nyní žádá.

Mnoho pozdravů od všech našich přátel. Ať vás Bůh stále doprovází ve vaší misii. Tento rok byl velmi dobře slaven v celém světě. Jsme Bohu vděční za všechny jeho milosti.

Přátelský pozdrav a políbení. Tvůj Juan M. Lasso de la Vega“³⁷⁰

Biskupské svěcení bylo dohodnuto na den 11. června 1988. Před samotným svěcením museli kandidáti svěcení vykonat exercicie a podle starobylé tradice si zvolit své biskupské heslo. Podle státních zákonů po svěcení museli složit slib věrnosti Československé socialistické republice.³⁷¹

Biskup Antonín Liška si za své biskupské heslo zvolil heslo redemptoristického řádu „*Copiosa apud eum redemptio*“ – „*Hojné je u něho vykoupení*“ ze žalmu 130. Příslušnost k řádu, kterého členem byl od svých prvních řeholních slibů v roce 1944,

---

³⁷⁰ ARSH, f. Antonín Liška: *Dopis generálního představeného redemptoristů ze dne 21. května 1988*. Z italštiny přeložil PhDr. Mgr. Radek Tichý, Ph.D. Kromě toho dopisu se v osobní pozůstalosti biskupa Lišky nacházejí i další dopisy od generálního představeného. Juan M. Lasso de la Vega y Miranda (1936) byl generálním představeným redemptoristů v letech 1995 – 1997. Srov.: http://www.cssr.com/english/whoarewe/SuperiorsGeneral/pages/18%20-%20Generali,%20Lasso_jpg.htm. (05.12.2011).

³⁷¹ Slib věrnosti složili biskupové Antonín Liška a Jan Lebeda do rukou ministra kultury Milana Kymličky za přítomnosti ředitele Sekretariátu vlády pro věci církevní Františka Jelínka. Na složení slibu byli přítomni také pražský arcibiskup kardinál František Tomášek, děkan metropolitní kapituly František Kotalík a tajemník SKD PIT ČSR P. Josef Šťastný.

Čtk: *Slavnostní akt*. In: Katolické noviny 30 (1988) 1.

zvýraznil i v biskupském erbu, který mu po biskupském svěcení dodatečně navrhnul Zdeněk Mareš, bohoslovec a později kněz českobudějovické diecéze, studující v emigraci v Římě.³⁷²

6.3 Biskupské svěcení

Biskupská konsekrace pražských pomocných biskupů Mons. Antonína Lišky a Mons. Jana Lebedy se uskutečnila v sobotu 11. června 1988, 15 let od posledního legálního biskupského svěcení v Československu.³⁷³ Svěcení se však již odehrávalo v úplně jiné atmosféře, než v době normalizace sedmdesátých let.

V katedrále sv. Víta se shromáždilo asi pět tisíc věřících. Státní správu zastupoval ministr kultury ČSR Milan Kymlička a ředitel Sekretariátu vlády ČSR pro věci církevní František Jelínek. Před jejich očima se veřejně pohybovali členové státem potlačovaných řeholních řádů ve svých řádových oděvech. Na počátku obřadu vystoupil státem neuznávaný biskup Karel Otčenášek, vysvěcený na biskupa již v roce 1950. Ve své promluvě zdůraznil především úctu věřících k hlavnímu světiteli³⁷⁴, kardinálu Františku Tomáškovu, čímž nepřímo reagoval na kampaň, kterou v té době proti

---

³⁷² Erb tvoří čtvrcený štít, v jehož v prvním a čtvrtém poli je znak arcibiskupství pražského (zlaté břevno v černém poli), ve druhém a třetím poli pak znak řádu redemptoristů (v modrém poli zlatý heraldický kříž podložený od paty kosmo stříbrnou holí se zlatou nabodnutou houbou, šikmo stříbrným kopím na zlatém dřevci a dole provázeným zlatými monogramy – vpravo Jesus, vlevo Maria). Nad štítem je latinský biskupský kříž a zelený klobouk s dvěma šňůrami, na každé straně po šesti střapcích.

Srov. POKORNÝ, Pavel: *Biskupové Čech, Moravy a Slezska po roce 1918 a jejich znaky*. Ostrava : 1992, 21-22 (zde je uveden i autor návrhu a provedení) a POKORNÝ, PAVEL R.: *Znaky nových biskupů v Československu*. In: Heraldická ročenka (1989) 49-53.

Poněkud mírně odlišné grafické znázornění erbu a jeho výklad jsem však našel na výstřižku z neznámé publikace, který se nachází v osobní pozůstalosti Antonína Lišky. Text výstřižku představuje erby obou nově jmenovaných biskupů.

Viz příloha XIX..

³⁷³ V roce 1973 na základě státního souhlasu vysvěceni na biskupy Josef Vrana (Olomouc), Július Gábriš (Trnava), Ján Pásztor (Nitra) a Jozef Feranec (Banská Bystrica).

Srov. BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jiří: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, 94-95.

³⁷⁴ Hlavní světitel a spolusvětitelé jsou garanty tzv. apoštolské posloupnosti – návaznosti, ve které každý katolický biskup je „následníkem“ dalších biskupů, přičemž toto „následnictví“ sahá od hlavního světitele až k apoštolům. Linií apoštolské posloupnosti možno u biskupa Lišky písemně dokumentovat zpětně do 16. století.

Viz příloha XXI.

Tomáškově rozpoutaly státní sdělovací prostředky.³⁷⁵ Spolusvětiteli byli papežský nuncius se zvláštním posláním arcibiskup Francesco Colasuonno a světitel biskup pražské arcidiecéze ThDr. Kajetán Matoušek, který byl biskupem od roku 1949, ale veřejnou biskupskou činnost mohl vykonávat jenom v krátkém období tzv. Pražského jara a spoluúčast na biskupské konsekraci byla jeho prvním veřejným biskupským působením po dvaceti letech. Byl to on, kdo v roce 1950 tajně vysvětil mladého redemptoristu Antonína Lišku na kněze a teď mohl mít účast na jeho biskupském svěcení. V kázáních a vystoupeních nezazněla žádná chvála, dříve povinná, na dobrou vůli státu, který umožnil svěcení, prostor na vystoupení nedostali ani představitelé kněžského hnutí *Pacem in terris*.³⁷⁶ Biskupského svěcení se zúčastnili zástupci biskupských konferencí NDR, NSR, Polska a Rakouska. Polský episkopát zastupoval krakovský arcibiskup kardinál Franciszek Macharski.

Kardinál František Tomášek vedl celou liturgii svěcení a měl homilii, ve které vyložil úkoly a poslání biskupů. Zdůraznil, že být biskupem znamená neustále pracovat a sloužit, neboť biskup má být více služebníkem než tím, kterému se slouží. Má modlitbou a obětí za svěřený lid získávat co nejvíc milostí z nevyčerpatelného zdroje Kristovy milosti.³⁷⁷

Po homilii proběhl samotný obřad svěcení.

V závěru mše svaté pronesl projev v češtině i papežský nuncius Francesco Colasuonno, který kromě gratulace novým biskupům vyslovil uznání především světiteli kardinálu Tomáškově: „*K nim (novým biskupům, pozn. autora) jde ujištění naší*

---

³⁷⁵ Slova biskupa Karla Otčenáška kardinálu Františku Tomáškově: „*Otče kardinále, jsme rádi, že vás máme. Máme vás rádi také pro vaši moudrost, která vydává obdivuhodné, požehnané plody, pro vaši věrnost apoštolskému stolci i horlivost ve službě církvi a v péči o všestranné blaho naší společné rodné země. Nejen ve vašich těžkostech, ale všichni právě teď jsou v jednotě s vámi, protože cítíte obtíže a obavy nás všech. Těší nás, jak si vás velmi váží Svatý otec Jan Pavel II. Všechn náš lid, jak říkáme od Šumavy k Tatrám, církev v naší vlasti mluví jedním hlasem, a ten vychází, Eminence, z vašich úst, jako jediného náboženského představitele u nás.*“

SVOBODA, Bohumil: *Na straně národa. Kardinál František Tomášek v zápase s komunistickým režimem (1965 – 1989)*. Praha : Vyšehrad, 2006, 182.

³⁷⁶ Tajemník ÚV KSČ J. Fojtík tendenčně komentoval svěcení v zprávě pro zasedání předsednictva ÚV KSČ 17. června 1988 slovy: „Obě svěcení proběhla v atmosféře vypjatého katolického triumfalizmu...“

CUHRA, Jaroslav: *Československo-vatikánská jednání 1968 – 1989*. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001, 206.

³⁷⁷ O průběhu celé slavnosti viz: KORNALÍK, Jiří: *Toto je den, který učinil Pán*. In: *Katolické noviny* 26 (1988) 5.

modlitby, naší církevní solidarity, našeho přání plodného apoštolátu mezi klérem této arcidiecéze, mezi věřícími všech vrstev a věku a naše upřímné blahopřání „ad multos annos, mnogaja ljeta“ tlumočíme i milovanému a váženému panu kardinálovi Tomáškovi.“ Vyjádřil naději, že v blízké době českoslovenští věřící dostanou další nové biskupy: „Na vašich obličejích, milí bratři a sestry, září radost, pramenící z hlubin duše a tím proleskuje také naděje. Jaká? Ta naděje, abyste se mohli zúčastnit i jiných biskupských svěcení v celém Československu. ... Ať nám Pán, nejvyšší a věčný Velekněz, dopřeje, abychom měli dobré a věrné biskupy v ostatních diecézích, které je dosud postrádají. Je to utopie? To závisí na pevnosti naší víry, která je v těchto dnech posílená těmito třemi svěceními. Duch Pána vane, kam chce. Ať sestoupí znovu na církev, naplní srdce všech a obnoví tvář země!“³⁷⁸

Svěcení nového biskupa Antonína Lišky se zúčastnili i spolubratři redemptoristé a především jeho rodina. Povolení k účasti dostal i jeho rodný bratr Stanislav, působící jako redemptoristický kněz v Kanadě.³⁷⁹ Slavnostní den však biskupu Liškovi trochu znepríjemňovaly zdravotní potíže související s nedávnou operací žlučníku, což bylo zřetelné i na jeho bledém obličejí.³⁸⁰ Z toho důvodu se po svěcení neúčastnil slavnostního pohoštění v Arcibiskupském paláci.³⁸¹ Radost mu však jistě musel způsobit dopis, který mu poslal jeho řeholní spolubratr P. Josef Hanzl, působící v českobudějovické diecézi:

„Milý otče biskupe Antoníne,

... Modlíme se, aby i naše diecéze měla biskupa. Škoda, že nám nedali Tebe! Rozuměls by našim lidem. Také mám radost, že jsi prvním biskupem v naší kongregaci za dobu jejího trvání u nás. Kéž Ti sv. Alfons a naši světci pomáhají, kéž sv. Jan Neumann, Tvůj rodák, jde s Tebou všude tam, kam Tě církev pošle.

---

³⁷⁸ Při biskupském svěcení v Praze promluvil papežský nuncius F. Colasuonno. In: Katolické noviny 28 (1988) 1.

³⁷⁹ Srov. Rozhovor autora s P. Pavlem Liškou ze dne 2. 12. 2011 a Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.

³⁸⁰ Malou a vtípnou potíž při svěcení mohla také způsobit neplánovaná záměna rozličně velkých biskupských miter Mons. Lebedy a Mons. Lišky při obřadu svěcení.

Srov. Rozhovor autora s P. Stanislavem Příbylem ze dne 31. listopadu 2011.

³⁸¹ Rozhovor autora s Mons. Jiřím Paďourem OFMCap. ze dne 28. října 2011.

A také ať ti není mítra a berla těžkou jak tam bylo řečeno při svěcení v Praze. Je to snad hezké na pohled, ale myslím, že to je skutečně těžká služba v této době a této zemi. Pán ať je tady s Tebou.

Ještě malá poznámka. Přesně v 11:22 dořekl Otec světitel konsekráční modlitbu nad vámi oběma. Bylo nám při tom dobře. Jen škoda, že se kolem Tebe pohybovalo víc cizích, než vlastních spolubratří, ale asi i to musíš nést jako těžký úděl.

*Prosím o požehnání na dálku a prosím Tě, často žehnej naší kongregaci, svým bratřím.*³⁸²

6.4 Spolupracovník kardinála Františka Tomáška

Mons. ThDr. Antonín Liška byl spolu s generálním vikářem Mons. Janem Lebedou vysvěcen na biskupa, aby mohl intenzivněji pomáhat devětaosmdesátiletému pražskému arcibiskupovi kardinálu Františku Tomáškoví. Kardinál se čím dál více stával ikonou pronásledované církve v komunistickém bloku a jeho popularita ve svobodném světě stále vzrůstala, což s nelibou snášely státní instituce ovládané komunistickou stranou.

Biskup Liška i navzdory nárůstu pracovních povinností spojených s posláním světícího biskupa nadále spravoval farnosti na severu Prahy. Dne 30. června 1989 ukončil administrování těchto farností³⁸³ a předal je svému nástupci P. Jiřímu Paďouroví OFMCap.³⁸⁴ Kvůli nedostatku kněží však byl o rok později, od 1. října 1989 do 31. ledna 1990, se státním souhlasem jmenován administrátorem u kostela sv. Františka a u kostela Sv. Salvátora v centru Prahy.³⁸⁵ Po změně společenskopolitických poměrů na přelomu let 1989 – 1990 předal správu u Sv. Salvátora tajně svěcenému knězi, P. Tomáši Halíkovi, který při tomto známém kostele obnovil tradiční akademickou farnost.³⁸⁶

---

³⁸² ARSH, f. Antonín Liška: *Dopis P. Josefa Hanžla CSsR ze dne 11. června 1988.*

³⁸³ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Osobní data.*

³⁸⁴ Srov. *Rozhovor autora s Mons. Jiřím Paďourem OFM Cap. ze dne 28. října 2011.*

³⁸⁵ Srov. AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret č. 1672/1989: Ustanovení a jurisdikce.*

³⁸⁶ Srov. HALÍK, Tomáš: *Ptal jsem se cest : Rozhovor / Jan Jandourek.* Praha : Portál, 1997, 166.

Konec osmdesátých let 20. století přinesl pro církve v Čechách dvě významné události, ve kterých byl z pověření kardinála Tomáška výrazně angažován i pomocný biskup Liška – Desetiletí duchovní obnovy a svatořečení Anežky České.

6.4.1 Předseda Komise pro Desetiletí duchovní obnovy národa

S myšlenkou na uspořádání Desetiletí duchovní obnovy přišli v roce 1987 tajně vysvěcení kněží P. Tomáš Halík a P. Petr Piřha. Desetiletí mělo být přípravou na tisícileté jubileum smrti svatého Vojtěcha. Mělo přispět k zahojení ran minulosti, k vnitřnímu obrácení a poctivému hledání pravdy. Každý rok měl být zaměřen na určitou důležitou oblast života, měl nést jednu stěžejní myšlenku Desatera a měl mít svého patrona, který vynikal v ctnosti zdůrazňované v daném roce.³⁸⁷ Iniciátorům projektu se pro myšlenku Desetiletí podařilo získat souhlas kardinála Františka Tomáška, který spolu s ordináři českých a moravských diecézí Desetiletí slavnostně vyhlásil v pastýřském listu čteném v první adventní neděli roku 1987. První rok zaměřen na službu životu probíhal pod patronátem blahoslavené Anežky České. V březnu 1988 se uskutečnila velká celonárodní pouť k blahoslavené Anežce v pražské katedrále sv. Víta. Předcházela jí nověna konaná v mnoha českých a moravských farnostech, v Praze pak v kostele Sv. Salvátora. Několik set lidí, zvláště mladých z různých farností, klečelo na studených dlaždicích kostela po devět dní půldruhé hodiny od půldeváté do desáté hodiny večerní v usebrané modlitbě, umocněné krásnou liturgií a zpěvy z Taizé. Podle organizátora P. Tomáše Halíka nověna byla novým krokem v náboženské situaci země, nesené novým vzmachem, spojeným s Desetiletím, jehož byla fakticky úvodní akcí. Na závěr nověny v kostele Sv. Salvátora dne 1. března 1988 ve 22 hodin sloužil mši svatou a pronesl homilii v té době ještě kanovník P. Antonín Liška.³⁸⁸

Pro přípravu Desetiletí pracovaly dvě pracovní komise – žertem nazvané „dolní a horní konzistoř“. První byla převážně laická a spojená s disentem, značnou úlohu v ní

---

³⁸⁷ Srov. HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi*. Praha : Zvon, 1994, 118-119.

³⁸⁸ Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *Dopis Tomáše Halíka P. Antonínu Liškovi a Homilie Po stupních nověny, 1. března 1988*.

hrál Václav Benda a P. Václav Malý. Druhou oficiálně zřídil úředním rozhodnutím, publikovaným v diecézním oběžníku, kardinál František Tomášek. Jejím vedením pověřil nově vysvěceného biskupa Antonína Lišku, místopředsedou se stal Tomáš Halík.³⁸⁹ Členy tvořili aktivní a velmi kvalitní kněží – zástupci českých a moravských diecézí – napr. Tomáš Klepek, Miloslav Vlk, Jan Graubner, Adolf Pintíř, František Lobkowicz, František Radkovský, Václav Vacek, Aleš Opatrný.³⁹⁰ Komise se pod vedením biskupa Lišky pravidelně setkávala v pražském Arcibiskupském paláci nebo i v jeho soukromém bytě na Hradčanském náměstí. Jeho rodná sestra – řeholní sestra Martina, která mu vedla domácnost, se starala i o jejich občerstvení a na zpáteční cestu, protože byli z různých částí Čech a Moravy, jim chystala i svačinu.³⁹¹ Mons. Jan Graubner na tato zasedání vzpomněl v gratulaci k biskupovým 75. narozeninám: „*Sám velmi rád vzpomínám na dobu, kdy jsem Vás poznával v komisi Desetiletí, když jsme se scházeli po večerech, kam jste přicházel sice často unavený, ale za to vždy sloužící a starající se i o naše hladné žaludky po dlouhé cestě, nebo jste mi dal i nocleh. Tehdy na mě udělala velký dojem Vaše skromnost a pokora. Díky za dobrý příklad.*“³⁹²

6.4.2 Příprava svatořečení Anežky České

V roce 1988 – v roce biskupského svěcení a v roku blahoslavené Anežky – kardinál František Tomášek zveřejnil dlouho očekávanou zprávu, že v roce 1989 bude blahoslavená Anežka kanonizována. Iniciativa, se aby svatořečení uskutečnilo v Praze, ztroskotala na nezájmu státních institucí.³⁹³ Svatořečení bylo stanoveno na neděli 12. listopadu 1989 v Římě. Z podnětu Dr. Ing. Františka Reichla, CSc. se čeští katolíci rozhodli uspořádat do Říma celostátní pouť. Biskup Antonín Liška byl pověřen

---

³⁸⁹ Srov. HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi*, 117-118.

³⁹⁰ OPATRŇÝ, Aleš: *Kardinál Tomášek a pokoncilní proměna pražské arcidiecéze*. Praha : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 177.

³⁹¹ Srov. *Vzpomínky na otce biskupa Lišku – František Radkovský, plzeňský biskup*. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 2.

³⁹² *Vzpomínky na otce biskupa Lišku – Jan Graubner, arcibiskup olomoucký*. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 2.

³⁹³ Srov. HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi*, 123.

oficiálním zastřešením organizačních prací. Podařilo se mu přesvědčit státní instituce, aby daly souhlas k uspořádání poutě. Jinak by se organizování poutě ujaly především organizace Čechů žijících v emigraci, což však státní moc nechtěla kvůli mezinárodnímu renomé připustit.³⁹⁴ V místnostech Arcibiskupského paláce začal prakticky permanentně zasedat organizační výbor. Jeho práci vycházely mimořádně vstřícné úřady, instituce a podniky, které zajišťovaly pasy, víza, celní odbavení, dopravu, tisk brožurek, výrobu emblémů s logem poutě. Do Říma dvěma letadly, čtyřmi mimořádnými vlaky a desítkami autobusů odcestovalo přibližně deset tisíc poutníků z celého Československa. Druhý organizační výbor zasedal v Římě pod patronátem českého biskupa Jaroslava Škarvady. V říjnu 1989 tříčlenná delegace přípravného týmu v čele s biskupem Liškou navštívila Řím. Spolu s římským výborem projednali celý průběh poutě, dohodli bohoslužebný pořádek, způsob aktivní účasti věřících, texty, zpěvy a další podrobnosti pro kanonizační slavnost. Na Státním sekretariátu biskup Liška jednal se svým biskupským spolusvětitelem arcibiskupem Francescom Colasuonnem. Díky zprostředkování arcibiskupa Colasuonna a římských přátel byl i se svými průvodci přijat papežem Janem Pavlem II. v jeho letním sídle v Castel Gandolfu. Během krátkého setkání biskup Liška informoval Svatého otce o přípravách poutě, požádal ho o audienci pro všechny poutníky a poděkoval mu za jeho laskavost vůči Čechům. Řekl mu, že se všichni poutníci těší na setkání s ním v Římě, ale ještě více na jeho návštěvu v Československu. Papež biskupu Liškovi odpověděl, že se také těší a pevně věří, že dojde i k jeho návštěvě v Československu. Oba mluvili svými rodnými jazyky a dobře si rozuměli.³⁹⁵

Dne 12. listopadu 1989 byla blahoslavená Anežka Česká v bazilice sv. Petra v Římě prohlášena za svatou. Slavnost přenášela v přímém přenosu Československá televize. Téhož dne se v bazilice Dvanácti apoštolů uskutečnila slavnostní bohoslužba, na které pronesl biskup Liška homilii. Vyjádřil v ní velkou radost z Anežčina svatořečení.³⁹⁶

---

³⁹⁴ Srov. HALÍK, Tomáš: *Ptal jsem se cest : Rozhovor / Jan Jandourek*, 154.

³⁹⁵ ŠIMEČEK, Vendelín: *Biskup A. Liška u Svatého Otce*. In: *Katolické noviny* 44 (1989) 1.

³⁹⁶ Srov. *Poselství dnešní době*. In: *Katolické noviny* 49 (1989) 8.

6.4.3 Období tzv. Sametové revoluce

Pět dní po svatořečení, 17. listopadu 1989, došlo v Praze k násilnému, neobyčejně surovému potlačení pokojné studentské demonstrace konané při příležitosti Mezinárodního dne studentstva. Tato událost se stala začátkem tzv. Sametové revoluce, která ukončila čtyři desetiletí trvající diktaturu komunistické strany Československa.

V pondělí 20. listopadu se do revoluční Prahy vrátil kardinál František Tomášek. Ještě ten den večer ho biskup Liška, který se z Říma vrátil o několik dní dříve, informoval o situaci. Následující den kardinál z podnětu P. Oto Mádra vydal rozhodné prohlášení, odsuzující násilí a požadující svobodu pro všechny občany Československa. Prohlášení přečetl na Václavském náměstí P. Václav Malý, který kvůli ztrátě státního souhlasu nemohl veřejně působit v duchovní správě. Biskup Liška byl ve středu 22. listopadu 1989 pozván stávkujícími herci do Vinohradského divadla. Když oznamoval pozvání kardinálovi, ten ho pověřil, aby tam vyřídil jeho pozdravy, uvedl na pravou míru zkreslující zprávy médií o jeho postoji a ujistil přítomné, herce i diváky, a zvláště studenty a celý národ, že stojí plnou vahou za svým prohlášením a jde jednoznačně s nimi. Když biskup Liška tlumočil vzkaz pana kardinála, divadlo zabouřilo neutichajícím potleskem.³⁹⁷

V sobotu 25. listopadu se v katedrále sv. Víta konala slavnostní bohoslužba k závěru oslav svatořečení Anežky České. Po jejím skončení kardinál František Tomášek rozhodným hlasem pronesl památná slova: „*V této důležité hodině zápasu za pravdu a spravedlnost v naší zemi jsem já i katolická církev na straně národa.*“³⁹⁸ V ten den se uskutečnila obrovská manifestace v Praze na Letné, které se účastnili i tisíce účastníků bohoslužby v katedrále. Dne 7. prosince 1989 padla komunistická vláda v Československu a stát vykročil na cestu svobody a demokracie.

---

³⁹⁷ Srov. HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi*, 180.

³⁹⁸ Tamtéž, 144.

6.4.4 Práce v době svobody

Změněné politické poměry v Československu umožnily katolické církvi svobodné působení ve společnosti. Hned v prvních dnech revoluce byla ukončena činnost státem protežovaného Sdružení katolických duchovních *Pacem in terris*. Výzvu k ukončení jeho činnosti dostalo předsednictvo od Sboru ordinářů na čele s kardinálem Tomáškem. Podepsal ji i biskup Antonín Liška.³⁹⁹ Prostory sdružení ve Spálené ulici v Praze jeho představitelé opustili koncem roku 1989 a nastěhovalo se do nich nakladatelství České katolické charity, které prošlo personální obměnou. Biskup Liška začátkem roku 1990 prostory požehnal.⁴⁰⁰ Dne 18. ledna 1990 byly obnoveny diplomatické styky mezi Československem a Svatým Stolicem. 23. ledna 1990 byl zrušen státní dozor nad církvemi a takzvaní církevní tajemníci ztratili právo rozhodovat o veškeré činnosti církve i o personálním obsazení pozic v církvi. V prvních měsících roku 1990 papež Jan Pavel II. jmenoval nové biskupy na všechny neobsazené biskupské katedry v Československu. Mnohým z nově jmenovaných biskupů oznamoval papežovo rozhodnutí Mons. Liška.⁴⁰¹

Dne 31. března 1990 biskup Antonín Liška z pověření nemocného kardinála Tomáška vysvětil nového českobudějovického biskupa Mons. Miloslava Vlka a uvedl ho na katedru své rodné diecéze.⁴⁰² Po obsazení všech uprázdněných biskupských stolic byla ustanovena Československá biskupská konference. Proces postupného obnovování svobodného života církve dosáhl svého vrcholu návštěvou papeže Jana Pavla II. v Československu ve dnech 21. – 22. dubna 1990. Mons. Liška měl čest jako první přivítat Svatého otce v Československu jménem kardinála Tomáška ještě v letadle hned po přistání. Když chtěl při představování papeži říct své jméno, papež zareagoval: „Vím, Liška.“⁴⁰³

---

³⁹⁹ BENDA, Patrik (ed.): *Securitas imperii. 6/1. Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989*. Praha : Themis, 2000, 376.

⁴⁰⁰ VAŠKO, Václav: *Ne vším jsem byl rád*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1997, 367.

⁴⁰¹ Srov. FENCL, Jindřich: *Uvěřil jsem lásce, kterou má Bůh k nám: sborník k sedmdesátinám plzeňského biskupa Mons. Františka Radkovského*. Plzeň : Biskupství plzeňské, 2009, 73.

Vzpomínky na otce biskupa Lišku – Kardinál Miloslav Vlk, arcibiskup pražský. In: *Setkání – Aktuality 19-20* (2003) příloha 2.

⁴⁰² *Tamtéž*.

⁴⁰³ Srov. Rodinný archiv rodiny Lišků: *Dopis sestry Martiny sestře Klemencii ze dne 30. dubna 1990*.

Biskup Antonín Liška stál v těchto náročných dnech po boku staříckého kardinála Františka Tomáška. Spolu s generálním vikářem biskupem Janem Lebedou⁴⁰⁴ a novými pomocnými biskupy Františkem Radkovským a Františkem Václavem Lobkowiczem personálně i materiálně obnovovali práci v arcibiskupské kurii. S ohledem na rozsáhlou arcidiecézi a množství úkolů byl Mons. Liška 23. ledna 1991 jmenován druhým generálním vikářem pražské arcidiecéze.⁴⁰⁵ Kardinál Tomášek, na kterého dolehla tíha stáří, třikrát nabídl Svatému otci rezignaci z postu pražského arcibiskupa. Papež Jan Pavel II. nakonec dne 26. března 1991 staříckého kardinála Tomáška zprostil náročného úřadu a novým pražským arcibiskupem jmenoval českobudějovického biskupa Mons. Miloslava Vlka. Kolegium konzultorů pražské arcidiecéze na přechodnou dobu, než se nový arcibiskup ujme úřadu, zvolilo dne 28. března 1991 Mons. Antonína Lišku administrátorem pražské arcidiecéze. Službu administrátora nejstarší diecéze v Čechách vykonával do 31. května 1991.⁴⁰⁶ Následujícího dne – 1. června 1991 – se arcibiskup Miloslav Vlk oficiálně ujal úřadu pražského arcibiskupa, přičemž se uprázdnila katedra v Českých Budějovicích.⁴⁰⁷ Nový arcibiskup hned na začátku svého působení v Praze, dne 3. června 1991, jmenoval pomocného biskupa Lišku svým generálním vikářem a zároveň biskupským vikářem pro východní část arcidiecéze.⁴⁰⁸

Jednou z posledních událostí, kterou prožil Mons. Liška jako pomocný pražský biskup, byla účast na posledním rozloučení s emeritním pražským arcibiskupem kardinálem Františkem Tomáškem, který umřel dne 4. srpna 1991 ve věku 93 let. Pohřeb osobnosti, která se stala významným a odvážným představitelem pronásledované katolické církve v Československu v době komunistické totality, se uskutečnil 12. srpna 1991.⁴⁰⁹ Podle biskupa Antonína Lišky, jednoho z kardinálových nejbližších spolupracovníků, „s kardinálem Tomáškem odešel jeden z největších

---

⁴⁰⁴ Mons. Jan Lebeda, vysvěcený na biskupa spolu s Mons. Liškou, umřel dne 5. listopadu 1991 ve věku 78 let. Na pohřební mši svaté v katedrále sv. Víta, kterou celebroid pražský arcibiskup Mons. Miloslav Vlk, měl biskup Antonín Liška promluvu.

Srov. SVOBODA, Bohumil a kol.: *Kniha o Janu Lebedovi*. Praha : Vyšehrad, 2001, 11.

⁴⁰⁵ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret č. 323/91 ze dne 23. ledna 1991*.

⁴⁰⁶ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Osobní data*.

⁴⁰⁷ HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi*, 154.

⁴⁰⁸ AAP, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret č. 2947/91*.

⁴⁰⁹ Srov. HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi*, 167-168.

bojovníků za svobodu, bojovník, který dovedl říci pravdu a požadoval práva a svobodu nebojácně, rozhodně a rázně, avšak vždycky s moudrostí, způsobem důstojným národa, ke kterému patřil, církve, kterou reprezentoval a věci, za kterou bojoval.“⁴¹⁰

---

⁴¹⁰ Tamtéž, 180.

7 Jedenáctý biskup českobudějovický

7.1 Vznik českobudějovické diecéze a její sídelní biskupové

První snahy o založení biskupství na jihu Čech se datují již do poloviny 17. století. Odpor českobudějovické městské rady, která se obávala omezení městských práv a svobod ve prospěch biskupství, však uskutečnění těchto snah zabránil. K založení biskupství došlo až v důsledku tereziánsko-josefínských reforem církevní správy na konci 18. století. O zřízení diecéze rozhodl císař Josef II. dvorským dekretem z 5. prosince 1783. Papež Pius VI. dne 13. prosince 1784 schválil oddělení území Budějovicka, Tábořska, Prácheňska a Klatovska od pražské arcidiecéze a bulou *Cunctis ubique* ze dne 20. září 1785 slavnostně vyhlásil zřízení českobudějovické diecéze a zároveň zřídil katedrální kapitolu.⁴¹¹ Prvním biskupem se stal Jan Prokop hrabě Schaaffgotsche, svobodný pán z Kynastu a Greiffensteinu. Novému biskupovi byl určen jako katedrální chrám kostel sv. Mikuláše a biskupským sídlem se stala bývalá českobudějovická kolej piaristů.⁴¹² Biskup Schaaffgotsche vedl diecézi v letech 1785 – 1815. Po jeho smrti na biskupskou katedru v Českých Budějovicích zasedlo do dnešních dní dalších 11 biskupů: Arnošt Konstantin Růžička (1815 – 1845), Josef Ondřej Lindauer (1845 – 1850), Jan Valerián Jirsík (1851 – 1883), František Schönborn (1883 – 1885), Martin Josef Říha (1885 – 1907), Josef Antonín Hůlka (1907 – 1920), Šimon Bárta (1920 – 1940), Josef Hlouch (1947 – 1972), Miloslav Vlk (1990 – 1991).⁴¹³ Biskup Antonín Liška vedl diecézi v letech 1991 – 2002 a po něm se vedení diecéze ujal biskup Jiří Paďour OFMCap.

---

⁴¹¹ Podrobný přehled vzniku a historie českobudějovické diecéze podává monografie KADLEC, Jaroslav: *Českobudějovická diecéze*. České Budějovice : Sdružení sv. Jana Neumanna, 1995.

⁴¹² Tamtéž, 23-24.

⁴¹³ Srov. *Jedenáctý v řadě*. In: Setkání 6 (1991) 118.

7.2 Vedení diecéze v druhé polovině 20. století

Po smrti biskupa Šimona Bárty v roce 1940 byla diecéze v důsledku válečných poměrů neobsazena.⁴¹⁴ Nový biskup Josef Hlouch byl jmenován až v roce 1947. Nastolení komunistické diktatury v Československu mu však znemožnilo působení v diecézi. V roce 1950 byl ve své biskupské rezidenci nezákonně internován a později držen v zajetí na různých místech Čech a Moravy. Vedení diecéze se mohl opět ujmout až v roce 1968. V posledním období života byl vystaven zvyšujícímu se nátlaku představitelů státní správy, jmenovitě tehdejšího krajského církevního tajemníka Leo Drozdka. Umřel dne 10. června 1972 ve věku sedmdesát let. Den před smrtí proběhla mezi biskupem Hlouchem a církevním tajemníkem Drozdkem velmi prudká výměna názorů, kdy Drozdek vyžadoval od biskupa přeložení a propuštění některých kněží. Sklíčenému biskupovi se večer téhož dne velice přitížilo a musela být k němu přivolána lékařská pomoc. Ráno následujícího dne byl biskup Hlouch nalezen mrtvý v biskupské rezidenci.⁴¹⁵ Protože státní moc nedovolila jmenovat nového biskupa, vedení diecéze v období sedisvakance zabezpečovali kapitulní vikáři. V roce 1974 byl kapitulním vikářem zvolen kanovník katedrální kapituly P. Josef Kavale, který spravoval diecézi (od vydání nového Kodexu kanonického práva v roce 1983 již jako administrátor) až do pádu totalitního režimu v Československu. 31. března 1990 předal vedení diecéze novému biskupu Mons. Miloslavovi Vlčkovi.

---

⁴¹⁴ Svatý Stolec sice jmenoval českobudějovickým sídelním biskupem pomocného pražského biskupa Antonína Eltschknera, ale tento krok se stal předmětem diplomatického konfliktu mezi Svatým Stolicem a nacistickým Německem, které chtělo prosadit na uvolněný biskupský stolec německého kandidáta. Vatikán trval na jmenování, ale Eltschknerovi nebylo umožněno ujmout se vedení diecéze. Ani po skončení okupace však jeho jmenování nebylo zveřejněno a v roce 1947 byl jmenován nový biskup Josef Hlouch.

VODIČKOVÁ, Stanislava: *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*. Brno; Praha : Centrum pro studium demokracie a kultury; Ústav pro studium totalitních režimů, 2009, 76.

⁴¹⁵ Srov. ŠRAJEROVÁ, Eva: *Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch*. České Budějovice : Sdružení sv. Jana Neumanna, 1997, 23-24.

7.2.1 Působení biskupa Miloslava Vlk v Českých Budějovicích

Mons. Miloslav Vlk byl jmenován novým českobudějovickým biskupem dne 14. února 1990.⁴¹⁶ Jmenování mu oznámil z pověření Svatého Stolce pražský pomocný biskup Mons. Antonín Liška.⁴¹⁷ Biskupské svěcení měl přijmout od kardinála Františka Tomáška, ale z důvodu nemoci kardinál pověřil úlohou světitele biskupa Lišku, který nového diecézního biskupa vysvětil v českobudějovické katedrále dne 31. března 1990.⁴¹⁸ Došlo tak k zajímavé historické situaci, kterou však v té době nikdo nemohl předvídat – biskup světitel vysvětil na biskupa svého předchůdce na biskupském stolci.

Biskup Vlk však diecézi spravoval jenom jeden rok, protože již 27. března 1991 byl jmenován nástupcem kardinála Františka Tomáška v úřadu pražského arcibiskupa. Do kanonického převzetí pražské arcidiecéze dne 1. června 1991 spravoval českobudějovickou diecézi již jenom jako administrátor.⁴¹⁹ Přes krátkost svého působení v biskupském úřadě vykonal více významných činů v životě diecéze. Kvůli zachování kontinuity s bývalým vedením chtěl jmenovat svým generálním vikářem bývalého administrátora diecéze Mons. Josefa Kavale, který byl velmi oblíben mezi kněžími i věřícími diecéze. Ten však nabídku z důvodu vysokého věku nepřijal. Pro službu generálního vikáře proto biskup Vlk povolal z Prahy kněze českobudějovické diecéze P. Václava Dvořáka, který byl v době totality jako kněz bez státního souhlasu představeným tajného společenství kněží a byl uznávanou autoritou pražského katolického disentu.⁴²⁰ Biskup Miloslav Vlk založil v Českých Budějovicích novou

---

⁴¹⁶ Srov. *Kardinál Miloslav Vlk – životopis*.

In: http://kardinal.cz/index.php?cmd=page&language_id=1&id=2. (13.12.2011).

⁴¹⁷ *Vzpomínky na otce biskupa Lišku – Kardinál Miloslav Vlk, arcibiskup pražský*. In: *Setkání – Aktuality 19-20* (2003) 2.

⁴¹⁸ Srov. *Rozhovor autora s kardinálem Miloslavem Vlkem ze dne 9. prosince 2011*.

⁴¹⁹ Srov. HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi*, 154.

⁴²⁰ P. Václav Dvořák, kněz českobudějovické diecéze bez státního souhlasu, byl představeným „Společenství Svatého Ducha a Matky Boží Panny Marie“. Společenství, které mělo svůj vzor v tzv. dělnických kněžích ve Francii, usilovalo o spojení kněžství s civilním zaměstnáním uprostřed sekulárního prostředí. Tuto formu působení nevnímalo jako dočasnou situaci, vnucenou politickými poměry, nýbrž jako nový model pastorační přítomnosti církve ve společnosti. To je vedlo k tomu, že ani v době politického uvolnění tzv. pražského jara nevyšli ze skrytosti. P. Dvořák spolu s tajnými kněžími Petrem Piňhou, Antonínem Bělohávkem a Františkem Pichem v roce 1968 otevřel tajné studium teologie pro kandidáty kněžství, kteří z politických důvodů nemohli nebo nechtěli studovat v semináři v Litoměřicích. Přednášejícími v tomto okruhu byly kromě jiných Josef Zvěřina, Oto Mádr, Jaroslav Kadlec a podle

farnost Čtyři Dvory a její duchovní správou pověřil Salesiány Dona Boska. Zřídil Biskupské gymnázium Jana Nepomuka Neumanna a založil diecézní časopis Setkání přinášející informace o životě v diecézi. Souhlasil s vznikem diecézní rady laiků, která se měla spolupodílet na pastorační činnosti diecéze.⁴²¹ Spolu se svým generálním vikářem velmi dbal na obnovování a budování úzkých kontaktů se sousedními diecézemi Linz a Passau.⁴²² Po uvedení biskupa Miloslava Vlka do úřadu pražského arcibiskupa sbor konzultorů českobudějovické diecéze dne 3. června 1991 jednomyslně zvolil P. Václava Dvořáka za administrátora diecéze na období sedisvakance.⁴²³

7.3 Jmenování biskupem v Českých Budějovicích

27. března 1991, v den jmenování biskupa Miloslava Vlka arcibiskupem pražským, se biskupská katedra v Českých Budějovicích stala oficiálně uprázdněnou. Z tohoto důvodu apoštolský nuncius arcibiskup Giovanni Coppa začal kanonické šetření za účelem výběru nového českobudějovického biskupa, aby mohl navrhnout Svatému Stolci vhodné kandidáty. Poslední rozhodnutí náleželo Svatému otci.

Již před jmenováním se v budějovické diecézi šířily názory, že novým biskupem bude biskup Antonín Liška. Jako hlavní důvod těchto dohadů byl uváděn jeho původ z jižních Čech a zkušenosti v biskupské službě. Biskup Liška však byl stále plně vytížen službou pomocného biskupa a generálního vikáře v pražské arcidiecézi.

Koncem srpna 1991, několik dní po pohřbu zesnulého kardinála Františka Tomáška, biskup Antonín Liška odletěl na pouť do Kanady a Spojených států amerických, kterou

---

Vojtěcha Novotného i P. Antonín Liška. V období let 1968 – 1989 bylo v tomto společenství ke kněžství přivedeno čtyřicet osob. P. Dvořák se po převratu v roce 1989 jako kněz českobudějovické diecéze na žádost nového českobudějovického biskupa Miloslava Vlka vrátil do diecéze a působil ve službě generálního vikáře. V tomto úřadu jej ponechal i nástupce biskupa Vlka – biskup Antonín Liška.

Srov. NOVOTNÝ, Vojtěch: *Teologie ve stínu. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Praha : Karolinum, 2007, 82-84.

DVOŘÁK, Václav: *Čím to je, že jste tak klidný? Václav Dvořák v rozhovoru s Janem Mazancem*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2008, 189 s.

⁴²¹ Srov. *Diecézní rada laiků má narozeniny*. In: Setkání – Aktuality 5 (1991) 2.

⁴²² Srov. BÁRTA, Marek: *Dělník Boží Václav „Tintá“ Dvořák*. In: Getsemány 9 (2008) 247-248.

Biskupství českobudějovické v datech.

In: http://www.ceskearchivy.cz/files/file/dokumenty/Dejiny_bcb.pdf. (13.12.2011).

⁴²³ *Acta curiae Bohemobudvicensis* 6 (1991) 1.

pořádalo německé sdružení Ackermann-Gemeinde. Doprovázel ho sekretář arcibiskupa Vlka P. Daniel Herman. Hlavním cílem poutě byla návštěva míst spojených se životem sv. Jana Nepomuka Neumanna, rodáka z Prachatic. Poutníci navštívili Toronto, Niagarské vodopády a osadu Kenmore, první působiště sv. Jana. Po návštěvě New Yorku se přesunuli do bývalého hlavního města USA Philadelphie, kde sv. Jan v letech 1852 – 1860 působil jako biskup.⁴²⁴

Během pobytu ve Philadelphii biskupu Liškovi z Prahy zatelefonoval apoštolský nuncius Mons. Giovanni Coppa, aby mu oznámil, že Svätý otec Jan Pavel II. ho plánuje jmenovat sídelním biskupem v Českých Budějovicích a dotázal se ho, zda jmenování přijímá. Biskup Liška toto jmenování „*jako samu vůli Boží ochotně, byť s vědomím oběti a poslušnosti*“, přijal.⁴²⁵ Zveřejnění jmenování se uskutečnilo dne 28. srpna 1991 o dvanácté hodině. Právě v ten den měl biskup Liška možnost slavit mši svatou na hrobě sv. Jana Neumanna, jednoho z nejslavnějších rodáků českobudějovické diecéze a jediného světce pocházejícího z území diecéze od jejího založení. Všichni poutníci považovali tuto skutečnost za viditelný projev Božího požehnání pro celou pouť, jejímž hlavním mottem bylo vzájemné odpuštění, smíření a přátelství mezi českým a německým národem.⁴²⁶ Biskup Antonín Liška viděl v těchto událostech veliký symbol a milost Boží. Janu Nepomuku Neumannovi svěřil do ochrany a péče sebe i diecézi, „*aby všem pomáhal jít s Marií k Ježíši. S láskou a obětavostí Dobrého pastýře, s oddaností věrných učedníků Ježíšových.*“⁴²⁷

Informaci o jmenování nového českobudějovického biskupa oznámil apoštolský nuncius administrátorovi diecéze P. Václavu Dvořákovi.⁴²⁸ Zároveň mu jménem

---

⁴²⁴ HERMAN, Daniel: *Duhový most*. In: Setkání 6 (1991) 114.

⁴²⁵ ABČB, osobní složka Antonína Lišky: *Dopis Apoštolského nuncia G. Copsy P. Václavu Dvořákovi č. 664/91 ze dne 28. srpna 1991*. Z latiny přeložil Mgr. Tomáš Matějka PhD.

⁴²⁶ Poutníci z Německa a Čech ještě navštívili filadelfského arcibiskupa kardinála Bevilacqua a putování zakončili pobyt ve Washingtonu.

Srov. HERMAN, Daniel: *Duhový most*. In: Setkání 6 (1991) 114.

⁴²⁷ *Pozdrav čtenářům časopisu Setkání*. In: Setkání 5 (1991) 81.

⁴²⁸ Nuncius v dopise administrátorovi diecéze kromě informace o souhlasném stanovisku biskupa Lišky napsal „...*Tobě tedy, sboru konzultorů a pastorační radě, jakož i všem drahým kněžím a milovanému křesťanskému lidu budějovické diecéze představuji nového biskupa, kterého již dobře znáte a jehož lidské, kněžské a pastýřské vlastnosti již tolik oceňujete: všichni máme za jisté, že bude vždy mezi Vámi jako druhý Dobrý pastýř a že celé budějovické stádece povede svou evangelní láskou, řeholními ctnostmi, právníckými znalostmi.*“

Svatého otce upřímně poděkoval za vedení diecéze v období sedisvakance a poprosil ho, aby v stanovený den informoval kněze a věřící diecéze o jmenování nového biskupa.⁴²⁹

Slavnostní zveřejnění biskupského jmenování se uskutečnilo v Arcibiskupském paláci v Praze, kde zprávu oznámil pražský arcibiskup Miloslav Vlk v přítomnosti apoštolského nuncia a dalších biskupů. Kromě nominace biskupa Lišky Svátý otec zároveň jmenoval Mons. Jaroslava Škarvadu, titulárního biskupa litomyšlského, který žil dlouhá léta v Římě, za pomocného pražského biskupa. Mons. Škarvada tak vystřídal biskupa Lišku i v pozici generálního vikáře nejstarší české diecéze.⁴³⁰

Po návratu z poutě do Philadelphie Mons. Liška poslal papeži Janu Pavlu II. dne 7. září 1991 dopis tohoto znění:

„Svatý otče!

Já, Antonín Liška, se synovskou poslušností přijímám tvou vůli jmenovat mě biskupem českobudějovické diecéze jako vůli Boží.

Protože vím, že jsem málo hodný a vhodný, kladu všechnu svou naději v milost Nejsvětějšího Spasitele a v přímluvu blahoslavené Panny Marie, Matky ustavičné pomoci, svatého Alfonse a mých svatých spolubratří, zvláště svatého Jana Nepomuka Neumanna.

Slibuji, že pevnou vírou a láskou budu vždy spojen s Tvou Svatostí a že budějovickou církev povedu po pravé cestě Kristově.

Tvé Svatosti oddaný služebník a syn Antonín Liška. “⁴³¹

Pro uvedení nového českobudějovického biskupa do úřadu byla zvolena sobota 9. listopadu 1991. Mezitím nový českobudějovický biskup odevzdal agendu pražského pomocného biskupa a přestěhoval se do Českých Budějovic. V souvislosti s novým pověřením změnil i svůj biskupský erb a biskupské heslo. Do prvního a čtvrtého pole vložil symboly českobudějovické diecéze a v druhém a třetím poli mírně upravil

---

ABČB, osobní složka Antonína Lišky: *Dopis Apoštolského nuncia G. Copsy P. Václavu Dvořákovi č. 664/91 ze dne 28. srpna 1991.*

⁴²⁹ Tamtéž.

⁴³⁰ Srov. *Nová jmenování*. In: *Katolický týdeník* 36 (1991) 1.

⁴³¹ Rodinný archiv rodiny Lišků: *Dopis Antonína Lišky papeži Janu Pavlu II. ze dne 7. září 2001.* Z latiny přeložil Mgr. Tomáš Matějec Ph.D.

symboly odkazující na řeholi redemptoristů.⁴³² Novým biskupským heslem (devisou) „*Evangelizare pauperibus*“ – „*Hlásat evangelium chudým*“ – opět vyjádřil svoji příslušnost k redemptoristickému řádu.⁴³³ Zvěstování evangelia, radostné zvěsti chudým, tedy všem, kdo strádají hmotně či duchovně, viděl biskup Liška jako své nové poslání v českobudějovické diecézi.⁴³⁴

Měsíc před oficiálním převzetím diecéze vykonal první biskupskou službu pro svoji novou diecézi – dne 12. října 1991 vysvětil v českobudějovické katedrále tři nové kněze – P. Jana Löffelmana, P. Václava Píchy a P. Josefa Sláčíka.⁴³⁵ Tentýž den byl ještě přítomen i na primici P. Píchy – českobudějovického rodáka – a následující neděli slavil poutní mši svatou v jednom z nejstarších poutních míst diecéze – v Kájově.⁴³⁶

7.4 Kanonické převzetí diecéze

V sobotu 9. listopadu 1991 byl Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR v českobudějovické katedrále sv. Mikuláše slavnostně uveden do úřadu sídelního biskupa. Kromě českobudějovických kněží a věřících se slavnostního uvedení zúčastnili

---

⁴³² Změněný erb biskupa Lišky tvoří čtvrcený štít, v jehož prvním a čtvrtém černém poli je znak českobudějovické diecéze – pod stříbrnou hlavou se třemi zlatými osmihrotými hvězdami tři (1+2) zlatá jablka s lístkem na stopce. Ve druhém a třetím modrém poli je umístěna varianta znaku kongregace redemptoristů – zlatý kříž do krajů štítu, od paty podložený nástroji Kristova umučení; vpravo stříbrnou holí se zlatou houbou, vlevo stříbrným kopím a dole provázený zlatými monogramy IS a MA. Za štítem je zlatý procesní kříž. U paty se nachází biskupské heslo (devisa): *Evangelizare pauperibus* (*Hlásat evangelium chudým*). Vše je převýšeno zeleným biskupským kloboukem s dvěma šňůrami, na každé straně po šesti střapcích.

Srov. BUBEN, Milan M.: *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha : Logik s.r.o., 2000, 207-208.

Viz příloha XXV.

⁴³³ Srov. Konstituci č. 1 kongregace redemptoristů: „*Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele, založená svatým Alfonsem, je řeholní, misionářský, klerikální institut papežského práva a rozličných ritů, jehož cílem je "následovat příklad Ježíše Krista hlásáním Božího slova chudým, jak sám o sobě řekl: "Poslal mě hlásat evangelium chudým." Tímto způsobem má kongregace účast na poslání církve, která je svou povahou misionářská, protože je všeobecnou svátostí spásy. To pak koná s misionářským nadšením, vycházejíc vstříc naléhavým potřebám lidí nejvíc opuštěných, zvláště chudých, a snaží se jim hlásat evangelium.*“

PŘIBYL, Stanislav (ed.): *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele*. České Budějovice : Setkání, 1994, 23.

⁴³⁴ Srov. *Jedenáctý v řadě*. In: Setkání 6 (1991) 118.

⁴³⁵ Srov. *Acta curiae Bohemobudvicensis* 9 (1991) 38. Novými kněžími se stali P. Jan Löffelmann, P. Václav Pícha a P. Josef Sláčík.

⁴³⁶ *Otec biskup vysvětil nové kněze*. In: Setkání – Aktuality. 5 (1991) 2.

pražský arcibiskup Miloslav Vlk, apoštolský nuncius Giovanni Coppa, všichni čeští a moravští biskupové a někteří biskupové ze Slovenska a sousedních rakouských a německých diecézí.⁴³⁷ Na začátku mše svaté kancléř diecéze, jáhen Jaroslav Syrůček latinsky přečetl papežskou jmenovací bulu⁴³⁸, datovanou 28. srpem 1991.⁴³⁹ V českém jazyce její znění přečetl P. Václav Dvořák, dosavadní administrátor diecéze.

Slavnostním předáním biskupské berly od svého předchůdce Miloslava Vlka, kterého před necelými dvěma roky v této katedrále vysvětil na biskupa, se 11. českobudějovický biskup Mons. Antonín Liška ujal vedení diecéze a zasedl na biskupskou katedru. Pozdravením pokoje ho pozdravili všichni přítomní biskupové a apoštolský nuncius srdečným slovem pozdravil lid shromážděný v katedrále:

„... Když jsme se minule setkali ve vaší nádherné katedrále, řekl jsem vám: Mám vás velmi rád! Přesto však jsem vám odvezl vašeho biskupa, abych jej uvedl v Praze jako arcibiskupa. Tím spíše mohu dnes říci: Mám vás velmi rád! A proto vám nyní z Prahy přivádím vašeho nového biskupa. Výborného biskupa! Svatý otec vybíral pečlivě a zcela pro vaše dobro... Ve jménu Božím a ve jménu Svatého otce vám jej dávám jako pastýře diecéze, jako dobrého pastýře. Následujte jej! Poslouchejte jej! A především – milujte jej! Mějte jej hodně rádi, protože bude mezi vámi obrazem Krista, který vás povede po cestách věrnosti k církvi, k posvěcení vašich drahých rodin, k vašemu štěstí zde na zemi a k vaší věčné spáse...“⁴⁴⁰

Za kněze nového biskupa přivítal vikář P. František Sobíšek a dosavadní administrátor diecéze P. Václav Dvořák nastínil velikost a obtížnost úkolů, před kterými stojí nový biskup.⁴⁴¹ Po dalších pozdravech zástupců kapituly, diecézní rady laiků a jihočeské veřejné správy pokračovala pod vedením nového diecézního biskupa

---

⁴³⁷ Srov. CIKLER, Zdeněk, FELDMANN, Vladimír: *Den radosti*. In: Katolický týdeník 47 (1991) 1-2.

⁴³⁸ Originál jmenovací buly jsem neměl k dispozici, jenom dvě mírně odlišné verze jejího překladu. Jedna se nachází v osobní pozůstalosti Mons. Lišky v Archivu pražské provincie redemptoristů na Svaté Hoře u Příbrami a druhá v osobní složce v Archivu Biskupství českobudějovického. Text překladu uvádím v příloze XXIV.

⁴³⁹ Srov. ABČB, osobní složka Antonína Lišky: *De canonica dioecesis Budvicensis possessione conscriptio*. Nr. 3251/1991.

⁴⁴⁰ ABČB, osobní složka Antonína Lišky: *Pozdrav Mons. Giovanniho Coppu při uvedení Mons. Lišky do úřadu českobudějovického biskupa*.

⁴⁴¹ Srov. ABČB, osobní složka Antonína Lišky: *Pozdrav P. Václava Dvořáka při intronizaci biskupa Lišky ze dne 9. listopadu 1991*.

slavnostní mše svatá. V homilii biskup Liška prostými a laskavými slovy připomenul, že každý biskup je poslán Duchem svatým, aby nesl radostnou zvěst chudým, jak je to vyjádřeno v jeho biskupském heslu. Ti chudí jsou prostí, jednodušší lidé, kteří moc nerozumějí intelektuálnímu psaní, ale také ateisté, kteří nemají Boha. Pro ty všechny tu jako biskup chce být. A za svůj program si volí náplň desetiletí duchovní obnovy, především ve smyslu minulého roku, jehož tématem byla víra v současném světě a jehož patrony byli sv. Jan Nepomuk Neumann a sv. Klement Hofbauer, oba redemptoristé jako on.⁴⁴²

Na konci mše svaté biskup Liška krátce pozdravil v německém jazyce početné hosty z Rakouska a Německa, z nichž mnozí žili na území diecéze před násilným vystěhováním po druhé světové válce, a poděkoval jim za solidaritu a pomoc církvi v době totality i v současnosti a za účast na slavnosti.

V závěru slavnostní bohoslužby nový českobudějovický biskup udělil apoštolské požehnání, spojené s plnomocnými odpustky. Bohoslužbu ukončil hymnus Kristus vítězí a chvalozpěv Bože, chválíme tebe.⁴⁴³

7.5 Biskupské působení

7.5.1 Spolupráce s generálními vikáři

Slavnostním uvedením do úřadu diecézního biskupa začala pro sedmašedesátiletého Mons. Antonína Lišku další náročná životní etapa. Vrátil se do rodné diecéze, ve které mu před více než třiceti lety, v době tzv. Pražského jara, nebylo umožněno působit kvůli nesouhlasu krajského církevního tajemníka. Uvědomoval si, že ne všichni věřící v diecézi a ne všichni zaměstnanci biskupské kurie sdílejí nadšení z jeho jmenování. U mnohých panovaly obavy, že po mladém biskupu Vlkovi přichází do Českých Budějovic biskup staršího věku a konzervativního ladění. Kolovaly o něm neoprávněné

---

⁴⁴² Srov. CIKLER, Zdeněk, FELDMANN, Vladimír: *Den radosti*. In: Katolický týdeník 47 (1991) 1-2.

⁴⁴³ Tamtéž.

řeči, že je neprůbojný, váhavý, nemá rád laiky...⁴⁴⁴ Ti však, kteří otce biskupa dobře znali již dlouhá léta, měli z jeho jmenování upřímnou radost.⁴⁴⁵

Biskup Antonín Liška podobně jako v předchozích periodách svého života podal nejlepší odpověď všem, kteří čekali na jeho první kroky v úřadu, svou pracovitostí. Na pamětní obrázek vydaný ke dni jeho uvedení do úřadu biskupa nechal vytisknout větu z Druhého listu Korint'ánům: „*A já s největší ochotou vynaložím všechno, ano i sám sebe vyčerpám pro vaši duši.*“⁴⁴⁶ Na otázku redaktora diecézního časopisu, co mohou věřící diecéze od něho očekávat, odpověděl prostě: „*Budu vás mít rád. A vynaložím všechny síly, aby se šířilo Boží království.*“⁴⁴⁷

Jako zkušený biskup věděl, že musí navázat na činnost svého předchůdce, proto hned 11. listopadu 1991 jmenoval do úřadu generálního vikáře bývalého generálního vikáře a administrátora diecéze P. Václava Dvořáka.⁴⁴⁸ Ten mu již při slavnostním uvedení nastínil obraz diecéze a naděje, které do jeho činnosti vkládá:

„...Přečtením apoštolské buly začínáte, otče biskupe Antoníne, své apoštolské poslání v naší diecézi, a to s heslem: chci hlásat evangelium všem lidem. Kéž by Vaše starost a péče o církev v této části Čech byla bohatá na plody, neboť k tomu Vás Kristus určil, abyste šel a nesl ovoce a Vaše ovoce aby zůstalo...

...S touto zdravicí je spojena veliká naděje, že pod Vaším vedením budeme pokračovat v práci, kterou jsme začali za biskupa Vlka, která se rozvíjela i v měsících, kdy byl stolec neobsazen a která musí být dovršená s Vaší pomocí. Bude to práce úmorná a dlouhotrvající, ale v církvi bylo vždy nutno – ale také vždy možno bojovat o dobro a pravdu... Věříme všichni, že vaše srdce je dost široké, aby se do něho vešli všichni kněží, jáhni i laici, připraveni v diecézi ke spolupráci a že se tak upevní jednota diecéze kolem svého biskupa, že naše církev bude všem lidem otvírat a ulehčovat cestu k Bohu a že se v ní nebude nikdo cítit sevřen a omezen, nýbrž naopak volný a svobodný jako pravé dítě Boží. Naprosto zvláštní péči je nutné věnovat našim diakonům a kněžím,

---

⁴⁴⁴ Srov. HES, Josef: *Čest nebo trest*. In: Setkání 5 (1994) 12.

⁴⁴⁵ Srov. *Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011.*

⁴⁴⁶ 2 Kor 12, 15. In: ARSH, f. Antonín Liška: *Památní obrázek z uvedení do úřadu dne 9. listopadu 2011.*

⁴⁴⁷ *Co nemůžeme čekat*. In: Setkání 5 (1991) 82.

⁴⁴⁸ *Acta curiae Bohemobudvicensis* 12 (1991) 56.

převážně starým, přepracovaným a často nemocným. Velká administrativa nám dosud bránila věnovat se jim na prvním místě. Věřím, že s Vaší pomocí zorganizujeme věci tak, aby kněží pocítili větší lásku i větší péči a aby biskupství pro ně bylo místem druhého domova, místem porady a místem, kde budou vždy vyslyšeni. Samozřejmostí musí být i nově rozvinuta práce s řeholními společnostmi mužskými i ženskými, které už více méně spolupracují.

Ještě bych Vás chtěl, otče biskupe, informovat o spolupráci s laiky, kteří cítí povinnost pracovat pro Krista i pro církev. Zatím se ukázala jejich velká ochota i iniciativa a církev udělala u nás zkušenost, že jim může důvěřovat. Diecéze jim však musí dát dobrou možnost studia i duchovní formace, musí v nich dobře rozpoznat charismata, která obdrželi a podle nich jim pak svěřit jejich místa v církvi.

Otče biskupe, čekají na Vás velké úkoly – myslím však, že nebudou větší než ty, které jste už v životě zvládl. Vždyť Vaší silou je sám všemohoucí Bůh a Vaším vzorem ta, která pevně stála pod křížem...“⁴⁴⁹

Biskup Antonín a generální vikář P. Václav Dvořák pocházeli ze stejné generace, ze stejného jihočeského prostředí, prošli útlakem komunistického režimu i prací v ilegalitě. Přesto však byli výrazně odlišní jak povahou, tak názory na řešení různých problémů. Biskup Antonín se však snažil hledat společné cesty a jen málokdy se stalo, že se v některých záležitostech neshodli. Přestože odpovědnost za vedení diecéze ležela především na něm, všechny závažné problémy probíral s generálním vikářem a ptal se ho na jeho názory.⁴⁵⁰ Když byl P. Václav Dvořák v roce 1999 s ohledem na vysoký věk zproštěn funkce generálního vikáře, zůstal nadále biskupským vikářem pro cizince, školství, mládež a vězně.⁴⁵¹ Na jeho místo byl od 1. června 1999 ustanoven P. Václav Habart, jindřichohradecký probošt.⁴⁵² Protože se předpokládalo, že bude vikářem jen na přechodnou dobu, vykonával současně službu generálního vikáře i vedení farnosti Jindřichův Hradec.

---

⁴⁴⁹ ABČB, osobní složka Antonína Lišky *Pozdrav P. Václava Dvořáka při intronizaci biskupa Lišky ze dne 9. listopadu 1991.*

⁴⁵⁰ DVOŘÁK, Václav: *Jsmo stejné generace.* In: *Setkání* 5 (1994) 11.

⁴⁵¹ Mons. Václav Dvořák nadále působil ve službě biskupského vikáře pro školství a zahraničí i pod vedením nového diecézního biskupa Mons. Jiřího Paďoura.

⁴⁵² *Srov. Rozdělení kompetencí ve vedení diecéze.* In: *Acta curiae Bohemobudvicensis* 1 (2003) 2.

⁴⁵² *Personalialia.* In: *Acta curiae Bohemobudvicensis* 6 (1999) 36.

7.5.2 Jednota s diecézním presbyteriem

Nejbližšími spolupracovníky biskupa ve službě Božímu lidu jsou kněží jeho diecéze, kteří s ním tvoří kněžský sbor – presbyterium, pověřený rozličnými úkoly.⁴⁵³ Biskup Antonín Liška pozdravil své kněze při první příležitosti a poděkoval jim za bratrské přijetí při uvedení do úřadu. Vyjádřil snahu se co nejdříve se všemi osobně setkat a poprosil je o spolupráci:

„Zvolil jsem si biskupské heslo: Hlásat evangelium chudým. To nemohu sám, k tomu je potřeba hlasatelů, kteří biskupovi pomáhají, kněží a jáhnů. Vím, že presbyterium naší diecéze je z velké části opravdu „presbyterium“⁴⁵⁴, ale vím také, že všichni, staří i mladí, jste horliví v pastýřské starostlivosti a vřele Vám za to děkuji. A prosím Vás, abyste pokračovali v této horlivosti. Všechny obtíže let, nemoci, cest i ostatní přineste jako oběť, která spolu s Vašimi modlitbami bude volat k nebi o dostatek nových dobrých pastýřů. Dal jsem si na pamětní obrázek napsat slova sv. Pavla: Já všechno vynaložím, i sám sebe vydám za Vaše duše“, a v této pastorační snaze chci být vždycky s Vámi jako jeden nebo první z Vás...“⁴⁵⁵

Starostlivost o kněze projevil již před uvedením do úřadu – vysvěcením tří novokněží. Diecéze však měla akutní nedostatek kněží – tuto skutečnost biskup Liška považoval za největší problém diecéze,⁴⁵⁶ proto přijal do diecéze 28 kněží z Polska, kteří přišli na výpomoc do České republiky.⁴⁵⁷ Po prvním roce stráveném na faře ve Vimperku, kde se věnovali především studiu českého jazyka, jim byly svěřené některé farnosti diecéze. Idea působení polských kněží však nebyla stoprocentně naplněna, mnozí z nich se po uplynutí pěti let rozhodli k návratu do vlasti nebo k odchodu do jiných států a v diecézi jich zůstalo jenom několik. Ve farní správě se proto diecéze opírá i o výpomoc řeholníků, především z řádu premonstrátů. V diecézi byla postupně

---

⁴⁵³ Srov. *Věřoučná konstituce o církvi Druhého vatikánského koncilu Lumen gentium*, 28. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 65-67.

⁴⁵⁴ Jde o slovní narážku na původní řecký význam slova presbyter – starší. Presbyterium – z řečtiny – rada, kolegium starších, presbyterů, představených.

Srov. *Řecko-český Nový zákon*. Praha : Česká biblická společnost, 2011, 1710.

⁴⁵⁵ *Acta curiae Bohemobudvicensis* 11 (1991) 1.

⁴⁵⁶ Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *Odpovědi biskupa Antonína Lišky na písemné otázky při příležitosti 75. let*. Nedatováno.

⁴⁵⁷ *Rozhovor autora s Mons. Jiřím Paďourem OFMCap. ze dne 28. října 2011.*

obnovena i činnost dalších řeholních rodin. Zároveň biskup Liška přijal do služby v diecézi pět kněží tajně vysvěcených v době komunismu.⁴⁵⁸

V souvislosti s nedostatkem kněží biskup Liška konstatoval:

„Při řešení nedostatku kněží a kněžské služby se musíme odtrhnout od minulosti a hledět dopředu. Budeme muset zintenzívnit své modlitby za rodiny a za duchovní povolání. Budeme muset všichni více pomáhat kněžím, aby mohli konat svou službu s menším vyčerpáním, s větší radostí a v příznivějších životních podmínkách. Budeme muset horlivěji šířit a prohlubovat život z víry, aby bylo příznivější prostředí pro rozvoj povolání, musíme je odvážněji vyhledávat a podporovat, věnovat se více chlapcům, zvláště ministrantům. Budeme se nadále ohlížet k sousedům bohatým na kněžská povolání a prosit o pomoc.“⁴⁵⁹

Kromě těchto „tradičních“ metod však biskup Liška měl na zřeteli i další potřebné kroky – uvést do života nový model pastorační, založený na pastoračních centrech, kde by byly týmy kněží, jáhnů, pastoračních pracovníků, katechetů a vést věřící k tomu, aby vytvářeli malá životaschopná společenství, z nichž budou skutečně vyzářovat Krista do svého okolí. Zdůrazňoval také, že nejúčinnějším prostředkem, jak odstranit nedostatek kněží, je příklad radostného kněžského života.⁴⁶⁰

V roce 2001 nechal v diecézi rozšířit modlitbu za nové kněze a nová povolání k zasvěcenému životu.⁴⁶¹ Tato modlitba se stala pravidelnou součástí společných modlitebních setkání českobudějovických bohoslovců a dodnes se ji pravidelně modlí i účastníci mší svatých v kapli českobudějovické biskupské rezidence.

Pro přestárlé a nemocné kněze, kteří již nemohou působit samostatně ve farnostech, se snažil o vybudování důstojného místa, kde by mohli strávit poslední léta svého života. Po mnohých konzultacích o umístění i o způsobu existence rozhodl o vybudování Kněžského domova v Suchém Vrbném – městské části Českých Budějovic. K tomuto účelu dal přebudovat budovu bývalé školy a fary, která kdysi patřila řeholnímu řádu bratří těšitelů. Pro každého ubytovaného kněze poskytuje kněžský

---

⁴⁵⁸ Srov. *tamtéž*.

⁴⁵⁹ LIŠKA, Antonín: *Nedostatek kněží (Kdo bude udělovat svátosti?)*. In: DOLISTA, Josef – LÍSKOVÁ, Petra: *Kněz strážce majáku?* České Budějovice : Sdružení sv. Jana Neumanna 1997, 26.

⁴⁶⁰ Srov. *tamtéž*.

⁴⁶¹ *Acta curiae Bohemobudvicensis* 2 (2001) 6.

domov samostatný prostorný pokoj s kuchyňskou linkou a sociálním zařízením. Součástí zcela bezbariérového domu je kaple sv. Prokopa. Provoz domu zajišťuje odborný laický personál. Brzy po dokončení v jubilejním roce 2000 získal Kněžský domov první obyvatele a je pokojným místem pro kněze na odpočinku.⁴⁶²

Počet kandidátů kněžství v době působení biskupa Lišky neustále klesal a kopíroval situaci v celé české církevní provincii. Biskup Liška udržoval stálý kontakt se svými bohoslovci, které pravidelně navštěvoval v Arcibiskupském semináři v Praze a setkával se s nimi i při různých příležitostech v diecézi. Nadané bohoslovce posílal na studia do Říma, kde studovali na Lateránské univerzitě a připravovali se ke kněžství v papežské koleji Nepomucenum. Licenciátní a doktorské studium na zahraničních univerzitách umožnil i několika kněžím z pastoraace. Za dobu svého působení v Českých Budějovicích vysvětil pro službu v diecézi víc než dvacet kněží.⁴⁶³

V roce 1993 biskup Liška pro službu v diecézi vysvětil 11 mužů k jáhenské službě a v dalších letech další čtyři jáhny. I když posláním jáhna není v první řadě spravování farností, z důvodu nedostatku kněží byli někteří trvalí jáhni pověřeni administrováním farních obvodů. Činnost trvalých jáhnů v diecézi se po létech praxe ukázala jako velice prospěšná, i když její zaměření je třeba stále specifikovat.⁴⁶⁴

7.5.3 Spolupráce s laiky

Biskup Antonín Liška si uvědomoval naléhavou nutnost spolupráce kněží a laických členů diecéze při pastorační činnosti. Přál si, aby v každé farnosti byla skupina blízkých spolupracovníků kněze, kteří s ním budou v kontaktu, a to zvláště ve farnosti, kde kněz bydlí.⁴⁶⁵ Měl radost i z nových hnutí v církvi, z kterých některá působila jako malá společenství i v českobudějovické diecézi. Biskup Liška je považoval za kvas hlubšího života s Bohem a proměny světa k zářící podobě Kristově.⁴⁶⁶ Důvěru vůči diecézním

---

⁴⁶² Srov. *Kněžský domov*. In: *Acta curiae Bohemobudvicensis* 12 (2000) 54.

⁴⁶³ Srov. *Zemřel emeritní biskup Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR*. In: *Acta curiae Bohemobudvicensis* 11 (2003) 43-44.

⁴⁶⁴ Srov. *Služebníci Božího lidu*. In: *Setkání – Aktuality* 11-12 (1993) 6-7.

⁴⁶⁵ Srov. *Další kroky diecézní rady laiků*. In: *Setkání – Aktuality* 6 (1991) 2.

⁴⁶⁶ Srov. ARSH, f. Antonín Liška *Odpovědi biskupa Antonína Lišky na písemné otázky při příležitosti 75 let*. Nedatováno.

laikům projevili i výběrem svých sekretářů – pana Josefa Hese a později pana Pavla Ambrože.⁴⁶⁷

Kontakt s diecézní mládeží navázal brzy po uvedení do úřadu českobudějovického biskupa, když se 18. listopadu 1991 účastnil třetího diecézního setkání mládeže.⁴⁶⁸ Pro její pastorační zřídil Diecézní centrum pro mládež, které má na starosti koordinaci a podporu veškeré práce s mladými lidmi v diecézi. Za přispění německých a rakouských přátel se v šumavské obci Ktiš podařilo ze staré fary vybudovat moderní Diecézní centrum života mládeže, které navštěvují mladí diecézani, především o víkendech a prázdninách. Principem centra je společný život kněze a týmu mladých lidí, kteří zde sdílejí své křesťanství, starají se o programy pro mládež a zůstávají otevřeni pro ty, kteří chtějí či potřebují této možnosti využít i mimo připravované aktivity. Diecézní centrum života mládeže spolu s kaplí Sv. Rodiny byly biskupem Liškou slavnostně posvěceny dne 10. června 1995, za účasti zástupců linecké a pasovské diecéze.⁴⁶⁹

7.5.4 Koordinace diecézních aktivit

Struktura diecéze rozčleněná na více než tři stovky farností, vybudovaná ještě v době vzniku diecéze, již neodpovídala potřebám a reálné situaci diecéze na konci 20. století. Plánovanou postupnou restrukturalizací farní správy do systému tzv. farních obvodů, reagující na pastorační situaci na konci dvacátého století, se však biskupu Liškovi nepodařilo realizovat.⁴⁷⁰ Jedním z důvodů bylo i neukončené majetkoprávní vyrovnání mezi státem a církvemi. Biskup Liška se těžce smířoval s odprodejem nevyužívaných a zchátralých farních budov. Uvědomoval si, že diecéze není dostatečně finančně a materiálně zabezpečena, proto byl proti přílišnému odprodeji nevyužívaných církevních pozemků a budov. Zároveň se snažil o navrácení alespoň některých pozemků, o které diecéze přišla v době komunismu. Do zpětného vlastnictví chtěl získat i biskupskou

---

⁴⁶⁷ Srov. HES, Josef: *Čest nebo trest*. In: *Setkání* 5 (1994) 13.

⁴⁶⁸ Srov. GRUBEROVÁ, Jana: *Přijali jste Ducha, který z vás učinil Boží syny*. In: *Setkání – Aktuality* 6 (1991) 2.

⁴⁶⁹ DVOŘÁK, Roman: *Diecézní centrum života mládeže sv. Floriána Ktiš*. Rukopis.

⁴⁷⁰ Srov. *Zvonit pro Krista*. In: *Setkání* 4 (2002) 5.

zahradu, která sousedila s budovou biskupské kurie a kdysi poskytovala obyvatelům biskupství trochu soukromí v centru města. Nebyl však úspěšný.⁴⁷¹

V roce 1993 byla českobudějovická diecéze zasažena novým územněsprávním členěním české církevní provincie. Protože se ukázala naléhavá potřeba zřídit na západě Čech novou diecézi se sídlem v Plzni, byl z českobudějovické diecéze postoupen celý domažlický vikariát, větší část nepomuckého a polovina klatovského vikariátu – celkem 89 farností s přibližně 115 tisíci obyvateli, kde působilo 19 kněží. Částečně byly upraveny i hranice s pražskou arcidiecézí (které byla postoupena 1 farnost a od ní převzato 7 farností) a s královéhradeckou diecézí (od které bylo převzato 8 farností a 1 expozitura). Biskup Liška chápal potřebu vzniku nové diecéze a souhlasil s odčleněním nábožensky relativně živé oblasti Chodska a Klatovska, ale snažil se pro diecézi zachovat alespoň rodiště sv. Jana Nepomuckého – farnost Nepomuk.⁴⁷²

Během svého biskupského působení biskup Liška ustanovil tři nové farnosti na území diecéze – 1. listopadu 1995 založil farnost Tábor – Klokoty, 1. prosince 1995 farnost České Budějovice – Suché Vrbné a 1. ledna 2000 farnost Sezimovo Ústí.⁴⁷³ Pravidelně navštěvoval diecézní farnosti při příležitosti poutí, svátosti biřmování, žehnání opravených kostelů, oltářů, nových zvonů, obecných praporů, kněžských jubileí, pohřbů a využíval tyto návštěvy k setkávání s farníky. Pokud se v některé farnosti vyskytl problém se zabezpečením nedělních bohoslužeb z důvodu náhlého onemocnění kněze nebo jiné nepředvídané situace, často je přišel sloužit sám biskup.⁴⁷⁴ Podobně i kněží pracující na biskupství pravidelně vypomáhali v blízkých farnostech.⁴⁷⁵

Svým diecézanům napsal během deseti let několik pastýřských listů. Na mariánském poutním místě Lomec v blízkosti Libějovic, kde strávil gymnaziální léta, zavedl pravidelné poutě – tzv. fatimské dny. Několikrát uspořádal diecézní pouť na Svatou

---

⁴⁷¹ *Rozhovor s biskupem ThDr. Antonínem Liškou z roku 2001. Osobní archiv P. Pavla Lišky.*

⁴⁷² Srov FENCL, Jindřich: *Uvěřil jsem lásce, kterou má Bůh k nám: sborník k sedmdesátinám plzeňského biskupa Mons. Františka Radkovského, 74-75.*

⁴⁷³ *Biskupství českobudějovické v datech.*

In: http://www.ceskearchivy.cz/files/file/dokumenty/Dejiny_bcb.pdf. (13.12.2011).

Srov. *Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011.*

⁴⁷⁴ SOBÍŠEK, František: *Tak tam dojedu já...* In: *Setkání 5* (1994) 12.

⁴⁷⁵ Srov. VLČEK, Vojtěch: *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel. Rozhovory s kněžími a řeholníky pronásledovanými za komunismu v letech 1948 – 1989. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006, 86.*

Horu za účasti mnoha věřících diecéze.⁴⁷⁶ V roce 1997 se po poradě s kněžskou a pastorační radou pokusil obnovit slavení tzv. Osadních svátků – dní, kdy se farníci sešli, aby společně adorovali a modlili se za diecézi. Tuto praxi zavedl již jeho předchůdce na českobudějovické biskupské katedře biskup Jan Valerián Jirsík, ale na mnoha místech časem upadla v zapomenutí.⁴⁷⁷ Tomuto významnému a nejdéle sloužícímu českobudějovickému biskupovi (byl českobudějovickým biskupem v letech 1851 – 1883), zakladateli tzv. malého semináře a prvního českého gymnázia v Českých Budějovicích, biskup Liška spolu se svým předchůdcem, pražským arcibiskupem Miloslavem Vlkem a českobudějovickým primátorem Jaromírem Talířem dne 2. října 1993 slavnostně odhalili sochu v nadživotní velikosti před katedrálou sv. Mikuláše, odkud byla odstraněna během nacistické okupace.

Dne 1. února 2000 obnovil činnost Katedrální kapituly u sv. Mikuláše v Českých Budějovicích. Kapitula byla zřízena při vzniku diecéze a byla významnou pomocnicí biskupa v pastoračních, reprezentačních i správních záležitostech diecéze, ale od roku 1950 vinou státních úřadů živořila a od roku 1987, kdy zůstali již jenom dva členové, byla činnost kapituly pozastavena.⁴⁷⁸ Osm nově jmenovaných kanovníků bylo slavnostně instalováno 24. dubna 2000.⁴⁷⁹

V diecézi bylo založeno Biskupské gymnázium sv. Jana Nepomuka Neumanna a Teologická fakulta Jihočeské univerzity, zaměřená zejména na vzdělávání katechetů a pastoračních pracovníků. Obě instituce sice vznikly během krátkého působení jeho předchůdce Miloslava Vlka, ale rozvoj škol již koordinoval biskup Liška.⁴⁸⁰

Diecézní biskup musel aktuálně řešit i havarijní stav mnoha kostelů na území diecéze, především v pohraničí zasaženém násilným vystěhováním původního německého obyvatelstva a pak zábořem území pro vybudování tzv. železné opony. Mnoho kostelů zaniklo, avšak některé se především přičiněním německých rodáků podařilo zachránit. Biskupství rozvinulo nejenom v této záležitosti přátelskou

---

⁴⁷⁶ *Zvonit pro Krista*. In: Setkání 4 (2002) 5.

⁴⁷⁷ ARSH, f. Antonín Liška: *Osadní svátky*.

⁴⁷⁸ Srov. *Dekret o obnovení činnosti Katedrální kapituly u sv. Mikuláše v Českých Budějovicích*. In: *Acta curiae Bohemobudvicensis*, 2 (2000) 9.

⁴⁷⁹ *Instalace nových kanovníků*. In: *Acta curiae Bohemobudvicensis* 4 (2000) 21.

⁴⁸⁰ Srov. ARSH, f. Antonín Liška: *Odpovědi biskupa Antonína Lišky na písemné otázky při příležitosti 75 let*. Nedařováno.

spolupráci se sousedními rakouskými a německými diecézemi Linz a Passau. Pokud to biskupu Liškovi časově náročný program dovolil, přijímal pozvání na česko-německé poutě v pohraničním území, kde mnohdy zůstaly z původních osad jenom zdi chrámů. I tímto způsobem se snažil přispět k česko-německému usmíření a spolupráci. Měl pro tyto problémy porozumění, protože sám pocházel z kraje s kdysi početnou německou menšinou. O obnovení spolupráce a vzájemné smíření spáchaných křivd se velkou mírou zasloužil generální vikář diecéze – P. Václav Dvořák a další spolupracovníci biskupa Lišky.

Velkou snahu však biskup Antonín Liška vyvinul především při rekonstrukci klášterního kostela Obětování Panny Marie v Českých Budějovicích – nejstaršího kostela v městě. V přilehlém klášteře totiž prožil redemptoristický noviciát a v kostele složil své první řeholní sliby. Rekonstrukční práce sice probíhaly již v sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století, v roce 1994 však začala generální oprava kostela. Biskup Liška chtěl kostel opravit jako poděkování Bohu za to, že ho vyvolil pro službu biskupa v Českých Budějovicích – v jeho rodné diecézi.⁴⁸¹ Kostel byl opraven téměř výhradně zásluhou paní Anneliese Meutgens z Kolína nad Rýnem, velké podporovatelky a dobrodínky redemptoristů již v době komunistické totality, která velmi výrazně podporovala aktivity biskupa Lišky.⁴⁸² Slavnostní otevření zrekonstruovaného kostela Obětování Panny Marie se uskutečnilo dne 5. srpna 1995. Biskup Liška si přál, aby kostel sloužil zejména pro pastorační činnost českobudějovické mládeže a pověřil jeho správou dva kněze, kteří měli pastorační činnost mládeže v Českých Budějovicích na starosti.⁴⁸³

Znovunabytím svobody po roce 1989 se postupně mohla začít rozvíjet i charitativní činnost církve. Dne 1. prosince 1991 biskup Antonín Liška zřídil diecézní charitu, jejímž cílem je pomoc lidem v nouzi na principech křesťanské lásky. Na území diecéze se postupně vytvořila síť městských, farních a oblastních charit. Charity poskytují

---

⁴⁸¹ *Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011.*

⁴⁸² Kromě rekonstrukce klášterního kostela výrazně finančně podporovala i vybudování Kněžského domova v Suchém Vrbném.

Srov. PŘIBYL, Stanislav: *Zemřela paní Anneliese Meutgens*. In: <http://cssr.cz/cz/article/1466>. (12.12.2011).

⁴⁸³ Srov. *Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011.*

pomoc v domech klidného stáří, azylových domech, v centrech pro drogově závislé i centrech pro děti a mládež a v poradnách. Ročně poskytují charitní zařízení českobudějovické diecéze pomoc několika tisícům klientů.⁴⁸⁴

Když byla diecéze v roce 2002 postihnuta ničivými povodněmi, vydal biskup naléhavou výzvu k pomoci lidem postiženým katastrofou. V pomoci viděl „*nejen známku lidské solidarity, ale také projev bratrské lásky, která dřímá pod popelem vlastních zájmů – Kristovy lásky – i když si to zrovna neuvědomujeme.*“⁴⁸⁵ Ničivé záplavy, které zasáhly i České Budějovice, evokovaly v jeho myšlení i duchovní souvislosti záplav:

*„Když jsem z okna kaple pozoroval zaplavenou část biskupského města, napadla mi duchovní souvislost záplavy. Ne povodeň špinavé vody, která nese všechno možné, co sebou strhne, ale záplava milosti, proud milosti, blaho rozlévající se jako řeka, záplava lásky Boží. Před zátopou stavíme hradby z pytlů písku, vyklízíme ohrožené prostory, evakuujeme lidi. Boží povodni milosti je třeba otevřít všechny brány, aby odplavila bahno hříchu, trní a křoví špatných návyků, zeminu kontaminovanou jedy neštěstí. Záplava Boží milosti smete všechno špatné a dá možnost začít znovu, od čisté podlahy...“*⁴⁸⁶

Biskupské působení Mons. Antonína Lišky bylo možné popsat jen fragmentárně – na základě výběru několika okruhů jeho rozmanité práce. Mnoho aktivit, které oficiálně zaštiťoval, se realizovalo především díky dobře organizované spolupráci s diecézany – kněžími, jáhny a laiky pracujícími jak v biskupské kurii, tak v diecézním terénu. Biskupská služba z Antonína Lišky neudělala ani politika, ani církevního hodnostáře, ani slavného kazatele, ani vynikajícího organizátora. Potřebná rozhodnutí pečlivě zvažoval ze všech možných úhlů a promýšlel, jak by se odrazily u všech zúčastněných – i u těch nejposlednějších.⁴⁸⁷ Všechna veřejná vystoupení si dopředu pečlivě písemně připravoval. Neměl rád jakoukoliv povýšenost a nadřazenost. Nerad vystupoval v roli

---

⁴⁸⁴ Srov. *Biskupství českobudějovické v datech*.

In: http://www.ceskearchivy.cz/files/file/dokumenty/Dejiny_bcb.pdf. (13.12.2011).

⁴⁸⁵ LIŠKA, Antonín: *Láska, která dřímá pod popelem vlastních zájmů*. In: <http://www.vira.cz/Texty/Clanky/Laska-ktera-drma-pod-popelem-vlastnich-zajmu.html>. (19.12.2011).

⁴⁸⁶ Tamtéž.

⁴⁸⁷ Srov. DVORÁK, Václav: *J sme stejné generace*. In: *Setkání 5* (1994) 11.

nadřazeného, nerad používal biskupské insignie mitru a berlu. Z duše se mu protivilo líbání prstenu. Navenek mohl působit dojmem uzavřeného člověka, ale neztrácel svůj optimismus a osobitý humor, který znali především jeho nejbližší spolupracovníci. Především si však stále ponechával jednu výrazně pozitivní vlastnost – lásku k prostým lidem. Biskupské pověření bral jako vykonávání Boží vůle: „*Čest nebo trest – ani to, ani ono. Pověření. A vůle Boží. Tu beru rád. A jsem rád budějovickým biskupem.*“⁴⁸⁸

7.6 Podání abdikace a jmenování pomocného biskupa – koadjutora

Dne 17. září 1999 Mons. Antonín Liška oslavil 75 let života. Je to věk, kdy každý katolický biskup musí podat abdikaci na svůj úřad do rukou Svatého otce.⁴⁸⁹ Ten na základě vlastního uvážení rozhodne o přijetí nebo nepřijetí abdikace.

Biskup Liška z toho důvodu již 13. září odeslal prostřednictvím apoštolského nuncia dopis Svatému otci, kterým složil do jeho rukou úřad českobudějovického biskupa. Nuncius abdikací dopis odeslal Státnímu sekretariátu Svatého Stolce a vyzval biskupa, aby čekal na rozhodnutí z Říma. Protože se však v říjnu blížilo výročí zvolení Svatého otce Jana Pavla II. do úřadu a při té příležitosti se každoročně konala v pražské katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha slavnostní bohoslužba za přítomnosti početného lidu a diplomatického sboru akreditovaného v České republice, nuncius poprosil biskupa Lišku, aby při této příležitosti přednesl slavnostní homilii:

*„... Myslím si totiž, že ty jsi k tomu v tomto roce nejvhodnější a připravený více než kdokoli jiný: neboť „papežská slavnost“ bude poslední v tomto století a bude jakýmsi úvodem ke slavnosti Velkého jubilea. Soudím tedy, že nikdo nebude pro ten úkol vhodnější než Ty, který jménem biskupské konference předsedáš výboru pro přípravu Svatého roku. Žádám Tě tedy zdvořile a bratrsky, abys dobrotivě tento úkol přijal.“*⁴⁹⁰

⁴⁸⁸ Srov. HES, Josef: *Čest nebo trest*. In: Setkání 5 (1994) 13.

⁴⁸⁹ Srov. *Kodex kanonického práva*, kán. 401, 1.

⁴⁹⁰ ACCB, sekretariát biskupa: *Dopis apoštolského nuncia Mons. Giovanniho Coppy č. 5403/99 ze dne 19. září 1999.*

Slavnostní bohoslužba se uskutečnila dne 25. října 1999. V té době již biskup Antonín Liška měl odpověď na svůj abdikační dopis, kterou mu poslal apoštolský nuncius dne 7. října 1999:

„Excellence, nejdůstojnější pane,

dnes v den svátku blahoslavené Panny Marie Růžencové, přišla radostná zpráva ze Státního sekretariátu, kterou Ti bezprostředně sděluji.

Na list, který jsi 13. září odeslal Jeho Svatosti, abys do jeho rukou podle ustanovení kán. 401, 1 CIC složil úřad biskupa budějovického, odpověděl prostřednictvím svého státního sekretáře kardinála Angela Sodana toto:

„S potěšením Tobě, apoštolskému nunciovi v Česku, oznamuji, že Svatý otec Jeho Excelenci, nejdůstojnějšímu panu Antonínu Liškovi dává svolení, aby pokračoval v pastýřském vedení svého obvodu, dokud nebude určeno jinak.⁴⁹¹ Nejvyšší velekněz určil, aby byl zahájen řádný kanonický proces pro jmenování případného koadjutora téhož budějovického biskupa.“⁴⁹²

Svatý otec tedy ponechal biskupa Lišku ve svém úřadě a rozhodl, že v následujícím období bude hledán vhodný kandidát na pomocného biskupa s nástupnickým právem.

Biskup Liška dne 23. října 1999 odpověděl Svatému otci:

„Svatý Otče,

Dovolte, abych Vám ze srdce poděkoval za lásku a důvěru, které mi prokazujete, když jste mě pověřil další správou českobudějovické diecéze, dokud nebude rozhodnuto jinak.

Budu se snažit konat tento úřad ve věrnosti a oddanosti Ježíši Kristu a jeho církvi a vést tak klérus i věřící diecéze.

Provázíme Vás, Svatý Otče, všichni svými modlitbami. Vyrošujeme Vám Boží smlou a mateřskou ochranu Panny Marie.

V synovské oddanosti Antonín Liška, biskup českobudějovický“⁴⁹³

---

⁴⁹¹ Podtrhnuto v latinském originále.

⁴⁹² ACČB, sekretariát biskupa: *Dopis apoštolského nuncia Mons. Giovanniho Cappy č. 5403/99 ze dne 19. září 1999.*

⁴⁹³ ACČB, sekretariát biskupa: *Dopis Mons. ThDr. Antonína Lišky CSsR Svatému Otci ze dne 23. října 1999.*

Mons. Antonín Liška na základě rozhodnutí Svatého otce pokračoval ve vedení diecéze i po dosažení kanonického věku a očekával jmenování pomocného biskupa koadjutora. V jubilejním roce 2000 však k personálním změnám nedošlo. Hlavním biskupovým spolupracovníkem zůstal jeho generální vikář P. Václav Habart, který se snažil o zefektivnění práce biskupské kurie.⁴⁹⁴

Dne 23. února 2001 papež Jan Pavel II. jmenoval biskupem koadjutorem českobudějovické diecéze Mons. Jiřího Paďoura OFM Cap., dosavadního pomocného biskupa pražského a titulárního biskupa ausuccurského.⁴⁹⁵ Biskup Jiří Paďour byl do úřadu slavnostně uveden dne 31. března 2001 v katedrále sv. Mikuláše.⁴⁹⁶ Novému biskupu koadjutorovi byla v diecézi svěřena péče o katechezi (katechetické středisko), o pastorační mládeže (Diecézní centrum mládeže, Diecézní centrum života mládeže Ktiš), pastorační centrum Žirovnice, Hosín, péče o povolání – kněžský dorost a další formaci kněží a jáhnů.

Podle Kodexu kanonického práva⁴⁹⁷ se biskup koadjutor měl stát generálním vikářem. Do funkce byl sice jmenován hned 1. dubna 2001, ale kvůli předcházejícím závazkům a plánovaným akcím se funkce ujal až 1. srpna 2001.⁴⁹⁸ Do té doby byl jeho pomocníkem a zástupcem dosavadní generální vikář P. Václav Habart, kanovník a probošt v Jindřichově Hradci.⁴⁹⁹ Biskup Liška P. Habarta odvolal z funkce k 1. srpnu 2001 a v děkovném dopise mu poděkoval, že i s vědomím toho, že bude generálním vikářem na přechodnou dobu, ujal se této služby obětavě a vykonával ji moudře a účinně a při tom spravoval i svoji rozsáhlou a náročnou farnost Jindřichův Hradec.

---

⁴⁹⁴ Srov. *Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011.*

⁴⁹⁵ Mons. Jiří Paďour se narodil 4. dubna 1943 ve Vraclavi, okres Ústí nad Orlicí. V roce 1975 byl v Praze vysvěcen na kněze. V letech 1975 – 1977 působil jako kaplan v Mariánských Lázních a okolí. V červenci 1977 ztratil tzv. "státní souhlas". V roce 1978 tajně vstoupil do kapucínského řádu. V letech 1978 – 1979 byl neoficiálním sekretářem kardinála Františka Tomáška. Po jasném odmítnutí spolupráce s StB v roce 1979 byl ze sekretariátu kardinála propuštěn. V roce 1991 byl poprvé zvolen provinciálem na první poválečné kapitule kapucínského řádu a v roce 1994 byl zvolen provinciálem podruhé. 3. prosince 1996 ho papež Jan Pavel II. jmenoval pomocným biskupem pražským. Biskupské svěcení přijal z rukou pražského arcibiskupa kardinála Miloslava Vlka 11. ledna 1997.

Srov. *Biskupové – Jiří Paďour*. In: <http://www.bcb.cz/Dieceze/Biskupove>. (27.02.2012).

⁴⁹⁶ Srov. *Dopis Českobudějovické biskupské kurie Kongregaci pro biskupy č. 564/2001 ze dne 31. března 1991.*

⁴⁹⁷ *Kodex kanonického práva*, kán. 406, 1

⁴⁹⁸ *Acta curiae Bohemobudvicensis* 4 (2001) 13-14.

⁴⁹⁹ Srov. *Acta curiae Bohemobudvicensis* 5 (2001) 20.

Zvlášť mu poděkoval za organizaci kněžských setkání a především za kněžský den se spolubratry, kteří byli z diecéze odsunuti v důsledku poválečných poměrů.⁵⁰⁰

Personální změnu biskup Liška učinil i na pozici svého sekretáře – na místo pana Josefa Hesa, který byl pověřen pastoračními laiky a řízením Diecézního centra pro rodinu, nastoupil pan Pavel Ambrož.⁵⁰¹

---

⁵⁰⁰ Srov. AMBROŽ, Pavel: *Změny na biskupství*. In: *Setkání – Aktuality* 14 (2001) 1.

⁵⁰¹ Tamtéž.

8 Emeritní biskup

8.1 Přijetí abdikace

Svatý otec Jan Pavel II. přijal abdikaci Mons. ThDr. Antonína Lišky CSsR dne 25. září 2002. Novým dvanáctým českobudějovickým biskupem se na základě církevního práva stal biskup koadjutor Mons. Jiří Paďour OFM Cap. a biskup Liška se stal emeritním biskupem. Nový sídelní biskup ho hned následujícího dne ustanovil dočasným generálním vikářem diecéze do 31. prosince 2002.⁵⁰² Biskup Liška se tak sice dočkal toužené abdikace, zůstal však nadále ve službě diecézi. Na začátku října se mu však zdravotně přitížilo, prodělal infarkt a musel být hospitalizován v nemocnici.⁵⁰³

Při příležitosti odchodu na odpočinek Státní sekretář Svatého Stolce kardinál Angelo Sodano poslal jménem Svatého otce biskupu Liškovi dopis, kterým poděkoval za všechny úkoly, které v církvi vykonával jako kněz a biskup:

„...Dobře formován v Kongregaci Nejsvětějšího Vykupitele a důkladně vzdělán v církevních disciplínách, zvláště v otázkách právních, vykonal jsi věrné dílo v pastoraci. Tvá věrnost Nejvyššímu veleknězi a apoštolskému Stolci v době vlády komunizmu jasně svědčí o tvé mnohotvárné duchovní službě, která byla známa jedině Pánu, Dobrému Pastýři.

Když nyní opouštíš úřad ordináře českobudějovické diecéze, přeji Ti ze srdce všechno dobré a zároveň Ti vyprošuji na přímlovu Panny Marie, abys mohl – i když jiným způsobem – dále sloužit milované církvi v České republice. Zcela jistě budeš její dílo provázet vřelými modlitbami, aby zachovala víru a bohatou tradici, kterou vytvořila, a stále více aby v souladu s dnešními požadavky šířila evangelium.

Těmito několika slovy, která však vycházejí z bratrské lásky, Tě pozdravuji a přeji Ti radostná další léta...“⁵⁰⁴

---

⁵⁰² Poděkování emeritnímu biskupovi. In: Acta curiae Bohemobudvicensis 10 (2002) 41.

⁵⁰³ Srov. Zvonit pro Krista. In: Setkání 4 (2002) 5.

⁵⁰⁴ Dopis kardinála Angela Sodana. In: Setkání – Aktuality 20 (2002) 1.

Slavnostní poděkování biskupu Antonínu Liškovi za službu v diecézi a zároveň symbolické předání vedení diecéze se uskutečnilo dne 9. listopadu 2002 v katedrále sv. Mikuláše. Bylo to přesně 11 let ode dne, kdy se biskup Antonín ujal biskupské služby v Českých Budějovicích. Apoštolský nuncius Erwin Ender při této příležitosti osobně poděkoval biskupu Liškovi za to, co Bůh učinil českobudějovické církvi prostřednictvím jeho jedenáctiletého působení. Zároveň loučícímu se biskupovi popřál ještě dlouho zdraví a tvůrčí síly pro další plodné pastorační působení mezi věřícími.⁵⁰⁵

Kromě služby v českobudějovické diecézi měl biskup Liška i své povinnosti v rámci České biskupské konference – během let byl předsedou právní komise a komise pro řeholníky, komise pro Desetiletí duchovní obnovy národa a přípravy jubilejního roku 2000.⁵⁰⁶ Za práci ve společenství českých biskupů, za ochotu, připravenost k službě a k potřebné odborné práci poděkoval biskupovi předseda ČBK, olomoucký arcibiskup Jan Graubner.

Po symbolickém předání berly novému biskupovi Jiřímu Paďourovi a jeho uvedení na biskupskou katedru vyjádřil poděkování sám emeritní biskup: „*Snažil jsem se spravovat diecézi jako služebník a otec, jak říká sv. Petr: Ne jako páni nad těmi, kteří vám jsou svěřeni, a buďte jim příkladem. Snažil jsem se hlásat Boží slovo ať vhod či nevhod, ve věrnosti pravdě evangelia v hlásání církve a Svatého otce. A děkuji za to, že mi Bůh pomáhal a vy jste mě přijali a spolupracovali jste se mnou.*“

Biskup Liška poděkoval kněžím, jáhnům, řeholníkům, spolupracovníkům na biskupství, pracovníkům Charity, církevních škol, veřejné správy. Zvláštní dík vyjádřil přítomným spolubratřím ze sousedních diecézí Passau, Linz, Sankt Pölten, Regensburg i z diecéze Rottenburg-Stuttgart, kněžím a věřícím, kteří museli v roce 1946 opustit svoje domovy, a přece zůstali oddáni své původní vlasti a zasloužili se o oživení náboženského života v pohraničních oblastech diecéze. Na závěr vyjádřil poděkování všem svým diecézanům.

Posledním řečníkem při slavnostní mši svaté byl Mons. Josef Kavale, bývalý kapitulní vikář a administrátor diecéze – probošt katedrální kapituly. Emeritnímu

---

⁵⁰⁵ Srov. *Upřete svou pozornost na Pána*. In: *Setkání – Aktuality 20* (2002) 1-2.

⁵⁰⁶ BUBEN, Milan: *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*, 207.

biskupovi adresoval slova, ve kterých v krátkosti rekapituloval jeho působení na jihu Čech:

„Náš milý otče Antoníne,

Sám jste řekl, že dnes je to 11 let, kdy jste sloužil naší diecézi jako její pastýř. A když jste se jí před těmi 11 lety ujímal, byla to také sobota, bylo zřejmé, že se jí ujímáte celým svým srdcem, jako ten, kterému diecéze nutně musela přirůst k srdci už tím, že se v ní narodil, jste přece Jihočech. A já vím, že když jste nastoupil, bylo třeba velmi mnoho dát, abych tak řekl, do pořádku, „do latě“, neboť v minulých letech třeba nebylo možné zachovávat všechno církevní právo, takže jste musel zařizovat nové instituce, řešit nové věci. Měl jste mnoho starostí a problémů, ale já vím a vy jste doznal, že jste měl také mnoho radosti. S mládeží, dětmi, dospělými, když jste cestoval po diecézi, konal pastorační návštěvy, světil zvony, biřmoval... A Pán vždy dává se starostí i radost, tak je to v našem životě. My se s Vámi neloučíme, my jsme Vám přišli poděkovat...“⁵⁰⁷

8.2 Poslední měsíce života

Mons. Antonín Liška zůstal jako emeritní biskup nadále bydlet v biskupské rezidenci v Českých Budějovicích. Jeho původní úvahy, že by se přestěhoval do kláštera redemptoristů na Svaté Hoře u Příbrami, nemohly být realizovány.⁵⁰⁸ Svůj původní byt přenechal novému biskupovi a přestěhoval se do jiného, menšího bytu.⁵⁰⁹ V rámci svých možností se snažil nadále být k dispozici novému biskupovi, respektoval jeho nové plány a nezasahoval do jeho rozhodnutí. Ještě téměř devět měsíců se aktivně zúčastňoval života v diecézi. Ve farnostech uděloval svátost biřmování, sloužil poutní i

---

⁵⁰⁷ *Upřete svou pozornost na Pána.* In: Setkání – Aktuality 20 (2002) 2.

⁵⁰⁸ O možnosti, resp. úvahách o tomto řešení mluvil biskup v rozhovoru pro časopis Setkání. Klášter Svatá Hora však v té době procházel náročnou rekonstrukcí a nebyly tam vhodné materiální ani personální podmínky pro to, aby se bratři redemptoristé mohli přiměřeně postarat o svého staršího spolubratra.

Srov. *Zvonit pro Krista.* In: Setkání 4 (2002) 5 a *Rozhovor autora s P. Stanislavem Příbylem CSsR ze dne 31. října 2011.*

⁵⁰⁹ *Rozhovor autora s Mons. Jiřím Paďourem OFMCap. ze dne 28. října 2011.*

jiné bohoslužby.⁵¹⁰ Když biskup Jiří Paďour dne 1. ledna 2003 jmenoval svého nového generálního vikáře P. Jana Baxanta, kněze pražské arcidiecéze a bývalého rektora Arcibiskupského semináře⁵¹¹, zůstal biskup Antonín biskupským vikářem pro právní věci.⁵¹² Dne 1. července 2003 byl biskupem Jiřím Paďourem zároveň jmenován členem Kněžské rady⁵¹³ a členem zboru konzultorů.⁵¹⁴

V posledních měsících jeho života se však stále více projevovala jeho fyzická slabost a nemoci. Jako člověk zvyklý neustále pracovat byl ve věku devětasedmdesáti let úplně fyzicky vyčerpán. V posledních letech rychle začal ztrácet sluch. Narůstající hluchota mu ztěžovala komunikaci s lidmi a způsobovala postupnou izolaci od okolí, což mu přinášelo nové utrpení. Postupně se přidaly další zdravotní problémy, které ho připoutaly na lůžko.

V sobotu 14. června 2003 naposled uděloval svátost biřmování ve farnosti Písek. Večer téhož dne byl hospitalizován v českobudějovické nemocnici a po návratu z hospitalizace se jeho zdravotní stav stále zhoršoval. Ještě však denně v biskupské kapli koncelebroval mši svatou a ke konci života denně přijímal svaté přijímání.⁵¹⁵ V domácnosti se o něho obětavě staraly řeholní sestry, které pracovaly a bydlely v biskupské rezidenci, především sestra M. Zdislava, sestra M. Markéta a sestra M. Imelda. Velkou pomoc otci biskupovi pravidelně nezištně poskytovala paní ing. Dana Smolková, pracující na biskupství. V posledních týdnech života přišli biskupu Antonínovi, svému bratru, poskytnout nezbytnou péči i jeho rodné sestry – řeholní sestry Martina a Klemencie.

---

⁵¹⁰ Srov. *Zemřel emeritní biskup Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR*. In: *Acta curiae Bohemobudvicensis* 11 (2003) 43-44.

⁵¹¹ Mons. Antonín Liška se s P. Janem Baxantem znal ještě z doby působení v Poříčí nad Sázavou, protože jako administrátoři sousedících farností se často navštěvovali. Když byl P. Baxant rektorem semináře, biskup Antonín ho také často navštěvoval, a to nejenom v úředních záležitostech týkajících se formace českobudějovických bohoslovců. P. Jan Baxant byl z postu českobudějovického generálního vikáře v roce 2008 jmenován biskupem v Litoměřicích.

Srov. *Rozhovor s Mons. Janem Baxantem ze dne 31. října 2011*.

⁵¹² *Rozdělení kompetencí ve vedení diecéze*. In: *Acta curiae Bohemobudvicensis* 1 (2003) 2.

⁵¹³ ABCB, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret Mons. Jiřího Paďoura č. 454/2003 – ordin. ze dne 25. června 2003*.

⁵¹⁴ ABCB, osobní složka Antonína Lišky: *Dekret Mons. Jiřího Paďoura č. 472/2003 – ordin. ze dne 29. června 2003*.

⁵¹⁵ Srov. *Zemřel emeritní biskup Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR*. In: *Acta curiae Bohemobudvicensis* 11 (2003) 43-44.

Mons. Antonín Liška, zaopatřen svatými svátostmi, umřel po krátké nemoci ve středu dne 15. října 2003 ve svém bytě v biskupské rezidenci v Českých Budějovicích. Bezprostřední příčinou smrti byla zástava srdce.⁵¹⁶

V čase úmrtí jeho nástupce biskup Jiří Paďour sloužil v katedrále sv. Mikuláše mši svatou pro studenty a zaměstnance Biskupského gymnázia. Zprávu o smrti biskupa mu během přípravy obětních darů oznámil správce katedrální farnosti P. Adolf Pintůf. Na konci bohoslužby ji biskup Jiří oznámil svým diecézanům a poprosil je o modlitby za zesnulého otce biskupa Antonína...⁵¹⁷

8.3 Pohřeb biskupa Antonína Lišky

Pohřební obřady za zesnulého biskupa Antonína Lišku se uskutečnily ve čtvrtek 23. listopadu 2003. Již od osmi hodin ráno byla možnost uctít jeho tělesné pozůstatky v katedrále sv. Mikuláše. Na rozloučení se zesnulým otcem diecéze přišlo 18 biskupů, 185 kněží a asi dva tisíce věřících.⁵¹⁸ Hlavním celebrantem byl pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk, který v úvodu mše svaté zhodnotil život a činnost zesnulého biskupa. Pohřební homilii pronesl olomoucký arcibiskup Jan Graubner, předseda České biskupské konference. Projev na rozloučenou pronesl i apoštolský nuncius v České republice arcibiskup Erwin Ender. V něm vzpomněl na to, jak před několika měsíci na stejném místě děkovali biskupu Antonínovi za více než deset let biskupské služby: „...*Tehdy jsem vyjádřil přání, aby Bůh odcházejícímu biskupu Liškovi dal ještě dlouhé zdraví a tvůrčí sílu pro další plodné pastorační působení mezi věřícími. Bůh to však nyní zařídil jinak. Vždy budeme s vděčností vzpomínat na jeho příkladnou hlubokou zbožnost, jeho lásku a věrnost církvi, jeho osobní skromnost a jeho životní svědectví coby příkladného řeholníka, kněze a biskupa. ... I náš Svatý otec Jan Pavel II., kterého jsem o smrti vašeho emeritního biskupa ihned zpravil, osobně sdílí náš nynější*

---

⁵¹⁶ ABČB, osobní složka Antonína Lišky: Zpráva generálního vikáře P. Baxanta pro ČBK č. 729/03 – o. Ve zprávě je uveden chybný datum 29. 9. 2003.

⁵¹⁷ Rozhovor autora s Mons. Jiřím Paďourem OFMCap. ze dne 28. října 2011.

⁵¹⁸ Zemřel emeritní biskup Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR. In: Acta curiae Bohemobudvicensis 11 (2003) 43-44.

zármutek.⁵¹⁹ Apoštolský nuncius pak nechal přečíst telegram od Státního sekretáře kardinála Angela Sodana.⁵²⁰

S českobudějovickým biskupem se veřejně rozloučil i primátor města České Budějovice doc. RNDr. Miroslav Tetter: „...*Monsignor Liška měl vždy upřímný zájem o dění ve městě. Upřímně jej zaujímaly problémy, kterými město žije, které trápí jeho občany. Při všech jednáních, která jsme spolu vedli, nerozlišoval, co je církevní a co je světské. Rozlišoval jen, co je dobré a co špatné. Měl nás všechny rád, tak jak to vyplývalo z jeho povahy a postavení. A my jsme měli rádi jeho...*“⁵²¹ Košický řeckokatolický eparcha Milan Chatur CSsR, bývalý viceprovinciál Michalovské viceprovincie redemptoristů, vzpomněl na biskupa Lišku jako „*na biskupa, který sice moc nemluvil, ale když něco řekl, bylo to na místě. Který sice moc nemluvil, ale jeho rada byla vždy cenná...*“⁵²² Jménem biskupů z okolních německy mluvících diecézí se rozloučil linecký biskup Maximilian Aichern OSB⁵²³ a za kněze českobudějovické diecéze biskupský vikář P. Václav Dvořák: „*Otče Antoníne, ...ty vidíš, kolik jich přišlo, ty vidíš, že jsou ti všichni vděční. Musím jenom potvrdit, vždyť jsem byl stále u Tebe, žes je měl všechny hrozně rád, že jsi se za ně denně modlil a že jsi se snažil každému pomoci, jak to bylo možné. ... My jsme přišli dneska ti za to poděkovat, otče, a slibujeme ti, že jako, když jsi byl nemocen, tak jsme se za tebe hodně modlili, že i teď se budeme modlit, i když si myslím, že budeš ty pomáhat spíš nám, než my tobě. Ještě jednou ti jménem kněží děkuji a prosím: Nezapomeň na nás, zůstaň věrný této diecézi.*“⁵²⁴ Provinciál redemptoristů P. Stanislav Příbyl CSsR, který jako bohoslovec pravidelně trávil prázdniny při biskupu Liškovi, přečetl soustrastný telegram generálního představeného kongregace redemptoristů Josepha W. Tobina CSsR. Biskup Liška v něm byl přirovnán

---

⁵¹⁹ Pozdrav apoštolského nuncia E. J. Endera. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 1.

⁵²⁰ Telegram kardinála Angela Sodana ze dne 17. října 2003: „...*Poté, co Svatý otec obdržel smutnou zprávu o úmrtí nejdůstojnějšího monsignora Antonína Lišky, emeritního biskupa českobudějovického, ujišťuje vás o své duchovní účasti na vší bolesti celé diecéze a se vzpomínkou na velkorysě nasazení oplakávaného pastýře pro jemu svěřený Boží lid mu vyprošuje věčnou odměnu, přislíbenou Pánem všem služebníkům Evangelia; a rodinným příslušníkům, vaší excelenci, celému diecéznímu společenství i všem přítomným na tomto pohřebním obřadu uděluje k povzbuzení apoštolské požehnání...*“ In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 1.

⁵²¹ Projevy při mši svaté. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 2.

⁵²² Tamtéž.

⁵²³ Pohřeb mons. Antonína Lišky. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.

⁵²⁴ Projevy při mši svaté. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 2.

k zakladateli redemptoristů sv. Alfonsu Maria Liguori a k biskupu – redemptoristovi sv. Janu Nepomuku Neumannovi, který si také vědomě vyvolil účast na Kristově kříži pro dobro sobě svěřeného lidu.⁵²⁵

Po mši svaté a obřadech posledního rozloučení byla rakev s tělesnými pozůstatky biskupa Lišky dvěma kněžími, dvěma jáhny a dvěma laiky vynesena z katedrály a převezena na hřbitov sv. Otýlie v Českých Budějovicích. Přání biskupa Antonína Lišky, aby byl pohřben do hrobu otců redemptoristů⁵²⁶, bylo respektováno a byl pohřben do prostředního hrobu otců redemptoristů, na místo posledního odpočinku jeho bývalého představeného a přítele P. Jana Jaroše. Pohřební obřady na hřbitově v studeném podzimním dnu⁵²⁷ vykonal jeho nástupce na českobudějovickém biskupském stolci Mons. Jiří Paďour.⁵²⁸ V promluvě nad hrobem poděkoval všem, kteří o biskupa Antonína pečovali, zvláště sestře Zdislavě, paní ing. Daně Smolkové a jeho ošetřujícím lékařům.⁵²⁹ Pak byla rakev spuštěna do země a rozloučením u hrobu byl pohřeb Mons. ThDr. Antonína Lišky CSsR, 11. českobudějovického biskupa, ukončen.

---

⁵²⁵ *Telegram generálního představeného redemptoristů ze dne 22. října 2003.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 1.

⁵²⁶ Srov. ABČB, osobní složka Antonína Lišky: *Poslední vůle Antonína Lišky.*

⁵²⁷ Srov. *Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011.*

⁵²⁸ *Zemřel emeritní biskup Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR.* In: Acta curiae Bohemobudvicensis 11 (2003) 43-44.

⁵²⁹ *Pohřeb mons. Antonína Lišky.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.

Závěr

Předložený nástin životních osudů Mons. Antonína Lišky CSsR, 11. českobudějovického biskupa, si nemůže činit nárok na úplnost zpracování. Je jedním z možných pohledů na život a práci vzácného českého řeholníka, kněze a biskupa, žijícího v pohnuté dějinné epoše dvacátého století. Jeho hlavní přínos může spočívat především v tom, že jde o jedno z prvních zpracování podrobného životopisu, a tak může otevřít cestu k dalšímu sbírání osobních vzpomínek svědků biskupova života či připomínek k již napsanému textu.

I tento životopis má několik nezodpovězených otázek. Dostupné archivní prameny zatím přesně nezodpověděly otázku, kdy a kde Antonín Liška přijal svátost biřmování, i když ze zachované korespondence můžeme usuzovat, že ji přijal během pobytu v redemptoristickém juvenátě v Libějovicích v roce 1941.

Mimo dosah mého bádání zůstaly archivní fondy v Státním oblastním archivu v Třeboni, které by mohly vnést více světla do období řeholní formace Antonína Lišky v Libějovicích a Českých Budějovicích a také do pokusu o působení v českobudějovické diecézi v době tzv. Pražského jara. Podobně jsem se nedostal k prostudování archivních fondů krajských, resp. okresních církevních tajemníků v Praze, resp. Benešově, které by možná mohly přispět k doplnění informací o působení P. Antonína Lišky v pražské arcidiecézi. O procesu jednání mezi československou vládou a představiteli Svatého Stolce v roce 1988 by ještě mohly vydat svědectví archivní fondy jednotlivých státních orgánů, podílejících se na tomto jednání. V souvislosti s procesem hledání kandidátů na biskupy si však dovoluji vyslovit tvrzení, že P. Liška poctivě obstál při pokusu Státní bezpečnosti o jeho získání pro spolupráci s vládnoucím totalitním režimem. Z období biskupského působení v Praze by bylo vhodné ještě prostudovat Liškův podíl na organizačním zabezpečení poutě do Říma u příležitosti svatořečení Anežky České v roce 1989. V Archivu Arcibiskupství pražského se k této události nachází množství ještě nezpracovaných materiálů. Navzdory velkému úsilí se mi nepodařilo zjistit archivaci originálu jmenovací buly, kterou papež Jan Pavel

II. jmenoval Mons. Antonína Lišku biskupem v Českých Budějovicích. K dispozici jsem měl jenom dvě mírně odlišné verze jejího překladu. Nejvíce otevřeným polem pro pozdější bádání však podle mne zůstává otázka interpretace biskupského působení Mons. Antonína Lišky v Českých Budějovicích. Krátký časový odstup od tohoto období zde může asi nejvíce představovat překážku, pokud jde o objektivní pohled na toto náročné období jeho života. V práci jsem se omezil jen na několik sond do tohoto období a jsem si vědom, že především zde je možné přinést ještě mnoho nového. Pozornost by jistě zasloužilo zhodnocení pastýřských listů, které adresoval svým diecézanům. Velkou možností dalšího bádání může představovat zpracování Liškovy homiletické činnosti. V jeho osobní pozůstalosti se totiž nachází množství pečlivě tematicky uspořádaných promluv a homilií z kněžského, ale i biskupského působení.

Za jedno z nejvíce obohacujících setkání s archivními prameny týkajících se života Mons. Antonína Lišky pokládám seznámení se s pracovní verzí českého ekumenického překladu Bible na Katedře Nového zákona ETF UK v Praze, kde jsem si mohl prohlédnout i originální Liškovy překladatelské návrhy a jejich společnou redakci jednotlivými členy překladatelské komise. Také bylo nejenom pro mě překvapením zjištění, že P. Liška v letech 1968 – 1969 vážně uvažoval o možnosti odjet na východní Slovensko a osobně přispět k obnově řeckokatolické církve po období její velké perzekuce ze strany komunistické státní moci. Nejvíce si však cením možnost nahlédnout do jeho soukromé korespondence, kterou vedl se svými příbuznými prakticky během celého svého života. Především dopisy, které psal svému bratru Františkovi a švagrové Janě v době pobytu u pomocných technických praporů, poskytují vzácný pohled do jeho vnitřního prožívání a zápasů v této nelehké životní etapě.

Osobní rozhovory s různými lidmi, kteří poznali Mons. Lišku osobně, mi pomohly poznat osobnost 11. českobudějovického biskupa jako tichého, skromného, vzdělaného a mimořádně pracovitého člověka, muže modlitby, dobrého srdce, oddaného Bohu a církvi, ve které se snažil celý život poctivě sloužit jako řeholník – redemptorista, kněz i biskup.

Tento životopis neměl ambici nekriticky glorifikovat Mons. Antonína Lišku, ale chtěl by být příspěvkem do mozaiky dějin českobudějovické diecéze a vzpomínkou na vzácnou osobnost, která měla výrazný podíl na životě katolické církve nejen na jihu Čech v historické epoše přelomu druhého a třetího tisíciletí.

Seznam použitých zkratek

a. č. – archivní číslo

CSsR – Congregatio Sanctissimi Redemptoris – Kongregace Nejsvětějšího

Vykupitele (Redemptoristé)

ČBK – Česká biskupská konference

ČSR – Česká socialistická republika

ČSSR – Československá socialistická republika

Dp. – Důstojný pán (zvykové oslovení římskokatolických kněží)

MNV – Místní národní výbor

Mons. – Monsignor

MV – Ministerstvo vnitra

o. – otec (zvykové oslovení řeckokatolických kněží)

OFM Cap. – Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum – Řád menších bratří kapucínů

(Kapucíni)

OP – Ordo Praedicatorum – Řád kazatelů (Dominikáni)

OS-SNB – Okresní stanice Sboru národní bezpečnosti

P. – Pater (zvykové oslovení řeholníků, v současnosti i diecézních kněží)

PhDr. – Doktor filosofie

prof. – profesor

PTP – Pomocné technické prapory

SKD PIT – Sdružení katolických duchovních Pacem in terris

SKNV – Středočeský krajský národní výbor

StB – Státní bezpečnost

sv. – svatý

ThDr. – Doktor teologie

tzv. – takzvaný

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

Seznam použitých pramenů a literatury

Archivní prameny

Archiv Arcibiskupství pražského (AAP), *osobní složka Antonína Lišky*.

Archiv Biskupství českobudějovického (ABČB), *Kněžská matrika č. 2*.

Archiv Biskupství českobudějovického (ABČB), *osobní složka Antonína Lišky*.

Archiv Biskupství českobudějovického (ABČB), *sekretariát biskupa*.

Archiv Bezpečnostních složek (ABS), *f. Operativních svazků kontrarozvědky, a. č. 805686 MV*.

Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami (ARSH), *f. Antonín Liška*.

Katedra Nového zákona EBF UK v Praze, *Dokumenty překladatelské skupiny Nového zákona*.

Národní archiv (NA), *f. Řádový archiv redemptoristé (Redemptoristé)*.

Osobní archiv Martiny Vintrové, *Osobní dokumenty Antonína Lišky*.

Rodinný archiv rodiny Lišků: *Osobní korespondence Antonína Lišky a další rodinné dokumenty*.

Spisovna Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (SKTF), *f. Doktorandské studium, č. 52 (studijní složka Antonína Lišky)*.

Publikované prameny

Acta curiae Bohemobudvicensis 1991, 1999, 2000, 2001, 2003.

BENDA, Patrik (ed.): *Securitas imperii. 6/1. Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989*. Praha : Themis, 2000, 384 s. ISBN 80-85821-86-9. *Catalogus C.SS.R. 1948*. Romae : Typ Cuggiani, 1948.

Katalog pražské arcidiecéze. Praha : Arcibiskupství pražské, 2004.

Statistický lexikon obcí ČSSR 1974. Praha : Federální statistický úřad, 1976.

Statistický lexikon obcí České republiky. Praha : Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2005.

Narační prameny

Rozhovor autora s doc. Alešem Opatrným ze dne 14. října 2011.

Rozhovor autora s kardinálem Miloslavem Vlkem ze dne 9. prosince 2011.

Rozhovor autora s Mons. Janem Baxantem ze dne 31. října 2011.

Rozhovor autora s Mons. Jiřím Paďourem OFMCap. ze dne 28. října 2011.

Rozhovor autora s Mons. Václavem Kulhánkem ze dne 26. července 2011.

Rozhovor autora s Mons. Vladimírem Vyhlídkou (1925 – 2011) ze dne 2. prosince 2009.

Rozhovor autora s panem Pavlem Konzalem ze dne 7. prosince 2009.

Rozhovor autora s P. Břetislavem Vaňkem CSsR, P. Ladislavem Škrňou CSsR a P. Stanislavem Muzikářem ze dne 29. ledna 2010.

Rozhovor autora s P. Janem Zemánkem CSsR ze dne 4. února 2010.

Rozhovor autora s P. Pavlem Liškou ze dne 1. prosince 2011.

Rozhovor autora s P. Stanislavem Příbylem CSsR ze dne 31. října 2011.

Rozhovor autora s prof. Petrem Pokorným ze dne 18. listopadu 2009.

Rozhovor autora se sr. Martinou Liškovou ze dne 18. ledna 2012.

Rozhovor autora s trvalým jáhnem panem Jaroslavem Sosnovcem dne 11. října 2011.

Rozhovor s biskupem ThDr. Antonínem Liškou z roku 2001. Osobní archiv P. Pavla Lišky.

Literatura a články ve sbornících a odborných časopisech

BALÍK, Stanislav, HANUŠ, Jiří: *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007, 399s. ISBN 978-80-7325-130-7.

BÍLEK, Jiří: *Pomocné technické prapory. O jedné z forem zneužití armády k politické perzekuci*. Praha : Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2002, 288s. ISBN 80-902885-7-X.

BÍLEK, Jiří; KAPLAN, Karel: *Pomocné technické prapory 1950 – 1954. Vznik, vývoj, organizace a činnost; Tábory nucené práce v Československu v letech 1948 – 1954.* Praha : Ústav pro soudobé dějiny ČAV, 1992, 199s. ISBN 80-901431-0-5.

BUBEN, Milan M.: *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů.* Praha : Logik s.r.o., 2000, 411s. ISBN 80-902811-0-9.

CUHRA, Jaroslav: *Československo-vatikánská jednání 1968 – 1989.* Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001, 270 s. ISBN 80-7285-008-3.

DEMEL, Zdeněk: *Pod dohledem církevních tajemníků. Omezování činnosti katolické církve v Československu 1945 – 1989 na příkladu jihočeského regionu.* Praha : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. ISBN 978-80-7325-170-3.

DVOŘÁK, Roman: *Diecézní centrum života mládeže sv. Floriána Ktiš.* Rukopis.

DVOŘÁK, Václav: *Čím to je, že jste tak klidný? Václav Dvořák v rozhovoru s Janem Mazancem.* Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2008, 189 s. ISBN 978-80-7195-237-4.

FENCL, Jindřich: *Uvěřil jsem lásce, kterou má Bůh k nám: sborník k sedmdesátinám plzeňského biskupa Mons. Františka Radkovského.* Plzeň : Biskupství plzeňské, 2009, 114 s. ISBN 8025469735.

HALÍK, Tomáš: *Ptal jsem se cest : Rozhovor / Jan Jandourek.* Praha : Portál, 1997, 381 s. ISBN 80-7178-143-6.

HARTMANN, Jan, SVOBODA, Bohumil, VAŠKO, Václav: *Kardinál Tomášek. Svědectví o dobrém katechetovi, bojácném biskupovi a statečném kardinálovi.* Praha : Zvon, 1994, 209 s. ISBN 80-7113-093-1.

HLINKA, Anton: *Sila slabých a slabost' silných.* Zagreb : Logos, 1989, 466 s.

CHAROUZ, Jindřich Zdeněk: *Šest hrdinských let. Internační tábor Želiv 1950 – 1956.* Želiv : Opatství Želiv, 2008, 31 s.

JANÁČ, Roman: *Život a dílo P. ThDr. Bibl.Lic. Jarolíma Adámka, CSsR (1915-1969).* Vyšlo vlastním nákladem, 2008.

JIRÁSKO, Luděk: *Církevní řády a kongregace v zemích českých.* Praha : Klášter premonstrátů na Strahově, 1991, 175 s. ISBN 80-85245-11-6.

KADLEC, Jaroslav: *Českokobudějovická diecéze*. České Budějovice : Sdružení sv. Jana Neumanna, 1995, 148 s. ISBN 80-901602-3-9.

KAPLAN, Karel: *Stát a církev v Československu 1948 – 1953*. Praha; Brno : USD AV ČR; DOPLNĚK, 1993, 440 s. ISBN 80-85270-22-6.

KONZAL, Jan: *Nabízejí se ultimáta*. In: *Církevní dějiny*. CDK 4 (2009) 85-86.

LETZ, Róbert: *Postavenie gréckokatolíckej cirkvi v Česko-Slovensku v rokoch 1945 – 1968*. In: *Historický časopis* 2 (1996) 262-280.

LIŠKA, Antonín: *Nedostatek kněží (Kdo bude udělovat svátosti?)*. In: DOLISTA, Josef – LÍSKOVÁ, Petra: *Kněz strážce majáku?* České Budějovice : Sdružení sv. Jana Neumanna 1997, 88s. ISBN 80-86074-00-5.

LIŠKA, A.: *Společenství v duchovních věcech*. Licenciátní práce. Rukopis.

LIŠKA, Antonín: *Zmrtvýchvstání v moderní exegezi*. Praha : Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství pražském, 2001, 85 s.

LIŠKA, Ondřej: *Církev v podzemí a společenství Koinótés*. Brno : SURSUM, 1999, 201 s. ISBN 80-85799-48-0.

LIŠKA, Pavel: *Svatý Jan Nepomuk Neumann*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2011, 127 s. ISBN 978-80-7195-454-5.

MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Akcia „REDE“ – prenasledovanie redemptoristov v rokoch 1961 – 1962*. In: JAKUBČIN, Pavol (ed.): *Likvidácia reholí a ich život v ilegalite v rokoch 1950 – 1989. Zborník z vedeckej konferencie Bratislava 5. – 6. mája 2010*. Bratislava : ÚPN, 2010, 81-98. ISBN 978-80-89335-32-9.

MANDZÁK, Daniel Atanáz: *Známy neznámy. Život a dielo redemptoristu Jána Ivana Mastiliaka (1911 – 1989)*. Michalovce : Redemptoristi, Vydavateľstvo Misionár, 2009, 431 s. ISBN 978-80-88724-41-4.

NOVOTNÝ, Vojtěch: *Katolická teologická fakulta 1939 – 1990. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Praha : Nakladatelství Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1369-7.

NOVOTNÝ, Vojtěch: *Teologie ve stínu. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Praha : Karolinum, 2007, 220 s. ISBN 978-80-246-1308-6.

OPATRŇY, Aleř: *Kardinál Tomášek a pokoncilní proměna prařské arcidiecéze*. Praha : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 300s. ISBN 80-7192-400-8.

PEŠEK, Jan, BARNOVSKÝ, Michal: *řtátna moc a cirkvi na Slovensku 1948-1953*. Bratislava : VEDA, 1997, 311 s. ISBN 80-224-0528-0.

PEŠEK, Jan: „*Katolícka akcia*“ na Slovensku v roku 1949. In: Historický časopis 1 (1996) 47-63.

PIŠHA, Petr: *Čechy a jejich svatí*. Praha : Comdes, 1999, 240 s. ISBN 80-902776-0-8.

PLACHÝ, Jiří: *Průnik Stb do struktur řimskokatolícké církve. Možnosti a limity historického poznání*. In: Salve. Revue pro teologii a duchovní život 1 (2011) 53-69.

POKORNÝ, Pavel: *Biskupové Čech, Moravy a Slezska po roce 1918 a jejich znaky*. Ostrava : 1992, 67 s. ISBN 80-900647-0-1.

POKORNÝ, PAVEL R.: *Znaky nových biskupů v Československu*. In: Heraldická ročenka (1989) 49-53.

SALLER, Jaroslav: *Boží dobrodruh. Hrst vzpomínek P. Jaroslava Sallera, CSsR*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1999. ISBN 80-7192-400-8.

SUK, Jiří – CUHRA, Jaroslav – KOUDELKA, František: *Chronologie zániku komunistického režimu v Československu 1985 – 1990. Seřity Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR*. 1999, 33. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1999. ISBN 80-85270-88-9.

SVOBODA, Bohumil: *Na straně národa. Kardinál František Tomášek v zápase s komunistickým režimem (1965 – 1989)*. Praha : Vyšehrad, 2006. ISBN 80-7021-843-6.

SVOBODA, Bohumil a kol.: *Knihá o Janu Lebedovi*. Praha : Vyšehrad, 2001, 176 s., ISBN 80-7021-538-0.

ŠRAJEROVÁ, Eva: *Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch*. České Budějovice : Sdružení sv. Jana Neumanna, 1997, 48s. ISBN 80-86074-02-1.

VAŠKO, Václav: *Dům na skále. 2, Církev bojující, 1950 – květen 1960*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007, 466 s. ISBN 978-80-7192-892-8.

VAŠKO, Václav: *Ne vším jsem byl rád*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1997, 398 s. ISBN 80-7192-389-3.

VAŠKO, Václav: *Přehled a charakteristika církevních procesů padesátých let*. In: Kol.: *Církevní procesy padesátých let*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 9-36.

WEIS, Martin: *Svědectví dokumentů (Katolická církev v archivních materiálech jihočeských archivů let 1949 – 1976)*. České Budějovice : Nakladatelství Jih, 2009, 336 s. ISBN 978-80-86266-33-6.

VLČEK, Vojtěch: *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel. Rozhovory s kněžími a řeholníky pronásledovanými za komunismu v letech 1948 – 1989*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2006, 398 s. ISBN 80-7192-688-4.

VLČEK, Vojtěch: *Procesy s řeholníky v 50. letech a v první polovině 60. let*. In: Kol.: *Církevní procesy padesátých let*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 109-147.

VODIČKOVÁ, Stanislava: *Uzavírám vás do svého srdce. Životopis Josefa kardinála Berana*. Brno; Praha : Centrum pro studium demokracie a kultury; Ústav pro studium totalitních režimů, 2009, 400 s. ISBN 978-80-87211-16-8.

VNUK, František: *Vládní zmocnenci na biskupských úradech v letech 1949 – 1951*. Martin : Matica slovenská, 1999, 260 s. ISBN 80-7090-551-4.

Bible a církevní dokumenty

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad. Praha : Česká katolická charita, 1985, 1007 s. (SZ), 283 s. (NZ).

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). 12. vydání (3. opravené vydání). Praha : Česká biblická společnost, 2006, 1811 s. ISBN 978-80-85810-42-5.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002, 606 s. ISBN 80-7192-438-5.

Kodex kanonického práva. Praha : Zvon, 1994, 812 s. ISBN 80-7113-082-6.

Nový zákon s výkladovými poznámkami. Český ekumenický překlad. Praha : Česká biblická společnost, 1991, 517 s.

PŘIBYL, Stanislav (ed.): *Konstituce a stanovy Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele*. České Budějovice : Setkání, 1994, 301 s. ISBN 80-901602-1-2.

Řecko-český Nový zákon. Praha : Česká biblická společnost, 2011, 1758 s. ISBN 978-80-87287-38-5.

Noviny a časopisy

Cyrlometodějský kalendář 1982.

Časopis katolického duchovenstva 1927.

Duchovní pastýř. Měsíčník katolického duchovenstva 1983.

Getsemany 1991, 1998, 2001, 2003, 2008.

Katolické noviny 1988, 1989.

Katolický týdeník 1991.

Setkání 1991, 1993, 1994, 2002.

Setkání – Aktuality 1991, 1993, 2002, 2003.

Svatá Hora 6 (2006).

Sv. Jan Prachatický, vikariátní měsíčník regionu sv. Jana Neumanna 2010/2011.

Zpravodaj Sdružení katolických duchovních Pacem in terris ČSR 1986.

Články z novin a časopisů

AMBROŽ, Pavel: *Změny na biskupství*. In: Setkání – Aktuality 14 (2001) 1.

BÁRTA, Marek: *Dělník Boží Václav „Tin’á“ Dvořák*. In: Getsemany 9 (2008) 247-248.

BIČ, Miloš: *K novému ekumenickému překladu bible*. In: Duchovní pastýř. Měsíčník katolického duchovenstva 4 (1983) 54-55.

CIKLER, Zdeněk, FELDMANN, Vladimír: *Den radosti*. In: Katolický týdeník 47 (1991) 1-2.

Co nemůžeme čekat In: Setkání 5 (1991) 82.

Čtk: *Slavnostní akt*. In: Katolické noviny 30 (1988) 1.

- Další kroky diecézní rady laiků.* In: Setkání – Aktuality 6 (1991) 2.
- Diecézní rada laiků má narozeniny.* In: Setkání – Aktuality 5 (1991) 2.
- Dopis kardinála Angela Sodana.* In: Setkání – Aktuality 20 (2002) 1.
- Do toho potoka nelez, raději se nechám zastřelit.* In: Svatá Hora 6 (2006) 4-10.
- DVOŘÁK, Václav: *Jsme stejné generace.* In: Setkání 5 (1994) 11.
- GRUBEROVÁ, Jana: *Přijali jste Ducha, který z vás učinil Boží syny.* In: Setkání – Aktuality 6 (1991) 2.
- HERMAN, Daniel: *Duhový most.* In: Setkání 6 (1991) 113-114.
- HES, Josef: *Čest nebo trest.* In: Setkání 5 (1994) 12.
- Homilie mons. Jana Graubnera na pohřbu Mons. Antonína Lišky.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.
- HRADILEK, Pavel: *Antonín Liška v Českých Budějovicích.* In: Getsemany 012 (1991). In: <http://www.getsemany.cz/node/1382>. (1.12.2011).
- HRADILEK, Pavel: *Antonín Liška: biblista, učitel, pastýř.* In: Getsemany 11 (2003) 290-291.
- Jedenáctý v řadě.* In: Setkání 6 (1991) 118.
- K jednání čs. státní delegace ve Vatikáně.* In: Katolické noviny 19 (1988) 1.
- KONZAL, Jan: *Nabízejí se ultimáta.* In: Církevní dějiny. CDK 4 (2009) 85-86.
- KONZAL, Jan: *Studium teologie v době totality.* In: Getsemany 5 (84) (1998) 94.
- KORNALÍK, Jiří: *Toto je den, který učinil Pán.* In: Katolické noviny 26 (1988) 5.
- KŘÍŠŤAN, Alois: *S Antonínem Liškou o všem možném...* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 4.
- LIŠKA, Antonín: *Ekumenický překlad bible.* In: Cyrilometodějský kalendář (1982) 52-55.
- LIŠKA, Antonín: *Ekumenický překlad bible.* In: Zpravodaj Sdružení katolických duchovních Pacem in terris ČSR 4 (1986) 17-26.
- Mozaika ze vzpomínek.* In: Setkání – Aktuality 5 (1991) 1.
- Na návštěvě u P. Stanislava Lišky CSsR, rodáka z Bohumilin, žijícího v Kanadě.* In: Sv. Jan Prachatický, vikariátní měsíčník regionu sv. Jana Neumanna 1 (2010/2011) 6-8.
- Nová jmenování.* In: Katolický týdeník 36 (1991) 1.

- Noví biskupové ČSSR.* In: Katolické noviny 22 (1988) 1.
- Nový kněžský seminář v Praze.* In: Časopis katolického duchovenstva 9 (1927) 625-638.
- Nový kněžský seminář v Praze.* In: Časopis katolického duchovenstva 10 (1927) 804-810.
- Otec biskup vysvětil nové kněze.* In: Setkání – Aktuality. 5 (1991) 2.
- Pohled z domova (Ze vzpomínek sestry Marty).* In: Setkání 5 (1994) 9.
- Pohřeb mons. Antonína Lišky.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.
- Poselství dnešní době.* In: Katolické noviny 49 (1989) 8.
- Pozdrav apoštolského nuncia E. J. Endera.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 1.
- Pozdrav čtenářům časopisu Setkání.* In: Setkání 5 (1991) 81.
- Projevy při mši svaté.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 2.
- Při biskupském svěcení v Praze promluvil papežský nuncius F. Colasuonno.* In: Katolické noviny 28 (1988) 1.
- Rodina otce Antonína.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 4.
- S Antonínem Liškou o všem možném...* In: Setkání – Aktuality. Příloha, 19-20 (2003) 4.
- Služebníci Božího lidu.* In: Setkání – Aktuality 11-12 (1993) 6-7.
- SOBÍŠEK, František: *Tak tam dojedu já...* In: Setkání 5 (1994) 12.
- SOUKUP, Emil: *Představují se: Bohumilice.* In: Setkání 6 (1991) 110-112.
- ŠIMEČEK, Vendelín: *Biskup A. Liška u Svatého Otce.* In: Katolické noviny 44 (1989) 1.
- Telegram kardinála Angela Sodana ze dne 17. října 2003.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 1.
- Upřete svou pozornost na Pána.* In: Setkání – Aktuality 20 (2002) 1-2.
- VANĚK, Břetislav: *Vzpomínky na otce biskupa ThDr. Antonína Lišku – redemptoristu.* In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) 2.
- VAŇÁČ, Martin: *Křesťanské církve v českých zemích v 60. letech (1960 – 1968).* In: Getsemany 10 (2001) 220-232.

Vzpomínky na otce biskupa Lišku – František Radkovský, plzeňský biskup. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 2.

Vzpomínky na otce biskupa Lišku – Jan Graubner, arcibiskup olomoucký. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 2.

Vzpomínky na otce biskupa Lišku – Kardinál Miloslav Vlk, arcibiskup pražský. In: Setkání – Aktuality 19-20 (2003) příloha 2.

Zvonit pro Krista. In: Setkání 4 (2002) 5.

Audiovizuální prameny

Biskup Antonín – život v lásce (život Antonína Lišky, českobudějovického biskupa).
In: <http://www.tv-mis.cz/titul.php?id=200>. (27.02.2012)

Internetové prameny

<http://www.apha.cz/zemrel-mons-jan-machac/>. (22.02.2012).

<http://www.bcb.cz/Dieceze/Biskupove>. (27.02.2012).

<http://www.bcb.cz/Dieceze/Historie>. (13.12.2011).

<http://www.bcb.cz/Katalog/Farnosti/Farnost/JABLONEC>, (04.11.2011).

<http://www.bohumilice.cz/index.php?page=historie>. (04.11.2011).

<http://catholic-hierarchy.org/bishop/bliska.html>. (19.02.2011).

http://www.ceskearchivy.cz/files/file/dokumenty/Dejiny_bcb.pdf. (13.12.2011).

<http://cssr.cz/cz/page/146>. (08.11.2011).

<http://cssr.cz/cz/page/147>. (08.11.2011).

<http://cssr.cz/cz/page/148>. (08.11.2011).

<http://cssr.cz/cz/page/151>. (27.11.2011).

<http://cssr.cz/cz/article/1466>. (12.12.2011).

http://www.cssr.com/english/whoarewe/SuperiorsGeneral/pages/18%20-%20Generali,%20Lasso_jpg.htm. (05.12.2011).

<http://www.dumbible.cz/web/cs/informace/clanky/clanek/proc-jsme-zacali-novy-preklad-bible-a-co-nam-prekladani-dalo->. (29.11.2011).

http://www.farnostporici.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=54. (27.11.2011).

http://www.farnostporici.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=49:ohlednuti-za-jiim-pilatem&catid=43:vyznamne-osobnosti&Itemid=63. (23.11.2011)

http://www.forbelsky.com/_galerie/mons__thdr__antonin_liska_cssr/index.htm. (12.03.2012).

<http://www.getsemany.cz/node/1382>. (1.12.2011).

http://kardinal.cz/index.php?cmd=page&language_id=1&id=2. (13.12.2011).

<http://svata-hora.cz/cz/article/1536/60-vyroci-knezskeho-sveceni-p-bretislava-vankacss>. (03.03.2012).

<http://tisk.cirkev.cz/z-domova/100917-vzpominka-na-biskupa-kajetana-matouska/>. (12.11.2011).

<http://www.vira.cz/Texty/Clanky/Laska-ktera-drima-pod-popelem-vlastnich-zajmu.html>. (19.12.2011).

Přílohy

- I. Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR – 11. biskup českobudějovický
- II. Student redemptoristického gymnázia v Libějovicích – rok 1941
- III. V Obořišti
- IV. Student teologie
- V. Index z Bohoslovecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze
- VI. Z dopisů zasílaných bratru Františkovi a švagrové Janě z PTP v Hájníkách
- VII. P. Antonín Liška s rodinou
- VIII. V rodných Bohumilicích
- IX. Jmenování farářem v Poříčí nad Sázavou
- X. Blahopřání biskupa ThDr. Františka Tomáška ze dne 11. září 1974
- XI. V duchovní službě
- XII. Příprava na dizertaci – excerpty ze zahraniční literatury
- XIII. Koncept dizertační práce Zmrtvýchvstání v moderní exegezi
- XIV. – XVI. Z práce na českém ekumenickém překladu Bible
- XVII. Koncept promluvy na závěr novény k bl. Anežce České v kostele sv. Salvátora v Praze dne 1. března 1988
- XVIII. Jmenování pomocným biskupem pražským
- XIX. Erb pomocného pražského biskupa Mons. Antonína Lišky
- XX. Výběr z množství gratulací k biskupskému jmenování
- XXI. Apoštolská posloupnost (sukcese) Mons. ThDr. Antonína Lišky CSsR
- XXII. Biskupské svěcení Mons. Antonína Lišky a Mons. Jana Lebedy 11. června 1988 v katedrále sv. Víta v Praze
- XXIII. Pohled do diáře – listopad a prosinec 1989
- XXIV. Jmenování biskupem českobudějovickým
- XXV. Erb českobudějovického biskupa Mons. Antonína Lišky
- XXVI. Promluva při udělování služeb kandidátům kněžství
- XXVII. Vánoční promluva v Českém rozhlasu v roce 1996
- XXVIII. Koncept promluvy po 11. září 2001
- XXIX. S papežem bl. Janem Pavlem II.
- XXX. Mons. Antonín Liška v redemptoristickém hábitu
- XXXI. Se svým nástupcem Mons. Jiřím Paďourem OFM Cap. (9. listopadu 2002)
- XXXII. Místo posledního odpočinku Mons. Antonína Lišky na hřbitově sv. Otýlie v Českých Budějovicích

I. Mons. ThDr. Antonín Liška CSsR – 11. biskup českobudějovický

II. Student redemptoristického gymnázia v Libějovicích – rok 1941
(Osobní archiv pana Pavla Konzala)

III. V Obořišti
(Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

IV. Student teologie
(Spisovna Katolické teologické fakulty UK v Praze)

Vyhovél výnosu MSVU č. A-242.245/48-V/1	
D. F. M. [Signature]	
SEZNAM PŘEDNÁŠEK, (INDEX LECTIONUM)	
do kterých byl(a) zapsán(a) jako řádný(á) posluchač(ka) (quas se frequentaturum rite professus est studiosus ordinarius)	
Antonín Krška	
Rodiště (ortundus)	Bohumilice
Den, měsíc a rok narození (Natus, anno, die, mensis)	17. 9. 1924
Zapsán na fakultě (Inscriptio in facultate)	
BOHOSLOVECKÉ	
UNIVERSITY KARLOVY V PRAZE (Universitatis Carolinae Pragensis)	
Dne (die)	12. X. 1948
	D. J. [Signature] kvestor (quaestor)
Legitimace čís.:	Vydána dne:
PODOBIZNA MAJITELOVA: 	
Vlastnoruční podpis majitelův: Antonín Krška	
Křesť. matr. Akademický slib Antonín	

V. Index z Bohoslovecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze
(Osobní archiv Marty Vintrové)

Milý Františku!

Stěhuji si zřejmě za hotel a za práci, kterou
jsem renovoval mým přání. Chvil bych k tomu
podotknout: z vojny přijdu někdy v milé
zájma, po cvičení. Nejsem však ještě zcela
rozhodnut, mám-li být doma nebo v Praze.
Doma by to bylo dobře s bydlením, a s ově-
ním, které bych se nemusel starat, přes
to bych trochu pomohl a v práci bych
měl pro blaho své věci. Předtím
ještě bych namýšlel možná i vstá-
ného výtěhu (mim. knihovna, jazykové
kurzy atd.). Zřejmě tedy na tom, zda
si budu moci vybrat. Kdybych byl doma,
bych bych šel s radostí do té školy, ale práce
opakuji, jsem ještě v zájmu rozhodnut.
Byť bych měl nyní asi trochu práce na ho-
stě. Raději si myslím, že ochra práce, jen tak
je možno se dostat s úspěchem pracovat, a
potom srovnávat se s školními normami.
Problém je k tomu trochu nepříjemný. Vyšší,
je-li to s určitým přičetím. Právě nepříjem-
ný, protože práci. Takže z nich neví
něco ujištěním poskytl. Jinak to už

guga.

Hájníky 30.12.52.

Milá Jano!

Milý soušel často ode mne chce, abyh mne
pověděl nějakou myšlenku. A já mu zase
někdy: trochu, sám bych políbil, abyh mi
někdo něco pěkného řekl. Proto jsem měl veli-
kou radost ze Tvého milého dopisu.
Je to opravdu vzácná a velká myšlenka: rovnice,
kolik dětí potřebuje náš Pán pro své velké
sáměry a kolik jich třeba právě od nás.
Sradok jsem si to znovu připomněl; protože
ono se to lépe říká, ale hůře se provádí.
Ale doufám, že si tomu provádění vypořádám

modlitba trochu pomůže.

U této myšlenky tu mám zajímavé vě-
ty o Božím přátelství z nádherné knihy
dogmatika Schmause. Myslim, že se ne-
budu slobit, když si její du včítuji. Mluví
o tom, že každé lidské přátelství je pro ne-
dokonalost člověka vystaveno skouškám, a
praví: „Přátelství mezi Bohem a člověkem
může narvat riskem. Bůh se odvažuje
přátelství s člověkem, ačkoliv on, jeho blá-
nost a křehkost, ačkoliv se vydává do ne-
bezpečí, že člověk s ním bude zacházet jako
s neživou věcí, nebo že jej jako zbyteč-
nost odhodí. - Člověk se odvažuje přátelství
s Bohem, ačkoliv on, že Bůh posílá překvapu-
jící skoušky právě těm, kteří se mu zcela
ověřili. Někdy nebo předvídat a vyrocítat
si, jaké plány má Bůh se svým přáteli.
Na mne aspoň nedělaly tyto věci ohromný
dojem.“

VI. Z dopisů zasláných bratru Františkovi a švagrové Janě z PTP v Hájních
(Rodinný archiv rodiny Lišků)

VII. P. Antonín Liška s rodinou

VIII. V rodných Bohumilicích

IX. Dekret o jmenování farářem v Poříčí nad Sázavou

(Archiv Arcibiskupství pražského, z latiny přeložil Mgr. Tomáš Matějec Ph.D.)

„Našemu v Pánu milovanému ThDr. Antonínu Liškovi pozdrav a požehnání!

Tímto listem dosvědčujeme všem, k nimž se dostane, že jsme Tě mocí ordináře, řádně Tě shledavše doporučeným a vhodným, ustanovili ve farnosti titulu sv. Havla opata v Poříčí nad Sázavou a odevzdali Ti na území řečené farnosti farní práva a povinnosti.

Ty pak, milovaný, jenž jsi byl povolán k účasti na našich starostech, přijal jsi tímto ustanovením péči o duše v hranicích řečené farnosti, pod vlastním jménem a z vlastní povinnosti, avšak s povinnou podřízeností vůči biskupovi.

Abys poznal své stádce podle oněch slov Páně „znám své ovce a moje ovce znají mne“ (Jan 10,14) a abys je mohl pást příkladem všech dobrých skutků a milovat je ve spravedlnosti a věrnosti, učiněn dobrovolně vzorem svému stádcí (1 Petr 2,5), abys v každou hodinu a v každý okamžik byl připraven obnovovat je svátostmi, usídlil se ve farnosti (Can. 465.2581 CIC).

Svěřeným věřícím máš být na místě rodiče; navštěvuj nemocné, s odhodlanou láskou služ především těm, kteří jsou blízcí smrti.

Věrně a pečlivě spravuj a střež církevní majetek. Farním knihám věnuj povinnou péči a veď je a uchovávej v souladu s can. 470 CIC.

Ve všem si buď vědom, že ze všeho budeš vydávat přísný počet spravedlivému božskému Soudci. Kéž se Ti až k tomuto dni rozhojní milosrdenství, pokoj a láska (Jud 1,2).

Dáno v naší pražské residenci, dne 1. měsíce září léta Páně 1975.

+ František v. r., biskup“

X. Blahopřání biskupa ThDr. Františka Tomáška ze dne 11. září 1974

(Archiv Arcibiskupství pražského)

„Milý spolubratře!

„Klekám na kolena před Otcem a prosím ho: ať Vám ze své bohaté Božské dobroty dá, aby Kristus skrze víru přebýval ve Vašem srdci a abyste byl zakořeněn a upevněn v lásce.“ (Ef 3, 14-17) Je v tom mé blahopřání Vám, dobrému a poctivému knězi, dvojnásobně svému Mistru a Pánu zasvěcenému. Přání blaha, dobra, pokoje, milosti, síly k dosaženým padesátinám.

V mnohé práci a starostech, které velmi dobře s Boží pomocí zvládnete, snad si ani vždy nemusíte plně uvědomovat, že prchavý a pomíjející je čas. Vhodná chvíle tedy, aby den zrození pro časnost to připomenul. Současně s vděčností ať se „srdce Vaše naplní radostí, zazpívejte Pánu, zahrnul Vás dobrem“ (Ž 12, 6). I to těžké a snad i bolestné v dobro se obrátilo. Mějte tedy vždycky a ve všem a za všech okolností neochvějnou důvěru v Pánu. Sám jí plný, rozdávejte kolem sebe, utěšujte, posilujte čistým, věčným Božím slovem. To vše i pro naději, která Vám je připravena v nebi... Neste plody všech možných dobrých skutků... a dostane se Vám všestranné síly, abyste všechny zkoušky trpělivě vydržel“ (Kol 1, 5.11).

Co víc Vám ještě v radostném blahopřání říci? Nesmí v něm chybět ani projev vděčnosti, který Vám ať je posilou jak mně je útěchou vědomí mít hodného kněze. Bůh Vám za vše odplatí mnohonásobně.

Já otcovsky Vám žehnám v milé a vděčné vzpomínce: „Příznivá pohoda ať Vás provází po všechny dny Vašeho života (Ž 22, 6).

František Tomášek, biskup – apoštolský administrátor pražský“

XI. V duchovní službě
(Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

Karl Lehman, Auferweckt am dritten Tag
nach der Schrift, QD, Herder
Freiburg-Basel - Wien 1968

1. Kor 15, 4a a paždný hrob.
Tož pohřben - pro nitřní zjevení potvrzení reality
a skutečnosti žítí. smrti.
ale také souvislost s praxí. 15. o sluj. křesťan -
prakt. doktrín, 2a (s. 79)

Betrachtet man die konkrete Struktur von 1 Kor 15, 3b-4,
so kann man auch nicht strikt behaupten, daß die
Wendung vom Begräbnis Jesu ausschließlich und
nur dem Tod und der Realität des Gestorbenseins
zugeordnet sei. Der Charakter der Bekenntnis tradi-

als
doch
und
wird
bte
Pa
Kom
vom
Ent
für
geg

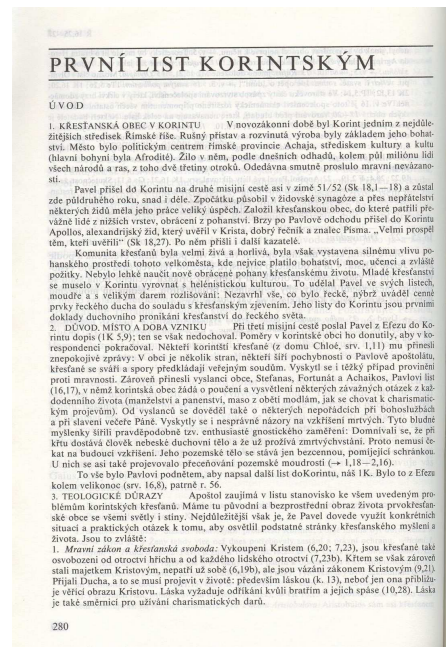
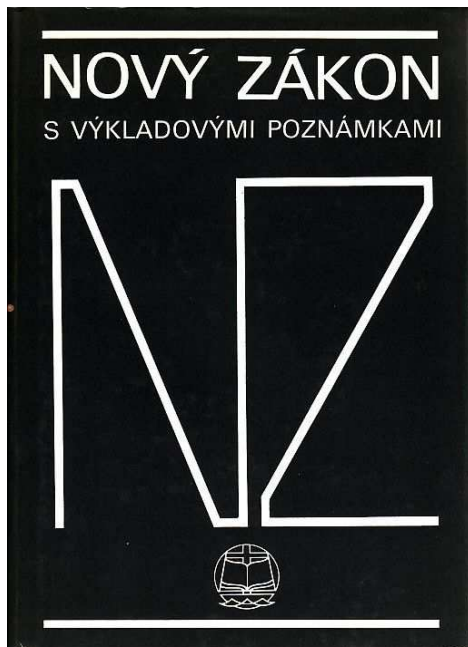
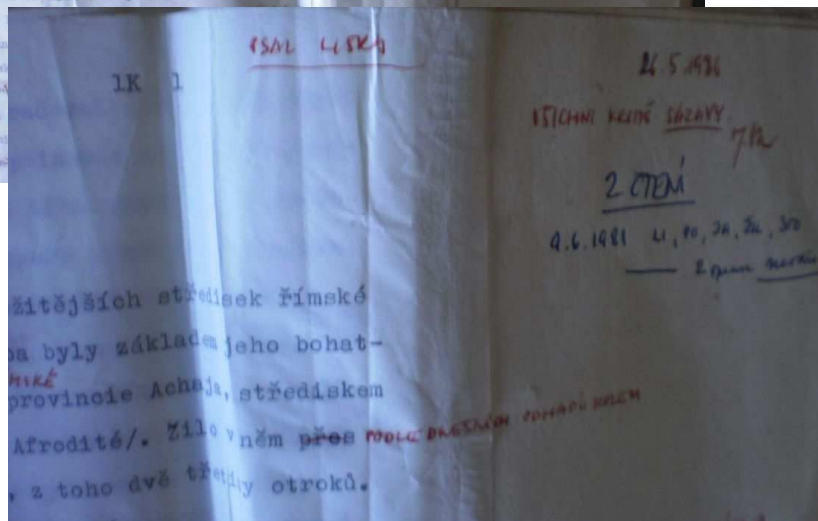
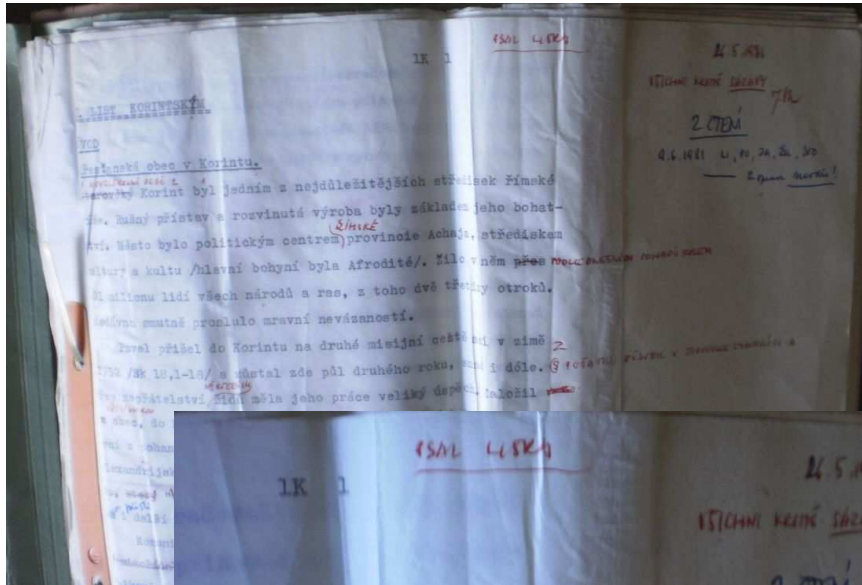
1 Kor 15
Žijdy - vidět - vnímat.
Nabozenská tradice je nabozenská nastolením křesťan
křesťan. Vidění nabození u Hebrajů zpravidla zahrnuje
soli žití a žití.
Tímto je třeba být obzvláště opatrní! Th. Roman, Das hebräische
Denken im Vergleich mit dem Griechischen, Göttingen
1959, 60-95
Zachovávejte tedy tenhle myšlenku, es geht bei der Wendung
Žijdy gar nicht so sehr um ein „leben“ als um einen
„terminus technicus“ für die Offenbarungsgewissheit
als solche ohne Hinweis auf die Welt ihrer Wahr-

Radzinger, Einbildung?
betonování ontologické (ne teoretické!), o kterém mluví Pánek,
se týká spíše metafyzického Elka, ne jenom moudrý
žití (a to ještě podrobněji) v duchu Elka. Mluví se také
jasně, že vlastně žádný výraz se nezakládá na nějaké
zavazující křesťan, se kterým se zjednotí v novém myšlení.
Rekonstrukce, kterou mluví bible slova zakládá,
je rekonstrukce, božské, jednotlivého křesťan Elka.
Žití se „dialogické“ rekonstrukce - zakládá, je
výplně ke spánekho činnosti křesťan, myšlení a moudrý
křesťan moudrý. Elka nemůže být jenom zohy not, než
to b žití a moudrý. ... božské křesťan moudrý chce žití not,
ale také je skutečným.
291
292
• tohle činnosti křesťan moudrý, dá mu moudrý křesťan,
že žití je poznání do dialogu se křesťanem -
a proto se stává moudrý Elka, myšlení a realitě a také se
je moudrý křesťan moudrý a tomu dává rekonstrukci,

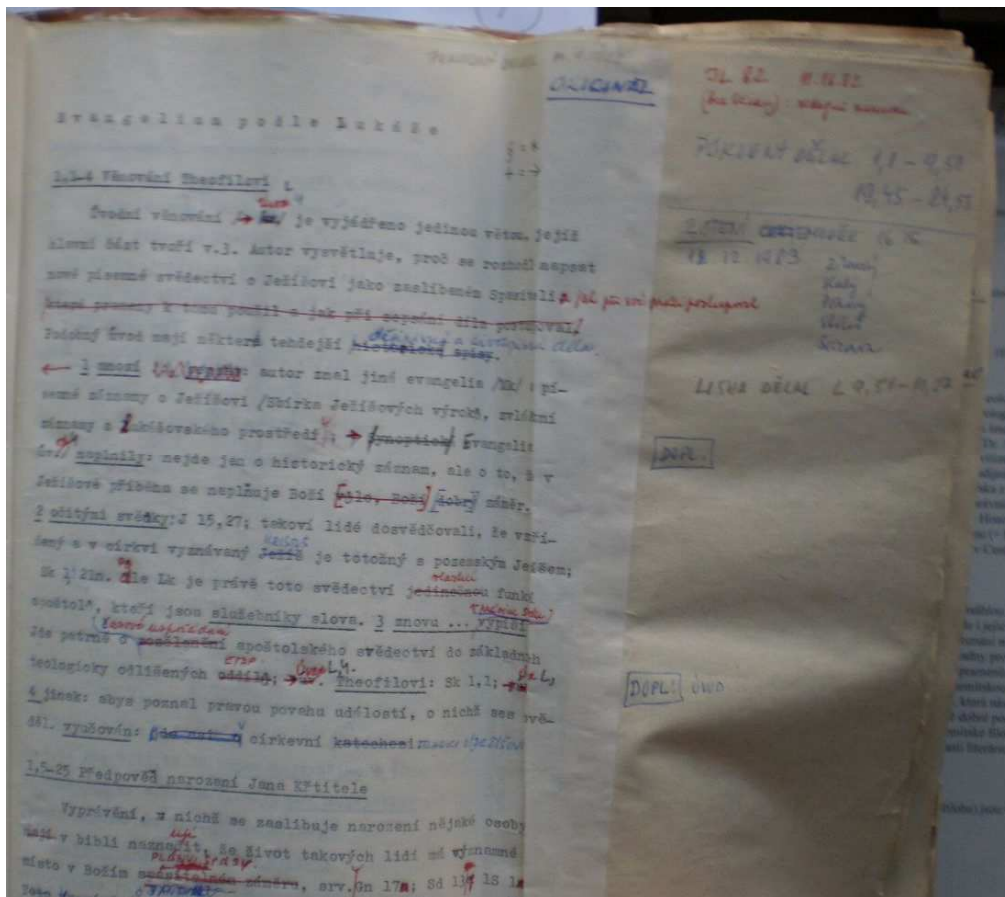
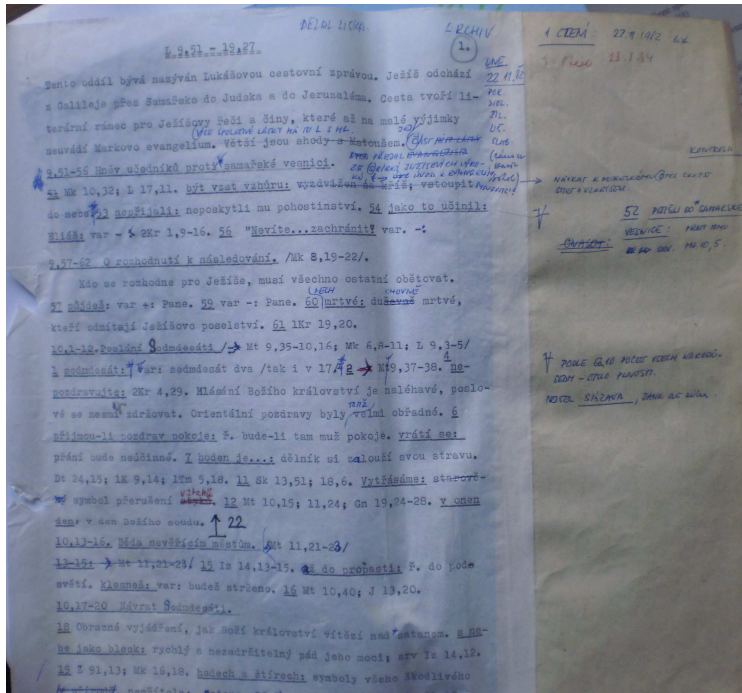
XII. Příprava na dizertaci – excerpty ze zahraniční literatury
(Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

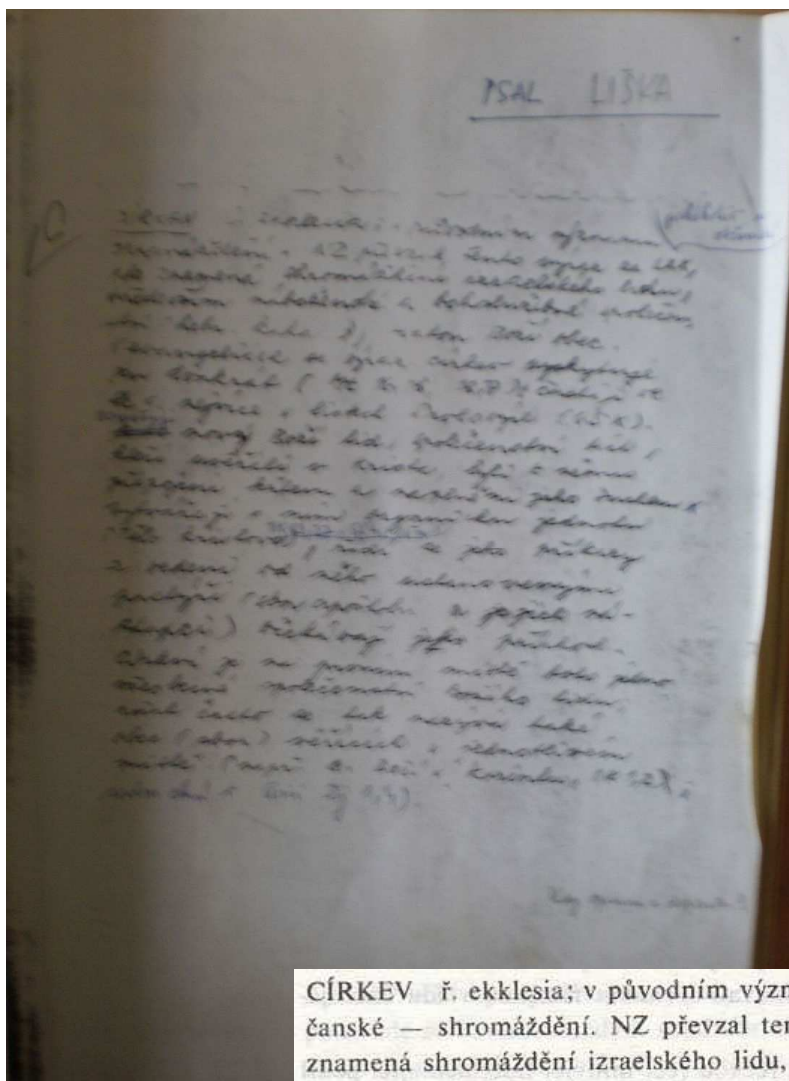

**XIV. Z práce na českém ekumenickém překladu Bible
(Příprava poznámek k Prvnímu listu Korint'ánům)
(Katedra Nového zákona Evangelické teologické fakulty UK v Praze)**

XV. Z práce na českém ekumenickém překladu Bible
 (Příprava poznámek k Evangelium podle Lukáše 9,51 – 19,27)
 (Katedra Nového zákona Evangelické teologické fakulty UK v Praze)

CÍRKEV ř. ekklesia; v původním významu jakékoliv – i občanské – shromáždění. NZ převzal tento výraz ze LXX, kde znamená shromáždění izraelského lidu, především náboženské a bohoslužebné společenství (hebr. kahal), svatou Boží obec. V evangelích se výraz církev vyskytuje jen dvakrát (Mt 16,18; 18,17), častěji ve Sk a nejvíce v listech Pavlových (65krát). Označuje nový Boží lid, společenství těch, kteří uvěřili v Krista, byli k němu připojeni křtem a naplnění jeho Duchem, vytvářejí s ním organickou jednotu (tělo Kristovo, 1K 12,27; Ef 4,15), řídí se jeho příkazy a vedení od něho ustanovenými pastýři (sbor apoštolů a jejich nástupců) očekávají jeho příchod. Církví je na prvním místě toto jedno všeobecné společenství Božího lidu, avšak často se tak nazývá také obec (sbor) věřících v jednotlivém místě (např. církev Boží v Korintu, 1K 1,2; sedm církví v Asii, Zj 1,4 aj.).

**XVI. Z práce na českém ekumenickém překladu Bible
(Poznámka k heslu Církev v Novém zákoně s výkladovými poznámkami)
(Katedra Nového zákona Evangelické teologické fakulty UK v Praze)**

A/66

Po stupních novény jsme došli na práh svátku - do otevřené brány roku Anežčina, který - dá-li Bůh - se rozzáří jasně jejího svatořečení. Josu to stupně vděčné oddanosti sva. sestře z naš. rodu - stupně radostné oběti v adoraci na kolenou před tím, který je zdroj a vrchol její svatosti a veš. sv. vůbec. Byla to chvála jejich ctností z hist. pram. legend a apoštol ~~mnichů~~ dokum - k oslavě B. i její a k naší posile a a povzbuzení. Četl jsem před řadou let hist. trilogii z Anež. doby:

Král ž.
Tam dáv
Rozmluv
domuje:
řád, šp
Je jí m
věčnou-

Ano, on
touhy p
pretace
králova
Anežka
assiské
a miluj
A když
Toho se
A vymáha
sv. Kláš
Protože
sá - bla
Protože
měli žt
Protože

Anežka-
z lásky
né lásky
Jak krás
první ro
službě
-za duch
-abychon
jej od
jako An

to byla novény na práh svátku, do otevřené brány roku Anežčina, který - dá-li Bůh - se rozzáří jasně jejího svatořečení. Josu to stupně vděčné oddanosti sva. sestře z naš. rodu - stupně radostné oběti v adoraci na kolenou před tím, který je zdroj a vrchol její svatosti a veš. sv. vůbec. Byla to chvála jejich ctností z hist. pram. legend a apoštol ~~mnichů~~ dokum - k oslavě B. i její a k naší posile a a povzbuzení. Četl jsem před řadou let hist. trilogii z Anež. doby:

Král ž.
Tam dáv
Rozmluv
domuje:
řád, šp
Je jí m
věčnou-

Ano, on
touhy p
pretace
králova
Anežka
assiské
a miluj
A když
Toho se
A vymáha
sv. Kláš
Protože
sá - bla
Protože
měli žt
Protože

Anežka-
z lásky
né lásky
Jak krás
první ro
službě
-za duch
-abychon
jej od
jako An

XVII. Koncept promluvy na závěr novény k bl. Anežce České v kostele sv. Salvátora v Praze dne 1. března 1988
(Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

JOANNES PAULUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI

dilecto Filio Antonino Liška canonico Capituli Cathedralis ad Divum Vitum in Arce Pragensi, Auxiliaci Praesulis Pragensis Episcopo renuntiato, eidemque Ecclesiae Vergensis titulo ornato, salutem et Apostolicam Benedictionem. Qui beati Petri Apostolorum Principis caelitus obtinimus locum, in omnes Ecclesiae Dei partes mentem convertemus Nostram, et si quae in exploratam cedant christianae rei utilitatem quaeque fidelium salutis utiliter eveniant, ea prompta sane ac libenti voluntate exsequi satagimus. Si semper quidem et ubique hac animi intentione praestitimus ministerium Nostrum hoc, nunc autem maiore sane studio cogitationes animumque dirigimus Nostrum, cum agatur Ecclesia illa Praagensis praeclatissima ac Nobis maxime dilecta. Non modo ego prompta nempe voluntate, sed laetissimo animo postulationibus Venerabilis Fratris Nostri Francisci Tomášek Archiepiscopi Pragensis, alium scilicet Auxiliacem petentis, annuendum esse censuimus. Tibi igitur, dilecte Fili, munus hoc tradi posse putavimus, cum optime sciemus eximus te pollice victuribus testimoniumque christianae fidei tribuere fidum. Quapropter potestatis Nostrae Apostolicae suffulti plenitudine, te Episcopum Auxiliacem Praesulis Pragensis eligimus et renuntiamus, addito insuper titulo Ecclesiae VERGENSIS, munus quoque iuribus officiisque quae cum munere hoc secundum iuris canonici praecepta cohaerent. Ad quovis autem catholico Praesule consecrationem episcopalem accipere poteris, ad sacrae liturgiae normas. Sed antea tibi fidei professio est facienda atque ius iurandum erga Nos Nostrisque in hac Sed Apostolica Successores nuncupandum. His in rebus formulas proinde usurpatis, rite subscriptas et sigillo communitas, primo quoque tempore ad Congregationem pro Episcopis mittendas curabis. Extremo, dilecte Fili, nihil superesse Nobis videtur nisi ut ipsum Ecclesiae cogemus et obrestemur Conditorum qui tibi supernorum donorum largiarum copiam atque plurimum tribuat adiumenti in gravissimo munere tuo explendo ac perdifficili. Datum Romae, apud S. Petrum, die undevicesimo mensis Maii, anno Domini millesimo nongentesimo octogesimo octavo, Pontificatus Nostri decimo.

Joannes Paulus PP. II.

Marcello Rosetti, prot. not. ap. S. S. S. S.

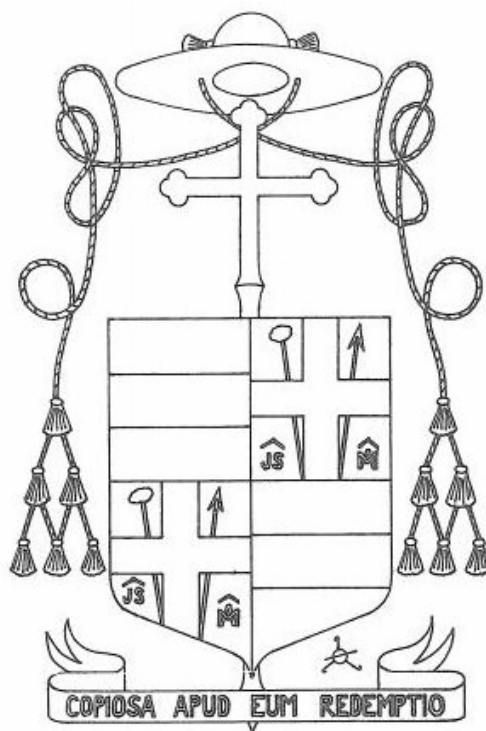
„Jan Pavel II., biskup, služebník služebníků Božích, milovanému synu Antonínu Liškovi, kanovníku katedrální kapituly u sv. Víta na Pražském hradě, jmenovanému pomocnému biskupovi arcibiskupa pražského, ozdobenému titulem vergenské diecéze, pozdrav a apoštolské požehnání. Nebeským úradkem postavení na místo svatého Petra, knížete apoštolů, obracíme svou mysl do všech částí Boží Církve, a jestliže o něčem shledáme, že to bude sloužit užitku křesťanské věci a prospívat spásu věřících, tu s pohotovou a ochotnou vůlí to usilujeme vykonat. Jestliže ovšem vždy a všude s opravdovým nasazením poskytujeme tuto svou službu, pak s úsilím tím větším napínáme své myšlenky a ducha nyní, když jde o onu přeslavnou a nám velice drahou církev pražskou. Proto jsme usoudili, že nejen s ochotou, ale také s velikou radostí je třeba přisvědčit prosbám našeho ctihodného bratra Františka Tomáška, arcibiskupa pražského, žádajícího o jiného pomocného biskupa. Tobě tedy, milovaný synu, jsme se rozhodli svěřit tento úkol, věduce, že jsi obdařen vynikajícími ctnostmi a že vydáváš pevné svědectví křesťanské víry. Pročež oprávněně o plnost naší apoštolské moci, určujeme tě a prohlašujeme za pomocného biskupa arcibiskupa pražského, přidávající nadto i titul vergenské diecéze, a udělujeme ti rovněž práva a povinnosti, která s tímto úřadem podle ustanovení kanonického práva souvisí. Od kteréhokoli katolického biskupa pak budeš moci, při zachování norem kanonického práva, přijmout biskupské svěcení. Dříve však je třeba, abys učinil vyznání víry a přísahu vůči Nám a Naším nástupcům na tomto Apoštolském stolci. Postarej se, abys příslušné formule užité v těchto věcech, řádně podepsané a opatřené pečeti (razítkem), co nejdříve zaslal Kongregaci pro biskupy. Nakonec, milovaný synu, zdá se, že Nám nezbyvá, než abychom samého Zakladatele Církve žádali a zapřísahali, aby ti udělil hojnost nebeských darů a štědře ti poskytoval pomoc při vykonávání tvého přetěžkého a velmi obtížného úřadu. Dáno v Římě, u svatého Petra, devatenáctého dne měsíce května, léta Páně tisícího devítistého osmdesátého osmého, v desátém roce našeho pontifikátu.

Jan Pavel II.

Marcello Rosetti, apoštolský protonotář“

XVIII. Jmenování pomocným biskupem pražským (bula Jana Pavla II. ze dne 18. května 1988)

(Archiv Arcibiskupství pražského, z latiny přeložil Mgr. Tomáš Matějec, Ph.D.)

XIX. Erb pomocného pražského biskupa Mons. Antonína Lišky

Ole biskupe,

*s veľkou radosťou jsme prijali správu o Vašom
jmenovaní do biskupského úradu. Jako v dnešný
den dúchajeme Bohu za milosť, ktorú sa Vám dostalo
prostredníctvom apoštolského obkľáčaním rukami.*

*Chceme vyjadriť Vám i ostatným spolubratrám
v kardinálskej úrade oddanosť a dôveru vo
Vašu službu v Kristovej cirkvi. Prosimе nášeho
Pána, aby Vám v ňo službu pomáhal, byl
s Vami a osvecoval Vaš sújím Duchom.*

*Katolícke spoločenstvo
v Matematicko-fyzikálnej fakulte
Karlovy univerzity v Praze*

V Praze na svätokatežského Jozefa Pavol Marie L.P. 1988

XX. Výběr z množství gratulací k biskupskému jmenování (Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

XXI. Apoštolská posloupnost (sukcese) Mons. ThDr. Antonína Lišky CSsR

hlavní světitel: František kardinál Tomášek
spolusvětitelé: Francesco kardinál Colasuonno
Kajetán Matoušek

Biskup Antonín Liška jako hlavní světitel:
arcibiskup František Vaňák (Olomouc 1989)
Miloslav kardinál Vlk (České Budějovice 1990)

biskup Antonín Liška CSsR (11. 6. 1988)

František kardinál Tomášek (1949)
Arcibiskup Josef Matocha (1948)
Josef kardinál Beran (1946)
Arcibiskup Saverio Ritter (1935)
Papež Eugenio Maria Giuseppe Giovanni Paceli – Pius XII. (1917)
Papež Giacomo della Chiesa – Benedikt XV. (1907)
Papež Giuseppe Melchiorre Sarto – sv. Pius X. (1884)
Lucido Maria kardinál Parocchi (1871)
Constantino kardinál Patrizi Naro (1828)
P. Carlo Odescalchi SJ (1823)
Hyacinthe-Sigismond kardinál Gerdil (1777)
Marcantonio kardinál Colonna (1762)
Papež Carlo della Torre Rezzonico – Klement XIII. (1743)
Papež Prospero Lorenzo Lambertini – Benedikt XIV. (1724)
Papež Pietro Francesco (Vincenzo Maria) Orsini de Gravina OP – Benedikt XIII.
(1675)
Paluzzo kardinál Paluzzi Altieri Degli Albertoni (1666)
Ulderico kardinál Carpegna (1630)
Luigi kardinál Caetani (1622)
Ludovico kardinál Ludovisi (1621)
Arcibiskup Galeazzo Sanvitale (1604)
Girolamo kardinál Bernerio OP (1586)
Giulio Antonio kardinál Santorio (1566)
Scipione kardinál Rebiba (?)

(<http://catholic-hierarchy.org/bishop/bliska.html>. (19.02.2011)).

**XXII. Biskupské svěcení Mons. Antonína Lišky a Mons. Jana Lebedy
11. června 1988 v katedrále sv. Víta v Praze
(Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)**

LISTOPAD 1989		15 list. ?											
XI		7.00	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00
S	1												
C	2												
P	3												
S	4												
N	5												
P	6												
Ú	7												
S	8												
Č	9												
P	10												
S	11												
N	12												
P	13												
Ú	14												
S	15												
Č	16												
P	17												
S	18												
N	19												
P	20												
Ú	21												
S	22												
Č	23												
P	24												
S	25												
N	26												
P	27												
Ú	28												
S	29												
C	30												

PROSINEC 1989		12 pros. Koda											
XII		7.00	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00
P	1												
S	2												
N	3												
P	4												
Ú	5												
S	6												
Č	7												
P	8												
S	9												
N	10												
P	11												
Ú	12												
S	13												
Č	14												
P	15												
S	16												
N	17												
P	18												
Ú	19												
S	20												
Č	21												
P	22												
S	23												
N	24												
P	25												
Ú	26												
S	27												
Č	28												
P	29												
S	30												
N	31												

XXIII. Pohled do díře – listopad a prosinec 1989
 (Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

„Jan Pavel, biskup, služebník služebníků Božích, ctihodnému bratru Antonínu Liškovi, dosavadnímu titulárnímu biskupu Vergenskému a pomocnému biskupu arcidiecéze pražské, určenému za biskupa církve českobudějovické, pozdrav a apoštolské požehnání.

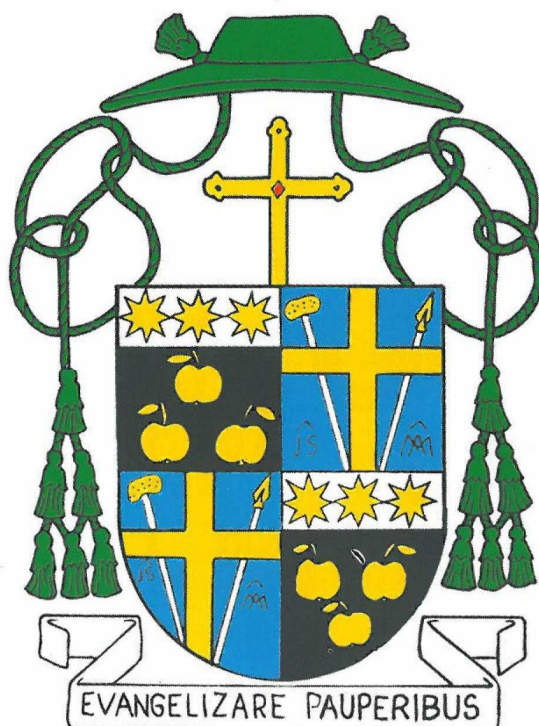
Když byl před nedávnem ctihodný bratr Miloslav Vlk přeložen z českobudějovické církve na metropolitní stolec pražský, považujeme za potřebné jmenovat pro budějovické věřící nového pastýře. Velmi nám totiž záleží na tom, aby i jednotlivým místním církvím stáli v čele biskupové, schopni dobře je řídit. Proto z plnosti naší Apoštolské moci tímto Apoštolským listem Tebe, ctihodný bratře, který máš znalosti a dobré pastorační zkušenosti, uvolňujeme z dosavadního úřadu pomocného biskupa pražské církve a od všech svazků s diecézí Vergenskou, svěřujeme Ti úřad biskupa, Otce a Pastýře diecéze českobudějovické a dáváme Ti práva a ukládáme povinnosti spojené s tímto úřadem.

Ukládáme Ti, abys vědom si nového závažnějšího úkolu složil přísahu věrnosti nám a našim nástupcům a její text, obvyklým způsobem podepsaný a opatřený pečeti, ihned spolehlivě poslal Kongregaci pro biskupy. Zároveň připomínáme, dříve než začneš jako pastýř působit, abys převzal úřad způsobem v právu stanoveným a veřejně oznámil své jmenování kněžstvu a lidu budějovické diecéze, které už teď vybízíme, aby Tě poslouchali s náležitou úctou jako vůdce a učitele a prokazovali Ti synovskou lásku.

Nakonec, v očekávání, které do Tebe skládáme, vřele Tě povzbuzujeme, ctihodný bratře, aby ses nikdy neodchýlil od směrnic, kterou se mají řídit všichni pastýři v církvi: ‚Ať projevují starost o všechny lidi... jak domácí, tak i o přistěhovalce a cizince... ať uznávají jejich povinnost a právo činně spolupracovat na budování Kristova tajemného Těla‘ (Christus Dominus 16).

Dáno v Římě u sv. Petra dne 28. srpna 1991, ve 13. roce našeho pontifikátu.“

XXIV. Jmenování biskupem českobudějovickým (překlad buly Jána Pavla II. ze dne 28. srpna 1991) (Archiv Biskupství českobudějovického)

XXV. Erb českobudějovického biskupa Mons. Antonína Lišky

Služby

Bratři, jsme následovníky toho, který přišel hledat a spasit zahynulé, přinést světlo těm, kteří jsou ve tmě, naučit je, jaká je vůle Boží a jak ji mají plnit, jak mají zachovávat zákon.

K tomuto dílu, které má působit ke spáse lidí až do konce světa, ustanovil své následovníky.

V 9. kap. Lk je zachycen rozhovor Jež. se třemi mladými muži.

První se k němu takřka vnucoval: Budu tě následovat. Ježíš jej odmítá /lišky mají doupata../. Služba evangeliu, kněžství v nejšir. smyslu, je dar BÍ; to si člověkemůže vybrat jako zaměstnání, zajištění, atd. To je odpověď na Kristovo volání, ano k jeho vůli. Je to odvaha říci Ano vůli jiného. Zde jsem! - Ale právě tím, že svou vůli vložíme do ruky Boží, získáme největší jistotu a největší svobodu. Jsem tu, abych plnil... Je to ovšem vždycky následování kříže, ale až k zmrtvýchvstání, k vítězství.

Druhý mladý muž chtěl napřed pohřbít svého otce. A uslyšel: Nech ať mrtví pocouvávají mrtvé, ty pojď za mnou! Jžíšovo volání vyžaduje vše, totálně. Má přednost přede vším. Požaduje celé naše bytí. Není možné dávat jen kousek sebe sama, jen část svého času, nabídnout jen kus své vůle. To není odpověď na volání. - To ale také znamená: Je chvíle Jež. Krista, jeho hodina, a tu nelze odsunout a počítat a říkat: Ano, já chci, ale teď ještě ne! Chci ještě udělat to a to. Tak je možné propást pravou chvíli žta a prohrát to podstatné v žtě, co se už nedá nahradit. V té chvíli rozhodnutí pro Krista je důležitější než naše plány, i kdyby byly zcela rozumné. Jeho vůle, je o volání má přednost.

A ještě je tam řeč o třetím mladém muži: ten chce jít napřed uspořádat své záležitosti, rozloučit se. Hned teď nemá ještě zcela čas. I jemu Ježíš říká: Celé o těpotřebuji. Kdo se neumí zcela odtrhnout, kdo se ohlíží stále zpět, nehodí se. Následovat Krista znamená mít odvahu být blízko ohně, blízko toho ohně, který přišel na zemi zapálit, aby hořel. Origenes zachoval jeden výrok Ježíšův: Kdo je mi blízko, je blízko ohně. - Kdo se nechce spálit, zalekne se. Říci ANO a následovat Ježíše, k tomu patří odvaha dát se spálit. Ohněm utrpení I. Kr., který je zároveň zachraňující oheň Ducha sv. Když máme odvahu být blízko tomu ohni, dát se sami zapálit, můžeme zde na zemi zapalovat. jeho oheň.

XXVI. Promluva k při udělování služeb kandidátům kněžství (Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

„Vánoční sváteční slovo“ - český rozhlas - 25.12.1996

Zdravím vás všechny dnes, v této slavnostní chvíli, kdy ~~přijímáme~~ ^{se} ~~vánoční atmosféry a~~ ^{plně} ~~mead~~ ^{plně} pohody zasedáte ke svátečním stolům. Radostně vzpomínáme a znovu-prožíváme okamžiky, kdy Bůh - Stvořitel všeho - se stává tvorem, kdy Bůh, který je věčný, mimo čas, vstupuje do našeho času. Jsou to ~~obrovská~~ ^{veliká} tajemství, která nás nutí nejen k oslavě, ale také k zamyšlení. A to nejen nad historickou událostí, ale ~~také~~ ^{také} a především nad tím, proč se to všechno stalo a co s tím mám společného já dnes.

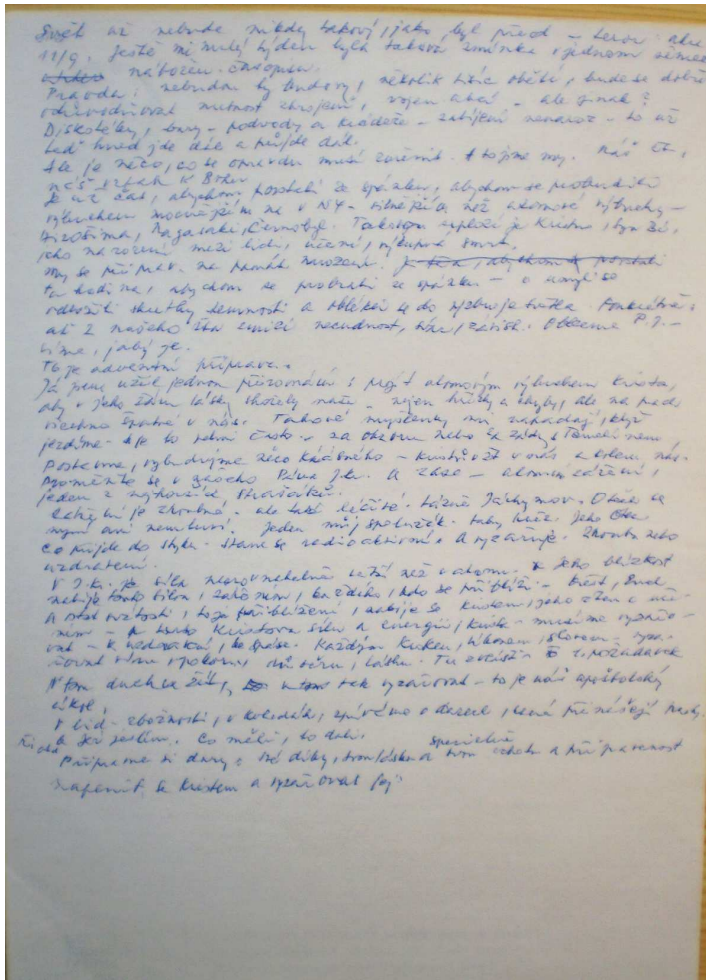
V dnešní době ~~[přechodu k tržním mechanismům]~~ ² zažíváme neustálý neklid a spěch, ~~2~~ ² ~~touhu~~ ² získat a udržet pozice, ~~snahu~~ ² nezůstat vzadu, často až ~~chorobně~~ ² ~~touhu~~ ² neztratit tempo se svým okolím. Předvánoční shon ~~pak~~ ² je toho také ukázkou. Ovšem Ježíš se rodí v tichosti venkovské stáje, ~~bez ohlasu~~ ² v mediálním nebo politickém světě. Přinesl a stále znovu chce ~~do~~ ² našeho světa přinášet ducha tichosti a pokory. Přeji nám všem, abychom při prožívání a naplňování tohoto času neztratili ze zřetele také věčnost. Abychom se nebáli vnitřního ztišení, pokorného a pozorného pohledu do sebe, abychom dokázali nejen ušima slyšet harmonické ~~tóny~~ ² vánočních písní, ale také abychom dokázali ~~slyšet~~ ² srdcem a harmonii vnější přenesli do svého ~~vlastního~~ ² já, do své rodiny, do svých vztahů s druhými i do svého vztahu s Bohem, abychom tak sebe i druhé skutečně obohatili.

Skutečné, pravé bohatství vychází z Boha a ~~takto~~ ² ~~bohatého~~ ² k Bohu přivádí. To pomíjivé, pracně sháněné bohatství - nebo lépe majetek - od Boha často odvádí nebo alespoň cestu k Bohu neusnadňuje. Přeji nám všem, abychom uměli s majetkem skutečně hospodařit tak, aby z majetku - to jest z toho co máme, se stávalo skutečné bohatství, to jest to, co nás vede k Bohu. Zároveň je třeba vynaložit všechno naše úsilí, aby všichni lidé měli to, co potřebují k důstojnému lidskému životu, vždyť každý člověk je obrazem Božím a nemůže nám být lhostejné, ~~pokud~~ ² někteří lidé nemají možnost své lidství plně rozvíjet.

V této chvíli zdravím ~~vás~~ ² všechny nemocné, staré, opuštěné, ty, kteří mají v srdci jakoukoliv bolest a smutek, ty, kteří hledají lásku a pochopení, ty, kterým se hroutí jejich lidské naděje. Ježíš přišel především pro vás. Ježíš vás miluje a chce se znovu a znovu rodit ve vašich srdcích a skrze vás znovu přicházet na svět. Děkuji vám za všechny oběti, modlitby a utrpení, která prožíváte za obnovu světa. Vyprošuji vám skutenou hlubokou vánoční radost do vašich srdcí.

Sláva na výsostech Bohu a na Zemi pokoj lidem dobré vůle.

XXVII. Vánoční promluva v Českém rozhlasu v roce 1996
(Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

Svět už nebude nikdy takový, jako byl před teroristickými akcemi 11. září. Ještě minulý týden byla taková zmínka v jednom německém náboženském časopisu. Pravda: Nebudou ty budovy, několik tisíc obětí, bude se dobře odůvodňovat nutnost zbrojení, vojenských akcí – ale jinak? Diskotéky, bary – podvody a krádeže – zabíjení nenarozených – to už teď jde dál a půjde dál. Ale je něco, co se opravdu musí změnit. A to jsme my. Náš život, náš vztah k Bohu.

Je už čas, abychom povstali ze spánku, abychom se probudili výbuchem mocnějším jak v New Yorku – silnějším než atomové výbuchy – Hirošima, Nagasaki, Černobyl. Takovou explozí je Kristus, Syn Boží, jeho narození mezi lidmi, učení, výkupná smrt.

My se připravujeme na památku narození. Ta hodina, abychom se probrali ze spánku – a umyli se, odložili skutky temnosti a oblékli se do výzbroje světla. Konkrétně: Ať z našeho

života zmizí necudnost, svár, závist. Oblečme Pána Ježíše – víme, jaký je.

To je adventní příprava.

Já jsem užil jednou přirovnání: projít atomovým výbuchem Krista, aby v jeho záru lásky shořely naše – nejen hříchy a chyby, ale na prach všechno špatné v nás. Takové myšlenky mi napadají, když jezdíme – a je to velmi často – na obzoru nebo za zády s Temelínem. Postavme, vybudujme něco krásného – Kristův život v nás a kolem nás. Proměňte se v našeho Pána Ježíše Krista. A zase – atomové záření, jeden z nejhrošších strašáků.

Záření je zhoubné. Ale také léčivé. Lázně Jáchymov. O těch se nyní ani nemluví. Jeden můj spolužák, taky kněz. Jeho Otec, co přijde do styku – stane se radioaktivní. A vyzařuje. Zhoubna nebo uzdravení.

V Ježíši Kristu je síla neporovnatelně větší než v atomu. Jeho blízkost nabije touto silou, zářením, každého, kdo se přiblíží – křest, Eucharistie a ostatní svátosti, to je přiblížení, nabije se Kristem, jeho životem a učením – a tuto Kristovu sílu a energii, Krista – musíme vyzařovat – k uzdravení, ke spáse. Každým krokem, úkonem, slovem – vyzařovat víru v pokoru, důvěru, lásku. Tu zvlášť – to je první požadavek. V tom duchu žít, tak vyzařovat – to je náš apoštolský úkol.

V lidové zbožnosti, v koledách, zpíváme o darech, které přinášejí pastýři k Ježíšovým jeslím. Co měli, to dali.

Připomeňme si dary – své díky, svou lásku a speciálně svou ochotu a připravenost naplnit se Kristem a vyzařovat jej.

XXVIII. Koncept promluvy po 11. září 2001
(Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

XXIX. S papežem bl. Janem Pavlem II.
(Archiv Biskupství českobudějovického
a Archiv pražské provincie redemptoristů Svatá Hora u Příbrami)

XXX. V redemptoristickém hábitu
(Archiv Biskupství českobudějovického)

XXXI. Se svým nástupcem Mons. Jiřím Paďourem OFM Cap.
(9. listopadu 2002)
(www.forbelsky.com)

**XXXII. Místo posledního odpočinku Mons. Antonína Lišky
na hřbitově sv. Otýlie v Českých Budějovicích**